МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ІННОВАЦІЙ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.

ПРОБЛЕМАТИКА 2015 Р.: ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

М А Т Е Р І А Л И

IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
(25-28 травня 2015р.)

Львів 2015

УДК 338.12:338.1

Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств. Проблематика 2015 р.: інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери економіки : матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (25-28 травня 2015 р). – Львів : ЛНАУ, 2015. – 285 с.

Автори опублікованих матеріалів несуть особисту відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Редакційна колегія:

Снітинський В.В. – д.б.н., професор, академік НААНУ, ректор Львівського національного аграрного університету

Яців І.Б. – д.е.н., в.о. професора, проректор з наукової роботи Львівського національного аграрного університету

Онисько С.М. – к.е.н., професор, директор навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти Львівського національного аграрного університету

Янишин Я.С. – к.е.н., в.о. професора, декан економічного факультету Львівського національного аграрного університету

Черевко Г.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства та інновацій Львівського національного аграрного університету

Шимечко Г.І. - к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та інновацій, відповідальний редактор (організація, проведення, комп'ютерна верстка)

© Львівський національний аграрний університет, 2015

© Автори статей, 2015

З М І С Т

Секція 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Янишин Я.С.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	11
Черевко Г.В.	ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ	14
Липчук В.В.	ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	17
Болдак А.К.	АГРОЭКОТУРИЗМ КАК ПРИОРИТЕТНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ БЕЛАРУСИ	20
Шувар І.А. **Корпіта Г.М.**	ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ І ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОЦЕНОЗІВ В ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	23
Шувар І.А. **Бунчак О.М.** **Борисович М.М.**	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ШКІРЯНОГО ВИРОБНИЦТВА У СУЧАСНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ	27
Шимечко Г.І.	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРОТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ	30
Березівський З.П. **Березівська О.Й.**	МЕХАНІЗМ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ У ТВАРИННИЦТВІ	33
Баран М.П.	СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ	35
Шимечко Г.І. **Берків У.В.**	ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	39

Бондаренко В.В. **Мандич О.В.**	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	43
Бондарчук В.В.	ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ	46
Босіока В.П.	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН	49
Боянецька І.М.	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В УКРАЇНІ	51
Булик О.Б.	ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	54
Бурлака О.П.	ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ	57
Шимечко Г.І. **Вислободська М.П.**	ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	60
Волосатова М.М. **Мельник Т.Ю.**	ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	61
Вольніцька С.М. **Урманов Ф.Ш.**	РОЛЬ ІНВЕСТУВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	65
Гіренко Ю.О.	ОКРЕМІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХМЕЛЯРСТВА В УКРАЇНІ	68
Гловацька О.М. **Марченко К.С**.	РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ	70
Гурмак Н.Д.	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОМ В СИСТЕМІ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	73

Дідич З.А.	ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	76
Дудяк Р.П.	РЕКЛАМА У ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	79
Єкель Г.В.	ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ	83
Жаловага І.Ю.	ДЕРЖАВНЕ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСТВА НА ВОЛИНІ	86
Шимечко Г.І. **Живко О.З.**	ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ	90
Загоровська В.В. **Мельник Т.Ю.**	НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ “АГРОІННОВАЦІЯ”	93
Зеліско Н.Б. **Мельник В.Й.**	ГАРМОНІЗОВАНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ	96
Іваницька Г.Б.	ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ФОРМИ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	99
Кондратюк О.О. **Мельник Т.Ю.**	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	102
Корчинська О.О.	ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	105
Кухарець В.В. **Кухарець С.М.**	КОНВЕРСІЯ ОРГАНІЧНОЇ СИРОВИНИ ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	108
Липчук Н.В.	ІННОВАЦІЙНІСТЬ В АГРОТУРИЗМІ	111
Мацьків О.І.	РОЛЬ СІЛЬСЬКИХ, ЗМІШАНИХ ТА МІСЬКИХ ЛОКАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У ВИЗНАЧЕННІ МЕТРОПОЛІЙНОГО РАЙОНУ	113

Микитченко А.С. **Мандич О.В.**	ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ПРИ УПРАВЛІННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	116
Пархуць М.Р	КРЕАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	119
Полищук Т.Н.	АНАЛИЗ ВОСПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРОЦЕССОВ В ВИНОГРАДАРСТВЕ УКРАИНЫ	121
Пугачова Н.С.	ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ	125
Рок І.Є.	ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	128
Шимечко Г.І. **Романюк О.**	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА АГРАРНОЇ СФЕРИ	130
Рудзей І.Ю. **Мельник Т.Ю.**	ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОРА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	134
Самойлик Ю.В.	ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ	137
Сиротюк Г.В **Сиротюк К.С.**	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	140
Твердохліб В.В.	КЛАСИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	143
Тимоць М.В	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	147
Трухан О.Л.	СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	149
Грищук А.М.	НЕОБХІДНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ЗМІН В АПК НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙ	152

Черевко І.В.	СТАН ІННОВАЦІЙНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ	156
Шатова Т.А. **Мандич О.В.**	СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРІЇ МАРКЕТИНГУ ІННОВАЦІЙ	159
Шилін В.О. **Мандич О.В.**	ОСНОВИ ПРОВАДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	162
Шолудько О.В. **Грицина О.В.**	СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	165
Шимечко Г.І. **Шкондя О.**	ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	169
Щербата І. В	ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	172
Юринець З.В.	РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	175
Яцишин Х.	ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	178
Яців С.Ф.	ГОСПОДАРСТВА НАСЕЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ	180

Секція 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Корчинський І.О.	ОСНОВНІ МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТ	186
Андрушко Р.П. **Лиса О.В.**	ОБЛІК ІННОВАЦІЙ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	189
Бондарчук Л.Й.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПРОЕКТИ СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАЦЬ У ВИКОНАННІ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІСТІ-НАУКОВЦІВ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЯ В РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ	193
Гавука І. С.,	ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	196
Мандич О.В.,	ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПРИ УПРАВЛІННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	199
Проценко Н. Б.	МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙ В ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ	202
Руліцька К. М.	МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРСАЙТУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	206

Секція 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Янишин Я.С. **Лаврів І.М.**	ВПЛИВ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ІННОВАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	209
Базилюк Д. **Марченко К.С.**	СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	212
Василенька Н. І.	ЕКО-ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	215
Вільчинська Н.Л.	СТАН ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ УКРАЇНИ	218
Войнича Л.Й.	МОДЕЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО КЛАСТЕРА	220
Крилова І.Г. **Власюк С.В.**	ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ РЕСУРСООЩАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	224
Гилка М. Д.	ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	227
Досин О.М	ВІДРОДЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ НА СЕЛІ	230
Душко М.В. **Лупеха І.М.** **Коваленко Г.В.**	ПРОГНОЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА КУКУРУДЗИ ЗА ВИСОКОІНТЕНСИВНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ	233
Ковалів В.М.	ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ФІНАНСУВАННЯ КОРОТКИХ СПОЖИВЧИХ ЛАНЦЮГІВ	237
Крисюк М. С. **Черевко Д. Г.**	ПОКРАЩЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНО-НАУКОВОГО СЕКТОРУ, НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	240

Kucher A.V.	ECONOMIC EFFICIENCY OF BIOLOGICALS USE IN ORGANIC FARMING	244
Кучер Л. Ю.	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА	247
Кушніренко О.М.	РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОДОВОЛЬЧОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ	250
Ніценко В.С.	ІННОВАЦІЙНА КОМПОНЕНТА РОЗВИТКУ ВЕЛИКОТОВАРНИХ КОРПОРАТИВНИХ ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР У АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ	253
Перепона О.І. **Скоробрехова А.М.** **Марченко К.С**	ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	256
Піяйко І.Ю.	ПОЛІТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛИХ АГРОФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ	258
Плотнікова М.Ф.	ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ЕКОСИСТЕМ	260
Сікора О. А.	ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	263
Смулка О. І.	ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	266
Ткачук Г.Ю.	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	269
Черевко Д. Г.	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ЯГІДНИЦТВА	272
Шавалюк О.І. **Попівняк Р.Б.**	ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА	275
Юшкевич О.О.	ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ З ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ЖИТОМИРЩИНІ	278
Герелюс Н. І.	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ СУДАХ З ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ	282

Секція 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

УДК 338.439: 339.13

Янишин Я.С., в.о. проф.
Львівський національний аграрний університет,
м. Львів

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

У сучасних умовах стійкий довготривалий розвиток економіки більшою мірою залежить від інноваційної активності суспільства. Більшість дослідників соціально-економічного розвитку людства вже давно вважають науково-технічний прогрес головним чинником історичної трансформації суспільства, а інновації – каталізаторами економічного зростання. В Україні актуальність вивчення та розуміння всіх аспектів інноваційного розвитку значно зростає в зв'язку з визначенням інноваційної моделі розвитку економіки основою нового стратегічного курсу держави. Тому особливого значення набуває дослідження теоретичних аспектів інноваційного розвитку.

Під інновацією розуміють успішне комерційне використання і втілення нових ідей, знань і технологій; процес перетворення нової ідеї на безпосередній соціально-економічний результат. Інноваційний процес охоплює процес від зародження ідеї до її комерційної реалізації, весь комплекс відносин: виробництво, обмін, споживання. Він об'єднує науку, техніку, освіту, економіку, підприємництво, управління, зумовлений характером і якістю їх взаємодії та взаємозв'язків. Інновація – результат колективних зусиль, де успіх залежить не лише від сфери науки і техніки, а й від значно ширшого спектра галузей та соціального оточення [3, с. 7].

Більшість учених розуміють інновацію як процес технічного удосконалення виробництва, вкладення коштів в економіку з метою поновлення техніки і технології. За такого розуміння інноваційні процеси на рівні певного підприємства розглядаються як впровадження науково-технічного прогресу у виробництво. Тому під інновацією розуміють конкретне досягнення науково-технічного прогресу, завданням якого є внесення прогресивних змін у техніку чи технологію. Часто виділяють інновацію виробничого процесу та інновацію продукту як його результат.

Новицький В. класифікує інновації за двома типами:

1) базові інновації, які пов'язані з фундаментальними проривами у науково-технічній сфері й змінюють параметри конкурентної боротьби, значно поліпшують якість виробничого процесу у сферах діяльності технологічних лідерів або навіть монополістів;

2) адаптивні, ситуативно-похідні інновації, які підвищують ефективність господарювання, проте виконують локальні завдання у діяльності ринкових агентів і є типовими для них як "техногенні" й такі, що сприяють конкурентній успішності на різних рівнях [2, с. 47].

Відповідно до міжнародних стандартів, інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, який отримав втілення нового або удосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що знайшов використання у практиці [4, с. 274-276]. Термін "інновація" почав застосовуватися у вітчизняній літературі пізніше, ніж за кордоном. У ранніх виданнях і навіть у виданому у 1990 р. словнику терміна "інновація" ще немає. Водночас, за кордоном це поняття виникло на початку XX століття і отримало подальший розвиток та аналіз у 30-ті роки. Найбільш інтенсивно проблема інновацій та їх оцінки почала розвиватися у 60-ті роки минулого сторіччя у зв'язку зі зростанням масштабів складності у різних галузях економіки.

Ширше тлумачення поняття “інновація” трактується в “Енцикло-педичному словнику бізнесмена”: “Інновація (інноваційні процеси) спрямована на створення, виробництво, розвиток і якісне удосконалення нових видів виробів, технологій, організаційних форм” [4, с. 132].

Сьогодні підприємства, які займаються виробництвом продукції птахівництва, обирають два напрями технічного забезпечення: розвиток власного обладнання на інноваційній основі або закупівля дорогого (але високоякісного) зарубіжного обладнання.

Погоджуємося з думкою науковців [1, с. 91] про те, що при формуванні пріоритетів для цих двох шляхів в економічній політиці держави слід виходити з того, що закупівля обладнання за кордоном, хоч і дає швидкий результат, але для галузі та країни не має перспектив. Цей вибір потребує величезних валютних коштів, яких у належній кількості немає ні у підприємств, ні у держави. Та основним є те, що в цьому разі не створюються робочі місця, які добровільно віддаються іноземному товаровиробникові. Подібний шлях стає на перешкоді науково-технічному прогресу в машинобудуванні. Водночас технічний сервіс буде пристосований до іноземного обладнання, а тому залежний від іноземних фірм.

Отже, інноваційна діяльність є важливою складовою системи заходів щодо прискорення розвитку сільського господарства, підвищення його конкурентоспроможності й ефективності. А тому її в аграрній сфері запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка новацій, їх апробація та перевірка, відтворення новацій, а також упровадження їх у виробництво.

Список використаної літератури

1. Дацій О.І. Розвиток інновацій у птахівництві / О.І. Дацій, О.О. Кузнецов // Економіка АПК. – 2004. – №1. – С. 89-93.

2. Новицький В. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – №2. – С. 45-52.

3. Рудь Н.Т. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Н.Т.Рудь. – Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2007. – 320 с.

3. Федоренко В.Г. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. / за наук. ред. В.Г.Федоренко. – К. : Алерта, 2004. – 431 с.

4. Энциклопедический словарь бизнесмена: менеджмент, маркетинг, информатика / под. ред. Н.И. Молдована. – К. : Техника, 1993. – 260 с.

УДК 631.11.001.76:35.072.2

Черевко Г.В., д.е.н. професор

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

Рівень інноваційності господарювання на будь-якому рівні на сьогодні є вирішальним чинником ефективності його розвитку. Результати досліджень таких вчених як В.Г. Андрійчук, А.П. Гайдуцький, Л.В. Дейнеко, В.В.Зіновчук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, М.Х. Корецький, М.Ф. Кропивко, М.І. Крупка, І.В.Ксьонжик, М.Й.Малік, Г.М. Підлісецький, П.Т.Саблук, І.І. Червен, В.В. Юрчишин підтверджують, що інноваційна складова економічних процесів, реалізована у нових технологічних розробках, є потужним і реальним каталізатором економічного зростання. В аграрній сфері економіки, особливо – у сільському господарстві, яке все-ще залишається основним видом господарської діяльності у сільських територіях, найбільш поширеними видами інновацій є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами

мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики), а також новації у сфері менеджменту та інформатики і інформатизації виробничих процесів та підприємств. Основною сферою, де в сільських територіях мають місце хоча б якісь моменти прояву присутності інноваційного продукту, є виробнича інфраструктура аграрного сектору - інші сфери інфраструктури сільських територій характеризуються настільки абсолютно незначною часткою інноваційних продуктів, що використовуються в цих територіях, що в статистичних даних вони навіть не відображаються.

Результати аналізу ситуації з процесом інноватизації аграрної сфери економіки та сільського способу життя в цілому показує, що інноваційна складова інфраструктурного забезпечення сільських територій в Україні з року в рік скорочується і на сьогоднішній день не перевищує 6% (а у країнах Євросоюзу - 60%. За період незалежності України із прийнятих близько 500 державних програм інноваційного характеру повністю не виконана жодна. Основними чинниками, що стримують розвиток інноваційних процесів у сільських територіях в цілому, є незадовільний фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, зменшення масштабів державної підтримки і державного фінансування науково-технічних програм, нерозвиненість системи кредитування, надто високі ставки за кредитами, відсутність інноваційної інфраструктури та державної інноваційної політики і стратегії, недостатній рівень підготовки кадрів в області інноваційного менеджменту та інноватизації виробництва і інших сфер економічної активності. У зв’язку з цим має сенс відкриття у Львівському національному аграрному університеті підготовки фахівців аграрного профілю за спеціальністю «Управління інноваційною діяльністю»

Основою ефективного інноваційного процесу в аграрному секторі економіки як основи розвитку сільських територій за прикладом інших країн могла б стати продуктивна робота системи науково-дослідних організацій та

високий рівень впровадження інноваційних розробок сільськогосподарськими підприємствами в умовах сприятливого середовища, яке формується державою шляхом створення відповідного правового поля та системи економічного сприяння в контексті зрівноваженого розвитку сільських територій.

Інноваційний напрям розвитку сільських територій України та сільського господарства у них, зокрема, визначений на найвищому державному рівні, що відображено у різних законодавчих актах, зокрема у Законі України "Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні" , Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 року. Крім того, ключовими програмними документами з розвитку інноваційної діяльності в Україні є: Закон України "Про інноваційну діяльність" і Концепція Державної цільової економічної програми "Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008-2012 роки. Вирішення завдань, поставлених у цих документах перед наукою, вимагають коригування діючих механізмів державної наукової, науково-технічної та інноваційної політики, оптимізації її напрямів і розширення інструментарію практичної реалізації.

З метою активізації інноваційного процесу розвитку сільськогосподарських підприємств у сільських територіях участь у ньому держави потрібно зосередити на наступних напрямках: інтенсивне фінансування аграрної науки та впровадження її результатів; економічна підтримка інвесторів, які вкладають кошти в наукомісткі проекти або функціонують в науково-технічній галузі, в т.ч. шляхом надання податкових пільг, зниження банківських ставок по кредитам, податкове стимулювання структур, що матеріально і фінансово сприяють виробничій, соціальній та екологічній інфраструктурі сільських територій; економічна підтримка функціонування спільних науково-дослідницьких центрів, що створюються приватними фірмами та університетами; реалізація заходів з підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази закладів аграрної науки,

удосконалення функціонування служб науково-технічної інформації, дорадництва і сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву.

В якості найбільш поширених джерел фінансування розвитку інноваційного процесу доцільно і можна використовувати кошти комерційних банків, фінансових компаній, інвестиційних, венчурних і пенсійних фондів, грантів, програм (типу Горизонт 2020), страхових компаній, зарубіжних інвесторів. В якості інструментів, що можуть стимулювати зазначений процес, є підстави використовувати кредитні лінії, позички, фінансування під заставу, різні форми лізингу та продаж рахунків дебіторів. Вагомим джерелом інвестиційного капіталу в процесі розвитку інноваційної сфери може реально стати довгострокова оренда (лізинг) високотехнологічного сучасного обладнання. Практично у найближчій перспективі державне сприяння та стимулювання розвитку інноваційного процесу в аграрній економіці як основного виду виробничої діяльності у сільських територіях реально передбачається за двома напрямками: податкові пільги і пайове фінансування пріоритетних проектів.

УДК 330.341.1:63

Липчук В.В., д. е. н., професор,
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Інноваційність, яка уособлює здатність господарських суб’єктів до впровадження на ринок нових продуктів або застосування нової технології, нової організаційної форми, нових виробничих, фінансових чи маркетингових методів, є однією з основних проблем сучасної економіки. Інноваційну

діяльність можна віднести до стратегічних дій, які вже в найближчій перспективі, очевидно, стануть вирішальними для зростання міжнародної конкурентоздатності вітчизняної економіки.

Стан інноваційного розвитку сільського господарства може бути оцінений сукупністю загальних і часткових, абсолютних та відносних показників і індексів. Останні дозволяють не лише оцінити динамічні зміни чи дати відповідні порівняння, але можуть служити для побудови комплексного зваженого показника інноваційності.

Для оцінки рівня інноваційності сільського господарства пропонується застосування абсолютних та відносних показників. Що стосується абсолютних показників (не абсолютні величин), то вони дозволяють оцінити внутрігалузевий рівень інноваційного розвитку, враховуючи потенціал сільського господарства. Стосовно відносних показників, на нашу думку, для оцінки інноваційного розвитку характеристикою може бути показник відношення обсягу інновації (процесової) чи продуктової до максимально можливого або потенціального використання інновації.

Характеристику інноваційного розвитку пропонується розглядати в двох розрізах: підметовому і предметовому, що характеризуватиме відповідні сфери. В підметовому розрізі основою виступають конкретні виробничі одиниці – загальна їх чисельність, ті що можуть розвиватись інноваційно та ті, що впроваджують інновації. В предметному розрізі сфери розглядаються як окремі види інновацій продуктових і процесових з розподілом на технологічні та організаційні. Відношення відповідних сфер між собою і дає підстави для визначення показників інноваційного розвитку. Відповідно:

- відношення реальної інноваційної сфери до потенційної буде характеризувати рівень поширеності інновацій;

- відношення потенційної інноваційної сфери до загальної – ступінь інноваційності сфери;

- відношення реальної інноваційної сфери до загальної – рівень інноваційного розвитку.

Одним з основних показників інноваційного розвитку є частка підприємств, які впроваджують інновації (чи конкретний її вид) по відношенню до загальної кількості підприємств певного сектора або кількості потенційних інноваторів. Однак, складість визначення грона інноваторів дозволяя відмітити, що більш вдалим є показник частки виробництва продукції на основі інновацій до загального обсягу виробництва.

Побудова системи показників оцінки як стану інноваційного розвитку, так і ефективності інноваційної діяльності аграрних формувань, відзначається особливою складністю, зокрема з огляду на відсутність однозначних показників та можливості їх розрахунків на підставі статистичної інформації. Вітчизняна статистика в сільськогосподарських підприємствах таких статистичних обстежень не проводить.

Щоб визначити стан інновацій в економіці використовують два типи показників:

• пов’язані з інноваційними процесами, що відбуваються на підприємствах і характеризують інноваційну діяльність і її наслідки;

• пов’язані з інноваційними процесами в бізнес-середовищі.

Вважаємо, що заслуговує на увагу і повинна бути застосована як для оцінки інноваційності сільського господарства, так і економіки в цілому система показників інноваційності Європейської таблиці інновацій (European Innovation Scoreboard) [1]. Ця система створена в 2010 р. і основана на 25 показниках. Показник інноваційності (IUS – Innovation Union Scoreboard) поділений на п’ять груп, з яких три перших характеризують вкладення (Input Indicators), а дві інших – показники продукту (Output Indicators)..

З метою більшої концентрації на оцінці інноваційності конкретних організацій, різноманітності інноваційних дій, зокрема маркетингових і організаційних інновацій, управління інноваціями в ЄС був сформований

показник EXIS (Exploratory Approach to Innovation Scoreboards) [2]. В загальній кількості – це 28 показників, вміщених в шести тематичних групах: різновидності інновацій на рівні фірми; ринку, орієнтованого на інновації; руху знань; інвестицій в інновації; рівня інноваційної діяльності, що охоплюють наявні в компанії людські ресурси; адміністративної підтримки інноваційної діяльності.

В цілому, активізація України на зовнішніх ринках, інтеграційні зусилля вимагають переходу на застосування сучасних методик та показників визначення стану інновацийності економіки в цілому і сільського господарства, зокрема що потребує подальшого наукового обґрунтування.

Список використаної літератури:

1. Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs), [access mode] : http://oami.eu.int

2. A. Arundel, H. Hollanders, EXIS: An Exploratory Approach to Innovation Scoreboards, [access mode] : http://proinno.intrasoft.be/admin/uploaded_documents/eis-2004_EXIS.pdf

УДК 338.484:63(476.7)

Болдак А.К. к.э.н., доцент

Гродненский филиал «БИП-Институт правоведения»

г. Гродно, Республика Беларусь

АГРОЭКОТУРИЗМ КАК ПРИОРИТЕТНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ БЕЛАРУСИ

В современных условиях агроэкотуризм приобретает все большее значение для развития экономики и социальной сферы Республики Беларусь. Чистый воздух, уникальная природа, толерантность белорусского народа,

приемлемые цены - все это составляющие востребованности данного направления.

Сообразно и с этим в Республике Беларусь 2014 г. был объявлен Годом гостеприимства.

Государственной программой развития туризма в Республике Беларусь на 2011-2015 г.г. предусматриваются следующие направления развития агроэкотуризма:

создание на основе существующих сельских поселений, расположенных в живописной местности, туристических деревень с традиционной народной архитектурой;

организация сельских туров с проживанием и питанием в деревенских домах, усадьбах;

создание агроэкотуристических объектов на базе сельскохозяйственных производственных кооперативов;

организация активного отдыха на природе для ознакомления с природным потенциалом Республики Беларусь [1].

Определен перечень услуг, которые могут оказывать субъекты агроэкотуризма:

- предоставление жилых комнат для размещения агроэкотуристов, причем число таких комнат не должно превышать десяти. При оказании услуг в сфере агроэкотуризма с использованием более десяти комнат эта деятельность признается предпринимательской и подлежит налогообложению в установленном порядке;

- обеспечение агроэкотуристов питанием (как правило, с использованием продукции собственного производства);

- организация познавательных, спортивных и культурно-развлекательных экскурсий и программ;

- иные услуги, связанные с приемом, размещением, транспортным и иным обслуживанием агроэкотуристов [2].

Причем услуги по обеспечению питанием, транспортные, экскурсионные и иные услуги, которые при осуществлении предпринимательской деятельности требуют получения лицензии, при оказании услуг в сфере агроэкотуризма не требуют получения лицензии. Также не распространяется обязательные требования в области сертификации и гигиенической регистрации таких услуг.

В итоге в Республике Беларусь в 2015 г. осуществляют деятельность 2037 субъектов агроэкотуризма, в то время как в 2006 г. -34. Количество агроусадеб за 9 лет с момента их создания выросло в 60 раз.

При этом и количество принимаемых туристов за это время увеличилось в 386 раз: с 825 человек до 319 тысяч человек. Иностранные граждане в общем числе агроэкотуристов составили 15,6% [3].

За данный период льготного налогообложения, который продлится до 2021 г., нагрузка на владельцев агроусадеб упала в 13 раз, а доходы выросли в 1900 раз: с 56 миллионов рублей до 102,8 миллиарда рублей. Так, в соответствии с представленной информацией владельцами агроусадеб о исполнении договоров на оказание услуг в сфере агроэкотуризма за 2014 г. налоговая нагрузка (отношение суммы уплаченного сбора к сумме полученных доходов) в среднем у таких субъектов составила только 0,26 %.

При этом основными экономическими эффектами формирования агроэкотуристических структур являются:

- создание новых рабочих мест для местного населения;
- стимулирование производства экологически чистых продуктов питания;
- приток в страну иностранной валюты;
- рост благосостояния местного населения; создание современной социально-бытовой инфраструктуры на селе;
- развитие ремесел;
- развитие местного самоуправления.

Таким образом, агроэкотуризм признан одним из стратегических направлений социально-экономического развития страны и Беларусь вполне может стать страной агроэкотуризма.

Список використаної літератури

1. Государственная программа развития туризма в Республике Беларусь на 2011-2015 годы. Утверждена Постановлением Совета Министров Республики 24 марта 2011 г. №373. [Электронный ресурс].- Режим доступа: http://www.zakon. by. /2015/05.htm.

2. Указ Президента Республики Беларусь «О мерах по развитию агротуризма в Республике Беларусь» от.2 июня 2006 г. № 372. [Электронный ресурс].- Режим доступа: http://www.zakon. by. /2015/05.htm.

3. Туризм. Министерство экономики Республики Беларусь. – Режим доступа: http://www. economy. gov. by. /2015/05.htm.

УДК 632.51:338(477.83)

Шувар І. А., д. с.-г. н., **Корпіта Г. М**., аспірант
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ І ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОЦЕНОЗІВ В ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Одним із основних показників рівня окультурення земель є величина потенційної забур'яненості орного шару ґрунту насінням і органами вегетативного розмноження рослин, яка за останні роки зросла на третину і

становить в ґрунтово-кліматичних зонах України, млрд. шт./га: на Поліссі – 1,47, в Лісостепу – 1,71, в Степу – 1,14 [1, с.1].

Стратегічним напрямом розв'язання проблеми ефективного захисту посівів від бур'янів об'єктивно стає істотне зменшення запасів насіння забур'янів в орному шарі ріллі, величина якої достатня для утворення високої актуальної забур'яненості посівів на майбутні десятки років і залежить від культури землеробства. Заслуговує уваги величина допуску потенційної забур'яненості посівів, до якої необхідно прагнути аби досягти можливості безгербіцидного землеробства і прогресивного зменшення її у наступні роки. Таким допуском є 10 млн. шт./га фізично нормального насіння бур'янів в орному (0-30 см) шарі ґрунту, які утворять сходи рясністю 10 шт./м^2, доступні для контролювання механічними заходами без гербіцидів [3, с. 220].

Основою успішного захисту є прогноз, а основою прогнозу – моніторинг. Необхідно прогнозувати видовий склад та рясність бур’янового угруповання, і, з огляду на це, розраховувати рівень можливих втрат від бур’янів. Під час визначення економічної доцільності та екологічної допустимості застосування засобів захисту посівів від бур’янів важливим є використання критерію еколого-економічного порогу забур’яненості полів. Нехтування цими показниками критерію безпечного й рентабельного застосування протибур’янових заходів пов’язано з економічними витратами та з можливістю забруднення навколишнього природного середовища [4-6].

Дослідження виконано на дослідному полі кафедри землеробства і тваринництва Львівського національного аграрного університету. Ґрунт дослідного поля – темно-сірий лісовий середньосуглинковий опідзолений, характеризуються такими агрохімічними показниками: гумусований на глибину 55-70 см профіль з умістом гумусу в орному (0-30 см) шарі від 2,0-2,5 %. Реакція ґрунтового розчину переважно слабокисла – (pH 5,5-6,5), гідролітична кислотність у межах 2,0-4,2 мекв/100 г. Ступінь насичення основами у межах

75-90 %, N (за Корнфільдом) – 51,2, P_2O_5 (за Чириковим) – 92 і K_2O (за Масловою) – 107 мг на 1 кг ґрунту.

Аналіз потенційної забур'яненості у варіантах на необроблених гербіцидами посівах ячменю ярого засвідчив, що за умов достатнього зволоження запаси фізично нормального насіння бур'янів у шарі 0-10 см ґрунту в середньому становлять 25-27 млн. шт./га, що й вплинуло на актуальну забур'яненість, яка становила 198 шт./м^2. У полі картоплі ці показники відповідно становили – 27-30 млн. шт./га і 143 шт./м^2.

Унаслідок застосування гербіциду Гренадер (15 г/га) у варіантах вирощування ячменю ярого кількість насіння бур'янів у шарі ґрунту 0-10 см становила 22-25 млн. шт./га, натомість актуальна забур'яненість – 89 шт. бур'янів/м^2, а у посівах картоплі після використання гербіциду Тітус (50 г/га), відповідно 20-23 млн. шт./га і 40 шт. бур'янів/м^2, тобто на 109 шт. бур'янів/м^2 або 44,9% менше, ніж на контролі (поле ячменю ярого) і 103 шт. бур'янів/м^2, або 27,9% (поле картоплі). Забур'яненість посівів вплинула на рівень врожаю тестових культур.

Економічна ефективність є основою будь-якого виробничого процесу. Виробництво сільськогосподарської продукції, у тому числі і вирощування ячменю ярого та картоплі, повинно бути економічно ефективним і забезпечувати високий прибуток. За умовах ринкової економіки, залучаючи додаткові капіталовкладення, необхідно наперед прораховувати економічну ефективність засобу виробництва, в який вкладено кошти.

Приріст врожаю, що окуповує витрати на застосування гербіцидів і використовується для розрахунку економічних порогів шкодочинності бур'янів, визначають як частку витрат на ціну продукції. За використання гербіцидів на посівах з рівнем забур'яненості, що дорівнює економічному порогові засміченості, витрати на застосування гербіцидів окуповуються, але господарство не одержить прибутку, рентабельність при цьому знижується.

Мінімальною величиною прибутку варто вважати такий, що забезпечить господарству підвищення рентабельності виробництва цієї культури.

Результати економічної оцінки ефективності застосування гербіциду Гренадер у посівах ячменю ярого та гербіциду Тітус у посівах картоплі показали, що приріст врожаю ячменю становить 18 % , а картоплі – 24, 5% порівняно до контролю.

Список використаної літератури

1. Заришняк А. С. Бур'яни – загроза урожаю / А. С. Заришняк //Аграрний тиждень: Всеукраїнська ділова газета. – 2009. – № 15. – С. 10-12.
2. Національна доповідь про стан родючості ґрунтів України від 25.08.2010.– К., 2010.– 112 с.
3. Сторчоус І. М. Актуальна та потенційна забур'яненість посівів озимої пшениці / І. М. Сторчоус // Захист і карантин рослин. – 2012. – Вип. 58. – С. 220-226.
4. Сторчоус І.М. Моніторинг сегетальної рослинності /І. М. Сторчоус //Агробізнес сьогодні. – 2010. – №23. – С. 32-34.
5. Шувар І. А. Особливості технології вирощування картоплі / І. А. Шувар //Агробізнес сьогодні. – 2011. – №11(210).– С.24-27.
6. Шувар І. А. Особливості зміни ценозу бур'янів у короткоротаційній сівозміні західного лісостепу України: / І. А. Шувар, І. Є. Бойко // Наук. вісн. Нац. університету біоресурсів і природокористування України: Серія „Агрономія". – К., 2011. – Вип. 162. – Ч.2. – С. 27-34.

УДК 631.95:631.879.2:675

Шувар І. А., д. с.-г. н., професор,
Львівський національний аграрний університет
м. Львів
Бунчак О. М., к. с.-г.,
ТзОВ „Світ шкіри”,
м. Болехів Долинського району Івано-Франківської області,
Борисович М. М., ст. викладач,
Стрийський коледж Львівського НАУ,
м. Стрий

ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ШКІРЯНОГО ВИРОБНИЦТВА У СУЧАСНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Серед гострих проблем сучасної науки і практики чільне місце займає перероблення і знешкодження органічних відходів шкіряного виробництва та осаду очисних споруд, їх використання для поліпшення родючості ґрунту. Основними органічними відходами шкіряного виробництва є мездра (20-30 % від переробленої шкіри) і осад забруднених стоків (близько 4 % від кількості витраченої води). Ці продукти негативно впливають на навколишнє природне середовище: забруднюють повітря, поверхневі і підземні води, грунт і призводять до виведення із народногосподарського обігу значні площі земельних ресурсів [1-3].

На сьогодні практично відсутні високоефективні технології перероблення органічних відходів шкіряної промисловості. Одні технології дуже трудомісткі та енерговитратні, інші – малопродуктивні, унаслідок чого десятки тисяч тонн відходів і осаду очисних споруд закопують на звалищах та в кар’єрах.

Аналіз результатів дослідження відомих способів перероблення органічних відходів (аналоги відходів шкіряного виробництва) дає підстави

зробити висновок, що одним із найефективніших методів перероблення відходів органічної сировини є біологічний метод аеробної ферментації органічних відходів тваринницьких ферм і птахофабрик, який набув поширення у США і Росії, у Західній Європі.

Однак, досліджень та досвіду переробляння органічних відходів шкіряного виробництва і осаду очисних за цією технологією в Україні ще не достатньо [2,3].

Тому для сучасного аграрного виробництва економічне і еколого-агротехнічне обґрунтування і розроблення ефективних методів утилізації відходів шкіряного виробництва та осаду очисних споруд є необхідним, актуальним і своєчасним.

Розроблення технології перероблення органічних відходів шкіряного виробництва та осаду очисних споруд методом аеробної біологічної ферментації здійснює ТзОВ „Світ шкіри" у м. Болехів Долинського району Івано-Франківської області. Тут спроектовано експериментальну лабораторію для моделювання та експериментального перероблення органічних відходів шкіряного виробництва, а також для розроблення технологічних карт і рецептів отримання ОДУД заданої якості і побудовано необхідний біоферментатор потужністю 1000 т на рік [1].

Розроблена технологія керованої аеробної біологічної ферментації, в основі якої лежить класичне компостування органічних відходів шкіряного виробництва та осаду очисних споруд на органічне добриво універсальної дії (ОДУД) передбачає визначення його впливу на властивості ґрунту, урожайність сільськогосподарських культур та значне зменшення кількості викидів шкідливих газів в атмосферу, т/рік: аміаку – з 0,01971 до 0,001; сірководню – з 0,0044 до 0,001; метану – з 7,3 до 1,2.

Одержані за розробленою і запатентованою технологією органічні добрива універсальної дії (ОДУД-1, ОДУД-2, ОДУД-3, ОДУД-4) порівняно з

традиційними органічними добривами (гній, різні компости) мають цілий ряд переваг.

Для дублення шкіри шкіряна промисловість використовує оксид хрому тривалентного (Cr_2O_3). Після хромового дублення хромові соки подають до реактора, де відбувається процес висадки хрому за допомогою гідроксиду кальцію. Даний осад $Cr(OH)_3$+$CaSO_4$ став одним із компонентів для розроблення технології виготовлення органічного добрива. Однак, виробництво органічних добрив з необхідним вмістом тривалентного хрому в Україні не налагоджено.

Нами також розроблено технологію виробництва органічних добрива із збалансованим умістом мікроелементу Cr^{3+} і встановлено науково обґрунтовані та екологічно доцільні норми внесення їх, які забезпечують покращання властивостей ґрунту, ґрунтового біоценозу, збільшення врожайності сільськогосподарських культур та покращання якості вирощеної продукції [3].

Застосування рідкого органічного добрива „Біохром” із збалансованим умістом тривалентного хрому (300-600 мг/кг) позитивно впливає на ріст й розвиток сільськогосподарських культур упродовж всього періоду їх вегетації, забезпечує збільшення врожайності на 13-28 % і отримання екологічно чистої продукції з умістом необхідної кількості тривалентного хрому. Основні екологічні показники органічних добрив універсальної дії відображені в токсиколого-гігієнічному паспорті, виданому інститутом екогігієни і токсикології ім. Л.І. Медведя.

Список використаної літератури

1. Сидерати в сучасному землеробстві: науково-виробниче видання (монографія) /І. А. Шувар, О. М. Бердніков, В. М. Сендецький, О. В. Тимофійчук, В. С. Гнидюк, О. М. Бунчак, Л. В. Центило, Н. М. Колісник, Б. В. Тимофійчук**:** За заг. ред. І. А. Шувара. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. – 156с.

2. Виробництво та використання органічних добрив: монографія / [Шувар І. А., Бунчак О. М., Сендецький В. М., Тимофійчук О. Б., Бахмат О. М., Колісник Н. М. та ін.]; за заг. ред. І. А. Шувара. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. – 596с.

3. Бунчак О. М. Новітня розробка технології переробки органічних відходів шкіряного виробництва /О. М. Бунчак // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2010. – № 6. – С. 55-58.

УДК 338.48:330.341.1.(477)

Шимечко Г.І., к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРОТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ

Агротуристичний бізнес можна справедливо вважати бізнесом XXI століття, тому що він є одним з найбільш динамічних і прибуткових серед усіх галузей світового господарства. За даними статистики Всесвітньої організації туризму, на туризм припадає 10% валового світового продукту, 7% загального обсягу інвестицій, 5% усіх податкових надходжень. На сучасному етапі розвитку агротуристичної діяльності істотне значення має створення й ефективне використання системи інноваційного менеджменту. Незважаючи на складне економічне становище більшості агротуристичних підприємств, в сучасних умовах проявляється тенденція до посилення їх інноваційної активності, особливо в галузі технологічних інновацій.

Останнім часом були зроблені значні кроки в бік застосування інноваційного менеджменту в агротуристичній індустрії. Однак багато ще попереду, оскільки ряд фахівців продовжують вважати, що досягнуто незначного прогресу в справі застосування теорії менеджменту в агротуристичній індустрії в цілому та управлінні інноваціями в агротуризмі зокрема. Сьогодні багато наукових розробок присвячено проблемам інноваційного розвитку в агротуристичному бізнесі.

Суть статті полягає в узагальненні практичного досвіду використання інноваційних технологій в агротуристичному бізнесі. В умовах ринкової економіки всі агротуристичні організації усвідомлюють необхідність розробки нових товарів і послуг, відмінних від товарів і послуг конкурентів, і пов'язану з цим вигоду. Саме своєчасний вихід нового товару на ринок здатний залучити нових покупців, збільшити дохід підприємства. Визначення майбутнього прибутку від нового агротуристичного продукту є завданням інноваційного менеджменту. Інноваційний менеджмент представляє собою поєднання різних функцій (таких як маркетинг, планування, організація, розробка, контроль). Основними завданнями інноваційного менеджменту є вивчення стану сфери господарської діяльності та господарських систем, що здійснюють нововведення; вивчення самої специфіки інноваційного процесу [1, с. 13].

Успішні інноватори агротуризму своїм досвідом доводять, що сьогодні створення і впровадження нового – це умова виживання в найжорстокішій конкуренції між агротуристичними фірмами. Глибоке розуміння сутності інноваційної діяльності дозволяє використовувати нові методи організації агротуризму, нові технології обслуговування мандрівників і випереджати конкурентів. Т. А. Фролова стверджує, що основними напрямками інноваційної діяльності ,зокрема, туристичних організацій: використання нової техніки і технологій у наданні традиційних послуг; впровадження нових послуг з новими властивостями; використання нових агротуристських ресурсів, що раніше не використовувалися; зміни в організації виробництва і споживання традиційних

агротуристичних послуг; виявлення і використання нових ринків збуту туристичних послуг і товарів [2, с. 46]. Специфіка інноваційної діяльності в агротуризмі визначається: 1) використанням передових інформаційних технологій у наданні традиційних транспортних,агроосель, готельних та інших послуг; 2) наповненням новими властивостями традиційних послуг та впровадженням нових послуг; 3) освоєнням нових агротуристичних ресурсів; 4) виявленням і використанням нових ринків збуту агротуристичних послуг і товарів.

Періодичні нововведення (продуктові інновації), спрямовані на зміну споживчих властивостей агротуристичного продукту, його позиціонування і дають конкурентні переваги. Інновація як процес або як продукт може стати однією з головних статей доходу підприємства, істотно впливаючи на збільшення прибутку. Чим вищий потенціал нововведень, тим вищий очікуваний реальний прибуток.

Особливістю розвитку інноваційної діяльності в агротуризмі є створення нового або зміна існуючого продукту, вдосконалення транспортних, готельних та інших послуг, освоєння нових ринків, впровадження передових інформаційних і телекомунікаційних технологій і сучасних форм організаційно-управлінської діяльності. Успіх функціонування підприємства в сфері агротуризму багато в чому залежить від інноваційного менеджменту.

Практичне застосування інновацій в туристичній сфері дозволить не тільки підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства, але й оцінити доцільність впровадження нових видів послуг. Практика показує, що найбільш прийнятним варіантом, на сучасному етапі, є використання інформаційних технологій.

Вкладення невеликих інвестицій в інновації дає великий економічний ефект у вигляді прибутку, з одного боку, та економії власного фонду, з іншого. А застосування інновацій в цілому дає великий стрибок для розвитку агротуристичного підприємства.

Список використаної літератури

1. О нас / Официальный сайт Sabre [Електронниый ресурс]. – Режим доступа : http://www.sabretravelnetwork.com.ua/home/about/

2. Фролова Т. А. Экономика и управление в сфере социально-культурного сервиса и туризма : [конспект лекций] / Т. А. Фролова. – Таганрог : Изд-во ТТИ ЮФУ, 2011. – 74 с.

УДК 330.33:636.2

Березівський З.П., к.е.н., доцент,

Березівська О.Й., к.е.н., ст.викладач

Львівський національний аграрний університет,

м.Львів

МЕХАНІЗМ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ У ТВАРИННИЦТВІ

Головним наслідком економічної та політичної кризи в Україні стала дестабілізація економіки держави на теперішній час. Повернення стабільності та покращання умов розвитку аграрного сектора економіки та забезпечення продовольчої безпеки держави можливе лише за умов активізації інноваційного виробничого процесу. Питання активізації інноваційного розвитку в сільському господарстві та тваринництві зокрема, є ключовим для подальшого економічного зростання. Тому, розробка механізму оцінки інноваційного розвитку у тваринництві сприяла б вчасному виявленню причин низької ефективності галузі а також пошуку шляхів їх подолання.

Розвиток інновацій будь-якої галузі економіки України перш за все залежить від сприятливого інноваційного клімату який формується внаслідок політичного та економічного становища в країні.

Прогресивні інноваційні технології є основою інтенсифікації скотарства та підвищення його ефективності. Однак в сучасних умовах відбувається процес значного спрощення розроблених раніше технологій. Технології утримання тварин в господарствах традиційні і складалися віками. Таким чином, розроблені в недалекому минулому технології виробництва продукції скотарства виявляються не пристосованими до нових економічних реалій. Основними їх недоліком є орієнтація на неекономне витрачання ресурсів при невисокій продуктивності тварин. Їх необхідно адаптувати до сьогоднішніх умов, до сучасного наукового інноваційного потенціалу та закономірності розвитку галузі. В такій ситуації значно зростає роль зооветеринарних спеціалістів господарств в запровадженні нових інноваційних технологій для своїх конкретних господарств.

В основі будь-якого технологічного процесу лежать робочі операції, які змінюють одна одну, взаємопов'язані одна з одною і впливають одна на одну. Тому планування технологічного процесу передбачає оптимальну послідовність робочих операцій. Отже, на нашу думку, в сучасних умовах єдиним виходом з кризової ситуації є інтенсифікація відгодівлі тварин.

Сучасні інноваційні технології повинні враховувати не лише зміни в зовнішньому економічному середовищі, але й умови кожного конкретного господарства. Основним напрямом удосконалення технологій повинна стати їх ресурсоощадність, яка повинна досягатися за рахунок інтенсифікації виробництва. Якщо власних ресурсів господарствам не вистачає, то значну допомогу їм повинна надати держава.

Разом із покращанням економічної ситуації в країні стане можливим застосування сучасних інноваційних технологій в усіх організаційно-правових формах сільськогосподарських підприємств.

Список використаної літератури:

1. Березівський З.П. Економічний механізм формування виробничих витрат в скотарстві / З.П. Березівський. – Львів: Українські технології, 2005. – 192с.
2. Березівський П.С. Скотарський підкомплекс АПК Львівщини: стан, проблеми та шляхи розвитку / П.С. Березівський, З.П. Березівський. – Львів: Українські технології, 2000. – 140с.
3. Кінєва Т.С. Аналітична оцінка формування та використання біологічного капіталу скотарства / Т. Кінєва // Економіст. – 2013. – №4. – С. 64-67.
4. Козик В.В. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства / В.В. Козик, Х.Я. Водянко // Проблеми науки. – 2011. – №11. – С.30-35.

УДК 338.43:633.1.003.13

Баран М. П., магістрант

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ

Основною метою економічної стратегії розвитку агропромислового комплексу України є неухильне піднесення матеріального рівня життя населення. У розвитку багатьох галузей економіки нашої держави, і насамперед сільського господарства, дуже важливу роль відіграє збільшення обсягів виробництва зерна. Це пояснюється винятковим значенням його та різнобічним

використанням. Зерно та продукти його переробки є основою харчування людей: воно є незамінним кормом при виробництві продукції тваринництва, а також основною сировиною для переробної промисловості.

Зерно є важливим експортним продуктом і має забезпечувати значні надходження валютних коштів державі. Адже в процесі зберігання зерно майже не втрачає своєї якості а, отже, придатне для створення державних резервів продуктів харчування та кормів. Обсяги виробленого зерна в країні визначають рівень розвитку зернового господарства. Але у свою чергу на обсяги виробництва зерна впливають такі важливі фактори як розмір посівних площ, їх структура і урожайність.

Традиційно в нашій країні зернові культури займають близько половини орних земель, а за обсягом валових зборів зерна і його виробництва на одну особу Україна входить до числа провідних країн світу. Українське зерно завжди посідало чільне місце серед конкурентоспроможної продукції на зовнішньому продовольчому ринку і було важливим джерелом валютних надходжень країни.

Фактичні обсяги виробництва зерна в Україні значно менші за потенційні, хоча характеризуються тенденцією до збільшення (табл. 1). Обсяги виробництва зерна в окремі роки помітно коливалися Це пов’язано як з погодними умовами, так і з економічними проблемами багатьох сільськогосподарських товаровиробників.

Зернові в Україні є основною групою сільськогосподарських культур. У 2013 році вони займали 57,2% у структурі посівних площ, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 73,7%, у господарствах населення – 26,3% [5]. У динаміці зібрана площа зернових в Україні та Львівській області зокрема збільшується, в основному через збільшення їх вирощування в сільськогосподарських підприємствах. В Україні й у Львівській області спостерігається позитивна тенденція до підвищення середньої урожайності зернових.

Таблиця 1

Динаміка виробництва зерна

Рік	Зібрана площа, тис. га		Валовий збір зерна у вазі після доробки, тис. тонн		Урожайність зернових, ц/га	
	Україна	Львівська область	Україна	Львівська область	Україна	Львівська область
2000	12586,8	240,0	24459,0	481,4	19,4	20,1
2005	14605,2	267,7	38015,5	626,8	26,0	23,4
2010	14575,7	241,5	39270,9	622,7	26,9	25,8
2012	14792,1	287,2	46216,2	1065,7	31,2	37,1
2013	15804,4	300,2	63051,3	1186,1	39,9	39,5
2013 р. до 2000 р., %	125,6	125,1	257,8	246,4	205,7	196,5

Важливе значення має розподіл виробленого зерна. У 2013 році обсяг наявних зернових ресурсів в Україні був розподілений наступним чином: споживання на харчові цілі – 13,1%, витрати на корм худобі і птиці – 26,8%, експорт – 50,1%, витрати на посів – 6,8%, переробка на нехарчові цілі – 1,8%, втрати зерна були оцінені в 1,4% [4, с. 35]. Завдяки найбільшому за всю історію України валовому збору зерна у 2013 році (понад 63 млн. тонн) експорт його помітно зріс і становив половину всіх зернових ресурсів, сформованих у відповідному маркетинговому році.

Відродження зернового виробництва в Україні є важливою національною проблемою, вирішення якої належить до головних завдань забезпечення продовольчої безпеки країни, корінного поліпшення матеріального добробуту українського народу. Вирішення цієї проблеми залежить від державної підтримки зернової галузі.

Під державним регулюванням сільськогосподарського виробництва необхідно розуміти опосередкований цілеспрямований управлінський вплив на процес відтворення в галузі з метою забезпечення реалізації цілей державної аграрної політики [2, с. 45]. Держава визнає, що зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу,

основою аграрного експорту. Здійснювана нею аграрна політика передбачає збільшення обсягів виробництва зерна.

У Господарському кодексі України зазначено, що до принципів підприємницької діяльності відноситься самостійне формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежене законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону [1]. Отже, сільськогосподарські підприємства самостійно визначають обсяги виробництва зерна, порядок його розподілу, канали реалізації тощо.

Чимало нормативно-правових актів, які регулюють розвиток аграрного сектору економіки, визначають стратегію і умови розвитку основної сільськогосподарської галузі – зерновиробництва. Таким, зокрема, є Закон України “Про зерно та ринок зерна в Україні”. Цим законом передбачено:

- забезпечення продовольчої безпеки держави, формування сприятливої для ринку зерна інвестиційної, кредитної, податкової, митної політики;
- оптимізація структури та ефективності зернового виробництва з урахуванням потенціалу природнокліматичних умов та ринкової кон’юнктури;
- забезпечення функціонування ринку зерна на засадах поєднання вільної конкуренції та державного регулювання з метою збалансування інтересів суб’єктів господарювання та держави;
- встановлення державного контролю за якістю насіння, продуктів його переробки та сортового насіння;
- стабілізація ринкових ресурсів зерна; нарощування експортного потенціалу ринку зерна; визнання пріоритетності розвитку ринку зерна; впровадження механізму заставних закупок зерна;

- впровадження інтервенційних операцій на ринку зерна; визначення порядку експорту та імпорту зерна та продуктів його переробки за міжнародними договорами [3].

Список використаної літератури

1.Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Доступно з: http://zakon.gov.ua

2.Діброва А. Д. Удосконалення державного регулювання сільськогосподарського виробництва в Україні / А. Д. Діброва // Економіка АПК. – 2009. – №7. – С. 44-50

3.Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України [Електронний ресурс]. – Доступно з: http://zakon.gov.ua

4. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами за 2013 рік : стат. бюлетень / Державна служба статистики України. – К. : [б. в.], 2012. – 110 с.

5. Рослинництво України : статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2013 [Електронний ресурс]. – Доступно з: http://www.ukrstat.gov.ua

УДК 330.341.1(477)

Шимечко Г. І., к.е.н. доцент

Берків У. В. студентка

Львівського національного університету

м.Львів

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Стан і перспективи розвитку сільського туризму в УкраїніВ статті проаналізовано роль сільського туризму для розвитку туристичної індустрії

України. Виділені основні проблеми, вирішення яких покращить результати діяльності туристичної сфери.

На фоні бурхливого розвитку світового туризму закономірно постає питання про роль України на світовому ринку туристичних послуг. Слід зазначити, що вона має всі передумови для інтенсивного розвитку туризму, адже володіє значним туристсько-рекреаційним потенціалом: сприятливими кліматичними умовами, переважно рівнинним ландшафтом, багатством флори і фауни, розвиненою мережею транспортних сполучень, культурно-історичними пам'ятками тощо.

Адже туризм, за розрахунками фахівців, лише у вигляді податків міг би щороку приносити в державну скарбницю до 4 млрд. дол.

Актуальність даної теми зумовлена якісно новими підходами до підвищення конкурентоспроможності сфери сільського туризму, розвитку агротуризму і соціального розвитку села. Розвиток туризму в нашій країні особливо актуальний, оскільки саме завдяки йому Україна може поліпшити соціально-економічну ситуацію. Зважаючи на місце і роль туризму в житті суспільства, держава проголошує його одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки. Сьогодні як у світі, так і в Україні спостерігається тенденція до зростання зацікавленості сільським відпочинком у формі проживання і проведення вільного часу. Актуальною на Заході є тема розвитку сільських територій, збереження культурної спадщини села, пошук додаткових джерел доходу, створення нових робочих місць.

Наукові дослідження свідчать про те, що сільський туризм здатний забезпечити економічну та демографічну стабільність у сільській місцевості та вирішити соціально-економічні проблеми. Проблеми функціонування ефективної моделі туристичної сфери сьогодні відображаються в роботах багатьох вчених-економістів: Заїкіна О., Єфремова М., Долматова Г., Окладникова С, Сенина В., Чеботарь Ю. та інших.

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в усіх регіонах України зумовлена такими обставинами:

1. розвиток сільського зеленого туризму стимулює мале підприємництво , важливе для оздоровлення економіки аграрних районів країни;

2. регіони України володіють малоосвоєним рекреаційним потенціалом, що потребує пошуку альтернативних та ефективних стимулів для його раціонального використання у відпочинково-туристичних цілях;

3. створення та розвиток агрорекреаційного сервісу вирішує низку напружених соціальних проблем багатьох регіонів, зокрема, масового безробіття, закордонного заробітчанства, складного соціального клімату тощо;

Відпочинок у селі може бути цікавим, якщо до нього долучаються екскурсійні маршрути, які розкривають джерела народної культури та мистецтва, літератури, української духовності.

Туристи, які приїжджають відпочити у сільську місцевість, бажають оглядати красиву природу. І тому, краєвиди села повинні мати привабливий вигляд, сільська громада має дотримуватися санітарно-гігієнічних умов проживання, дбати про відсутність сміттєзвалищ, естетичний вигляд будинків, в улиць, садів, громадських закладів, піклуватись про зелені насадження.

Хоча сільський відпочинок в Україні, зокрема у Карпатському регіоні, має давню історію, його майбутнє ще остаточно не визначене. На сьогоднішній час невідомо, чи стане цей вид відпочинку повноправним учасником національного туристичного ринку, чи можливе збільшення кількості відпочиваючих у сільських оселях до 15-20% від загальної чисельності туристів, як, наприклад, у Франції.

Тому прибутки селянських господарств за такі послуги не підлягають обкладанню податком на додану вартість. Крім того, законодавство передбачає, також, звільнення доходів від оподаткування, що отримані завдяки наданню нічліжних послуг агротуристам за таких умов: житловий будинок, в якому здаються кімнати, належить до сільського господарства; кімнати здаються

туристам, а не сезонним працівникам чи третім особам; кімнати для туристів знаходяться у житловому будинку сільської родини, а не в іншій спеціально пристосованій будівлі для туристів; кількість кімнат, що здаються туристам, не перевищує п'яти.

Україна має вагомі об'єктивні передумови, щоб увійти до найрозвиненіших у туристичному відношенні країн світу. Для нашої держави розвиток туризму може стати засобом покращення фінансового становища держави і можливістю підняти престиж на міжнародній арені.

Таким чином, розробка науково обґрунтованої концепції розвитку туризму, на наш погляд, стане одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки держави, важливим джерелом наповнення бюджету, створення нових робочих місць та соціального розвитку держави. За таких умов Україна може стати привабливою туристичною країною, а туризм сприятиме:

1) відродженню національної культури та народних ремесел, формування національної свідомості;

2) збереженню та відновленню унікальних природних та історико-культурних ресурсів, історичних місць України;

3) розвитку малого та середнього підприємництва у сфері обслуговування та розширення тимчасової зайнятості в сільській місцевості;

4) підвищенню зацікавленості подорожуючих до історії рідного краю, до вивчення культурних цінностей українського народу тощо.

Список використаної літератури

1. Державна Програма розвитку туризму на 2013-2014 роки // tourism.gov.ua.

2. Заїкіна О.О. Основні передумови економічної ефективності туристської галузі України // Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали 11-ої Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 жовтня, 2013р.). - К.: Знання України, 2013. - С 349-352.

3. Котлінський В. Роль агротуризму як фактора суспільно-економічного розвитку сільських районів Польщі // Економіка: проблеми теорії та практики: 36. наук, праць. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2014. -Вип. 146. - С 23-29.

4. Офіційний веб-сайт національної організації сільського туризму в Польщі // www.agritourism.pl.

5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 липня 2014 р. № 373-р "Про затвердження плану заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2013-2014 роки" // tourism.gov.ua.

УДК 658.657.424

Бондаренко В.В., студентка магістратури
Науковий керівник – **Мандич О.В.,** к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Існує досить багато методів оцінки ефективності результатів інноваційної діяльності підприємств, однак практично жоден із них взятий окремо не дає прийнятних результатів, бо враховує лише окремі фактори виробничо-комерційної діяльності. Слід відзначити, що традиційні методи оцінки стратегій інноваційного розвитку, які передбачають порівняльну оцінку альтернативних варіантів за такими критеріями, як чистий приведений дохід, термін окупності, рівень рентабельності, норма прибутковості тощо, вимагають детальних відомостей щодо кожного із порівнюваних варіантів. Це пов’язано зі

значними витратами часу і коштів одночасно. А в умовах швидких змін на ринку і дефіциту фінансових коштів на проведення такого аналізу може просто не вистачити ні часу, ні коштів.

Враховуючи, що ситуація на функціонуючому ринку може докорінно змінитися, наявні на даний момент ринкові можливості будуть, в першу чергу, реалізовані тими підприємствами, які змогли оперативніше їх виявити і використати. Тому, визнаючи безсумнівну необхідність детального економічного аналізу та оцінки прийнятих організаційних й управлінських рішень відповідно до загальновизнаних методик, слід зазначити, що попередній відбір варіантів необхідно виконувати іншими способами. Наприклад, один зі способів передбачає застосування елементів нечіткої логіки, оперативно та із мінімальними витратами. Тим більше, якщо таких варіантів виявиться досить багато.

З іншого боку, суто логічний пошук варіантів розвитку із застосуванням інтуїції, що практикується на багатьох підприємствах, містить у собі багато елементів суб'єктивізму, а відібрані варіанти далеко не завжди є кращими. Іноді обрані стратегії просто неприйнятні, оскільки не відповідають існуючим реаліям.

Так, наприклад, методика оцінки за допомогою коефіцієнтів упевненості дозволяє врахувати ймовірнісну природу характеристик зовнішнього і внутрішнього середовищ, що дозволяє приймати рішення в умовах більшої визначеності й меншого ризику.

Всі існуючі методики мають цілком формалізований вигляд і можуть бути реалізовані на ЕОМ із застосуванням стандартних пакетів програм, наприклад Microsoft Office. Це чітко підвищує оперативність і точність робіт, дає принципову можливість розширення кола вибору за рахунок оперативного аналізу й оцінки множини альтернативних варіантів. При цьому також включено їх різні комбінації, що дозволяє аналізувати можливі варіанти

розвитку подій на об’єктовому ринку в залежності від того, яка з виявлених тенденцій набуде розвитку.

Крім того, такі підходи дозволятимуть значною мірою перебороти суб'єктивізм експертних оцінок, знизити ризик прийняття неадекватних зовнішньому і внутрішньому середовищу відповідно до виробничо-комерційної діяльності підприємств.

Також слід відзначити, що пошук нових шляхів підвищення ефективності інноваційної діяльності вітчизняних, зокрема, аграрних підприємств та створення умов для зародження і розвитку національного ринку інноваційних аграрних товарів потребує суттєвого розширення застосування нових маркетингових принципів і технологій, які мають бути покладені в основу концепції маркетингу інновацій, що набирає популярності.

В основному, це стосується розроблення та впровадження науково-методичних засад для підвищення рівня ринкової адекватності ідей, концепцій, прототипів нових товарів на етапах інноваційного циклу їх створення та на етапі їх комерціалізації. Оскільки, навіть та незначна кількість інноваційної продукції, що виробляється і реалізується на аграрному ринку вітчизняними підприємствами, досить часто приречена на невдачу.

Така ситуація є результатом прояву різних факторів: фінансових, технічних, організаційних, управлінських та маркетингових. Ці причини можна певною мірою нівелювати чи послабити їх вплив на зниження ефективності інноваційної діяльності за допомогою розробленої процедури маркетингового тестування. Вона вирішує нагальну проблему щодо підвищення рівня ринкової адекватності нової продукції, є актуальною і становить неабиякий практичний інтерес.

Список використаної літератури:

1. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.

2. Маркетинг інновацій та інновації в маркетингу: [монографія] / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 615 с.

3. Менеджмент та маркетинг інновацій: [монографія] / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 616 с.

УДК: 330.341.1:338.43

Бондарчук В.В. к.е.н, доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ключовим стратегічним завданням розвитку національної аграрної економіки сьогодні є залучення приватних іноземних інвестицій та розширення ринків збуту сільськогосподарської продукції. Однак серед потенційних зарубіжних інвесторів є певна недовіра до України як надійного партнера в економічній співпраці. В процесі переговорів на міждержавному рівні мова йде як про надання кредитів для розвитку національної економіки, так і про створення чітких, прозорих та зрозумілих правил для взаємовигідної економічної співпраці між вітчизняними та зарубіжними інвесторами. Корупція, непрозорість та часті зміни правил ведення агарного бізнесу – з однієї сторони, а з іншої – стримування, а інколи й скритий бойкот проведення необхідних економічних реформ з подолання корупції, легалізації тіньової економіки та реформування державного регулювання сьогодні посилюють

недовіру потенційних інвесторів до стратегічних намірів реформування усіх сторін державного управління.

Розвиток національного аграрного бізнесу потребує залучення значних інвестиційних ресурсів. Лише у систему зрошування у південних регіонах України потрібно вкласти до трьох мільярдів доларів інвестицій. Окрім того, потрібно розбудовувати транспортну інфраструктуру, щоб досягти бажаного результату [1]. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки України низька в силу недосконалості діючого законодавства, монополізації аграрного ринку окремими його учасниками та відсутні правових гарантій захисту прав інвестора в судовому порядку. Підтвердженням цьому є те, що низка великих українських агрохолдингів у 2014 році відмовилася повертати банкам кредити. Тому останні змушені були переглянути своє ставлення до кредитування аграрного виробництва. Загалом великі агрохолдинги у 2014 році заборгували кредиторам близько $1,5 млрд. Найбільшим боржником є агрохолдинг «Мрія», борг якого перевищує $1,3 млрд. Ще одним великим боржником є компанія «ТАКО», яка припинила обслуговування кредитів у липні 2014 року. Загальна заборгованість компанії складає $60 млн. і 900 млн. грн. Проблемними боржниками банки також називають групу компаній «Амарант» (до $50 млн. і 5 млн. грн.) і компанію «Сінтал Д» ($23 млн.) [2].

Загострення військового конфлікту на Сході країни та поглиблення економічної кризи в державі сьогодні головно впливають на процес формування інноваційної стратегії розвитку національного АПК. Все більше бажаними клієнтами банків стають дрібні та середні фермерські господарства. У заставу вони готові брати навіть особисте поручительство і майно власників бізнесу. Однак, держава сьогодні має гарантувати законодавчий захист прав кредиторів та розвивати сучасні інструменти фінансування розвитку учасників агроринку. Запровадження новітніх інструментів державного регулювання в систему управління АПК дозволить пришвидшити адаптацію національного аграрного виробництва до стандартів Європейського Союзу. Стратегічним

орієнтиром у сфері інноваційного розвитку національної аграрної економіки, на наш погляд, є створення високоінтегрованих об'єктів сільськогосподарської діяльності на корпоративних засадах. Розробляючи стратегію інноваційного розвитку, учасники аграрного ринку сьогодні змушені покладатися лише на приватні інвестиційні ресурси та розраховувати на ефективну державну політику стимулювання інноваційного розвитку національного АПК.

Орієнтація заходів з реформування системи державного управління на децентралізацію суттєво змінює зміст інноваційно-інвестиційної політики розвитку національної аграрної економіки. В процесі її розробки на національному та регіональному рівнях доцільно чітко сформувати загальнодержавні та регіональні стратегічні цілі, визначити та оцінити наявний потенціал АПК, можливості та загрози для розвитку аграрного бізнесу, потреби у сільськогосподарській продукції та експортний потенціал як окремих об'єктів господарської діяльності, так і регіональних АПК.

Державна політика розвитку аграрного виробництва має стати орієнтиром для формування регіональних програм інноваційного розвитку аграрного виробництва та формування корпоративних стратегій розвитку ключових гравців на ринку сільськогосподарської продукції. Сьогодні їхні цілі, завдання, потенціал і можливості настільки відрізняються, що знайти компроміс для ефективної співпраці дуже складно. Тому саме регіональний рівень АПК, на наше переконання, має стати базовим об'єктом для планування інноваційного розвитку аграрного виробництва у державі.

Створення правових гарантій захисту інтересів приватних інвесторів та чітке законодавче визначення прав корпоративних та приватних інвесторів повинні сформувати передумови для підвищення інвестиційної привабливості аграрного виробництва та збільшення обсягів залучених інвестицій у розвиток дрібного та середнього аграрного бізнесу в Україні.

Таким чином, ключовим завдання інноваційної стратегії розвитку аграрного сектору економіки є створення передумов для гарантування

продовольчої безпеки країни, поступова інтеграція аграрного виробництва у світовий економічний простір та зростання експортних можливостей збуту надлишків аграрної продукції.

Список використаної літератури:

1. Міністр агрополітики України сподівається на подальше відкриття ринку ЄС. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.dw.de/міністр-агрополітики-україни-сподіваємося-на-подальше-відкриття-ринку-єс/a-18198672?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml

2. Во сколько реально обойдется посевная 2015. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:// agropravda.com/news/agrobiznes-life/2686-vo-skolko-realno-obojdetsja-posevnaja-2015

УДК 332.28:631.11.001.76

Босіока В.П. аспірант

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН

Посилення конкурентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграція України у міжнародний економічний простір зумовили неабияку актуальність дослідження інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств та необхідність формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку сільського господарства.

Особливістю впровадження інноваційних технологій в аграрній сфері економіки є велика різноманітність виробників, починаючи від дрібного селянського сектору: домогосподарства, фермерські господарства (малий бізнес), сільськогосподарські підприємства різних організаційних форм (колективні, приватні, приватно-орендні, ТзОВ, акціонерні товариства відкритого і закритого типу, сільськогосподарські виробничі кооперативи, державні підприємства). Окрім названих суб'єктів господарювання в останні роки створюються великі холдингові об'єднання. Всі ці організаційні структури працюють на орендованих землях з різними площами сільськогосподарських угідь – від 2 до 10 тис. га [1, с. 166]. Серед таких орендарів землі більшість несільськогосподарські компанії, вони займаються торгівлею агропродовольчою продукцією, закуповують сировину, постачають ресурси для сільського господарства. Але оцінити повні масштаби орендованих такими структурами площ сільськогосподарських угідь досить проблематично, оскільки офіційна статистика не відображає багатьох важливих аспектів цього явища.

Агрохолдинги застосовують новітні інноваційні технології вирощування сільськогосподарських культур, що є позитивним. Проте вони отримують високі врожаї в основному таких прибуткових культур, як озима пшениця, ячмінь, кукурудза, ріпак, соняшник, які становлять 90% і більше посівних площ, широко застосовуючи мінеральні добрива (відсутні органічні), що створює умови для мінералізації ґрунтів і водночас зниження їх родючості. Значною мірою зменшують або ліквідовують тваринницькі галузі та майже ліквідували цукробуряковий підкомплекс, підкорюючи всі важелі для отримання максимально можливих прибутків. Не розвивають соціально-побутову інфраструктуру села. Застосовуючи сучасні високопродуктивні машини та комбіновані агрегати, сплачують порівняно високу заробітну плату кваліфікованим механізаторам, невелика кількість яких обробляє 4-5 тис. га орної землі, створюючи масове безробіття на селі, що негативно впливає на

розвиток сільських територій [2]. Пропонують своїм орендодавцям викупати у них право на приватну власність на паї за символічну ціну.

Зважаючи на низку проблем, пов'язаних з інноваційним розвитком підприємств та орендою земель сільськогосподарського призначення, вихід із такого складного становища вбачається в тому, що земля як загальнонародна власність має бути повернута державі. Ринок землі повинен базуватися на передаванні земель державою в оренду за встановлену плату або її продажу з досить жорсткими умовами раціонального використання та збереження її родючості, а також вилучення у тих осіб, які порушують ці вимоги.

Список використаної літератури:

1. Жидяк О. Р. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: Регіональний аспект / О. Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. – 2012. – №2 (3). – С. 165-168.

2. Шкільов О. В. Земельні орендні відносини в сільськогосподарському виробництві України та їх наслідки [Електронний ресурс] / О. В. Шкільов, О. Д. Балан. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/10728/1/11sov.pdf

УДК 330.341.1.:636(477)

Боянецька І. М. магістрант

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В УКРАЇНІ

Протягом 2009 – 2014 років поголів'я Великої рогатої худоби в Україні скоротилося на 20%. При цьому поголів'я корів зменшилося на 17,5%. Що до виробництва молока - за досліджуваний період воно зросло на 0,5%[1].

У першому кварталі 2015 року в усіх категоріях господарств поголів'я ВРХ збільшилось на 500 тисяч голів. В тому числі поголів'я корів збільшилось більше ніж на 15 тисяч голів. Також збільшення власного виробництва молока планується досягнути за рахунок покращення технологій виробництва у сільськогосподарських підприємствах. Як наслідок, досягнуто зростання надоїв та стабілізація чисельності поголів'я корів. За чотири місяці поточного року середній надій на одну корову зріс на 101 кг та становить 1711 кг молока. Також вдалося збільшити експорт молокопродуктів. [3]

В умовах ринкової перебудови сільського господарства особливої актуальності набуває питання забезпечення виробництва якісної, безпечної молочної продукції. На ринку молока існує дефіцит якісної сировини, що значною мірою впливає на якість продукції його переробки. Зважаючи на це, молокопереробні заводи віддають перевагу молоку, яке виробляється з дотриманням необхідних технологій, підвищуючи на нього ціну. Закупівля молока передбачає розподіл сировини за сортами – молоко вищого ґатунку, молоко I та II ґатунків, неґатункове молоко. Ціна починає формуватися від базової закупівельної ціни 1ц молока при нормах вмісту жиру та білку (відповідно 3,4 та 3,0%). Так у 2015 році закупівельні ціни на молоко від сільськогосподарських підприємств становить - 4,76 грн/кг, а від господарств населення - 3,03 грн/кг.

Інновації у молочному скотарстві повинні бути спрямовані перш за все на збільшення продуктивності і розширення відтворення поголів'я молочної худоби; використання кращих світових і вітчизняних генетичних ресурсів; корінну модернізацію виробництва кормів, технології утримання тварин; технології доїння із залученням провідних технічних розробок; профілактики або впровадження ефективних і відносно недорогих схем лікування хвороб.

Одним із варіантів розвитку молочного скотарства є запровадження інноваційних підходів господарювання у середніх за розмірами сільськогосподарських підприємствах, у тому числі фермерських

господарствах. На початок минулого року майже третина поголів'я дійного стада знаходилася у підприємствах з утриманням від 100 до 300 корів. Такі агроформування з основною спеціалізацією на виробництві продукції рослинництва можуть побудувати або реконструювати діючі ферми потужністю 400 корів. Будівництво таких ферм передбачає менші суми інвестицій. Для введення у дію нової ферми на 400 корів необхідно близько 39 млн грн, з яких будівельні роботи оцінюються у межах 59% загальних витрат, придбання нетелей - 18%, техніки - близько 1%, обладнання для кормовиробництва - 22%. Такі ферми стануть основою для налагодження ефективного виробництва. Їх рентабельність оцінюється до 69%, з терміном окупності капіталовкладень понад 5-6 років.[3]

Отже, вихід на вищий рівень галузі молочного скотарства можливий лише за умови підвищення інтенсифікації молочного скотарства, раціонального використання ресурсного потенціалу галузі, поліпшення генетичного потенціалу стада, застосування інтенсивних технологій виробництва молока, спрямованих на збільшення виробництва конкурентоспроможної продукції, в тому числі за рахунок підвищення якісних харвктериитик молока.

Список використаної літератури:

1. Державний комітет статистики України: Офіційний сайт статистики регіонального розвитку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua

2. Державний web-сайт міністерства аграрної політики та продовольства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minagro.gov.ua

3. http://www.agro-business.com.ua

УДК 631.14.338.1

Булик О.Б., к.е.н.

Львівський національний аграрний університет,

м. Львів

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливою умовою створення стратегічного конкурентного середовища функціонування сільськогосподарського виробництва є інноваційна та інвестиційна діяльність. Однією з умов функціонування аграрних підприємств і досягнення високих темпів розвитку виробництва продукції є активізація інноваційно-інвестиційних процесів.

Під інновацією розуміють успішне комерційне використання і втілення нових ідей, знань і технологій; процес перетворення нової ідеї на безпосередній соціально-економічний результат. Інноваційний процес охоплює процес від зародження ідеї до її комерційної реалізації, весь комплекс відносин: виробництво, обмін, споживання. Він об'єднує науку, техніку, освіту, економіку, підприємництво, управління, зумовлений характером і якістю їх взаємодії та взаємозв'язків. Інновація – результат колективних зусиль, де успіх залежить не лише від сфери науки і техніки, а й від значно ширшого спектра галузей та соціального оточення [3, с. 7].

Особливість сільського господарства зумовлює аналіз інноваційних процесів за змінами площ і даних про виробництво, за урожайністю сільськогосподарських культур та продуктивністю тварин. Оцінку наукового потенціалу здійснюють за основними показниками, які є його складовими: кадри, матеріально-технічна, інформаційна й організаційна бази. Для оцінки економічної ефективності інновацій доцільно використовувати такі показники, як урожайність, собівартість одного центнеру, ціна реалізації, виручка з одного гектару, прибуток з одного гектару, рівень рентабельності.

Специфікою інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах, як і в цілому в сільському господарстві, є те, що перші стадії інноваційного процесу – дослідження й розробки – виконуються в спеціалізованих наукових установах, а освоєння інновацій здійснюється безпосередньо в сільськогосподарських підприємствах в умовах виробництва.

У сільськогосподарських підприємствах розвиток інноваційних процесів можна поділити на певні етапи:

- наукове дослідження проблеми (пошук рішень, вибір інновацій, яким потрібно надати перевагу);
- науково обґрунтована експертиза використання інновацій (розробка пропозицій щодо використання нововведень);
- доцільність впровадження інновацій;
- розробка пропозицій ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств на базі інновацій;
- вибір найбільш доцільних варіантів впровадження інновацій;
- підготовка до впровадження нововведень;
- впровадження інноваційних технологій у виробництво;
- оцінка використання інноваційних впроваджень у виробничій діяльності.

Сьогодні все більш актуальною стає питання енергоощадності, що суттєво впливає на собівартість продукції та ефективність роботи підприємства. У сучасних умовах в сільському господарстві особливу увагу приділяють впровадженню інноваційних проектів енергоощадних систем мікроклімату виробничих цехів. Це пов’язано з тим, що в агропромислових спорудах системи мікроклімату споживають до 70% усієї виробничої енергії, тому енергоощадність набуває особливої актуальності [1, с. 173].

Для стимулювання інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах необхідно на державному рівні створити сприятливі

організаційно-економічні умови функціонування інноваційної економіки та реалізувати низку заходів. Як свідчить досвід зарубіжних країн, перспективною є податкова підтримка інноваційно активних підприємств, при якій пільги надають за реально здійснену інноваційну діяльність [2,с.167]. Для ефективного функціонування науково-дослідних установ, які займаються розробкою інноваційних проектів для підприємств галузі, необхідно звільнити від оподаткування дохід, отриманий в результаті впровадження новітніх розробок. Крім того, для сприятливих інноваційних умов необхідно налагодити систему страхування інвестицій в інноваційну сферу, що проявляється в основному в діяльності страхових компаній, які беруть на себе ризики, пов'язані з розробкою та впровадженням інновацій у виробництво.

Отже, сьогодні питання інноваційних розробок і впроваджень як ніколи актуальне і відкрите. Адже, при сьогоднішніх цінах на електроенегію та газ, всі підприємства, в тому числі сільськогосподарські, шукають альтернативні (інноваційні) варіанти їх ефективного функціонування. Прискорений перехід на нові інтенсивні технології сільськогосподарського виробництва має здійснюватись на основі програми розвитку агросфери, підготовки і реалізації інноваційних проектів у сільськогосподарських підприємствах, що дозволить забезпечити ефективне використання наявного наукового потенціалу галузі, тісну взаємодію й співпрацю органів державної влади, науки і сільськогосподарських підприємств.

Список використаної літератури

1. Гавриляк А.С. Альтернативне фінансування інноваційних процесів виробничих підприємств / А.С. Гавриляк, Т.Т.Макаревич, Т.О.Петрушка // Сучасні проблеми економіки та управління. – Львів, 2007. – С.172-173.

2. Речка К.М. Інноваційні аспекти розвитку аграрних підприємств / К.М. Речка // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – Мелітополь, 2013. – №3(23). – С. 166-169.

3. Рудь Н.Т. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Н.Т.Рудь. – Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2007. – 320 с.

УДК 658.3.014

Бурлака О.П. старший викладач
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Діючі системи оплати праці в сільськогосподарських підприємствах направлені перш за все на стимулювання збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. В той же час підвищення ефективності використання виробничих ресурсів даними системами стимулюється недостатньо, що в ринкових умовах є недопустимим. Щоб забезпечити підприємство необхідними власними фінансовими ресурсами для нормального функціонування громадського виробництва, задоволення суспільних потреб і дальшого зростання доходів працівників від громадського виробництва необхідно враховувати як кількість і якість вироблюваної продукції, так і витрати на її виробництво. Таким чином, в матеріальному стимулюванні працівників сільськогосподарського виробництва актуальним на сучасному етапі є вдосконалення оплати праці працівників трудових колективів, керівників і спеціалістів господарств і їх підрозділів в напрямі найбільш тісного зв’язку заробітків останніх з ефективністю господарювання.

Тому потрібно активніше впроваджувати зарубіжний досвід індивідуалізації трудових доходів управлінців на основі результатів їх праці. Класифікуючи сучасні системи оплати праці, розроблені на підставі вивчення

вітчизняного й закордонного досвіду, можна виділити наступні види сучасних систем стимулювання праці:

1. Диференційована система матеріального стимулювання – базується на диференціюванні заробітної плати робітників, тобто її розмір залежить від різних факторів (кваліфікації робітника, складності й умов праці, особистих здатностей, талантів, внеску працівника в кінцевий результат).

2. Індивідуальна система оплати праці: контрактна (диференціація за умовами найму); – система вічного найму (поширена в Японії).

3. Синтезована система оплати праці з елементами системи вічного найму й диференціації, кваліфікації та кінцевим результатам роботи. Досвід закордонних країн у сфері матеріального стимулювання праці (США, Німеччина, Італія, Данія та ін.) свідчить про стійку тенденцію до індивідуалізації заробітної плати, виходячи з особистих заслуг, ділових якостей і результатів роботи кожного працюючого, і необхідності обліку цих факторів у визначенні заробітної плати в інших однакових умовах (однакова робота, стаж, посада, кваліфікація) [1, с. 91].

У США широко застосовуються колективні системи преміювання. Так, при застосуванні системи “Скенлон” між адміністрацією та працівниками підприємства заздалегідь визначається норматив частки заробітної плати в загальній вартості умовно чистої продукції. Премії розподіляються між робітниками відповідно до тарифних ставок. Застосування цієї системи призводить до збільшення армії безробітних, посилення експлуатації, оскільки виробіток робітників зростає такими темпами, які значно випереджають темпи зростання доплат.

На деяких американських підприємствах застосовується нова система оплати праці, при якій підвищення оплати праці залежить не стільки від виробітку, скільки від зростання кваліфікації і числа освоєних професій. Після завершення навчання за однією спеціальністю робітнику присвоюється певна кількість балів. Він може отримати надбавку до зарплати, набравши відповідну

суму балів. При встановленні розміру заробітної плати визначальними факторами виступають число освоєних “одиниць кваліфікації”, рівень майстерності по кожній з них, кваліфікація з освоєних спеціальностей.

При застосуванні системи “Раккера” премії нараховуються незалежно від одержання прибутку за минулий період. Преміальні встановлюються у певному розмірі від умовно чистої продукції: при цьому 25% фонду резервується, а частина, що залишилася, розподіляється між робітниками та адміністрацією. На відміну від системи “Скенлон”, ця система оплати праці не передбачає колективного обговорення розподілу премії [2].

В європейських країнах широко використовується як безпреміальна, так і преміальна моделі стимулювання праці. Шведська (безпреміальна) модель оплати праці передбачає стимулюючу функцію заробітної плати. Преміальна модель може бути пов'язана з результатами роботи підприємства або індивідуальними результатами праці працівників. В Англії та деяких інших країнах використовується “гнучка” система оплати праці, заснована на обліку індивідуальних якостей працівника, результатів його роботи за допомогою спеціальних оцінних шкал. Японська система матеріального стимулювання особлива тим, що заснована на виплатах бонусів один раз на півроку. Причому зазначений бонус надходить у розпорядження працівника нерегулярно і несподівано, а його розмір залежить від результатів роботи підприємства за півроку. Французькі підприємства також використовують систему бонусів, відмітною особливістю якої є те, що бонуси нараховуються раз на рік і можуть виплачуватися один раз у п’ять років, накопичуючись при цьому на банківському рахунку. Протягом усього часу відсотки на премію не підлягають оподаткуванню, а це є стимулом у роботі підприємства [3].

Список використаної літератури:

1. Гриньова В.М. Стимулювання праці в інноваційній діяльності [Текст]: монографія / В.М. Гриньова, А.А. Тараненко. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 164 с.

2. Козаченко А. Мотивация труда и системы оплаты труда мировой опыт /

А. Козаченко // Бизнес-журнал Бизкиев. Режим доступа: сайт http://bizkiev.com/content/view/992/591/

3. Брезицька К. Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах / К.Ф. Брезицька // Управління розвитком. – 2011. – № 8(105). – С. 30-31.

УДК 658.657.424.338.1

Шимечко Г. І., к.е.н. доцент

Вислободська М.П., студентка

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аграрний сектор економіки займає важливе місце у розвитку суспільства та забезпеченні національної безпеки країни. Проте рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств економічними ресурсами є недостатнім, високим залишається ступінь спрацювання і старіння засобів праці, галузь технологічно відстає порівняно із світовим надбанням. Очевидною є необхідність активізації відтворювальних процесів у сільському господарстві шляхом впровадження нових високо продуктивних машин і техніки та організації виробництва на новій технологічній основі. Найголовнішим джерелом залучення ресурсів є інвестиційні вкладення.

Основними інвесторами в сільському господарстві України є недержавні сільськогосподарські підприємства, насамперед, господарські товариства і

приватні підприємства, в яких зосереджено майже 90% площі сільськогосподарських угідь і які у 2014 р. отримали 94% сукупного прибутку від реалізації продукції рослинництва і тваринництва.

В структурі джерел фінансування інвестицій частка власних коштів вітчизняних товаровиробників у 2014 р. становила майже 70%, довгострокових кредитів 18%, коштів іноземних інвесторів 5%. Останніми роками істотно зменшилися обсяги та скоротилася частка коштів державного бюджету, що спрямовуються на інвестування сільського господарства і ця частка склала лише 0,4%.

Інвестиційна діяльність в галузі сільського господарства відрізняється від вкладень в інші галузі. Оскільки сільськогосподарське виробництво взагалі є ризиковим, і його рівень прибутковості в Україні, зокрема, є надто низьким, інвестиційний клімат у агровиробництві є несприятливий, можливості для залучення інвестиційних ресурсів на засадах кредиту, особливо довгострокового, суттєво обмежені. Іноді наявність вільних коштів, особливо грошових, значно важливіше одержання прибутку. Насамперед це стосується сільськогосподарських підприємств, де особливо виразно проявляється сезонний характер виробництва. Досить часто підприємцям аграрного сектора доводиться продавати високоліквідне майно, щоб придбати насіння, добрива, пальне і т. п. Координація дії і чітке дотримання обумовлених термінів має дуже важливе значення, тому що у сільськогосподарському підприємництві витрати ресурсів здійснюються значно раніше, ніж вихід готової продукції, а для збільшення надходжень грошових коштів бажана зміна терміну реалізації продукції.

УДК 338.43

Волосатова М.М., студентка
Науковий керівник: **Мельник Т.Ю.**, асистент
Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Сільське господарство є дуже важливою галуззю матеріального виробництва в нашій країні, адже саме в цій галуззі створюються матеріальні блага рослинного і тваринного походження для забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною. Україна володіє необхідними природно-кліматичними умовами для високого розвитку аграрної сфери, і не тільки для внутрішнього забезпечення, але й для експорту сільськогосподарської продукції. Та нажаль, продуктивність та конкурентоспроможність українських суб'єктів господарювання в аграрній сфері є нижче середніх світових показників. Це пов'язано з багатьма аспектами функціонування сільськогосподарських підприємств, але однією з головних проблем є недостатня забезпеченість інноваційними ресурсами.

Інновація – це кінцевий результат діяльності, втілений у виведеному на ринок новому чи вдосконаленому продукті, технологічному процесі, що використовується у практичній діяльності. Інновації можуть відноситися до техніки, технології, форм організації виробництва й управління.

Стосовно аграрного сектора економіки, як основного об'єкта дослідження, інновації є реалізацією в господарську практику результатів досліджень і розробок у вигляді нових сортів рослин, порід і видів тварин і птиці, нових технологій в рослинництві, тваринництві і переробній промисловості, нових добрив і засобів захисту рослин і тварин, нових методів профілактики і лікування тварин і птиці, нових або покращених продуктів харчування, матеріалів, нових форм організації і управління різними сферами

економіки, нових підходів до соціальних послуг, що дозволяють підвищити ефективність виробництва [3, с. 19].

У найширшому розумінні агроінновація – це нововведення, що реалізується в аграрній сфері. Науковці пропонують різні підходи до визначення цього поняття. Так, агроінновацію трактують і як системні впровадження в аграрну сферу результатів науково-дослідної роботи, що приводять до позитивних якісних та кількісних змін у характеристиці взаємозв'язків між біосферою та техносферою, а також поліпшують стан навколишнього середовища, або як результат праці, отриманий завдяки застосуванню нових наукових знань, що перетворюють процес функціонування та розвитку виробничо-господарської системи АПК в напрями підвищення її ефективності, стійкості та системної якості відносин [2, с. 72].

Специфіку інновацій в аграрній сфері зумовлено, особливостями самого сільського господарства, де основним фактором виробництва виступає земля, в процесі виробництва існує чітка взаємодія з живими організмами (рослинами, тваринами), виробництво має сезонний характер та високий рівень ризику. З упровадженням новацій у галузь види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей.

Інноваційний розвиток аграрної сфери не можливий без достатнього фінансового забезпечення. Сьогодні ключовою є проблема залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток та їх раціонального використання, і від розв'язання даної проблеми залежать можливості подальшого економічного розвитку аграрного виробництва.

Інвестиційний дефіцит, зумовлений згортанням державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, відсутністю розвиненої фінансово-кредитної інфраструктури, перманентним збільшенням диспаритету цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, високим рівнем зношення матеріально-технічної бази аграрного виробництва низькою інвестиційною привабливістю окремих сегментів аграрної сфери, що є

фактично основною перешкодою для активізації інноваційного попиту товаровиробників [1, с. 69].

В умовах окресленого стану аграрної сфери, надзвичайно важливою є диверсифікація інструментів кредитної підтримки сільськогосподарських виробників, нагромадження власних інвестиційних ресурсів суб'єктами аграрного підприємництва, запровадження оптимальних схем оподаткування та страхування, врахування екологічного чинника при розробленні інвестиційної стратегії потужних агропромислових об'єднань [2, с. 73].

Аналіз особливостей розвитку інноваційної діяльності в аграрній сфері свідчить про необхідність системного підходу до створення оптимальних умов для ефективного подальшого розвитку інноваційної діяльності та побудови механізму державного регулювання інноваційного розвитку, який полягає у створенні умов для стабільного фінансування інноваційної діяльності на агропромислових підприємствах. Інноваційна діяльність повинна бути спрямована на систематичне та комплексне використання інновацій у процесі виробництва сільськогосподарської продукції для забезпечення сталого економічного зростання.

Список використаної літератури:

1. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України / О.І. Дацій // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 65–76.

2. Нікітенко К.С. Актуальні питання інноваційного розвитку підприємств аграрної сфери / К.С. Нікітенко // Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та фінансування: матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції викладачів, молодих учених та студентів 18-19 листопада 2013 р. – Херсон: Грінь Д.С., 2013. – 363 с. – С. 71–75.

3. Саблук П.Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері і інституціональний аспект: монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.

УДК 631:338

Вольніцька С.М., студентка
Науковий керівник: **Урманов Ф. Ш.,** к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет
м.Житомир

РОЛЬ ІНВЕСТУВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Людський капітал – це сформований в результаті інвестицій та накопичений людиною певний запас здоров'я, знань, навичок, здібностей, мотивацій, який свідомо використовується в певній сфері суспільного виробництва, сприяє зростанню продуктивності праці, тим самим впливаючи на зростання доходів самої людини [2, с. 25]. Саме тому він є визначальним при реалізації мети аграрної політики держави.

Незважаючи на різні передумови та мотиви щодо інвестування в людський капітал з точки зору окремого індивіда і суспільства в цілому, заходи щодо розвитку людського капіталу забезпечують досягнення однієї і тієї ж мети – підвищення рівня життєдіяльності всього суспільства.

Сьогодні в умовах інноваційної стратегії розвитку важливе значення у формуванні останнього в аграрному секторі економіки належить професійному зростанню кадрів, формуванню творчого мислення, накопиченню інтелектуального потенціалу.

Відомо, що теорія людського капіталу ґрунтується на визнанні економічної доцільності капіталовкладень, зв'язаних з набором персоналу, підтримкою його в працездатному стані, безперервним навчанням, виявленням здібностей, потенційних можливостей, що закладені в особистості працівника, з наступним розвитком тих здібностей, які є важливими в професійній діяльності [3, с. 83].

В свою чергу, на практиці інноваційний розвиток аграрного сектора економіки не можливий без ефективного мотиваційного механізму робітників,

який враховує їх результати праці, потреби та інтереси. При цьому всі фактори впливу на інноваційну діяльність персоналу в аграрному секторі економіки можна поділити на: базові, мотивуючі та творчі.

Безперечним є той факт, що нагромадження людського капіталу та забезпечення його ефективного використання є найважливішою умовою конкурентоспроможності країни та динамічного соціально-економічного прогресу Збільшення інвестицій в освіту, професійну підготовку, охорону здоров'я, мобільність забезпечують нагромадження людського капіталу, у той же час вони сприяють розвитку людського потенціалу (інтелектуального, фізичного, культурного), що розширює можливості вибору людини. Людський капітал підвищує можливості суспільства у виробництві нових товарів і послуг, здатний приносити власнику підприємства протягом певного часу доход [5, с. 99].

Підприємства, які готові інвестувати кошти в особистий людський капітал, у навчання своїх співробітників, можуть розраховувати на те, що працівники, які підвищили рівень своєї професійної підготовки, зможуть легше та швидше вирішувати складні виробничі проблеми, адаптуватися до зовнішнього середовища [5, с. 79].

Серед основних джерел інвестування людського капіталу, на нашу думку, мають бути кошти доброчинних організацій та меценатів і для цього на державному рівні слід створити відповідні умови.

Вкладення коштів у людський капітал дозволить зберегти багато видів цінних ресурсів у вітчизняній економіці, а також зробити значний прорив країни за допомогою зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. У той час як недоінвестування вплине на зниження конкурентоспроможності товаровиробників і безпосередньо на майбутнє нашої країни.

Отже, інвестування в людський капітал повинне здійснюватися на всіх зазначених рівнях, лише за умови правильного розподілу коштів за всіма

напрямами та складовими елементами людського капіталу досягатиметься синергетичний ефект, відбуватиметься його збалансований розвиток і запобігання втратам людського капіталу в майбутньому.

Інвестування в людський капітал є надзвичайно необхідним для економічного зростання трудового потенціалу як окремого підприємства, так і держави в цілому, що призведе до зростання його конкурентоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Близнюк В., Власенко Т. Людський капітал України як фактор економічного зростання // Україна: аспекти праці. – 2003. - № 6. – с. 20-24.

2. Грішнова О.А. Людський розвиток : навч. посіб. – К .: КНЕУ, 2006., с.308

3. Людський капітал в економічній системі соціально орієнтовної держави : колект. монографія / за заг. ред. к.е.н., доц. Мельничука Д.П. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 419 с.

4. Лібанова Е.М. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків (колективна науково-аналітична монографія) / за ред. Е. М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії тасоціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 496 с.

5. Малюга Л. М. Людський капітал в контексті конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Малюга. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_3/101.pdf.

УДК 633.791

Гіренко Ю.О. аспірант

ННЦ"Інститут аграрної економіки"

м.Київ

ОКРЕМІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХМЕЛЯРСТВА В УКРАЇНІ

Галузь хмелярства, є складовою агропромислового комплексу, і має позитивний вплив на національну економіку України в цілому. Адже основний її продукт – хміль, широко використовується у промисловому виробництві, особливо під час пивоваріння. Незважаючи на це, вітчизняні хмелярі з року в рік зазнають значних економічних збитків, що змушує їх вдаватись до суттєвих скорочень власного виробництва. Отже частка вітчизняної продукції хмелярського походження, на загальнонаціональному ринку, стає все меншою.

Так, лише в період з 2006 по 2013 рр. розміри продуктивних площ хмелю скоротились більш ніж у двічі з 1032,4 до 407,9 га , валовий збір зменшився з 738,6 до 451,7 т .

Показники економічної ефективності теж змінились. Якщо собівартість вирощування 1 т хмелю у 2006 р. перебувала на рівні 27,1 тис. грн, то у 2013 р. цей же показник становив вже 42 тис. грн. Збиток у 2006 р. був – 6,5 тис. грн на 1 т виробленої хмелепродукці, у 2013 р. він досяг позначки – 7 тис. грн [1].

Одним із основних напрямів у подальшій діяльності хмелярських господарств має стати впровадження у виробничий процес інноваційних розробок, які мають привнести свої позитивні зміни у функціонування та розвиток, як окремих підприємств, так і всієї галузі в цілому.

Завдяки проведеним науковим дослідженням, з'ясовано, що за умови зменшення рівня врожайності хмільників, відбувається підвищення собівартості хмелю та його первинного обробітку. І це призводить до зниження економічної ефективності галузі.

Науковці радять відчизняним хмелярам, планувати свій подальший розвиток, в першу чергу, з урахуванням необхідності технічно – модернізаційних змін під час власного виробництва. В наслідок чого, на їх погляд, відбудеться підвищення якості вирощуваного хмелю. А це, позитивно вплине і на його товарні властивості [2]. Які багато в чому залежать від достатньо приділеної уваги саме – технічній складовій по вирощуванню, догляду, а особливо – подальшому збиранню врожаю, цієї вибагливої сільськогосподарської культури.

Процес збирання хмелю, є технічно складним та водночас відповідальним. Адже від цього, багато в чому, залежить ціна, а головне якість виробленого продукту. А це, є визначальним фактором, стосовно споживацьких вподобань сьогодення. Особливо, з боку найбільших пивних компаній, які виставляють доволі високі вимоги до хмелю, під час вибору сировини, для виготовлення пивної продукції.

Нажаль, на сьогоднішній день, основна частина вирощуваного в Україні хмелю, не відповідає ринковим запитам, щодо якості. На наш погляд, змінити це, можливо лише за рахунок систематичного впровадження модернізаційних змін та залучення для виробництва новітньої, продуктивної техніки.

Недостатня кількість хмелезбиральних комбайнів, яка спостерігається на сьогоднішній день у господарствах, призвела до того, що близько 80 % врожаю хмелю, збирається ручним способом. Через це, близько половини усіх господарських витрат праці, припадає саме на збирання хмелю. В наслідок чого втрачається не тільки час, а й якість нового урожаю. Адже під час ручного збору, хміль набуває сторонніх запахів, що робить його практично не придатним для виробництва пива [3].

Отже, одним із головних пріоритетів, у подальшій діяльності хмелярського комплексу в Україні, на наш погляд, мають стати саме заходи, які спрямовані на технічне забезпечення, переоснащення процесу виробництва хмелю.

Список використаної літератури:

1. Приймачук Т. Пивний та хмелювий ринки сьогодення / Приймачук Т. // Вісник аграрної науки. – 2014. № 10. – С. 65 – 71.
2. Ратошнюк Т. Розвиток хмелярства в ринкових умовах / Ратошнюк Т. // Економіка АПК. – 2007. №7. – С. 50 – 55.
3. Шустік Л. Відродження хмелярсва в Україні / Шустік Л. // Техніка АПК.

– 2006. № 9 – 10. С. 20 – 21.

УДК 631:338

Гловацька О.М., студентка

Науковий керівник: **Марченко К.С.,** викладач

Житомирський державний технологічний університет

м.Житомир

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ

У сучасних умовах господарювання метою кожного сільськогосподарського підприємства є виробництво високоякісної продукції для задоволення потреб ринку та отримання максимально можливого прибутку.

Оскільки показником, що характеризує фінансовий результат та ефективність діяльності підприємства є рівень рентабельності, то в ринкових умовах господарювання підвищення рівня рентабельності сільськогосподарської продукції є одним із найактуальніших питань.

Рентабельність – це якісний, вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або ступінь використання ресурсів, що наявні на господарстві, в процесі виробництва і реалізації продукції [1, с.71].

Сільськогосподарське підприємство є рентабельним, якщо чистий дохід від реалізації покриває понесені витрати на виробництво та утворює частину прибутку. Таким чином, рентабельність характеризує ефективність роботи підприємства, визначає його спроможність отримувати економічні вигоди від своєї діяльності.

Питанням підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва займалося чимало вчених. Зокрема, вітчизняні вчені-економісти, такі як О. О. Гетьман, Л. М. Демиденко, Я. І. Костецький, Ю. І. Літвінов та іноземні вчені, такі як А. Лаффер, Д. Стоун, К. Шмідт. Науковці розглядати проблематику рентабельності сільськогосподарського виробництва та описували напрями підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

Як складова економічного механізму господарювання ринкового типу рентабельність відіграє важливу роль. Без прибутку не може існувати ні бізнес, ні підприємництво. [1, с.73]

Рентабельність виробництва продукції має особливе важливе значення в сучасних ринкових умовах, коли керівництву необхідно приймати рішення стосовно забезпечення прибутковості. Враховуючи це, визначаючи основні напрями підвищення рівня рентабельності продукції, потрібно визначити розміри виручки від реалізації продукції та обсяги можливих витрат. Тому, резерви підвищення рівня рентабельності сільськогосподарської продукції можуть формуватися по двом напрямам: у резервах збільшення виручки від реалізації продукції та резервах зниження собівартості продукції. [2, с.98]

Сьогодні виникає потреба оперативної оцінки фактичних та планових показників результатів економічної діяльності сільськогосподарського виробництва залежно від ситуацій та можливих ризиків.

Собівартість є змістовною складовою ціни продукції, що безпосередньо впливає на економічну ефективність та конкурентоспроможність продукції. Тому об'єктивний аналіз фактичного стану і можливих змін в собівартості продукції надає більше можливостей прийняття правильних рішень у підтримці необхідного рівня конкурентоспроможності. [3, с.3]

Важливим фактором рентабельності є визначення напрямку господарювання, виходячи з наявного потенціалу та ринків збуту.

Іноді підприємства прагнуть підвищити рівень рентабельності за рахунок збільшення урожайності. Маємо не погодитись з таким підходом, оскільки такий варіант вимагає збільшення витрат і не завжди призводить до росту рентабельності. Додаткові вкладання хоч і сприяють зростанню урожайності, але призводять до збитковості виробництва.

На нашу думку, серед шляхів підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва, які дозволять забезпечити подальше збільшення обсягів виробництва продукції і зменшення витрат на її одиницю, варто зазначити наступні: поліпшення використання землі, підвищення її родючості; впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва; раціональне використання виробничих фондів і трудових ресурсів; впровадження інтенсивних і ресурсозберігаючих технологій та індустріальних методів виробництва; підвищення якості і збереження виробленої продукції; широке використання прогресивних форм організації виробництва і оплати праці на основі колективного, сімейного і орендного підряду та оренди як прогресивної форми господарювання; розвиток сільськогосподарського виробництва на основі різноманітних форм власності і видів господарювання і створення для них рівних економічних умов, необхідних для самостійної та ініціативної роботи [1;2;3;4].

Сільськогосподарські товаровиробники повинні значну увагу надавати питанням планування витрат, виходячи з показників минулих років. При плануванні виробництва нового виду сільськогосподарської продукції ретельно

зважити наявні ресурси і можливість їх використання у такому виробництві, враховуючи науково-технічний прогрес [2, с.101].

Список використаної літератури:

1. Бужин О.А. Оперативне визначення динаміки рентабельності та собівартості продукції тваринництва, складових конкурентоспроможності в умовах ринку/О.А. Бужин // Економіка АПК. -2007.-№4.-С.71-75.

2. Костецький Я.І. Рентабельність як показник ефективності сільськогосподарського виробництва /Я.І. Костецький// Інноваційна економіка. – 2012. – № 2 (28). – С. 98–101.

3. Мельник Л.Л. Прибутковість і рентабельність фермерських господарств в Україні/ Л.Л. Мельник //Економіка АПК. -2009.-№9.-С. 2-6.

УДК 631.11:330

Гурмак Н. Д., аспірант

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОМ В СИСТЕМІ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Система посередницької діяльності сільськогосподарських підприємств являє собою сукупність взаємозв’язаних функціональних елементів маркетингу, логістики та збуту в агросфері. Такий підхід до визначення сутності посередницької діяльності агропідприємств вимагає детального дослідження кожного з елементів системи у їхніх взаємозв’язках та взаємовпливах. Збутова діяльність виступає важливою складовою

посередницької діяльності, яка забезпечує практичну реалізацію стратегії маркетингу підприємства.

Нурмурхамедова Ш. С. вважає, що збутова функція полягає в організації "ефективної системи товароруху і сервісного обслуговування покупців, формування попиту та стимулювання збуту, здійснення товарної і цінової політики" [1]. У даній дефініції ми погоджуємось з тим, що збутова діяльність включає в себе формування попиту та стимулювання збуту. Але, вважаємо, що збут в структурі посередницької діяльності агроформувань своєю основною ціллю визначає реалізацію маркетингової стратегії, регулювання й інформаційне забезпечення логістичної функції. Тобто, якщо маркетинг в системі посередницької діяльності відповідає за всеохоплююче дослідження ринку та формування маркетингових цілей фірми, то збутова діяльність виступає етапом їхньої реалізації в комплексі з логістичною діяльністю.

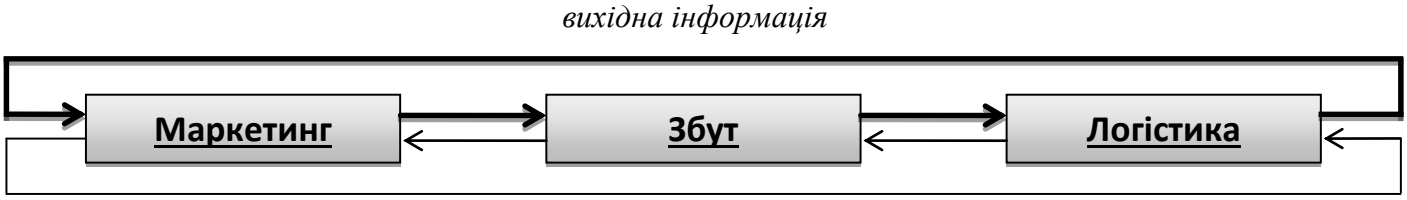

Рисунок 1. Система інформаційного забезпечення посередницької діяльності сільськогосподарських підприємств

*Джерело: Розроблено автором

Стрілки на рис. 1 розглядаються як канали, по яких рухаються дані (канали вихідної інформації, канали зворотної інформації), а маркетинг, збут і логістика – джерела відправлення вихідної та отримання зворотної інформації. Вищенаведене схематичне зображення послідовності інформаційного забезпечення системи посередницької діяльності показує, що першочерговим в даній системі є елемент маркетингу, який надає початкову вихідну інформацію – маркетингова стратегічна ціль, інформація щодо проведеного дослідження ринку, обраного сегменту, цінової та товарної політики. Наступним пунктом

виступає збут – який в свою чергу відповідає за формування оптимальних каналів збуту, просування товару, стимулювання продажів. Останній елемент – логістика, яка включає в себе практичне впровадження попередніх етапів, а саме відповідає за товарорух, безпосередньо контактує з кінцевим споживачем, виконує функції складування, пакування, транспортування, управління запасами сировини та контроль постачання. Зворотна інформація виникає в результаті виконання кожного з елементів, реалізації цілей маркетингу, збуту і логістики, і є не менш важливою за вихідну, на яку в подальшому може здійснювати вплив.

Розглянувши місце збуту в системі посередницької діяльності сільськогосподарських підприємств, варто визначити сутність управління збутовою діяльністю в даній системі.

Вчені Янишин Я. С. та Кашуба Ю. П. збут та управління ним розглядають як "планування й реальне щоденне керівництво збутовою діяльністю фірми" [2, с. 68]. Наведене визначення чітко визначає межі управління збутовою діяльністю, які виражаються в функціях планування та керівництва, але не вказує на основі чого здійснюється управління збутом, і що є його результатом.

Система посередницької діяльності сільськогосподарських підприємств розглядає збут, як один з функціональних елементів, які перебувають у взаємозв’язку з маркетинговою та логістичною діяльністю, управління якими реалізується через обмін інформацією, які надходять від кожного з елементів системи. Ефективне здійснення збутової діяльності агропідприємств базується на основі інформації, її відбору, обробки та використання з метою реалізації маркетингової стратегії та логістичних цілей підприємства.

Таким чином особливістю управління збутом в системі посередницької діяльності є те, що реалізується воно на основі маркетингових стратегічних цілей, з метою надання поточної інформації відділу логістики на підприємстві, а основним джерелом для здійснення такого управління є інформація, яка надходить від кожного елементу управлінської системи.

Список використаної літератури:

1. Нурмурхамедова Ш. С. Теоретические аспекты управления сбытом сельскохозяйственной продукции в АПК региона / Ш. С. Нурмурхамедова, З. К. Сулейменова. Джерело : [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.moluch.ru/archive/58/8275/.
2. Янишин Я. С. Удосконалення організації управління збутом продукції в агропідприємстві / Я.С. Янишин, Ю.П. Кашуба // Економіка АПК. – 2013. – № 9. – С. 67 – 70.

УДК: 330. 1317:631.3

Дідич З. А., ст.. викладач

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Будь – яка людська діяльність передбачає ризик того, що заплановані чи прогнозовані результати відрізнятимуться від тих, що будуть отримані на практиці. Підприємницька діяльність є за визначенням ризиковою, бо ніхто не може гарантувати підприємцю отримання прибутку і виробництво сільськогосподарської продукції є, напевно, однією із найбільш ризикових видів підприємницької діяльності.

Ризики, з яким стикаються виробники сільськогосподарської продукції мають свою специфіку в силу того, що сам процес сільськогосподарського виробництва є залежним від значної кількості факторів, на який не може

впливати людина. Перш за все мова йде про погоду, однак інші фактори, такі як врожайність, ціни, державна політика, стан міжнародних ринків та ін.. Саме тому управління ризиками сприяє скороченню фінансових втрат, пов’язаних із невизначеністю щодо кінцевих результатів господарської діяльності. Ризик – менеджмент передбачає, в першу чергу, вибір оптимальних стратегій щодо скорочення цих втрат.

Перш ніж ми розглянемо основні з цих стратегій ,доречно проаналізувати, які ж основні види ризиків існують, коли мова йде про сільськогосподарське виробництво.

Перший вид ризику, який супроводжував виробництво сільськогосподарської продукції починаючи з найдавніших часів і який є актуальний до цього часу. Мова йде про ризик, пов'язаний із погодними умовами, які можуть чинити негативний вплив на майбутній врожай.

Крім ризиків, пов’язаних із погодними умовами, існують інші типи ризику, які можна об’єднати у наступні групи:

- виробничий ризик. Це вид ризику пов’язаний із невизначеністю у щодо майбутнього врожаю та продуктивності у тваринництві. Ця невизначеність є обумовленою кліматичними умовами, хворобами тварин та рослин, шкідниками, які впливають на кінцеві результати;
- ціновий ризик. Він пов'язаний із невизначеністю виробників щодо кінцевої вартості їх продукції, чи цін вхідних факторів, які вони застосовують у процесі виробництва.
- фінансовий ризик. Він виникає при умові існування заборгованості по кредитах у сільськогосподарських виробників. До того ж само типу ризику можна віднести зростанням відсоткової ставки за кредитами, адже це погіршує можливості виробників отримати кредит.
- інституційний ризик пов'язаний із невизначеністю щодо дій держави у сфері оподаткування, встановлення нею норм санітарного характеру, дотацій та ін..

- персональний ризик. Цей вид ризику пов'язаний із особистими ризиками виробників сільськогосподарської продукції, наприклад, хвороби, нещасні випадки чи особисті проблеми, які впливають на продуктивність їх праці.[2]

Виробники сільськогосподарської продукції, однак, мають у своєму розпорядженні набір інструментів та стратегій, що дозволяє їх здійснювати ризик – менеджмент у процесі їх діяльності. Слід зауважити, що деякі стратегії можна застосовувати щодо якогось одного типу ризику, в той час як інші – до декількох типів ризиків. Розглянемо найбільш поширені стратегії управління ризиками у сільському господарстві.

Однією із стратегій, що найчастіше використовується у процесі виробництва сільськогосподарської продукції є диверсифікація виробництва. Ця на перший погляд дуже проста стратегія є достатньо дієвою. Це пов’язано з тим, що урожайність різних культур у різні роки може бути різною. В умовах диверсифікації втрати від неврожаю одних культур можуть бути компенсованими за рахунок високих врожаїв інших культур.

Вертикальна інтеграція сільського господарських підприємств є ще однією стратегією управління ризиками. Завдяки вертикальній інтеграції можна контролювати кількість та якість сировини та готової продукції. Такий контроль досягається завдяки можливістю здійснення контролю над процесом виробництва.

Ризики, пов’язані з невизначеністю щодо цін можна уникнути завдяки попередньому підписанню контрактів, в яких чітко були б обумовлені ціни, якість та обсяги продукції.

Важливим способом управління ризиками є страхування майбутнього урожаю. Страхова компенсація виплачується у випадку, якщо прибутковість сільськогосподарського виробника впаде нижче рівня, застрахованого ним. Інший вид страхування передбачає компенсацію сільськогосподарським

виробникам у випадку падіння їх валового доходу, а не лише у випадку зменшення врожайності чи падіння цін на сільськогосподарську продукцію.[3]

Список використаної літератури:

1. Evaluating Risk Management Instruments: Policy Lessons and Prospects for the Future/ A. Carrido, M. Bielza// Income Stabilisation in European Agriculture. – Wageningen : Wageningen Academic Publishers. –2008. – p. 79 -97.
2. Tangermann S. Risk Management in Agriculture and the Future of the EU's Common Agricultural Policy [Електронний ресурс]//ICTSD Programme on Agricultural Trade and Sustainable Develoment. Режим доступу: http://www.ictsd.org/downloads/2011/12/risk-management-in-agriculture-and-the-future-of-the-eus-common-agricultural-policy.pdf. – Назва з екрану.
3. Сайт Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/index_en.htm. – Заг. з екрану.

УДК 339.138:338.439.4:637.1(477.83)

Дудяк Р.П. к.е.н.,доцент

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

РЕКЛАМА У ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Існує сучасна тенденція про відносно низьку ефективність рекламної діяльності вітчизняних підприємств. Але протягом найближчого часу можна очікувати розширення впливу Інтернету з рекламною метою. Зокрема, все більше відкривається інтернет-магазинів, великі молочні заводи мають свої

інтернет-сторінки.

Реклама є важливою складовою успішної конкуренції торгових марок, вона служить орієнтиром при виборі продукції для споживачів. Створює авторитет фірми, її лідируюче положення у виробництві і реалізації товарів.

Просування продукції та реклама – основні інструменти в конкурентній боротьбі за частку ринку. Велику роль відіграє наявність у компаній брендів і власної системи дистриб'юції. Для ефективного використання потужностей підприємства на певному виді продукції підприємства молочної галузі об'єднують свої зусилля у системі товаропросування молока та молочних продуктів.

Оскільки між молокопереробними підприємствами Львівської області існує висока конкуренція, яка дозволяє порівнювати ефективність їх функціонування, виявляти та стимулювати найбільш конкурентоспроможних учасників ринку з одночасним врахуванням смаків і запитів споживачів, то рекламна діяльність є інструментом впливу й можливістю закріплення певної частки ринку збуту продукції за підприємством . На рівні підприємства реклама все ширше торкається різних аспектів маркетингу та господарської діяльності в цілому. Внаслідок цього рекламну діяльність зараз вже не можна розглядати лише як процес розробки й розміщення рекламно-інформаційних повідомлень, навпаки, реклама стає результатом ряду досліджень, стратегічних і тактичних планів, поточних управлінських рішень у всіх сферах маркетингової активності. Сучасні рекламні агенції у своїх дослідженнях використовують моделі медіа-планування. До відомих моделей можна віднести модель MEDIAC фірми «Little and Lodish»,модель ADMOD фірми «Aaker» та ін..

З метою аналізу рівня розвитку рекламної діяльності молокопереробних підприємств у 2013 р. було проведено анкетування опитування, було опитано 300 осіб, мешканців м.Львова. Генеральна сукупність опитування — різні верстви населення за соціальним статусом та віком, рівнем доходу.

Розглянемо результати, які дозволять здійснити оцінку рівня

розрекламованості видів молокопродукції на ринку м.Львова.

Питання про найбільш розрекламований вид молокопродукції є виявилось актуальним, тому що можна чітко визначити рівень рекламної активності виробників-конкурентів, при позиціонуванні своїх молокопродуктів. З рис. 1 видно, що найбільш розрекламованими є йорути (282 р.), сиркові десерти та сирочки (264 р.), морозиво (201 р.), це пояснюється тим, що ці продукти мають асортиме-нтні ряди, що постійно поповнюються смачними новинками, завдяки новітнім технологіям, для задоволення безлічі уподобань споживачів. Для інформування споживачів використовують рекламу, яка є дієвим та ефективним знаряддям для заохочування споживача до купівлі, «прив'язує» клієнта до конкретного підприємства та його продукції, наголошує на отриманих вигодах; формує ринок та ідентифікує товар певної ділової одиниці; дозволяє аналізувати діяльність конкурентів і формувати власний рекламний бюджет.

Ринок молочних продуктів Львівщини формується під впливом двох основних чинників: потужності роботи підприємств молокопереробної галузі і постачання цієї продукції з інших областей. На сьогодні на Львівщині налічується 25 підприємств молочної галузі різних форм власності. Серед найпотужніших – ЗАТ "Галичина".

Окрім ЗАТ "Галичина", потужними виробниками молокопродуктів є: ВАТ "Львівський міський молокозавод" (торгова марка "Комо"), ТзОВ "Львівський міський молочний комбінат" (торгова марка "Добряна"), ВАТ "Бродівський завод сухого знежиреного молока", ВАТ "Рава-Руський молокозавод", ВАТ "Жидачівський сирзавод", ВАТ "Самбірський молокозавод". Крім того, на молочному ринку Західного регіону реалізується молочна продукція корпорації "Фанні", ООО "ТД "Ласуня", ТОВ "Люстдорф Україна", ВАТ "Галактон" тощо.

ЗАТ "Галичина" входить до п'ятірки лідерів серед виробників незбираної молочної продукції в Україні та є одним з основних постачальників молочної

продукції Західного регіону України. В асортименті є: молоко, сметана, йогурт, маслянка, кефір, масло, сухе молоко, десерти, ряжанка, чотири види енергетичних напоїв "12 вітамінів". Упакування: плівка, склянка, пюр-пак, ПЕТ.

Напрямок маркетингової діяльності в молокопродуктовому комплексі визначається ступенем забезпеченості населення якісною та безпечною продукцією. В умовах дефіциту продукції головним завданням маркетингу є збільшення пропозиції.

Управління діяльністю молокопереробних підприємств має орієнтуватися на стратегічний маркетинг, що сприяє повному задоволенню потреб споживачів, стимулює розширення ринків збуту, підвищує якість та конкурентноздатність продукції. Саме тому необхідне розроблення та впровадження у діяльність молокопереробних підприємств маркетингової стратегії.

Отже, проведені дослідження в рекламній діяльності підтверджують, що сьогодні реклама становить одну з найбільш важливих маркетингових функцій, яка здійснюється абсолютною більшістю суб’єктів ринкової діяльності. Ефект від реклами є наслідком її впливу на обсяг збуту, рівень доходів та інші показники діяльності фірм-рекламодавців. Розмір цього ефекту незмірно вищий, проте точне визначення ефекту реклами є практично неможливим.

Рекламна діяльність молокопереробних підприємств Львівської області знаходиться на етапі становлення, бо розміри рекламних бюджетів є меншими, ніж в інших підприємствах (наприклад, підприємствах алкогольних, слабоалкогольних напоїв); рекламні кампанії не носять постійного характеру, а рекламні продукти менш продумані та дешевші. В сучасних умовах реклама в діяльності підприємств має стати активною частиною комплексу маркетингу, рівень розвитку якої визначає якість і ефективність рекламно-інформаційної діяльності виробника, її пристосування до нових вимог ринку.

Список використаної літератури:

1. В. В. Липчук, Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль, Я.С. Янишин. Маркетинг: навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Липчука. – Львів : «Магнолія 2006», 2012. – 456 с.
2. Ларіна Я.С. Дослідження чинників макросередовища як передумова обґрунтування маркетингових стратегій підприємств АПК // Агросвіт. – 2007. – №1. – 245с.
3. Старостіна А. О. Маркетинг : навч. посіб. / А. О. Старостіна, О. В. Зозульов. – 3-тє вид., перероб. – К. : Знання, 2006. – 327 с.
4. Управління рекламною діяльністю як фактор підвищення ефективності господарювання: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 [Електронний ресурс] / О.А. Добрянська; НАН України. Ін-т регіон. дослідж . — Л., 2004. — 319 с.
5. Соловйов І.О., Туркот Т.І. Ринок продовольчих товарів: глибока сегментація споживачів // Маркетинг в Україні. — 2004. — №1. — 458с.

УДК 631.14:338.3

Єкель Г.В., к. е. н.

ННЦ «Інститут землеробства НААН»,

смт. Чабани

ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

В умовах нинішньої економічної ситуації України, яка зумовлена подіями на Сході держави необхідно шукати напрями розвитку аграрного виробництва, спрямовані на підвищення ефективності діяльності суб’єктів господарювання. Одним із стратегічних завдань функціонування останніх виступає залучення

зовнішніх інвестицій на територію країни. Умовою цього є зростання інноваційно-інвестиційної привабливості регіонів.

Враховуючи, що наша країна вибрала вектором інтеграцію в європейське співтовариство, то відповідно до стратегії соціально-економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 року «Європа 2020» невід'ємною умовою функціонування сільськогосподарських підприємств є запровадження принципу перехресної відповідальності, який включає: вимоги до господарювання, фінансову допомогу агропідприємництву, підтримка сталого розвитку та ощадливого використання природних ресурсів, охорону довкілля [1]. Останні два пункти можна забезпечити за рахунок розвитку органічного землеробства та виробництва екологічно-безпечної продукції.

Дослідження Федерації органічного руху України свідчать, що сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватись з початку 21 століття. Його ємність уже в 2007 році становила 500 тис. євро і виросла до 12,2 млн. євро у 2013 р [3]. У 2013 році площа сертифікованих сільськогосподарських угідь, на яких ведеться органічне виробництво, зросла до 368,9 тис. га, що дало змогу Україні посісти 16-те місце у світі за цим показником [3].

Відповідно до структури сертифікованих органічних сільськогосподарських угідь в Україні 76,4% займає рілля, 21,3% – пасовища, 1,8% – перелоги і 0,5% – багаторічні насадження. При цьому слід зазначити, що країна займає провідні позиції за площею під органічним виробництвом: зернових, соняшнику, олійних культур, овочів, в тому числі є світовим лідером з виробництва органічного меду.

Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до понад десяти тисяч гектарів ріллі.

Нині в Україні діє незначна кількість основних нормативних актів, які мають вплив на виробництво органічної продукції в Україні.

Відповідно до стратегії сталого розвитку "Україна - 2020" одним із векторів впровадження в Україні європейських стандартів життя та виходу на провідні позиції у світі є забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя [2]. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему.

Органічне виробництво з замкнутим циклом виготовлення продукції, представлене у формі об'єднання кооперативу чи агрокомбінату, до складу якого входять малі та середні за розміром бізнес-одиниці має ряд переваг. Для товаровиробників забезпечує справедливий розподіл доходів між учасниками виробничого ланцюга. На державному рівні створює додаткові робочі місця у сільській місцевості, забезпечує функціонування фермерських та особистих селянських господарств. Для населення – уможливлює споживання екологічно безпечної продукції за економічно-обгрунтованими цінами. Серед екологічних переваг органічного виробництва можна виділити: відтворення родючості ґрунтів, відновлення біорізноманіття в агроландшафтах, збереження природних вод від забруднення.

Список використаної літератури:

1. The Europe 2020 strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2011/ecorevii2011_h2.pdf

2. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

3. Федерація органічного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://organic.com.ua/uk

УДК 338.48:379.83

Жаловага І. Ю. аспірант
Львівський національний аграрний університет
м.Львів

ДЕРЖАВНЕ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСТВА НА ВОЛИНІ

Розвиток фермерства це дуже важка і клопітка робота, яка залежить від господаря, від фінансового стану господарства і також від працівників.

Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства. Фермерське господарство є юридичною особою. Воно може бути створене одним або кількома громадянами України, які є родичами або членами сім'ї. [2, 42с.]

Законодавчою базою створення, діяльності та припинення діяльності фермерських господарств є Конституція України, Земельний кодекс України, Закон України “Про фермерське господарство” та інші нормативно-правові акти України. Головна мета створення фермерських господарств в Україні – збільшення обсягів продовольчих фондів держави і підвищення добробуту сімей селян на основі їх участі в підприємницькій діяльності. . [3, 1с.]

Досягнення фермерськими господарствами поставлених цілей обумовлює необхідність використання технологічних, організаційних і економічних

важелів та інструментів, здійсненням операційної, фінансової, інвестиційної, соціальної, екологічної політики.

У Волинській області сільське господарство – одна з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Тому відродження українського села і селянства є одним з найважливіших завдань нашої молодої незалежної держави.

На Волині за статистичними даними обсяг продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств у постійнихцінах 2010р., за розрахунками, становить 634,7млн.грн,що на 2,9 менше минулого року.

В аграрних підприємствах індекс сільськогосподарського виробництва дорівнював 105,2%, господарствах населення, які виробили 55,6% загального обсягу аграрної продукції – 91,4%. За темпами виробництва Волинь посіла 11 місце, за обсягом виробництва в розрахунку на одного жителя – 6-7 місце в державі. Під урожай 2015р. господарствами усіх категорій посіяно 37,7 тис. га ярих культур, що на 13,7% менше порівняно з даними на 1 квітня 2014р, в т. ч. зернових та зернобобових культур (без кукурудзи) – 30,5 тис.га (на 3,4%менше).

Сільськогосподарські підприємства яриною засіяли 19,4 тис.га, що становило 51,4% всіх посівів області. У тваринництві реалізовано на забій 36,2 тис.т худоби та птиці (у живійвазі) (на 4,7% менше минулорічного), вироблено 82,0 тис.т молока (на 6,4% менше) та 31,6 млн. штяєць (на 2,6% більше). За розрахунками, на 1 квітня 2015р. поголів'я великої рогатої худоби становило 178,7 тис.голів (на 8,0% менше, ніж на 1 квітня 2014р.), у т.ч. корів – 112,5 тис. голів (на 6,5% менше), свиней – 294,1 тис. голів (на 4,3% менше), овець та кіз – 17,1 тис. голів (на 2,4% більше), птиці – 6,8 млн. голів (на 11,0% більше). В господарствах населення утримувалось 67,3% загальної чисельності великої рогатої худоби (торік – 66,4%), у т.ч. корів – 79,7% (78,0%), свиней – 77,0% (78,7%), овець і кіз – 94,7% (94,0%).

Загальний обсяг реалізованої сільськогосподарськими підприємствами (крім малих) власновиробленої продукції у січні–березні п. р. порівняно з відповідним періодом 2014р. збільшився в 2,0 раза, зокрема: рослинництва – в 3,0 раза, тваринництва – в 1,6 раза. Середні ціни продажу аграрної продукції сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямами реалізації за цей період зросли в 1,9 раза, у т.ч. продукції рослинництва – в 2,9 раза, тваринництва – в 1,5 раза. У березні п. р. порівняно з лютим середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції зросли в 1,6 раза, у т.ч. рослинництва – в 2,0 раза, тваринництва – на 16,0%..[1, 1с.]

Знижені показники протягом останніх років характеризуються нестабільністю економіки в державі у зв'язку з меншим фінансуванням фермерських господарств і підвищенням цін на сировину, з різким зростанням валюти в Україні і зменшенням попиту на продукцію. Тому фермерам, які планували збільшити свої прибутки прийдеться не легко втриматися на плаву у 2015році у зв'язку з ситуацією в державі і не впевненості у завтрашньому дні.

Слід також зазначити що фермерським господарствам надається допомога Закон України " Про державну підтримку сільського господарства " або кредит за рахунок Державного бюджету України і місцевих бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, на поворотній основі строком до п'яти років на такі цілі: придбання техніки, обладнання, поновлення обігових коштів, на виробництво та переробку сільськогосподарської продукції, будівництво та реконструкцію виробничих і невиробничих приміщень, у тому числі житлових, закладення багаторічних насаджень, розвиток кредитної та обслуговуючої кооперації, зрошення та меліорацію земель але не всі можуть отримати цю допомогу, отримують тільки ті, які розпочинають свою діяльність. [4,205с.]

Отже одним з основних резервів росту ефективності сільськогосподарського виробництва є раціональне використання головного засобу виробництва - землі. .[4,111с.] Тому капітальні вкладення в сільськегосподарство в першу

чергу повинні бути використані на заходи щодо збереження земель, підвищення родючості грунтів, що обумовить зростання продуктивності землеробства і, зокрема,створення стійкої кормової бази тваринництва.

Розвиток селянських фермерських господарств повинен стимулюватись вільною конкуренцією на ринку з державними і кооперативними підприємствами, бо його основними завданнями, як відомо, є: виробництво, переробка і збут сільськогосподарської продукції; розвиток підсобної діяльності для раціонального використання природних і трудових ресурсів, земельних угідь, поліпшення їх родючості; участь працею або коштами в соціальному розвитку села, де розташоване фермерське господарство. Фермерське господарство на рівні з великими підприємствами в Україні необхідне, бо на землі має бути господар і вироблена продукція повинна відповідати більш якісним показникам, а для цього потрібно надавати всіляку підтримку фермерам.

Список використаної літератури:

1. Інткрнет ресурси. http://volynrada.gov.ua/statistics

2. В.В. Липчук „Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві ″ : монографія/ В.В. Липчук ,С.В. Коробка. – Львів, Сполом, 2011. -227с.

3. Закон України: „ Про фермерське господарство ″(зі змінами і доповненнями), стаття 14.- Режим доступу до Закону: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973-15

4.Липчук В.В.Фермерські господарства:стан, проблеми та стратегії розвитку/В.В.Липчук, Л.Б.Гнатишин, О.М.Кордоба.-Львів,2010.

УДК 658.657

Шимечко Г. І., к.е.н. доцент
Живко О. З., студентка
Львівський національний аграрний університет
м.Львів

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

Соціально-економічний розвиток України безпосередньо залежить від створення сприятливого інвестиційного клімату, оскільки саме інвестиції є одним з найважливіших елементів, на чому ґрунтується економіка і добробут держави, розвиток виробництва, підприємництва і бізнесу. Висока інвестиційна привабливість є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності країни, забезпечення високих і стійких темпів економічного зростання.

Інвестиційна привабливість країни - це сукупність політичних, соціальних, інституціональних, екологічних, макроекономічних і мікроекономічних умов функціонування національної економіки, що забезпечують стабільність інвестиційної діяльності вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

Оцінюючи рівень інвестиційної привабливості нашої країни, важливо відмітити, що за повідомленням Державної служби статистики, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в Україну на 1 січня 2015 року становив 45,916 млрд дол., що на 11,140 млрд дол., або на 19,5% менше показника на початок року у 57,056 млрд дол. Найбільш вдалою з точки зору забезпечення комплексного підходу до проведення оцінки інвестиційної привабливості є методика Європейської бізнес–асоціації (ЄБА) [1]. Ця методика (ЄБА) зводиться до встановлення індексу інвестиційної привабливості – інтегрального показника, який

ґрунтується на характеристиці інвестиційного клімату як сукупності політичних, економічних, законодавчих, регуляторних та інших чинників, що в кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання.

За узагальненням даних [5] виявлено, що головними чинниками, які знижують довіру інвесторів до України, є: політична ситуація; складне адміністрування податків (особливо проблемними досі залишаються питання відшкодування ПДВ та перенесення збитків минулих періодів); посилення тиску на бізнес з боку владних структур і зарегульованість ринку; корупція; недосконале правове середовище (незадовільні зміни до Податкового кодексу та певні неузгодженості у новому Кримінально-процесуальному кодексі); відсутність закону про розподіл продукції. Для компаній, що інвестують кошти; непрозорість судової системи (інвестори не впевнені у захищеності свого бізнесу); технічні бар'єри в процесі митного оформлення та відшкодування ПДВ; проблеми під час отримання банківських кредитів і позик.

Із цього випливає, що наша держава є непривабливою для інвесторів через незадовільний стан правової, судової та податкової систем.

Шляхи вирішення цих проблем для України можуть бути такими:

- політична стабілізація та визначення пріоритетів у зовнішній політиці – чітка орієнтація на створення зони вільної торгівлі з ЄС;

- адаптація законодавства та регуляторної системи до системи законодавства країн ЄС –підготовка, прийняття та введення в дію закону "Про розподіл продукції для компаній-інвесторів"

- створення умов для вільної конкуренції – зменшення адміністративних бар'єрів та преференцій на шляху руху капіталів, в тому числі у зовнішній торгівлі

- спрощення адміністрування податків

- усунення технічних бар'єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів

- застосування для інвестиційних цілей ставки на прибуток, яка тяжіє до нуля через використання прискореної амортизації, та комплексу податкових пільг та винятків

- розвиток фондового ринку, сприяння збільшенню кількості публічних компаній та якості розкриття ними фінансової звітності

- прийняття пакета законів щодо ліквідації корупції, зменшення адміністративного тиску на бізнес та сприяння відділенню бізнесу від влади

- невтручання з боку владних структур у процес прийняття рішень органами судової гілки влади, а отже, збереження судовою системою незалежності та незаангажованості;

- повне та своєчасне надання інформації для бізнесу (інвестиційних рейтингів, прогнозів макроекономічних показників тощо) завдяки створенню спеціалізованих центрів.

Відтак на першому етапі є сенс зосередитись на розвитку таких сфер господарювання, як сільське господарство, енергетика, деревообробка, переробка побутових і промислових відходів, а також – туризм, тому що це саме ті сфери, в яких Україна "виграє" у інших країн світу за багатьма позиціями, а отже, за умови розвитку саме цих сфер наша країна стане інвестиційно привабливішою і водночас матиме великий поштовх для розкриття свого потенціалу. З іншого боку, відбувається і обернений зв'язок: розвиваючи ці сфери, ми розвиваємо сильні сторони нашої країни, підвищуючи рівень її інвестиційної привабливості.[2-5]

Список використаної літератури:

1. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга,2003. – 480 с.

2. Рейтинг інвестиційної привабливості. –

[Електронний ресурс] / Moody's Investor service. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moodys.com/ cust/defauIt.asp.

3. Standard & Poor's Equity Investor Services. – [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : http://www.stockinfo.standardpoor.com.

4. Індексний рейтинг інвестиційної привабливості країн. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ra-national.ru/ratings/world-raitings/index-raiting/.

5. Рейтинг для інституційних інвесторів. VII. Institutional Investor's Country Credit Ratings. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.institutionalinvestor.com.

УДК 338.43

Загоровська В.В., студентка

Науковий керівник: **Мельник Т.Ю.**, асист.

Житомирський державний технологічний університет

м. Житомир

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ "АГРОІННОВАЦІЯ"

У сучасних умовах стійкий довготривалий розвиток економіки більшою мірою залежить не від обмежених ресурсних можливостей, а від інноваційної активності суспільства. Інноваційний процес – комплексний процес створення, поширення та використання нового практичного засобу (нововведення) для нової або для поліпшення задоволення уже відомої потреби людей; водночас цей процес пов'язаний із запровадженням нововведення в соціальному середовищі, де здійснюється його життєвий цикл; здійснення повного життєвого циклу інновацій. В Україні актуальність вивчення та розуміння всіх аспектів інноваційного розвитку значно зростає в зв'язку з визначенням інноваційної моделі розвитку економіки основою нового стратегічного курсу держави.

В аграрному секторі економіки, у найширшому розумінні агроінновація –

це інновація, реалізована в аграрній сфері. Науковці пропонують різні підходи до визначення цього поняття. Наприклад, О.В. Кот під агроінновацією розуміє системні впровадження в аграрну сферу результатів науково-дослідної роботи, що призводять до позитивних якісних та кількісних змін у характеристиці взаємозв'язків між біосферою та техносферою, а також поліпшують стан навколишнього середовища [2, с. 30].

Ю.В. Бухвостов визначає агроінновацію як результат праці, отриманий завдяки застосуванню нових наукових знань, що перетворюють процес функціонування та розвитку виробничо-господарської системи АПК у напрямі підвищення її ефективності, стійкості та системної якості відносин [1, с. 12].

На думку О.В. Попової, агроінновація – це інновація, яка зачіпає безпосередньо (або опосередковано, в межах технологічного ланцюга) процеси, учасниками яких є людина, машина (обладнання, інструмент тощо) та компонент навколишнього середовища (тварина, рослина тощо), існування яких у природному середовищі (без участі людини) неможливе або можливе з втратою базових функціональних характеристик [3].

Вчена Г.С. Тимофієва надає наступне визначення досліджуваному поняттю: агроінновація – це кінцевий результат впровадження новації у галузі сільського господарства (сорту рослин, порід тварин, засобів захисту рослин або тварин, технологій вирощування тощо), який призвів до отримання економічного, соціального, екологічного та інших видів ефекту [4, с. 115].

Таким чином, зазначені автори втілюють в сутності поняття "інновація" певний кінцевий результат, після впровадження або застосування якого поліпшуються певні умови або фактори діяльності.

Отже, можна констатувати, що поняття "агроінновація" є досить вагомим і серйозним, оскільки створюється і реалізується в складному комплексі економічних відносин, пов'язаних з ефективним функціонуванням і розширеним відтворенням аграрного сектора економіки. Підсумовуючи погляди вчених, вважаємо, що агроінновація – це різновид інновації, що

реалізується в аграрному секторі економіки з метою підвищення ефективності його діяльності та забезпечення стабільного розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва.

Основними мотивами застосування інновацій на аграрних підприємствах звичайно є: підвищення конкурентоздатності своїх нових продуктів; підвищення свого іміджу на ринку; захоплення нових ринків; збільшення величини грошового потоку. Інноваційний розвиток підприємств залежить, насамперед, від його фінансових можливостей. Успішне підприємство з сучасними технологіями виготовлення продукції, яка користується попитом може привабити потенційних інвесторів, які будуть інвестувати свої гроші у розвиток цього підприємства та потенційних партнерів.

Основна проблема реалізації інноваційної стратегії функціонування сільськогосподарських підприємств полягає у тому, що темпи розвитку і структура сектора аграрних досліджень та розробок не повною мірою відповідають потребам сільського господарства і постійно зростаючому попиту на передові технології з боку окремих сегментів підприємницького сектора. У вирішенні даних проблем активну роль повинна відігравати держава, розробляючи комплексну програму інноваційного розвитку галузі, визначаючи пріоритети і встановлюючи систему заходів регулювання.

Для активізації інноваційної діяльності потрібно створити на регіональному рівні моніторингову систему для відстеження інноваційного потенціалу адміністративних територій та пошуку шляхів забезпечення сприятливого середовища для здійснення інноваційних процесів.

Список використаної літератури:

1. Бухвостов Ю.В. Детерминирующее воздействие инвестиций на формирование экономики инновационного типа (на примере аграрного сектора) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук / Ю.В. Бухвостов. – М., 2009. – 26 с.

2. Кот О.В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектора

економіки та його організаційно-економічне забезпечення / О.В. Кот // Проблеми науки. – 2008. – № 9. – С. 30–37.

3. Попова О.В. Вопросы методологии управления инновационными процессами в АПК / О.В. Попова // Управление общественными и экономическими системами. – 2007. – №1: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bali.ostu.ru/umc/zj2007_1.php.

4. Тимофієва Г.С. Інноваційна складова конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому аграрному ринку / Г.С. Тимофієва // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2013. – Вип. 34(1). – С. 113–116.

УДК 351.824

Зеліско Н.Б., к.е.н., доцент

Мельник В.Й., аспірант

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ГАРМОНІЗОВАНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ

Гармонізація управлінської діяльності є важливою характеристикою, яка забезпечує стійкість роботи підприємства, його економічну безпеку. Для правильного розуміння ролі гармонізації у забезпеченні економічної безпеки необхідно визначитися з самим поняттям гармонізації. Слово «гармонія» (від гречок. «harmonia») означає стрункість, домірність. Вона може створюватися природним і штучним шляхом. Незалежно від шляху створення гармонії в системі відбуваються процеси, при яких все зайве, надлишкове знищується, відходить, а недостатнє – виникає й збільшується. У рамках управління організацією це означає появу нових видів діяльності, створення нових структурних елементів, пропорційне збільшення ресурсів і інше. Найбільш повне й наближене до загальних питань управління підприємством поняття

«гармонізація» дано в Сучасному економічному словнику. Згідно даного словника гармонізація економічних процесів, відносин, товарів, податків – це взаємне узгодження, зведення в систему, уніфікація, координація, упорядкування, забезпечення взаємної відповідності. У цьому визначенні ключовим є забезпечення відповідності різних дій і характеристик підрозділів підприємства.

Звернувшись до відомих визначень і трактувань поняття гармонії, звернемо увагу на той факт, що всі приведені визначення характеризують стан того чи іншого об'єкта – сукупності складових, які за своєю природою є різнорідними, протилежними і, навіть, конфліктними. Тоді, *гармонізоване управління і менеджмент – це ніщо інше, як виконання управлінських функцій з приведення суб'єктами управління системи і всіх її складових підсистем до стану гармонії та тривале і стабільне їх утримання в такому стані.*

Пріоритетними об'єктами гармонізації і гармонійного менеджменту доцільно визначити процеси життєдіяльності суб'єктів ринкового простору при реалізації ланцюжка *«потреби – мотивація – дія – результат – інтерес»* кожним із потенційних учасників соціально-економічного розвитку зокрема і всіма разом. Таким чином, цілком очевидно, що «гармонічне суспільство» і «гармонічну економіку» доцільно створювати та управляти ними за принципами і технологіями «гармонійного управління» та «гармонійного менеджменту», які необхідно створити на науково-теоретичних засадах і принципах гармонії і гармонізації. Пріоритетну позицію в подальших дослідженнях слід віддати проблемі теоретичного обґрунтування і розробки управлінських технологій гармонізації інтересів і цілей суб'єктів управління всіх сфер діяльності і рівнів ієрархічних структур соціально-економічних систем, а також специфічно орієнтованим інструментам гармонійного менеджменту.

Основними принципами реалізації закону гармонії (композиції-пропорційності) стосовно до підприємства є:

❖ *Принцип планування*: у кожній організації повинен бути обґрунтований план діяльності й розвитку.

❖ *Принцип координування*: кожна організація повинна стежити за стратегічними, тактичними й оперативними змінами та вносити відповідні корективи в набір і пропорції ресурсів.

❖ *Принцип обмеження*: набір ресурсів і їх пропорції в організації в цілому й у кожному структурному елементі повинен бути обмежений рамками розумності для їх ефективного управління.

❖ *Принцип стабілізації*: зміна змісту набору ресурсів і їх пропорцій не повинно виходити за межі заданого діапазону (норм, нормативу) за умови гармонізації самих норм.

❖ *Принцип узгодження (відповідності)*: ресурси й дії повинні підходити (відповідати) один одному за параметрами та характеристиками.

Забезпечити гармонізацію діяльності можливо тільки на основі попереджувальних заходів щодо запобігання розвитку дисгармонії в діяльності підприємств. Здійснення управління гармонізацією відповідно до запропонованих вимог дозволяє забезпечити достатню результативність і ефективність цього процесу та створити необхідні умови для економічної безпеки підприємства.

Список використаної літератури:

1. Єлагін В. П. Гармонізація соціальних відносин суб'єктів соціальної держави на основі модифікації базових інститутів суспільства / В. П. Єлагін // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр.. - Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. - Вип.2(37). - С. 10-17.

2. Сорока М. П. Аналіз інституціональних передумов гармонізації партнерських відносин органів влади з бізнесом в регіоні / М. П. Сорока // Науковий вісник Академії муніципального управління. Зб. наук. праць. Серія «Управління». - 2012. - Вип. 3. - С. 316.

3. Денисенко І. П. Збалансування ролей в якісній моделі менеджменту через призму стратегій розвитку підприємства / І. П. Денисенко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». - 2010. - Вип..4(2). - С. 102-106.

4. Михайловська К. В. Місцеве самоврядування як форма народовладдя: особливості інституційної моделі в Україні : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ наук /К. В. Михайловська. - Одеса: ОНЮА, 2010. - 18 с.

5. Сімченко Н. О. Соціальні інститути сталого розвитку / Н. О. Сімченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. - №1(3). - Том 2. - 2010. - С. 292-298.

УДК 330.341.1

Іваницька Г.Б. к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ФОРМИ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах ринкової економіки інноваційна діяльність перетворюється в один з ключових факторів забезпечення високої конкурентоздатності підприємства і росту кінцевих фінансових результатів його діяльності. Інноваційна діяльність як одна із форм інвестиційної діяльності відбувається з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу, що охоплює: випуск і поширення принципово нових видів техніки і технології; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довготермінових науково-технічних програм з великими термінами окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для запровадження якісних

змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової ресурсозбереженої технології, призначеної для поліпшення соціального і екологічного середовища [2.с137].

Підготовка, обґрунтування, освоєння та контроль за впровадженням інвестицій у нововведення і є інноваційним процесом. Головні його особливості – циклічність, поетапна реалізація нововведень та винятково високий ступінь ризику, пов'язаний з низькою вірогідністю успішного втілення нової ідеї в новому виді продукції.

В умовах глобалізації й виходу економіки на постіндустріальний рівень розвитку інновації перетворюються в найважливіший чинник конкурентоспроможності. Здатність до створення і практичного використання інновацій стає необхідною умовою досягнення якісного економічного зростання, науково-технічного суспільного прогресу.

Розвиток сільськогосподарського виробництва значною мірою визначається рівнем залучення інноваційних технологій та ефективністю виробництва. Інноваційний розвиток агропромислового виробництва сприятиме стабільному зростанню експорту та рівня внутрішнього споживання, зменшенню обсягу імпорту за рахунок заміщення внутрішнім виробництвом; зростанню конкурентоздатності аграрного сектора і, як наслідок, збільшення його інвестиційної привабливості. [3].

На сьогоднішній день держава неспроможна забезпечити належним чином ресурсну підтримку інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Тому великого значення для позиціювання України на високому рівні інноваційного розвитку має використання можливостей міжнародного співробітництва. Серед таких факторів надзвичайно важливим є залучення зарубіжних інвесторів до розвитку інноваційних технологій у сільськогосподарському виробництві.

Аграрний сектор України потребує суттєвих інвестицій для забезпечення динамічного розвитку і виходу на передовий рівень технологій та якості

продукції. У 2014 р. прямі іноземні інвестиції у сільське господарство України не надходили. При цьому, розмір прямих іноземних інвестицій безпосередньо характеризує стан інвестиційного клімату в секторах, куди вони спрямовуються, так як прямі іноземні інвестиції здійснюються незалежними іноземними юридичними і фізичними особами, що приймають рішення про інвестування, виходячи з незалежної оцінки стану законодавства, справедливості судової системи, сприятливістю бізнес-клімату, рівня корупції в країні [1].

Фахівці аграрного сектора наголошують, що саме зростання обсягів інвестицій у інноваційні формі призводить до збільшення виробництва і експорту аграрної продукції.

Отже, розвиток сільськогосподарського виробництва значною мірою визначається рівнем залучення інвестицій у формі інновацій. Інноваційний розвиток агропромислового виробництва сприятиме стабільному зростанню експорту та рівня внутрішнього споживання, зменшенню обсягу імпорту за рахунок заміщення внутрішнім виробництвом; зростанню конкурентоздатності аграрного сектора і, як наслідок, збільшення його інвестиційної привабливості. Сучасна інноваційна політика України повинна бути спрямована на створення сприятливих умов для підвищення технологічного рівня виробництва та удосконалення його структури, як основи підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції, економічного росту та, відповідно, формування економічної й національної безпеки держави.

Список використаної літератури:

1. Дорошко О. О. Особливості інноваційного розвитку України / О. О. Дорошко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 5. – С. 21–24.

2. Мойсеєнко І.П. Інвестування. Навчальний посібник / І.П.Мойсеєнко.-Київ : Знання, 2006.- 490 с.

3. Федун І. Л. Інноваційний напрям розвитку сільського господарства / І. Л. Федун // Інноваційна економіка. – 2007. – № 2 (4) – С. 24–31.

УДК 338.43

Кондратюк О.О., студентка
Науковий керівник: **Мельник Т.Ю.**, асистент
Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі в Україні відбуваються складні соціально-економічні процеси створення ефективно діючої ринкової економіки, що закономірно потребує докорінних змін в усіх аспектах економічної політики. Це в першу чергу стосується аграрного сектора економіки, бо в ньому створюються передумови для здійснення ринкових перетворень в усіх сферах економіки України, яка значною мірою є аграрною країною.

Реформа взагалі означає певну зміну, причому, передбачається, що ця зміна повинна мати позитивний характер, тобто, забезпечувати прогресивні зрушення в процесах, в яких ця зміна відбувається. Згідно з об'єктивними законами діалектики, механізм реформування полягає в розробці і реалізації системи конкретних заходів з приведення продуктивних сил у відповідність з якісно новими виробничими відносинами, що відповідають вищому рівню економічної і політичної організації суспільства. У зв'язку з цим, реформування відносин власності в умовах переходу до ринкової економіки є найважливішою передумовою для майбутньої успішної роботи аграрного сектора економіки.

Для оцінки аграрної реформи, насамперед, звернемось до теоретичних визначень її сутності та значення для розвитку сільського господарства.

В.В. Юрчишин і О.М. Онищенко дотримуються думки, що аграрна реформа – це здійснення соціально-економічних перетворень у продовольчому секторі економіки і в першу чергу – в сільському господарстві, які можна розглядати загалом як найбільш суттєву складову сучасної аграрної політики

[4, с. 191]. М.Й. Малік стверджує, що завдання аграрної реформи полягає у забезпеченні продовольчої безпеки країни і конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на світовому ринку [2, с. 10]. Найбільш обґрунтоване, на нашу думку, є визначення І.Ф. Баланюка, який аграрну реформу розглядає як чітко сформульовану, скоординовану за етапами і механізмами здійснення і підпорядковану стратегічній меті – єдності соціальних, економічних, організаційних і правових заходів, покликаних в кінцевому підсумку вивести продовольчий сектор на рівень найбільш розвинутих в аграрному відношенні країн при обов'язковому забезпеченні стійкого і надійного підвищення рівня життя населення України [1, с. 11].

Підсумовуючи вище наведене, доцільною є позиція П.Т. Саблука, який вважає, що аграрна реформа не може здійснюватися відірвано від реформування економіки країни в цілому [3, с. 3]. Тобто вона перебуває під постійним впливом інших складових і сама певною мірою на них впливає.

Аграрні реформи передбачають трансформацію економічної власності, реформу ціноутворення, оподаткування, рентних платежів, заробітної плати тощо, тобто усієї сукупності економічних відносин. Головним напрямом сучасної аграрної реформи має стати перетворення працівників на землі шляхом її приватизації на власників землі, засобів виробництва, виробленого продукту та доходу.

Реформа в аграрній сфері стане дієвою лише за умови, якщо в ній будуть визначені не тільки завдання, а й всебічно відпрацьовані всі без винятку аспекти перетворень: економічні, політичні, соціальні, правові, кадрові, екологічні, зовнішньоекономічні. Найважливішими складовими сучасної аграрної реформи є:

- вдосконалення структури аграрного виробництва та створення нових форм господарювання на селі;

- реформування ціноутворення з метою досягнення паритету цін на сільськогосподарську продукцію, промислові засоби виробництва та виробничі

послуги;

- розв'язання соціальних проблем на селі шляхом забезпечення соціальної спрямованості аграрних перетворень в економіці;

- створення надійної правової бази для здійснення аграрної реформи.

На сьогодні, головними невирішеними завданнями аграрної реформи залишаються невизначеність відносин земельної власності, диспаритет цін на сільськогосподарську і промислову продукцію та відсутність механізму фінансування, який би забезпечив розширене відтворення виробництва у сільському господарстві.

Важливе значення у здійсненні аграрної реформи відіграє законодавча база. Адже правова економіка являє собою сукупність законів і підзаконних актів, економічних та організаційних принципів і важелів управління аграрним сектором. Вона створює правила поведінки господаря-власника, які зумовлюють відновлення і наступний розвиток сільського господарства і пов’язаних з ним галузей.

Аграрна політика держави має синтезувати в собі всі найновіші досягнення науки і техніки. Їх реалізація дозволить вивести аграрний сектор економіки з кризової ситуації, забезпечити динамічний і стабільний його розвиток та високу економічну ефективність його функціонування.

Список використаної літератури:

1. Баланюк І.Ф. Реформування в аграрному секторі регіону / І.Ф. Баланюк. – К.: ІАЕ УААН. – 1999. – 270 с.

2. Малік М.Й. Реформування власності і реструктуризація підприємств АПК / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2007. – №11. – С. 9–13.

3. Саблук П.Т. Становлення аграрної політики в Україні // Економіка АПК. – 2006. – №1. – С.3–7.

4. Юрчишин В.В. Аграрна реформа: суть і особливості розвитку / В.В. Юрчишин, О.М. Онищенко // Сучасна аграрна політика: проблеми становлення. – К.: 1996. – С.191–224.

УДК 332.1

Корчинська О.О., ст. викладач
Львівський національний аграрний університет
м. Львів,

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Упродовж усього періоду державної незалежності України розвиток аграрного сектору та сільських територій залишаються одними з основних пріоритетів економічної політики нашої держави. Протягом багатьох років велика увага приділяється формуванню та реалізації ефективних підходів до розвитку сільських територій, які за період свого існування зазнали значних змін: від забезпечення продовольчої безпеки на основі інтенсивного сільського господарства до підтримки диверсифікованого розвитку багатофункціональної сільської економіки, створенню робочих місць і підвищення рекреаційного та екологічного потенціалу села.

Сільські території – це не тільки просторовий базис виробництва, а й природне середовище та місце життєдіяльності людей. Саме тому від людини, її культурно-освітнього рівня, професійної підготовки, політичної активності, навичок, вмотивованості, бажання та вміння працювати і господарювати залежить ефективність використання території.

Українське сільське господарство залишається одним із найбільш проблемних секторів вітчизняної економіки, а інволюційні процеси на сільських територіях сьогодні перебувають у центрі уваги вітчизняних науковців, політиків, представників громадськості [1].

Теорія сталого розвитку сільських територій висвітлюється у працях таких вітчизняних учених, як О. Веклич, І. Бистряков, В. Пилипів, М. Хвесик, Є. Хлобистов та ін. Серед зарубіжних дослідників цієї проблематики слід відмітити публікації М. Вакернагель, Л. Вальсар, В. Гальперін, К. Гофман, К. Ерроу, С. Монфред, Л. Оністо, в яких зроблено спробу розкрити ідеологію

сталого розвитку в діалектичному поєднанні теоретичних аспектів із сучасними поглядами.

Економічний розвиток сільських територій включає в себе такі основні принципи:

- просування територіального об'єднання через збалансований економічний розвиток областей та покращення конкурентоспроможності;

- перспективний розвиток, вироблене урбаністичними засобами і покращення відносин між містом і селом;

- просування рівних умов просторової підтримка структурної перебудови та розвиток відсталих регіонів (де ВВП на 1 чоловіка менше, ніж 75% середнього рівня);

- підтримка перебудови і розвитку депресивних регіонів, пограничних регіонів, враховуючи регіони ринків праці та міста з високим безробіттям і падаючим рівнем промислового розвитку;

- боротьба з довгостроковим безробіттям, допомога по адаптації молоді в трудову діяльність [3].

Головною метою розвитку сільських територій полягають у створенні умов для досягнення благополуччя населення, формуванні у ній територіальної саморозвиваючої і самобутньої соціо-еколого-економічної територіальної системи; в протидії антропогенної перевантаження і деградації ландшафту, збереженні культурних цінностей; в забезпеченні відтворення та довготривалого використання природних ресурсів для сільського господарства, місцевої промисловості, туризму, рекреації та інших сфер господарської діяльності. Таким чином, головна мета передбачає всебічне облаштування та забезпечення життя сільської частини суспільства.

На базі соціальної політики в сільській місцевості пропонується розвиток таких напрямків, як підвищення зайнятості та створення додаткових джерел доходу, підтримка соціальної та інженерної інфраструктури на селі, здійснення програм по зменшенню в різні аспекти розвитку сільських територій

відображено у низці прийнятих останнім часом різноієрархічних нормативно-правових активідтоку найбільш активних прошарків сільського населення [4].

Сільські території сьогодні стикаються з багатьма системними проблемами. Це нерозвиненість інженерної та соціальної інфраструктури, сфери послуг, відсутність привабливих робочих місць, низький рівень розвитку місцевого самоврядування. Внаслідок чого спостерігається міграція сільського населення (переважно молоді та працездатного населення) в міста, спустіння сіл. Крім того, сільські території поки не справляються з виконанням своєї основної функції - забезпечення продовольством населення [2].

Отже, для розвитку сільських територій необхідно переорієнтувати в зворотну сторону сільську еміграцію, боротьбу з бідністю, розширення зайнятості населення, забезпечення рівності, можливостей і задоволення потреб населення, покращення якості життя, можливості для розвитку особистості, поліпшення сільського благополуччя. Між міськими і сільськими територіями повинне бути досягнуто більш справедливий баланс бюджетних витрат, капіталовкладень в інфраструктуру, збільшення фінансування програм економічного розвитку сільських територій.

Список використаної літератури:

1. Збарський В.К. Облаштування сільських територій та соціальної інфраструктури села / В. К. Збарський // Науковий вісник НАУ. – 2008. С.36-40.

2. Мацибора В.І. Проблеми сільського розвитку в Україні / В.І. Мацибора // Агроінком. – 2008. – № 7-10. – С. 85-89.

3. Малік М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М. Й. Малік // Економіка АПК. – 2008. – №5. – С. 51–58.

4. Мельник С. І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села. — К.: ННЦ ІАЕ, 2004. — С. 342.

УДК 338.43:631.147

Кухарець В.В. к.е.н., асистент
Кухарець С.М. к.т.н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир

КОНВЕРСІЯ ОРГАНІЧНОЇ СИРОВИНИ ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку суспільства результативність аграрного виробництва значною мірою визначається обмеженістю природних запасів традиційних джерел енергоресурсів, а також необхідністю здійснення заходів щодо захисту навколишнього середовища. На сьогодні, саме сільське господарство здатне стати джерелом значних енергоресурсів - біосировини. Проте, біосировину необхідно не лише виростити, тобто отримати первинне джерело енергії, але й конвертувати в паливо. У процесі конверсії органічної сировини відбувається її перетворення в певний вид енергоресурсу [3]. Під конверсією біомаси сільськогосподарського походження слід розуміти перетворення її в енергетичний ресурс з отриманням економічного та екологічного ефекту без негативного впливу на інші галузі сільськогосподарського виробництва.

Для визначення впливу використання рослинної біомаси сільськогосподарського походження як палива на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств необхідно розглядати традиційно основні напрями їх використання в тваринництві, рослинництві, а також можливість використання для виробництва біопалива (рис 1).

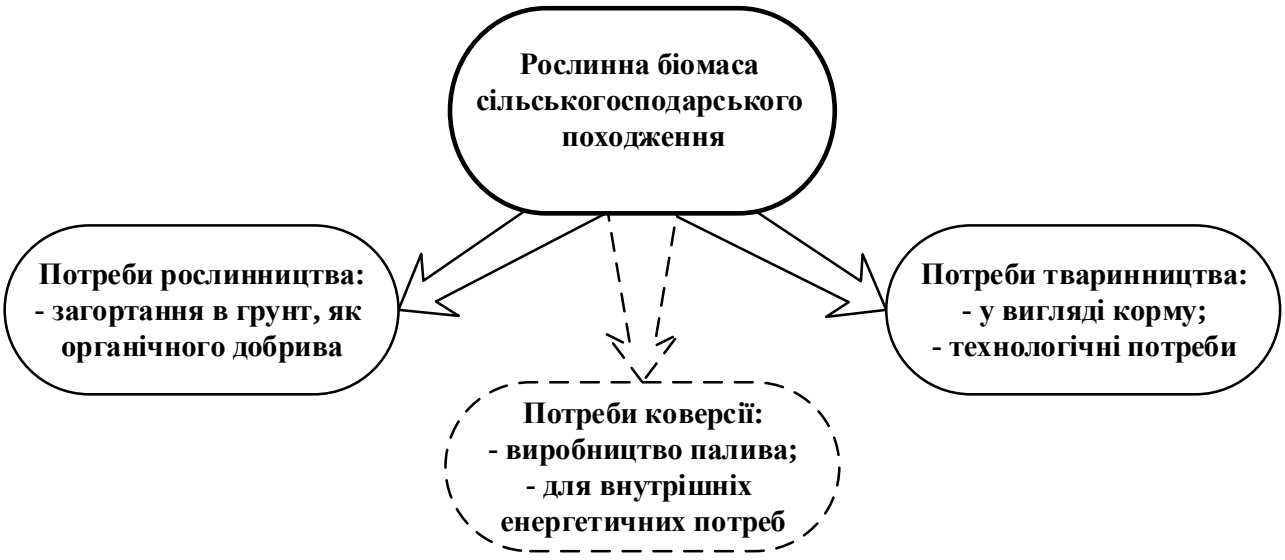

Рис. 1. Напрями використання рослинної біомаси сільськогосподарського походження

Для оцінки ефективності процесу конверсії органічної сировини та використання біопалива в аграрному секторі раціональним буде порівняння вартості ресурсів і необхідних зусиль для їх отримання із цінністю передбачуваних результатів. На початковому етапі аналізу необхідно дати загальну картину й продемонструвати економічні проблеми, пов'язані зі здійсненням процесу конверсії за допомогою простих моделей. При визначені ефективності виробництва за умов конверсії органічної сировини слід враховувати як економічні, так і екологічні аспекти.

При встановленні економічного впливу на ефективність виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств за умов конверсії органічної сировини пропонуємо проведення економічної оцінки. Економічна оцінка конверсії органічної сировини передбачає: визначення кількості органічної сировини, можливої для конверсії в біоенегроресурс; встановлення кількості певного енергоресурсу виходячи із кількості органічної сировини для конверсії та теплотворної спроможності даного її виду; визначення вартісного еквівалента отриманої при конверсії органічної сировини енергії, рівноцінного кількості традиційного енергоресурсу.

Екологічний аспект ефективності виробництва за умов конверсії органічної сировини передбачає порівняння кількості викиду шкідливих речовин при використанні традиційної енергії та енергії, отриманої за конверсії органічної сировини. Проведення екологічної оцінки включає: визначення кількості певного енергоресурсу, отриманого при конверсії органічної сировини; встановлення вмісту шкідливих речовин (в першу чергу вуглекислого газу) в даному виді енергоресурсу, отриманого із органічної сировини; порівняння кількості можливого викиду шкідливих речовин у навколишнє середовище при використанні традиційних енергоресурсів та енергоресурсу, отриманого із органічної сировини.

Поєднання зазначених аспектів дає можливість одночасно розглядати складові ефективності виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, що в кінцевому результаті дозволяє забезпечити отримання додаткового доходу від конверсії органічної сировини в енергетичний ресурс та підвищити ефективність господарської діяльності підприємств. Конверсію органічної сировини необхідно розглядати з позицій системного підходу, узгоджуючи економічні інтереси з політичними та екологічними. Конверсія органічної сировини як складова економічної ефективності взаємопов'язана з екологічним законодавством і може мати пріоритетність, ієрархію переваг одного виду над іншим і кінцеву результативність (технологія-екологія-демографія-економіка).

Список використаної літератури

1. Перспективи розвитку альтернативної енергетики на Поліссі України / В.О.Дубровін, Л.Д.Романчук, С.М.Кухарець та ін.; відп. ред. Скидан О.В. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 335 с.

2. Рекомендації щодо створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу для надання послуг у виробництві та реалізації біопалива у Житомирській області [Дубровін В.О, Зіновчук В.В., Зіновчук Н.В. та ін.] – Житомир: «Рута», 2011. – 96с.

3. Розвиток біоенергетики як нової сфери агропромислового виробництва в Україні / М.Д. Мельничук, В.О. Дубровін, С.В. Драгнєв [та ін.] // Наук. вісн. НАУ. – 2007. – Вип. 117. – С. 190-211.

УДК 330.48:63

Липчук Н.В., к. е. н., доцент,
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ІННОВАЦІЙНІСТЬ В АГРОТУРИЗМІ

При оцінці інноваційності розвитку агротуризму як вихідні треба прийняти наступні умови:

1. Агротуристичні господарства самі по своїй суті є інноваційними;
2. Інноваційність агротуристичних господарств однаково стосується як пропонованих продуктів, так і процесу управління господарством, а також маркетингу;
3. Впроваджувані власниками агротуристичних господарств інновації мають на меті поліпшення пропонованого продукту, але не впливають на зміну суті продукту.

Основними мотивами інноваційної діяльності в агротуризмі є:

- діяльність конкурентів і бажання бути конкурентоспроможним;
- потреба використання вільного часу туристами;
- бажання реалізувати власні бізнес-ідеї;
- необхідність покращення якості і стандартів;
- утримання позиції на ринку;
- бажання отримати вищі прибутки;
- потреба зменшення шкідливого впливу на середовище.

В агротуризмі інноваційність має неоднорідний характер, оскільки туристи шукають в пропонованих продуктах традиційні компоненти, пов'язані з сільською традицією, звичаями, обрядами чи з сільським стилем життя. Тому зміни, удосконалення та осучаснення не завжди бажані клієнтами. З точки зору значної групи туристів висока якість агротуристичного продукту пов'язується з його сільських характером і традиційним виглядом, а кожна спроба введення змін може спричинити зниження їх задоволення. Тому дії власників господарств мають бути поміркованими, а у веденні агротуристичної діяльності треба, очевидно, повернутися до джерел відпочинку на селі, до реалізації засад сентиментального туризму. Відповідно, традиційний агротуристичний продукт повинен бути поданий в «сучасній упаковці».

До найважливіших сфер генерації інновацій в агротуристичних господарствах доцільно зарахувати наступні: а) пропоновані туристичні продукти, насамперед екологічні новації; б) управління - імплементація інноваційних методів управління та впровадження систем управління середовищем; в) маркетинг - створення системи інформації і маркетингового аналізу, реалізація рекламної кампанії з метою побудови марки агротуристичного господарства; г) ресурси - системи підготовки менеджерів і працівників, скерованої на проінноваційний розвиток; д) зв’язок з оточенням - кооперація з іншими суб'єктами туристичних (зокрема і агротуристичних) послуг та будування системи комунікації з оточенням. Більш конкретні пропоновані інноваційні рішення з врахуванням зарубіжного досвіду розглядаються в економічній літературі [1]. Хоча варто зауважити, що в агротуризмі, як і в сільському туризмі в цілому, переважає принцип імітації, тобто наслідуванню, повторенню дій інших осіб.

Підсумовуючи відмітимо, що для кращого пізнання проблематики інноваційності агротуристичних суб'єктів необхідним є ведення подальших досліджень в цій сфері

Список використаної літератури:

1.Зінько, Ю. В. Інноваційні форми занять в сільському туризмі та агротуризмі / Ю. В. Зінько, М. Й. Рутинський, П. А. Горішевський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. – К., 2011. – Вип. 163, ч.1. – С. 30-38.

УДК 332:330.341.42:711.432 (477.8)

Мацьків О.І., аспірант

ДУ "Інститут регіональних досліджень

імені М. І. Долішнього НАН України"

м.Львів

РОЛЬ СІЛЬСЬКИХ, ЗМІШАНИХ ТА МІСЬКИХ ЛОКАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У ВИЗНАЧЕННІ МЕТРОПОЛІЙНОГО РАЙОНУ

Розвинуті країни приділяють значну увагу метрополійним процесам у контексті реалізації регіональної політики. Метрополії включно з районом спільного доїзду до роботи, містять значний потенціал для розвитку взаємодії просторових утворень і найкращий синергетичний ефект. Цей ефект найвідчутніший в межах метрополійного району. В свою чергу метрополійний район – це зона прямого впливу міста-метрополії в якій є відносно сильні і постійні функціональні зв'язки. Вони є основою для формування нових міжмуніципальних кооперацій.

В метрополійний район можуть бути включені як міські так і сільські осередки. Перевага того чи іншого типу розселення в структурі метрополійного району чинить значний вплив на метрополійну політику, яка здійснюється в рамках метрополійного району.

Для оцінювання типу метрополійного району необхідно підібрати відповідну методологію. Вона складається з трьох основних етапів:

1. Перший крок полягає в визначенні сільських «локальних одиниць» (адміністративно-територіальних одиниць базового рівня): до них відносять

населені пункти, щільність населення в яких нижче 150 чоловік на квадратний кілометр.

2. Другий крок полягає в агрегації «локальних одиниць» і класифікації їх в якості "переважно міських", "проміжних" або "переважно сільських" за допомогою відсотку населення, що живе в сільських локальних одиницях.

Далі вони класифікуються наступним чином:

- переважно міські (ПМ), якщо частка населення, що проживає в сільських місцевих одиницях нижче 15%;

- проміжні (П), якщо частка населення, що проживає в сільських місцевих одиницях знаходиться між 15% і 50%;

- переважно сільські (ПС), якщо частка населення, що проживає в сільських локальних одиницях вища ніж на 50%.

3. На третьому етапі враховується розмір міських центрів, що містяться в метрополійному районі:

- функціональний район класифікований як переважно сільський вважається проміжним, якщо містить міський центр з населенням більш ніж 200 000 жителів, які становлять не менше 25% населення району.

- функціональний район класифікований як проміжний стає переважно міським якщо він містить міський центр більш ніж 500 000 жителів, що представляють не менше 25% населення району.

Важливо розуміти, що існує тісний зв'язок між урбанізацією і зростанням продуктивності діяльності. Хоча передумови економічного зростання в основному сконцентровані в ядрі (метрополії), проте дослідження показують [1, с.21-22], що регіональна інтеграція чинить значний вплив на морфологічне зростання периферійних міст. В рамках цього процесу сільські населені пункти поступово набувають рис міських. Спосіб життя їх жителів також зазнає значних змін.

Згідно з теорією диференційованої урбанізації, всі урбаністичні системи проходять різні фази в розвитку, утворюючи цикл урбанізації. Ці стадії мають,

концептуальні засади, що проявляються в зростанні населення в центральному ядрі, далі відбувається зростання периферійної зона та зменшення ядра, на наступному етапі зменшується як ядро так і периферія, а далі відбувається повторна урбанізація (зростання ядра та зменшення периферії).

Головна тенденція урбанізації в Європі – фактична урбанізація периферії, тобто відбувається потік людей від більших міських центрів до менших. У контексті цього глобального циклу, різні чинники приводять до зростання сільсько-міської взаємозалежності – як ефекту підурбанізації та розділення міста.

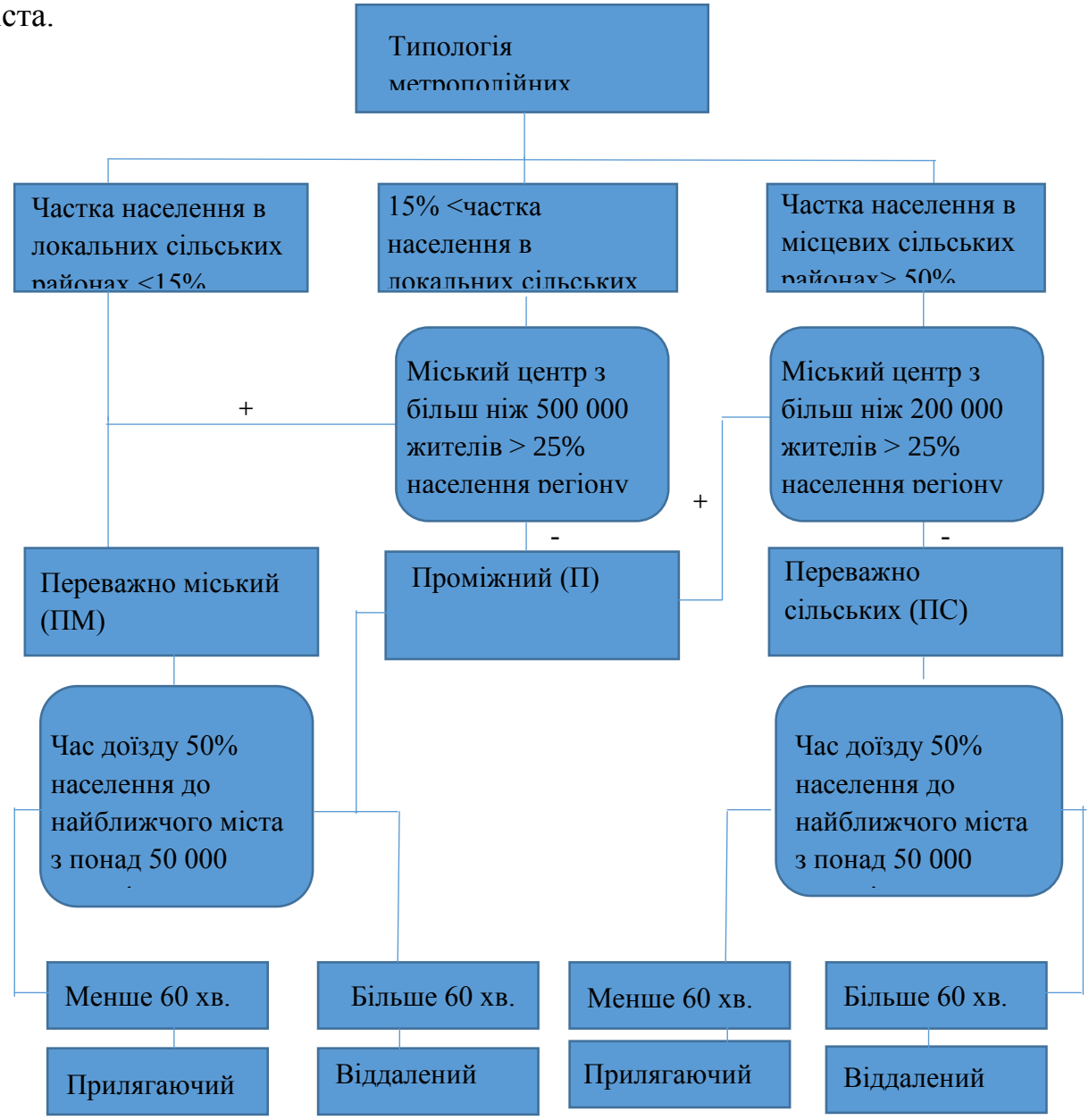

Рис. 1 Схема типології метрополійних районів.

Список використаної літератури:

1. OECD Regions at a Glance 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/urban-rural-and-regional-development/oecd-regions-at-a-glance-2013_reg_glance-2013-en#page1.

УДК 658.657.424

Микитченко А.С., студентка магістратури
Науковий керівник – **Мандич О.В.,** к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ПРИ УПРАВЛІННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз процесів економічного розвитку свідчить, що їх основою є інновації та інноваційна діяльність. Практика переконливо підтвердила тезу Й. Шумпетера, який зазначав, що основним механізмом розвитку економіки є конкуренція, яка базується на інноваціях, що призводить до «творчого руйнування» вже сформованих галузей і ринків, а також творчість інноваційного підприємця, здатного втілити нові ідеї в ефективні економічні рішення.

Особливе місце в побудові конкурентоспроможної аграрної сфери займає виробниче підприємство. Саме при провадженні виробничо-комерційної діяльності сільськогосподарського підприємства формується якісний рівень продукції, визначаються її вартісні показники і, в кінцевому результаті, – її конкурентоспроможність.

За сучасних умов функціонування аграрного ринку, де превалює олігопсонія, зокрема, наявність багаторівневих посередницьких структур і великої кількості товаровиробників, конкурентоспроможний товар має не

тільки протистояти товару - конкуренту, але й перевершувати його. Тому, підвищення конкурентоспроможності товару знаходить своє відбиття, по-перше, в утриманні більшої частки ринку. По-друге, для сільськогосподарської продукції рівень конкурентоспроможності можна вважати прямо пропорційним отриманому ефекту, тобто через більш високий рівень рентабельності виробництва та збуту продукції. І, по-третє, у більшій прибутковості підприємства аграрної сфери також полягає вищий рівень конкурентоспроможності.

Загалом, процес управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства означає не тільки процес створення тих чи інших споживчих властивостей товару, не тільки використання тієї або іншої цінової стратегії, але й диктує необхідність враховувати стан самого аграрного ринку, здійснювати аналіз впливу ринкових умов на підприємство, на рівень його ринкового потенціалу. Таким чином, розроблення інтегрованого підходу до аналізу й оцінки конкурентоспроможності аграрного підприємства має відбуватись з урахуванням орієнтирів інноваційного розвитку.

Аналіз економічної літератури, присвяченої проблемі конкурентоспроможності, дав змогу зробити наступні висновки. Дослідники різних аспектів цієї проблеми виділяють в основному три підходи до визначення конкуренції. Одні визначають конкуренцію як змагання на ринку. Такий підхід характерний для вітчизняної літератури. Другий підхід розглядає конкуренцію як елемент ринкового механізму, що дозволяє зрівноважити попит та пропозицію. Цей підхід характерний для класичної економічної теорії. Третій підхід визначає конкуренцію як критерій, за яким визначається тип галузевого ринку. Цей підхід ґрунтується на сучасній теорії морфології ринку (теорії про структуру ринку).

Однак при виборі й обґрунтуванні методу оцінки конкурентоспроможності переважніше дотримуватися основних принципів першого підходу, оскільки процедура оцінки конкурентоспроможності різних

об’єктів припускає ранжирування організацій за економічними показниками, що обумовлює природу економічного змагання. Крім того, проблему забезпечення конкурентоспроможності об’єктів неможливо вирішити без детального аналізу механізму дії економічних законів, принципів організації, застосування наукових підходів до управління.

При проведенні аналізу конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств ми пропонуємо методичний підхід, орієнтований на об’єктивність та оптимальність розрахунків по існуючим даним їх виробничо-господарської діяльності. Необхідним є також зазначити, що проведення даного аналізу варто поділити на наступні блоки:

- визначення місткості ринку та особливостей функціонування його учасників;

- визначення інтенсивності конкуренції та рівня концентрації на ринку;

- порівняння підприємств за різними критеріями конкурентоспроможності;

- оцінка конкурентоспроможності окремих підприємств.

Під оптимальним рівнем конкурентоспроможності товару розуміють той, при якому найбільш повно досягаються поставлені підприємством цілі. Питання оптимізації рівня найчастіше розглядається відповідно до завдання досягнення найбільшої маси прибутку, а іноді – найбільшої норми прибутку.

Вираження конкурентоспроможності підприємства сукупно через індекси прибутку і частки ринку є досить універсальним підходом. Головне завдання підприємств на максимально можливе збільшення конкурентоспроможності цілком узгоджується з метою максимізації прибутку. В цьому і полягає основна відмінність від представлення формальної конкурентоспроможності товару (через співвідношення якості – ціни), оскільки надмірне підвищення конкурентоспроможності товару може виявитися невигідним з точки зору одержання найбільшого прибутку. Тоді виникає проблема визначення

оптимального рівня конкурентоспроможності товару, що дозволяє досягти найбільшої конкурентоспроможності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.

УДК 658:330.341.1

Пархуць М.Р., ст. викладач

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

КРЕАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах сьогодення індустріальний розвиток економік у розвинених країнах загалом є завершеним. На зміну йому приходить ера інноваційного розвитку, коли головну роль відіграють якісні знання, наукоємні технології і новітні наукові розробки. Формуються системи, мета яких побудова економіки, заснованої на інноваціях. Саме ці тенденції сприяють впровадженню креативної економіки як основного джерела інноваційного розвитку сучасного суспільства.

Група авторів [1] вважає, що креативний менеджмент є підсистемою інноваційного менеджменту, який, у свою чергу, виступає конкретною функцією системи управління підприємством. Головною відмінністю поняття "креативний менеджмент" від поняття "інноваційний менеджмент" полягає у тому, що в системі креативного менеджменту об'єктом управління є особистий і колективний творчий розвиток працівників. Ознаками цього розвитку є

виникнення креативних ідей, на предмет поліпшення розвитку організації загалом.

Застосування творчих ідей та креативних рішень у бізнесі та управлінні виступає результатом посилення інтенсивності конкурентної боротьби, котра вимагає великої кількості нових маркетингових ідей, використання сучасних форм і методів рекламної діяльності, більш активного використання сучасних маркетингових інструментів.

Позитивно себе зарекомендували у сфері управління технології реінжінірінгу та контролінгу, основу яких становить творчий підхід до вирішення традиційних проблем управління з використанням інформаційних технологій та нових результативних методів прогнозування ринкових ситуацій, що використовуються для розробки ефективних стратегій компаній.

Креативні управлінські рішення, що становлять основу ефективного менеджменту організації, представляють собою творчі рішення для удосконалення управлінської діяльності, процес їх розробки характеризується творчою спрямованістю, а отримані результати мають позитивні наслідки для персоналу підприємства, його партнерів (в тому числі споживачів) і суспільства в цілому.[2, с.47]

Розвиток управлінських систем, зокрема системи креативного менеджменту, вимагає дотримання керівниками підприємств певних принципів, а саме принципу причинно-наслідкового зв'язку між метою формування креативних рішень, їх розробленням, оцінюванням і регулюванням; можливості участі будь-якого працівника підприємства, незалежно від обійманої посади, в діяльності робочих груп із висунення креативних ідей і розроблення креативних рішень; комбінованого застосування різних методів акумулювання креативних ідей і вироблення креативних рішень; системності у створенні умов для зацікавленості працівників організації у творчому розвитку; мінімізації витрат часу на розроблення і аналізування креативних ідей і рішень; забезпечення позитивного впливу креативних ідей і рішень на показники

економічної ефективності, екологічності і безпеки життєдіяльності; забезпечення конфіденційності інформації про сутність креативних ідей і рішень. Сповідування керівниками підприємства цих принципів є запорукою побудови такої системи креативного менеджменту підприємства, яка з позиції функціонально-процесійного підходу буде інтегрованою у систему управління підприємством, зокрема в ієрархію цілей, корпоративну інформаційну систему, виробничі технологічні процеси, а також у бізнес-процеси, що реалізовуються за участю постачальників, споживачів та інших ділових партнерів. [3, с.51]

Отож, ці питання набувають особливої актуальності і подальшого розвитку у сучасних умовах трансформації економіки, коли відбувається пошук нових ідей, щодо діяльності підприємств, відбувається заміна неефективних технологій та методів управління новими, дієвими і результативними. Тому використання креативного менеджменту в управлінні підприємством стає необхідною умовою досягнення ним успіху.

Список використаної літератури:

1. Князь С. Сутність креативного менеджменту і результативність креативних рішень у сфері інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств / С. Князь, Ю. Андріанов, Д. Зінкевич // Формування ринкової економіки в Україні. - 2009. - Вип. 19. - С. 290-299.

2. Роздольская И.В. Инкорпорирование креативных елементов в процессы управления в условиях развития интерактивной маркетингово-инновационной среды // Вестник Белгородского университета кооперации, экномики и права. - 2014.- № 1(49).- С. 46-54.

3. Д. К. Зінкевич Характеристика систем креативного менеджменту підприємств // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2012. - № 727. - С. 49-58.

УДК 634.8

Полищук Т.Н., ст. преподаватель
Одесский государственный экологический университет
г. Одесса

АНАЛИЗ ВОСПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРОЦЕССОВ В ВИНОГРАДАРСТВЕ УКРАИНЫ

Воспроизводство представляет собой сложную совокупность органически взаимосвязанных форм экономического кругооборота. Материально-вещественная, стоимостная и денежная формы общественного продукта, переплетаясь и переходя из одной в другую, неразрывно взаимосвязаны.

В рыночных условиях хозяйства воспроизводство той или иной отрасли (продукта) будет определяться, с одной стороны, наличием потребности и платежеспособного спроса на продукт или услугу. С другой стороны, темпы воспроизводства будут определяться наличием необходимых ресурсов и накоплений для организации нового или расширения действующего производства. Исходя из того, что отрасли и продукты характеризуются большими различиями в уровнях себестоимости, фондоемкости, материалоемкости, трудоемкости, энергоемкости и качества, отраслевая специфика остается наиболее узким местом в исследовании.

При оценке воспроизводства важным фактором является и срок вступления виноградников в плодоносящий (эксплуатационный) возраст, который составляет 4-5 лет в зависимости от сорта и особенностей технологии. Эта специфика отрасли в значительной степени влияет на сроки окупаемости капиталовложений в создание виноградников, что отрицательно влияет на инвестиционную привлекательность виноградарства.

Виноградарство является одной из наиболее капиталоемких отраслей сельского хозяйства Украины. Затраты на создание 1га виноградника составляют в настоящее время 60-70 тыс. грн., а срок эксплуатации остается

очень низким 10-15 лет. За последние 20 лет балансовая стоимость 1га виноградника повысилась почти в 10 раз. По нашему мнению, это и явилось одной из важнейших причин снижения площадей виноградных насаждений.

Такой значительный рост стоимости закладки 1га виноградника произошел в основном за счет сложившегося диспаритета цен на материально-технические ресурсы, потребляемые в виноградарстве, и цен на виноград технических сортов, направляемых на переработку.

Особенно значительное подорожание произошло на горюче-смазочные материалы, железобетонные столбы, проволоку, технику и оборудование. Следует отметить, что цены на виноград технических сортов за этот период повысились незначительно, тогда как цены на материально-технические ресурсы повысились более чем в 200-300 раз.

Как показывает анализ, изреженность виноградных насаждений колеблется в Украине от 5 до 70 %. Так, по данным обследования виноградников, наиболее изреженными оказались насаждения Саратского района (от 24 до 51,6 %), Тарутинского района (от 21 до 39,6 %) Одесской области и Березанского района (от 20 до 70 %) Николаевской области. Расчеты показывают, что эксплуатация таких виноградников экономически нецелесообразна, поскольку трудоемкость их возделывания высокая, себестоимость 1 ц винограда выше в 1,5-2 раза стандартных насаждений, а убыток с 1га составляет 1,0-1,5 тыс. грн. Следует также отметить, что выведение из эксплуатации таких виноградников составляют 5-7 тыс. грн на 1га, что также замедляет процесс воспроизводства виноградников в связи с ограниченностью земли, и приводит к неэффективному использованию природных ресурсов [1].

Повышению качества винопродукции должно предшествовать повышение качества сырья, что безотлагательно требует перестройки системы менеджмента на основе качества (TQM). Эта система предполагает

использование всех функций менеджмента: стратегического планирования, организации, контроля и мотивации работников.

Прогноз развития виноградарства Украины разработанный институтом виноградарства и виноделия им. В.Е. Таирова (табл. 2.7) не вызвал оптимизма.

Таблица 2.7

Основные показатели прогнозирования развития виноградарства в Украине до 2015 года (общественный сектор)

Показатели	В среднем за год			
	2001-2003 (факт)	Прогноз		
		2005 -2008	2009 - 2011	2015
Закладка насаждений, тис. га	3,8	4,9	6,5	3,0
Раскорчовка, тыс. га	7,4	4,0	4,8	2,0
Индекс выбытия насаждений	1,9	0,82	0,74	0,7
Урожайность, ц/га	32,6	40,0	47,5	50,0
Валовый сбор, тыс. т	257,5	305,0	375,2	425,0
Площадь насождений на конец года, тыс. га	86,7	90,7	95,1	100,0
в.т.ч плодоносящих, тыс. га	73,4	76,1	79,0	85,0

Закладка новых виноградников в среднем за 2005 – 2011 года составила всего 5,7 тыс. га, а плановая урожайность повысилась к 2011 году по отношению к 2003 году на 3,4 ц с 1га. Индекс выбытия насаждений остался высоким, а площадь виноградников увеличилась всего на 8,4 тыс. га и составила в среднем за 2009 – 2011 года всего 95,1 тыс. га [2].

В сложившейся ситуации исключительную актуальность приобретает рост эффективности виноградарства за счет повышения продуктивности виноградников, качества сырья и цены реализации.

Список использованной литературы:

1. Рибак А.В. Реформування управління в садівництві та виноградарстві України / Рибак А.В. // Економіка АПК. – 2001. – №2. – С. 12-17.

2. Сілецький В.П. Виноградне розсадництво – основа розвитку галузі / Сілецький В.П. // Сад, виноград і вино України. 2000. - №7-9. – С. 28-29.

УДК 334.723:338.43.01/02

Пугачова Н. С., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Практика господарювання свідчить, що останніми десятиліттями в Україні посилились кризові явища в екологічній сфері, подальше поглиблення яких змушує враховувати екологічну складову в організації економічної діяльності та поставити її в ряд основних пріоритетів розвитку крани.

Масштаби екодеструктивних змін у різних регіонах є неоднаковими. В одних спостерігається незначне погіршення екологічної ситуації, в інших маємо говорити про екологічну кризу. У різних галузях і регіонах значно відрізняються можливості розв’язання екологічних проблем.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» *інновації* – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, а *інноваційна діяльність* – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Впровадження екологічних інновацій не підтримується ринком України. Оскільки, вирощуючи екологічну продукцію, хоч якість якої і буде кращою, але й

ціна буде вищою, а термін зберігання та придатності до вживання коротший, і сільськогосподарське підприємство ризикує зазнати збитків. У багатьох випадках менш ризикованим для нього є виробництво продукції (не завжди якісної), проте, дешевої [2].

Відомо, що відступ від інноваційного розвитку, навіть зниження його темпів, є негативним для суспільства і в ряді випадків був початком деградації нації. Проте в більшості випадків інноваційна діяльність спрямована головним чином на досягнення економічної ефективності. Однак аналіз ступеня ризику інноваційних проектів свідчить про те, що далеко не завжди вдається досягти бажаного результату. Екологізації інноваційної діяльності взагалі приділяється недостатньо уваги. І тому ступінь екологічної безпеки інноваційної діяльності є досить низьким. На рис. 1 побудована матриця, яка ілюструє можливі результати розвитку інноваційної діяльності в Україні. Вона свідчить про необхідність розробляти, впроваджувати та просувати на ринку екологічні інновації.

Рис. 1. Матриця альтернатив розвитку економіки регіонів України на основі інновацій

Джерело: [3].

На думку вітчизняних учених С. М. Ілляшенка, О. В. Прокопенко, екологічні інновації – зміни в соціально економічному розвитку системи

господарювання, які поряд із позитивним соціально-економічним ефектом поліпшують стан довкілля або значно зменшують негативний вплив на нього [4].

Управління екологізацією інноваційної діяльності здійснюється на трьох рівнях: управління фундаментальними і прикладними дослідженнями на державному рівні; управління фундаментальними і прикладними дослідженнями (а також впровадження) в рамках окремих корпорацій; розвиток сфери дрібного дослідницького бізнесу [5].

Оцінка еколого-економічної ефективності та необхідність екологічного спрямування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств доведена досвідом економічно розвинених країн і є безальтернативною для України, і посилюється а також в умовах поглиблення екологічної кризи, глобалізації та інтелектуалізації світової економіки.

Таким чином, особливості розвитку аграрного сектору України вимагають створення оригінального, адаптованого до вітчизняних умов мотиваційного механізму екологізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням регіональної специфіки, а також розробки інструментів просування екологічних інновацій на ринках, територіях, де функціонують дані підприємства у напряму формування споживчого екологічно спрямованого попиту.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 36. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=40-15.

2. Екологічне управління: підручник / [В. Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Г.О. Білявський та ін.]. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.

3. Дубницький В. І. Теоретичні аспекти підвищення потенціалу екологізації інноваційної діяльності промислових підприємств старопромислових регіонів / В. І. Дубницький, Н. В. Даниліна // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій». – 2012. – Вип. № 1. – С. 68–74.

4. Ілляшенко С. М. Формування ринку екологічних інновацій: економічні основи управління: монографія / С. М. Ілляшенко, О. В. Прокопенко. – Суми: ВТД «Университетская книга», 2002. – 250 с.

5. Черваньов Д.М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д. М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 514 с.

УДК 658.657.424

Рок І.Є., студентка магістратури
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Маркетинг інновацій, як один з компонентів маркетингової філософії ведення бізнесу, відіграє важливу роль у забезпеченні та підвищенні ефективності виробничо-комерційної діяльності сільськогосподарських підприємств. З точки зору теорії, маркетинг інновацій можна визначити як окремий вид діяльності, який спрямовано на пошук нових сфер, розробку та оновлення існуючих способів використання потенціалу підприємств, а також виробництво продукції та створення технологій їх просування на об’єктовому ринку з метою задоволення запитів та потреб споживачів більш ефективним способом, порівняно з основними конкурентами. Це, в свою чергу, має також забезпечити отримання та максимізацію прибутку й забезпечення умов

тривалого виживання і розвитку підприємства на ринку за рахунок зазначених заходів.

При цьому потрібно зауважити, що з практичного погляду конкретного інноватора – товаровиробника, маркетинг інновацій пов’язаний з орієнтацією виробництва і збуту інноваційної продукції на задоволення існуючих і, в більшості випадків, перспективних запитів споживачів, формування і стимулювання попиту на нові продукти. При цьому саме науково-дослідні розробки є втіленням досягнень науки і техніки в інноваційну продукцію, здатну задовольнити запити споживачів та принести прибуток їх розробнику і товаровиробнику.

З цього можна зробити висновки, що інноваційна діяльність передбачає проведення комплексу робіт, який складається з наступних:

- наукових, зокрема, маркетингових досліджень (в тому числі бізнес-аналізу, тобто розроблення й обґрунтування інноваційного проекту);

- розроблення і виготовлення інновацій;

- лабораторних і ринкових випробувань;

- просування інновацій на ринок.

При цьому роль маркетингу буде різною для різних варіантів інноваційного процесу – чи втягування інновації ринком, чи проштовхування інновації на ринок.

Природно, постає проблема розроблення принципово нових підходів до підготовки, управління й організації виробництва, організації постачання і збуту вітчизняних товаровиробників, які базуються на всебічному маркетинговому багатофакторному аналізі кон'юнктури ринку, прогнозуванні напрямків і темпів її розвитку, в тому числі під дією факторів НТП, для використання результатів аналізу в практичній діяльності. Метою такого аналізу є виявлення існуючих ринкових можливостей інноваційного розвитку, вибір оптимальних варіантів, з точки зору наявного потенціалу конкретного підприємства і зовнішніх умов, визначення цільових ділянок ринку (сегментів

чи ніш) для реалізації обраних варіантів або ж формування нового цільового ринку.

Список використаної літератури:

1. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.

2. Маркетинг інновацій та інновації в маркетингу: [монографія] / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 615 с.

УДК 658.338

Шимечко Г. І., к.е.н. доцент

Романюк О., студентка

Львівський національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА АГРАРНОЇ СФЕРИ

Актуальність дослідження інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлена посиленням конку- рентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграцією України в міжнародний економічний простір, що зумовлює необхідність формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку сільського господарства. Практика інновацій, з одного боку, свідчить про те, що на їх шляху є ще чимало перепон, які суттєво стримують інноваційний розвиток у державі; з іншого – що інноваційний розвиток стає, а подекуди вже утвердився як стратегічний для розвитку галузей та регіонів. Проте ці кроки вимагають конкретного наповнення, від організації підготовки кадрів до практичної реалізації маштабних інноваційних проектів та програм.

У сучасних умовах інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери

можливий тільки на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональні особливості агропромислового виробництва і можливості інноваційного розвитку. Становлення інноваційної моделі розвитку агропромислового виробництва є системною проблемою.

Агропромисловий комплекс є важливою галуззю, яка значною мірою визначає соціально-економічний розвиток та формує продовольчу безпеку держави. Продовольча безпека – це захищеність життєвих інтересів людини, що виявляється у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєдіяльності [4].

Широке застосування інновацій є одним з найбільш дієвих і ефективних засобів підвищення ефективності агропромислового виробництва відповідно до формування продовольчої безпеки. Інновації сприяють росту продуктивних сил, удосконаленню організаційно-економічного механізму в сільському господарстві та розвитку сільських територій. Інноваційний розвиток передбачає використання сучасних технологій агровиробництва, високоефективних сільськогосподарських культур, інформаційних та управлінських технологій.

Необхідність активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств обумовлена такими чинниками:

- посилення ролі інтенсивних факторів розвитку аграрного виробництва;

- необхідність зменшення витрат ресурсів на виробництво одиниці продукції;

- фізичне та моральне старіння технологічних і технічних засобів виробництва, що обумовлює високу енергоємність виробництва одиниці продукції та її собівартість;

- відсутність вигідної для товаровиробників кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів виробництва;

- недостатня ефективність фінансово-економічного механізму державної

підтримки аграрного сектора;

- підвищення рівня конкуренції у зв'язку з процесами інтеграції аграрного сектора України у світове господарство;

- невідповідність системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для аграрного сектора потребам її інноваційного розвитку.

Наведені чинники зумовлюють необхідність інноваційного розвитку агровиробництва. Стратегія інноваційного розвитку підприємств аграрного сектора полягає в тому, щоб через активацію інноваційної діяльності підвищити рівень економічної ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Вважаємо що, агроінновацію можна розгля-дати як нововведення в галузі сільського господарства (сортів рослин, порід тварин, засобів захисту рослин або тварин, технологій вирощу- вання), що супроводжується отриманням комерційного ефекту.

Специфіку інновацій в аграрній сфері зумовлено, особливостями самого сільського господарства, де основним фактором виробництва виступає земля, в процесі виробництва існує чітка взаємодія з живими організмами (рослинами, тваринами), виробництво має сезонний характер та високий рівень ризику.

Інноваційний розвиток аграрної сфери не можливий без достатнього фінансового забезпечення. Сьогодні ключовою є проблема залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток та їх раціонального використання, і від розв'язання даної проблеми залежать можливості подальшого економічного розвитку аграрного виробництва.

Для забезпечення інноваційного розвитку аграрної сфери необхідна наявність двох складових – ресурсної та інституційної. Ресурсна складова включає фінансове, кадрове, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. До складу інституційної входить нормативно-правове, організаційно-економічне, інфраструктурне та наукове забезпечення .

Розвиток наукових досліджень в агропромисловій сфері передбачає

науковотехнічні розробки як постійно поновлюване джерело зростаючих можливостей інноваційного оновлення аграрного сектора. Світовий досвід засвідчує, що уряди європейських країн акцентують увагу не на самому процесі інноваційної діяльності, а на кінцевому продукті, якого потребує агропромисловий сектор. Відірваність інноваційного процесу від безпосередніх потреб виробників призводить до зменшення кількості впроваджених інновацій і, як наслідок, до спаду обсягу виконаних науково-технічних робіт.

Незважаючи на всі проблеми інноваційного розвитку, привабливість аграрної сфери стає дедалі помітнішою. Перед аграрною сферою відкриваються широкі перспективи у зв'язку з загрозою світової продовольчої кризи, зростанням попиту на біопальне, відсутністю можливості розширювати посівні площі й нарощувати продуктивність сільського господарства основних аграрних країн.

Розвиток сільськогосподарського виробництва значною мірою визначається рівнем залучення інноваційних технологій та ефективністю виробництва. Інноваційний розвиток агропромислового виробництва сприятиме стабільному зростанню експорту та рівня внутрішнього споживання, зменшенню обсягу імпорту за рахунок заміщення внутрішнім виробництвом, зростанню конкурентоздатності аграрного сектора і, як наслідок, збільшення його інвестиційної привабливості.

Сучасна інноваційна політика України повинна бути спрямована на створення сприятливих умов для підвищення технологічного рівня виробництва та удосконалення його структури, як основи підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції, економічного росту та, відповідно, формування економічної й національної безпеки держави.

Список використаної літератури:

1. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року [Електронний ресурс]: Постанова КМУ від 19.09.2007 р. № 1158. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF.

2. Андрійчук В. Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В. Г. Андрійчук, М. В. Зубець, В. В. Юрчишин – К.: Аграрна наука, 2005. – 140 с.

3. Інноваційний розвиток економіки та напрямки його прискорення: Наукова доповідь / Ю.М. Бажал, І.В. Одотюк, М.С. Данько, О.О. Лапко та ін.; ред. В.П. Александрова / НАН України; Інститут економічного прогнозування. – К.: Ін-т науки. – 2008. - № 9. – С. 30-37

4. Шкільов О.В. Інноваційний розвиток виробництва економічного прогнозування, 2002. – 80 с.

УДК 330.341

Рудзей І.Ю., студентка

Науковий керівник: **Мельник Т.Ю.**, асист.

Житомирський державний технологічний університет

м. Житомир

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОРА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність дослідження інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлена посиленням конкурентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграцією України в міжнародний економічний простір. Адже інновації та інноваційна діяльність є необхідною складовою процесу забезпечення успішного, довготривалого та стійкого функціонування підприємства, однією з фундаментальних складових ефективної стратегії та важливим інструментом забезпечення конкурентних переваг. Інноваційна модель розвитку економіки загалом і агропромислового виробництва, зокрема, передбачає динамічний розвиток усіх ланок АПК для підвищення ефективності виробничого процесу.

Необхідність активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських

підприємств обумовлена такими чинниками:

- посилення ролі інтенсивних факторів розвитку аграрного виробництва;

- необхідність зменшення витрат ресурсів на виробництво одиниці продукції;

- фізичне та моральне старіння технологічних і технічних засобів виробництва, що обумовлює високу енергоємність виробництва одиниці продукції та її собівартість;

- відсутність вигідної для товаровиробників кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів виробництва;

- недостатня ефективність фінансово-економічного механізму державної підтримки аграрного сектора;

- підвищення рівня конкуренції у зв'язку з процесами інтеграції аграрного сектора України у світове господарство;

- невідповідність системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для аграрного сектора потребам її інноваційного розвитку [2, с. 176].

Особливістю впровадження інноваційних технологій в аграрній сфері економіки є велика різноманітність виробників, починаючи від дрібного селянського сектору: домогосподарства, фермерські господарства (малий бізнес), сільськогосподарські підприємства різних організаційних форм (колективні, приватні, приватно-орендні, товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства, сільськогосподарські виробничі кооперативи, державні підприємства). Окрім названих суб'єктів господарювання в останні роки створюються великі холдингові об'єднання. Всі ці організаційні структури працюють на орендованих землях з різними площами сільськогосподарських угідь – від 2 до 10 тис. га. В названих структурах основоположним засобом виробництва стали землі, орендовані у дрібних власників [2, с. 58].

У сучасних умовах інноваційний розвиток підприємств

агропромислового виробництва можливий при врахуванні регіональних особливостей та можливості його інноваційного розвитку і вимагає комплексного вирішення таких питань:

– підвищення рівня фінансування регіональної аграрної науки з метою перетворення галузей агропромислового виробництва, зокрема, сільського господарства, на високотехнологічні;

– підвищення результативності регіональної аграрної науки та створення банку пропозицій інновацій нових агро- та біотехнологій;

– селекційних досягнень у рослинництві та тваринництві, сучасних технічних комплексів, адаптованих до умов конкретної ґрунтово-кліматичної зони;

– формування економічних механізмів стимулювання попиту агроформувань на інноваційну продукцію, пільгове кредитування ресурсів та кредитної підтримки й пільгового оподаткування інноваційних проектів;

– створення інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити координування інноваційною діяльністю до практичного застосування її результатів.

Отже, в сучасних умовах господарювання вирішальною умовою розвитку та стабільності суб’єктів господарювання є ефективність їх інноваційної діяльності. Для сільськогосподарських підприємств у найближчій та довготерміновій перспективі врахування інноваційного чинника повинно бути однією з вирішальних умов подальшого розвитку. Зрозуміло, що сьогодні існує багато проблем (серед яких брак фінансових ресурсів, недосконала нормативно-правова база, відсутність державної підтримки, непривабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів), які заважають ефективному й якісному розвитку підприємств. Проте інноваційний підхід дасть змогу підвищити ефективність господарської діяльності підприємств аграрної сфери, а отже, слугуватиме рушійним фактором в досягненні їх стратегічних цілей.

Виходячи з вище сказаного, здійснення інноваційної діяльності

сільськогосподарськими підприємствами дасть змогу підвищити рівень їхньої конкурентоспроможності, зміцнити позиції на міжнародному ринку аграрних товарів та покращити ефективність виробничо-господарської діяльності загалом.

Список використаної літератури:

1. Долгошея Н.О. Організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки / Н.О. Долгошея // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності – 2011. – №3 – с.17–22.

2. Ширма В.В. Інновації як фактор розвитку аграрного сектору / В.В. Ширма // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2012. – № 2(2). – С. 175–181.

УДК 338.43:334.722

Самойлик Ю.В., к.е.н., доцент,

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Розвиток сільського господарства у сучасних ринкових умовах має відбуватись на інноваційних засадах, однак для ефективного їх впровадження необхідно мати належний потенціал та передумови. Важливий вплив на інноваційний розвиток сільськогосподарських суб’єктів господарювання здійснюють розмір підприємства, його організаційно-правова форма, гнучкість, рівень диверсифікованості, ресурсний потенціал, рівень інтеграції з іншими ринковими суб’єктами тощо.

Особливо дискусійним є питання інноваційної діяльності господарств населення, які, відіграючи значну роль у сільськогосподарській виробничій діяльності, мають неповноцінний статус ринкового суб’єкта. Для визначення

передумов інноваційного розвитку господарств населення доцільно звернути увагу на загальні передумови функціонування малих форм господарювання у сільському господарстві. Вони досить вдало узагальнені такими науковцями, як І.В. Прокопа і Т.В. Беркута [2, с. 149-151]:

1. Особливістю сільського господарства є те, що виробничий процес тут найтіснішим чином переплітається з біологічним, причому виробники сільськогосподарської продукції повинні свою діяльність вписувати у сформовані екосистеми. Останні ж характеризуються багатьма відмінностями, зокрема ландшафтними: існують невеликі за розміром земельні ділянки (поряд з крупними земельними масивами), залучати які в господарський оборот найдоцільніше за малих форм господарювання.

2. На користь функціонування малих форм свідчать організаційно-технологічні особливості окремих галузей сільського господарства. Наприклад, овочівництво і садівництво, льонарство, квітникарство, вирощування свиней, кролів, бджільництво потребують значних затрат ручної праці; механізація процесів у яких призводить до зниження продуктивності та якості продукції.

3. У сільському господарстві, як в жодній з інших сфер економічної діяльності, надто важливим є поєднання в одній особі господаря (власника засобів виробництва і створеного продукту), організатора виробництва і виконавця робіт… Малі форми господарювання дозволяють зберігати традиційну власницьку, підприємницьку і господарську психологію землероба, яка означає, що різноманітні сільськогосподарські операції будуть виконані у найкращі строки, і буде забезпечене турботливе ставлення до землі, вирощування рослин і тварин.

4. Проблемою найманої праці у крупних сільськогосподарських підприємствах є те, що примусити найманого працівника якісніше виконувати свою роботу складно; на широких просторах прослідковувати за працівником важко, оцінити результати його роботи ще важче, оскільки вони залежать не лише від нього, але й від погодних умов, техніки, технології тощо…

5. У сільському господарстві сама природа ставить природний поріг збільшення розміру сільськогосподарських підприємств. Малі форми господарювання здійснюють менший екологодеструктивний пресинг на використовувані природні агроресурси і навколишнє середовище. При цьому, зокрема, на невеликих земельних ділянках зберігаються елементи природного каркасу: зелені межі, окремі дерева, природні осередки; у невеликих приміщеннях дотримується менша забрудненість та кращі умови утримання худоби, індивідуальний догляд сприяє кращому стану тварин; загальне локальне забруднення повітря, води грунту відходами

6. Сама земля, дім і господарство є головними умовами, які «прив'язують» громадян, сім'ї до проживання в сільській місцевості; за їх відсутності сільських мігрантів до міст виявилося б ще більше… Наслідки такої міграції вже очевидні – обезлюднення сільських територій, деградація виробничого агропотенціалу, втрата соціального контролю за цими територіями тощо.

Щодо інноваційної діяльності господарств населення, то варто визначити основні проблеми, які її гальмують: по-перше, це невеликий розмір господарств, по-друге, відсутність ефекту від впровадження інновацій у невеликому масштабі, по-третє, обмежений доступ до інноваційних технологій, по-четверте, відсутність мотивів до інноваційної діяльності. Для подолання даних проблем та формування ефективних передумов для інноваційної діяльності необхідний розвиток таких організаційно-економічних механізмів:

сільськогосподарська кооперація, зокрема обслуговуюча, що сприятиме обміну технологіями, ефекту масштабу виробництва та впровадження інновацій, надаватиме можливість спільного використання техніки;

формування ефективного механізму трансформації господарств населення у підприємницькі структури, зокрема у фермерські господарства (за умови збільшення їх розмірів та масштабів діяльності понад встановлені нормативи);

орієнтація на органічне виробництво та застосування інноваційних технологій у цьому напрямі;

розвиток дорадчої діяльності та широкомасштабне залучення господарств населення до консалтингової діяльності, участі у «днях поля», семінарах.

Таким чином, інноваційна діяльність господарств населення є досить специфічною та малорозвиненою. Недостатня увага цих суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності зумовлює їх низький рівень конкурентоспроможності, тому стратегія інноваційної діяльності для господарств населення є необхідною.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 № 742-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/742-15.

2. Прокопа І.В. Господарства населення в сучасному аграрному виробництві і сільському розвитку / І.В. Прокопа, Т.В. Беркута. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України. – 2011. – 240 с.

УДК: 631.153:633.4

Сиротюк Г.В., к.е.н., доцент

Сиротюк К.С. аспірант

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У зв'язку з підвищенням відкритості економіки нашої країни, зокрема із вступом до СОТ, особливої актуальності набуває проблема інноваційного

розвитку аграрного сектору, в тому числі бурякоцукрового. Переважній більшості підприємств цукрової галузі не притаманний інноваційний розвиток. Для вирішення цієї проблеми ключового значення набуває активізація інноваційної діяльності персоналу, інноваційна співпраця з науково-дослідним інститутами, використання інноваційних розробок, новітніх інтенсивних технологій, переорієнтація цукрових заводів на безвідходну переробку сировини з отриманням висококонкурентних продовольчих продуктів та альтернативних джерел енергії.

Із 192 цукрових заводів за 24 роки незалежності України на сьогодні працюють менше 40. Це призвело до зменшення посівних площ цукрових буряків, зменшення кількості робочих місць, збільшення відстаней перевезень цукросировини, порушення сівозміни в сільському господарстві та створення соціальної напруги в регіонах.

З метою підвищення продуктивності цукрових заводів, забезпечення їх життєздатності та конкурентоспроможності необхідно переходити на інноваційний тип розвитку та диверсифікувати продукцію підприємств цукрової галузі.

Одним із перспективних напрямів інноваційного розвитку цукрової галузі є поєднання на цукровому заводі виробництва цукру та біоетанолу. Перевага полягає у можливості, з огляду на кон'юнктуру ринку, регулювання обсягів виробництва цукру чи біоетанолу. Таке поєднання виробництва цукру та біоетанолу в умовах цукрового заводу із напівпродуктів переробки цукрових буряків сприятиме вирішенню продовольчої та енергетичної проблем, збільшенню прибутковості підприємств.

В Україні наразі немає промислового виробництва біоетанолу з цукрових буряків. Високооктанову добавку виготовляють лише з меляси. А цукрові буряки та відходи виробництва розглядають лише як сировину для виробництва біоетанолу. Найбільш економічно прийнятним є виробництво біоетанолу із дифузійного соку та зеленої патоки за скороченого циклу цукрового

виробництва. До того ж, в умовах загострення проблеми забезпечення України енергоносіями та зменшення попиту на білий буряковий цукор, саме доречним є прискорення виробництва біоетанолу на основі цукрових буряків. З 1 тонни буряків можна отримати до 100 л біоетанолу, а з 1, т меляси – 300 л. [1].

За певних умов Україна зможе не тільки задовольнити власні потреби в біоетанолі, але й здійснювати експортні поставки. Проте, для успішного розвитку виробництва біоетанолу потрібна державна програма стимулювання як виробництва, так і споживання біопалива.

Впровадження на цукрових заводах виробництва альтернативних джерел енергії вже має практичне застосування. Компанія «Астарта» впровадила інноваційний проект з будівництва першого в Україні біогазового комплексу на базі ВП «Глобинський цукровий завод», що на Полтавщині. Це другий у світі біогазовий комплекс за потужністю виробництва біогазу з цукрових буряків (жому).

Реалізація технології поєднання виробництва дає змогу збільшити посіви цукрових буряків, кількість робочих місць при їх перербці, забезпечити конкурентну спроможність біоетанолу на ринку Європи за рахунок зменшення ціни на сировину, що можливо тільки в єдиному виробництві. Виробництво біогазу з відходів біоетанольного та цукрового виробництв зменшує споживання природного газу, та суттєво покращує екологічну ситуацію навколо виробництва.

Впровадження стратегії інноваційного розвитку забезпечить:

з економічної точки зору:

- зменшення собівартості, зумовлене скороченням енерговитрат;
- підвищення рівня цукристості і виходу цукру;
- підвищення рівня екологічної чистоти і якості продукції;
- завантаження цукрових заводів достатньою кількістю і якісною сировиною;
- зростання дохідності виробництва.

З соціальної точки зору:

- створення нових робочих місць;
- зростання доходів працівників.

З екологічної точки зору:

- зменшення негативного впливу на природні ресурси;
- поєднання у виробництві економічних та екологічних цілей;
- отримання якісної та екологічно чистої продукції.

Отже, формування ефективності діяльності підприємств цукрової галузі у сучасних умовах має базуватися на використанні інноваційних методів, підходів та технологій, які можуть підвищити конкурентоспроможність та сприятимуть дотриманню відповідних стандартів і норм. Вагомими аспектами має виступати питання належного ресурсного забезпечення підприємств, зокрема, що стосується сировинного, фінансового та енергетичного забезпечення.

Список використаної літератури:

1. Доронін А.В. ефективність виробництва біоетанолу з продукції переробки цукрових буряків в Україні / А.В. Доронін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: irbis-nbuv.gov.ua

УДК 338.33

Твердохліб В.В. ,аспірант

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

м. Івано-Франківськ

КЛАСИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливою складовою будь-якого дослідження є попередня підготовка економічних даних. Одним із способів такої підготовки є класифікація.

У "Великому тлумачному словнику сучасної української мови"

класифікація трактується як система розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи за спільними ознаками, властивостями [1]. Під поняттям “ознака” розуміють особливість, що визначає подібність свого носія до інших об’єктів дослідження або відмінність від них [2]. За спільними ознаками предмети дослідження можна об’єднати в класифікаційні групи.

У законодавстві та науковій літературі залежно від визначальних ознак виділяють різні види сільськогосподарських підприємств. Найбільш поширеними є такі класифікаційні ознаки: форма власності, спосіб утворення, розмір, галузева приналежність виробленої продукції, виробнича спеціалізація, інноваційність діяльності, участь іноземного інвестора, позиція на ринку.

Залежно від форми власності на землю та засоби виробництва Господарським кодексом України передбачено функціонування приватних підприємств, підприємств колективної власності, комунальних, державних, а також підприємств на основі змішаних форм власності [3].

Залежно від кількості працюючих та розміру доходів від діяльності за рік серед сільськогосподарських підприємств виділяють мікропідприємства, малі, середні та великі. До мікропідприємств відносять ті підприємства, у яких середня кількість працівників не перевищує 10 осіб, а річний дохід – 2 мільйони євро [3].

Суб’єктами малого підприємництва є сільськогосподарські підприємства, в яких середня кількість працівників є меншою 50 осіб та річний дохід не перевищує 10 мільйонів євро. Великими підприємствами можна вважати ті, у яких середня кількість працівників менша 250 осіб та річний дохід більший 50 мільйонів євро [3].

Поділ сільськогосподарських підприємств за критерієм галузевої приналежності здійснюється залежно від виду продукції, що виробляється. Відповідно підприємство можна віднести до галузі тваринництва чи рослинництва.

Структура виробництва продукції підприємства визначає його

спеціалізацію. Підприємства можуть бути вузькоспеціалізованими – виробляють продукцію певної галузі сільського господарства, та багатогалузевими – займаються диверсифікованою діяльністю з виробництва різних видів продукції рослинництва та тваринництва.

Сільськогосподарські підприємства можуть здійснювати свою діяльність традиційним або інноваційним способом. Традиційна діяльність здійснюється на основі екстенсивних підходів, інноваційна – із застосуванням нових рішень в галузі технології, техніки, організаційних форм та методів господарювання.

Залежно від способу утворення та формування статутного фонду, сільськогосподарські підприємства бувають унітарні та корпоративні. Унітарне підприємство створюється одним засновником, який надає потрібне для того майно, формує статутний фонд і затверджує статут, розподіляє доходи, керує підприємством і формує трудовий колектив, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства [3].

Корпоративне сільськогосподарське підприємство утворюється двома або більше засновниками за їх спільним рішенням , діє на основі об’єднання майна, підприємницької чи трудової діяльності засновників.

За критерієм участі іноземного інвестора та його частки у статутному капіталі виділяють національні підприємства – де капітал належить громадянам України, підприємства з іноземними інвестиціями та іноземні підприємства.

За ознакою сьогоднішньої позиції на ринку сільськогосподарські підприємства поділяють на: динамічні, або господарства що розвиваються; традиційні, здатні до розвитку; стагнаційні, що не розвиваються; банкрутуючі [4].

В.М. Якубів запропонувала класифікацію за критерієм “Перспективність розвитку підприємств”. В її основу покладено співвідношення коефіцієнта Бівера та інтегрального показника фінансової стійкості підприємства, на основі чого автором виділила такі види: потенційні банкрути; “консерватори”, що не витримують конкуренції; фінансово-стійкі “консерватори”; підприємства з

вираженою фінансовою нестабільністю; підприємства з прихованою фінансовою нестабільністю; привабливі для інвестора підприємства; підприємства-початківці або слабо організовані; підприємства, що інтенсивно розвиваються; рентабельні з інноваційним розвитком [5].

Розглянувши існуючі класифікації сільськогосподарських підприємств, приходимо до висновку, що вони не суперечать, є похідними та доповнюють одна одну, що створює умови та перспективи їх подальшого дослідження.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk-ru/класифікація.

2. Філософський словник / В.І. Шинкарук . — К.: Голов. Ред. УРЕ, 1986.

3. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15.

4. Липчук В.В. Фермерські господарства: стан, проблеми і стратегії розвитку / В.В. Липчук, Л.Б. Гринишин, О.М. Кордоба. – Львів: Магнолія-Плюс, 2010. – 256 с.

5. Якубів В.М. Збалансований розвиток аграрних підприємств у сільському зростанні: монографія / В.М. Якубів. — Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – 320 с.

УДК 332.33; 338.431

Тимоць М.В. к.е.н., доцент
Івано-Франківський університет права
ім. Короля Данила Галицького
м. Івано-Франківськ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Подальший розвиток аграрного сектору економіки, підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь залежить від забезпечення його інноваційними продуктами. Обґрунтуванню необхідності запровадження інноваційних продуктів з метою оптимізації процесу використання, збереження та поліпшення земельних ресурсів АПК присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених. Зокрема, необхідність імплементації інноваційної моделі у процеси розвитку АПК України досліджується у фундаментальних працях В. С. Амбросова, І. К. Бистрякова, В. М. Гейця, Б. М. Данилишина, Л.В. Дейнеко, М. І. Долішнього, І. І. Лукінова, М. А. Хвесика.

Осмислення ролі інновацій стосовно їх впливу на розвиток країни, регіонів та окремих галузей господарювання через ретроспективу поглядів українських та зарубіжних учених дає можливість обґрунтувати необхідність інноваційного розвитку аграрного сектору економіки.

Важливість інноваційного розвитку полягає у тому, що в нинішніх умовах зростання інтеграційних процесів країн і загострення глобальної конкуренції новація є стимулом прогресу, а отже, фактором нарощування та формування конкурентної сили, забезпечення добробуту населення [1, с.46].

Більше того, у сучасних умовах господарювання інновації є запорукою стабільного соціально-економічного розвитку, оскільки вони забезпечують високий рівень конкурентоспроможності окремих країн, регіонів, галузей та суб’єктів господарювання.

Без інноваційних продуктів, утілених у сучасних технологіях, національний товаровиробник не може конкурувати на зовнішніх та внутрішніх ринках [2, с.81]. Згідно з дослідженнями провідних вітчизняних та зарубіжних учених упровадження інновацій обумовлює близько 75% продуктивності праці, більше ніж 50% приросту національного доходу. В торговельному балансі США за 25 років нові технології забезпечили одержання 25 млрд.дол., а традиційні – завдали 16 млрд. дол. збитків [3, с.374].

Першим зробив спробу науково обгрунтувати поняття інновація Й. Шумпетер. Він пов'язав терміни економічний розвиток та інновація, визначивши останній як прояв чогось нового, невідомого раніше, що проявляється у підприємницькій діяльності [4, с.124].

Започатковане трактування інновацій Й. Шумпетером у своєму розвитку зазнало значних змін, про що переконливо засвідчить нинішній понятійний апарат інноватики. Йдеться про те, що сутності інновації, інноваційному процесу, новаціям притаманне комплексне змістове навантаження, в основу якого закладено ряд підходів, які, на нашу думку, слід умовно поділити на результативний, утилітарний, фінансовий та процесуальний.

Список використаної літератури:

1. Новицький В. Імперативи інноваційного розвитку/ В.Новицький// Економіка України.- 2007. - №2. - С.46.

2. Санто Б. Инновация как средство экономического развития /Санто Б;[пер. с венг.].- М.: Прогресс, 1990. - 296 с.

3. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України/ Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. - К.: Знання,1999. - 514 с.

4. Шумпетер А. Й. Теория экономического развития: исследования предпринимательской прибили, капитала, кредита, процента и цикла коньюктури.- М.: Прогресс,1982. - 456с.

УДК 338.242

Трухан О.Л., к.е.н., доцент
Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах зростання нестабільності економічного стану держави та посилення конкуренції серед підприємств особливу увагу потрібно звернути на інноваційно-інвестиційний розвиток суб'єктів господарювання, оскільки він впливає на ефективну діяльність стратегічно орієнтованого підприємства, а отже саме інвестиційний розвиток та інноваційний потенціал залишаються найбільш уражені кризою. Нерозвиненість інфраструктури ринку агропромислового виробництва та низька якість законодавчої бази свідчать про наявність значних проблем стратегічного управління, що виступають головними факторами гальмування інвестиційно-інноваційного розвитку вітчизняних агропромислових підприємств.

Практична значимість вказаних проблем та об'єктивна необхідність адаптації до ринкових умов на основі формування стратегічної інвестиційно-інноваційної політики розвитку сільськогосподарських підприємств обумовили актуальність теми даної наукової роботи.

Агропромисловий комплекс є одним із найважливіших секторів народного господарства України, в якому зосереджено близько 30% основних виробничих фондів; працює майже третина загальної чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві; виробляється третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу.

Досвід провідних країн, система агропромислового виробництва яких тривалий час формувалась під впливом держави, переконливо засвідчує, що в умовах ринкової економіки стратегічний розвиток таких підприємств, ефективність аграрного виробництва і відносна стабільність соціальної сфери в

сільській місцевості значною мірою зумовлені державним регулюванням інвестиційно-інноваційних процесів [3].

Використання інновацій чинить значний вплив на стратегічний розвиток підприємства в напрямі прискорення структурної перебудови економіки, підвищення його конкурентоздатності, інвестиційної привабливості й забезпечення фінансової безпеки підприємства у світовій економічній системі. Водночас, питанням стратегічної важливості на сучасному етапі є формування сприятливого інвестиційного клімату агропромислових підприємств, від реалізації якого залежить динаміка соціально-економічного розвитку, швидкість залучення у світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі усієї національної економіки.

На нашу думку, формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку вітчизняних підприємств передбачає такі етапи, як це представлено на рис. 1.

Рис. 1. Основні етапи процесу формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку агропромислових підприємств

Отже, реалізація стратегії економічного зростання України потребує прискореного розвитку високотехнологічних виробництв, спроможних виробляти наукоємну продукцію. Формування експортного потенціалу цих виробництв, підвищення технологічного рівня підприємств відбувається завдяки прогресивним вітчизняним і світовим науково-технічним досягненням.

Водночас, удосконалення стратегічного управління інвестиційно-інноваційним розвитком на агропромисловому підприємстві вимагає насамперед налагодження контролю відповідних статей витрат. Для цього на підприємствах пропонується створювати фонд інноваційного розвитку для акумулювання коштів, які матимуть цільове призначення на забезпечення внутрішніх інвестицій у розвитку інноватиних технологій, процесів, продуктів тощо [1].

Також, надасть змогу підвищити рівень ефективності інвестицій, що вкладаються у реалізацію інноваційних проектів, впровадження повноцінної системи моніторингу інноваційного розвитку агропромислових підприємств. Така система повинна бути спрямована на своєчасне виявлення змін індикаторів ефективності інвестицій, з'ясування причин цих змін та оперативного реагування за допомогою якісного перерозподілу інвестиційних ресурсів між окремими стратегічними зонами господарювання та проектами інвестиційно-інноваційної стратегії підприємства.

Список використаної літератури:

1. Карп'юк О. П. Національні моделі стимулювання інноваційного процесу / О. П. Карп'юк // Стратегічні пріорітети. – 2013. – № 3. – С. 46 – 51.

2. Козлова А. І. Інноваційна модель розвитку економіки України: міжнародні пріоритети / А. І. Козлова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 725. – С. 125–129.

3. Петрова І. Л. Інноваційна діяльність: стимули і перешкоди [Текст]: монографія / І.Л. Петрова, Т.І. Шпильова, Н.П. Сисоліна. – К.: Дорадо, 2010. – 320 с.

УДК 330.341.1:338.439.4

Грищук А.М, к.е.н., доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

м.Львів

НЕОБХІДНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ЗМІН В АПК НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙ

Пріоритетність розвитку агропромислового комплексу та його провідних галузей дає можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю – експортними товарами.

Відповідно до проекту Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015 – 2020 роки, яку наразі розробляє Міністерство аграрної політики та продовольства України, однією з восьми головних цілей Стратегії визначено розвиток аграрної політики у сфері науки, освіти та інновацій через механізм сприяння розвитку агрономічної науки та місцевого виробництва шляхом впровадження новітніх технологій і залучення інвестицій [2].

Згідно з Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 р., затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1158, АПК (сільське господарство, харчова і переробна промисловість) повинен забезпечувати продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формувати 17% ВВП та близько 60% фонду споживання населення [1].

Та, попри ці документи, для України й надалі залишається характерною залежність економічного зростання від експорту сировини й агропромислової продукції з низьким ступенем переробки, який виключає або значно знижує інноваційну складову виробництва.

В економічній літературі визначено, що інновації в агропромисловому комплексі – це, з одного боку, процес досліджень, розробок і поширення нових видів продуктів, нових технологій, організаційних форм і маркетингових

методів в АПК, а з іншого боку, матеріалізований результат цього процесу, виражений у зміні всього господарського механізму агропромислового підприємства, переходу його у новий стан, що дозволяє підприємству підвищити ефективність своєї діяльності за допомогою підвищення конкурентоспроможності продукції [3].

Для сільськогосподарських підприємств властивими є як загальноприйняті інновації: організаційно-управлінські, економічні, виробничі, техніко-технологічні, соціально-екологічні; так і специфічні - селекційно-генетичні, завдяки яким створюються умови для підвищення врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності всього сільськогосподарського виробництва.

Під агроінноваціями слід розуміти впровадження в аграрну сферу технологічних, технічних, організаційних, економічних, екологічних, селекційно-генетичних та інших видів інновацій з метою отримання економічного ефекту, що забезпечить зміни в якості життя та компоненті живої природи (тварини, рослини, землі тощо) [4, с. 6].

У зв’язку зі специфікою галузі та особливостями виробничих процесів можна виділити такі особливості інноваційної діяльності в АПК [3]: різноманітність сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, вагома різниця в технологіях їх виробництва; вибір технологій виробництва сільськогосподарської продукції залежить від природно-кліматичних умов; значна диференціація окремих регіонів країни за агротехнологічними умовами виробництва; розпорошеність сільськогосподарського виробництва на значній території; велика різниця в періодах виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції; організаційна розірваність між дослідженнями та розробками (виконуваними спеціальними науково-дослідними організаціями) новацій і безпосереднім виробництвом; сезонність виробництва та тривалий виробничий цикл для деяких видів сільськогосподарської продукції.

До основних перешкод на шляху інноваційного розвитку агропромислових підприємств в Україні можна віднести: низький попит на інноваційні розробки для АПК серед виробників на внутрішньому ринку; низька підтримка підприємств за здійснення інноваційної діяльності з боку держави; обмежені фінансові можливості аграрних підприємств щодо реалізації інновацій; неузгодженість державних форм і механізмів управління інноваційними процесами; недостатня кількість фінансових інститутів, що спеціалізуються на обслуговуванні суб'єктів господарювання АПК; застаріла матеріально-технічна база науково-дослідних установ щодо нових розробок, досліджень в галузі АПК та ін.

Розвиток сільськогосподарських підприємств на інноваційній основі є передумовою підвищення конкурентоспроможності продукції, що виробляється, сприяє збільшенню інвестиційних надходжень, вирішенню проблеми зайнятості населення, формуванню виробничої, ринкової й інвестиційної інфраструктури. Враховуючи обмеженість виробничих ресурсів, їх високу вартість, рівень конкуренції як в країні, так і за кордоном, сільськогосподарським товаровиробникам необхідно активно впроваджувати інновації на усіх стадіях виробничого процесу.

Собівартість української продукції є порівняно невисокою на світових ринках. Це обумовлено дешевою робочою силою, відсутністю ринку землі, незначними матеріальними витратами через обмеженість оборотних коштів. Але із врахуванням світових трансформацій ситуація у вітчизняному агровиробництві буде змінюватися. Поява ринку землі, зростання ціни на робочу силу, на енергоносії та інші матеріальні засоби виробництва приведуть до зростання собівартості продукції АПК [5, с. 209].

Тому ефективна аграрна реформа повинна базуватись на тих інституційних і регуляторних реформах, які спрямовані на повну зміну системи нагляду і контролю якості та безпеки харчових продуктів, захисту тварин і рослин відповідно до міжнародних зобов'язань. Це ключові заходи для

розширення можливостей доступу на ринок ЄС української сільськогосподарської продукції та загального економічного зростання.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1158 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-п.

2. Проект Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015 – 2020 роки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minagro.gov.ua.

3. Величко О.М. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / О.М. Величко // Ефективна економіка. – 2013. - № 3. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy. nayka. com.ua /?op=1&z=3386.

4. Могильна Л.М. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к.е.н.: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Л.М. Могильна; Сумський НАУ. – Суми, 2010. – 23 с.

5. Погрічук Б.В., Чорнодон В.І. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва в контексті інноваційних змін у функціонуванні АПК / Б.В. Погрічук, В.І. Чорнодон. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/206.pdf.

УДК 631.11.001.76

Черевко І.В., к.е.н. доцент

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

СТАН ІННОВАЦІЙНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

Рівень інноваційності сільськогосподарського підприємства є підстави визначати шляхом розрахунку коефіцієнта, який би відображав частку інноваційних продуктів у матеріально-технічній базі підприємства та у процесі виробництва підприємства чи сільської території. В розвинутих країнах світу інновації сільськогосподарських підприємств у сільських територіях займають значну частину аграрного бюджету, але в Україні фінансування інноваційного розвитку у цій сфері знижується щорічно, причому це зниження має досить стрибкоподібний характер. За останнє десятиліття в цілому фінансування програм, спрямованих на розробку нових технологій і інноваційних проектів, в Україні знизилося у два рази, а порівняно з 2012 р. - у 2013 р. в Україні загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт суб'єктами господарювання збільшився на 0,4%, у т.ч. матеріальні витрати – на 2,7%, капітальні витрати – на 14,9%, з них витрати на придбання устаткування – на 22,3%, зате обсяг витрат на оплату праці зменшився на 3,9% [2]. У цьому ж році майже четверта частина загального обсягу витрат була спрямовано на виконання фундаментальних досліджень, які за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів профінансовано на 95,6%. На виконання прикладних досліджень частка витрат становила 17,2%, з яких понад 65% фінансувались за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, та 17,8% – за рахунок коштів підприємницького сектору. 47,8% загального обсягу витрат було спрямовано на виконання науково-технічних розробок, які на 40,9% профінансовані іноземними фірмами, 21,3% – організаціями підприємницького сектору, 20,2% і 12,2% за рахунок власних та бюджетних коштів відповідно. Частка витрат на

виконання науково-технічних послуг становила 10,3% загального обсягу витрат. Більше половини загального обсягу витрат спрямовано на дослідження і розробки зі створення нових або вдосконалення існуючих видів виробів, технологій та матеріалів, 20,1% яких – на замовлення промислових підприємств [4]. Обсяг фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у 2013 р. за рахунок державного бюджету зменшився порівняно з 2012 р. на 4% і становив 4762,1 млн. грн.., його частка в загальному обсязі фінансування зменшилась на 1,9 в.п.; обсяг коштів організацій підприємницького сектору зменшився на 10,3%, державного сектору – на 13,2% (відповідно 1975,9 млн. грн.. і 326,0 млн. грн, їх частка в загальному обсязі фінансування зменшилась на 2,1 в.п. та 0,5 в.п.). При цьому обсяг власних коштів збільшився на 24,2% (1466,6 млн. грн,. їх частка в загальному обсязі фінансування збільшилась на 2,5 в.п.); коштів іноземних джерел – на 12% (2411,5 млн. грн.. і 2,2 в.п.) [1, с.289].

Загальний обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій у 2013 р., зменшився на 0,6%, у т.ч. обсяг науково-дослідних робіт – на 2,9%, обсяг науково-технічних послуг – на 3,3%. Разом з тим обсяг науково-технічних розробок у цьому секторі збільшився на 2,1%. Питома Частка загального обсягу наукових та науково-технічних робіт у ВВП становила 0,81% Закладами мережі науково-дослідних інститутів НААН України та Міністерства аграрної політики України у 2013 р. було виконано 135 од. наукових і науково-технічних робіт, що склало 11,8% від загальної кількості подібних робіт, виконаних в Україні. В цілому ж за період, що досліджується, спостерігається поступове зниження наукової активності – кількість робіт зменшилась зі 185 у 2005 р. до 135 у 2013 р. [2]. Основна частка інвестицій у розробку і впровадження інноваційних продуктів у сільській місцевості була спрямована на оновлення виробничої інфраструктури сільськогосподарських підприємств. У всіх інших сферах фінансування інфраструктурного забезпечення сільських територій спостерігається негативна

динаміка, а у сферах водозабезпечення і водовідведення обсяг вкладених коштів скоротився у майже 7 разів, а у 2013 р. й взагалі зійшов до нуля [1, с.292].

Найкраще стан інноваційної діяльності у сільській місцевості України характеризують наступні дані: кількість інноваційно-активних аграрних підприємств у сільській місцевості – 13%; частка імпортної продукції в агропромисловому секторі економіки : обладнання – 42,8%; патентів – 29%; новітніх технологій, ноу-хау – 52%; частка вітчизняного наукового потенціалу, яка задіяна у зарубіжних дослідженнях – 40%; частка науково-технічного потенціалу України, яка працює на агробізнес інших країн – 24,4% [2, с. 73].

На найближчу перспективу до найбільш пріоритетних напрямів розвитку інноваційних процесів у сільських територіях слід віднести наступні: інтенсифікація технологічне переоснащення суб'єктів господарювання ; впровадження енерго- і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції; збереження і підвищення родючості ґрунтів, запобігання їх деградації; виробництво органічної та екологічно безпечної продукції сільського господарства; формування сучасної системи інформаційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності; формування державної інноваційної політики у аграрній сфері економіки та розробка і реалізація регіональних і місцевих інноваційних програм розвитку сільських територій; удосконалення системи підготовки кадрів у сфері інноваційної діяльності та підвищення рівня їх якості.

Список використаної літератури:

1. Ксьонжик І.В. Організація і регулювання інфраструктурного забезпечення розвитку сільських територій: Дис. На здобуття наук. ступ. доктора ек. наук / І.В.Ксьонжик // Миколаїв, 2015 – 446 с. с. 299

2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [Електронний ресурс] : статистичний збірник / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm.

3. Пархоменко В. Д. Проблемы формирования инновационной инфраструктуры в Украине / В. Д. Пархоменко // Научные и технологические инновации: национальный опыт и международное сотрудничество: материалы междунар. конф., 20 мая 2010 г., Баку. – С. 73.

4. Рудь Н. Т. Інноваційний потенціал: нові підходи до оцінки / Н. Т. Рудь // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 140-150.

УДК 658.657.424

Шатова Т.А., студентка магістратури
Науковий керівник – **Мандич О.В.,** к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРІЇ МАРКЕТИНГУ ІННОВАЦІЙ

В економічній літературі, на сьогоднішній день, існує велика кількість варіантів визначення сутності «маркетингу інновацій». Питання, що пов’язані із вивченням інноваційної діяльності підприємств, загалом, й маркетингом інновацій, зокрема, були проаналізовані в працях відомих вчених, таких як І. Ансофф, Г. Ассель, А.Г. Войчак, С.М. Ілляшенко, Ф. Котлер, М. Портер, І.Л. Решетнікова, А.О. Старостіна, Н.І. Чухрай, Й. Шумпетер та багато ін.

Зазначеними авторами вже сформульована низка теоретичних і методологічних підходів, а також методичного інструментарію до «маркетингу інновацій», що спрямовані на розв'язання основних проблем просування інновацій на ринок, аналізу функціонування ринку для нових товарів, формування і стимулювання їх попиту тощо.

У науковій літературі використовується цілий ряд підходів до визначення економічної сутності поняття «маркетингу інновацій». Однак, деякі автори

дуже часто підмінюють поняття «маркетинг інновацій» та «інноваційний маркетинг». Зазначені терміни в більшості випадків ототожнюють з наступним:

- з поняттям маркетингових досліджень в процесі розробки нового продукту або оновлення існуючого;

- з використанням традиційних інструментів маркетингу для поширення інновацій;

- із застосуванням методів маркетингової діяльності при створенні інновацій;

- із діяльністю щодо покращення продукції та маркетингу;

- із маркетингом нових товарів;

- із діяльністю зі створення унікальних умов розподілу нової продукції;

- як складову частину провадження процесу планування й реалізації інновацій.

Різні автори відзначають, що «маркетинг інновацій» слід одночасно розглядати:

- як концепцію ринкової діяльності підприємства (філософію бізнесу), коли в змінах вбачають джерело доходу;

- як аналітичний процес, що передбачає виявлення ринкових можливостей інноваційного розвитку;

- як засіб активного впливу на споживачів та цільовий ринок у цілому, що пов’язаний з виведенням та просуванням інновації на ринок;

- як функцію інноваційного менеджменту, спрямовану на виявлення можливих напрямків інноваційної діяльності, їх матеріалізацію і комерціалізацію.

При цьому можна одночасно розглядати інноваційний менеджмент як функцію маркетингу інновацій, спрямовану на втілення досягнень науки і техніки в нові товари, здатні задовольнити потреби й запити споживачів та забезпечити товаровиробнику (продавцю) прибуток; як засіб (ринковий

інструментарій) орієнтації окремих суб'єктів господарювання, а заразом з тим і національної економіки в цілому на інноваційний розвиток.

Під теоретичним змістом «інноваційного маркетингу» слід розуміти використання новітнього інструментарію для комплексу маркетингу, зокрема, пристосування нововведень науки для оновлення загальної теорії товарної й цінової політики, політики просування й розподілу товарів підприємства.

Отже, «маркетинг інновацій» необхідно розглядати як виокремлений напрям маркетингової діяльності підприємств, який, в свою чергу, потребує використання новітніх методів, інструментів й прийомів. Сутність поняття «маркетинг інновацій» може бути визначена як сукупність дій, методів та прийомів, систематична активність суб’єктів економічних відносин щодо розробки і просування на ринку нових товарів, послуг та технологій для задоволення потреб і запитів споживачів у більш ефективний, ніж у конкурентів, спосіб на основі оновлення та підвищення рівня складових потенціалу підприємства, пошуку нових напрямів та засобів його використання з метою отримання прибутку та забезпечення умов тривалого виживання й розвитку на ринку. Очевидно, що ринкове супроводження інновацій, зокрема, нових або оновлених товарів, послуг та технологій, потребує нетрадиційних дій, прийомів, методів, тобто інноваційного маркетингу як набору інструментів та напрямів їх використання.

Теоретичне й практичне обґрунтування існуючого інструментарію маркетингу інновацій має стати основним підґрунтям отримання ринкового успіху та підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємств на перспективу.

Список використаної літератури:

1. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.

2. Маркетинг інновацій та інновації в маркетингу: [монографія] / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 615 с.

3. Менеджмент та маркетинг інновацій: [монографія] / за ред. д.е.н. проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 616 с.

УДК 658.657.424

Шилін В.О., студент магістратури
Науковий керівник – **Мандич О.В.**, к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

ОСНОВИ ПРОВАДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних умовах господарювання основними критеріями ефективного розвитку аграрних підприємств стають якість і швидкість впровадження нових систем та управлінських методів. Тому виникає потреба у використанні маркетингу інновацій, який є важелем ефективності діяльності вітчизняних підприємств, адже дозволяє виявляти і контролювати ті фактори, які визначають умови тривалого виживання і розвитку на ринку.

Під маркетингом інновацій слід розуміти діяльність, спрямовану на пошук нових сфер і способів використання потенціалу підприємства, розроблення на цій основі нових товарів та технологій і їх просування на ринку з метою задоволення потреб і запитів споживачів більш ефективним, ніж конкуренти, способом, отримання за рахунок цього прибутку та забезпечення умов тривалого виживання і розвитку на ринку [1].

Так, повний інструментарій маркетингу інновацій повинен бути покладений в основу діяльності аграрних підприємств, які вже стали на інноваційний шлях розвитку. Однак практика свідчить, що в більшості підприємствах застосовуються лише окремі інструменти маркетингу інновацій, і майже не спостерігається випадків, коли маркетинг інновацій розглядається як філософія ведення бізнесу.

Маркетинг інновацій є концепцією, згідно з якою аграрні підприємства мають безперервно вдосконалювати не лише свою продукцію, а й методи маркетингу, використовувати наукові розробки, впроваджувати організацію виробництва по інноваційним технологіям, проводити дослідження ринку, зокрема, з використанням елементів бенчмаркінгу, налагоджувати комунікаційну політику та здійснювати розробку інноваційних стратегій.

Маркетинг інновацій можна розглядати також з наступних позицій [1]:

- як аналітичний процес, який передбачає виявлення ринкових можливостей інноваційного розвитку аграрних підприємств;

- як засіб активного впливу на споживачів та цільовий ринок загалом, що пов’язаний з виведенням та просуванням інновації на ринок;

- як основну функцію інноваційного менеджменту, яка спрямована на виявлення можливих напрямків інноваційної діяльності підприємств аграрної сфери;

- як ринковий інструментарій орієнтації на інноваційний розвиток не лише окремих підприємств, а й національної економіки загалом.

Маркетинг інновацій включає стратегічну і оперативну складові. Основна мета стратегічного інноваційного маркетингу полягає в розробці стратегії проникнення нововведення на ринок. Тому в основу стратегічних маркетингових досліджень закладається аналіз кон'юнктури ринку з наступним визначенням сегментів ринку, організацією і формуванням попиту, моделюванням поведінки покупця.

На етапі оперативного маркетингу розробляються конкретні форми реалізації обраної інноваційної стратегії. Оперативний маркетинг націлений на максимізацію прибутку й обсягу продажів, підтримку іміджу підприємства, розширення частки ринку.

Маркетинг інновацій повинен бути зорієнтований на вирішення завдань планування інноваційної діяльності:

- вибір оптимальної стратегії підприємства;

- формування оптимального по номенклатурі та асортименту портфеля інновацій;

- структуризація цілей інноваційної діяльності;

- складання орієнтовного графіка виконання робіт із розроблення, виготовлення і просування на ринку товарних інновацій;

- формування організаційно-технічних і маркетингових заходів для забезпечення виконання плану;

- стимулювання виконання плану.

Традиційні інструменти маркетингу найчастіше є непридатними для розв’язання завдань маркетингу інновацій. Головною відмінністю маркетингу інновацій від традиційного маркетингу є те, що в даному випадку фахівці з маркетингу постійно зайняті пошуком нових шляхів задоволення існуючих потреб, або – пошуком нових чи прихованих потреб, і, відповідно, шляхів їх задоволення. Інновації в маркетингу за частотою впровадження випереджають всі інші інновації. Це пов’язано з тим, що після того, як виробники зрозуміли важливість реалізації маркетингу на своїх підприємствах, вони почали шукати шляхи якомога кращого задоволення потреб споживачів і, відповідно, використовувати нові методи та інструменти маркетингу.

Отже, здійснення господарської діяльності на засадах маркетингу інновацій дозволить підприємству знайти і реалізувати ринкові можливості інноваційного розвитку для підвищення рівня його конкурентоспроможності,

укріплення ринкових позицій, підвищення ефективності функціонування, забезпечення умов тривалого виживання і розвитку.

Список використаної літератури:

1. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / за ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. – 623 с.

УДК 330.3312.348

Шолудько О.В., к.е.н., доцент

Грицина О.В., к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м.Львів,

СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання активізації інноваційної та інвестиційної діяльності визначені як один із пріоритетів розвитку економіки України. Розвиток фінансової системи служить важливим фактором економічного зростання та інноваційної діяльності. Обмежений доступ до зовнішнього фінансування, не тільки стримує інновації, але і перешкоджає експортній діяльності. Економічний, фінансовий, матеріально-технічний стан, в якому перебувають агропідприємства, не сприяють розвитку інноваційних процесів. Попит на вітчизняну наукомістку продукцію падає. Існуюча економічна ситуація в державі, законодавча база у фінансово-кредитній сфері не сприяють залученню інвестицій у сферу наукоємних виробництв [1, с.268].

Обмежені фінансові можливості вітчизняних аграрних підприємств, обумовлені відсутністю власних фінансових ресурсів внаслідок низької конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, низької рентабельності продажів, а також дорожнечею позикових коштів в умовах

економічної кризи, інфляційних процесів, а також нерозвиненістю фінансового сектора, не тільки стримують інновації, але й перешкоджають експортної діяльності аграрних підприємств.

Важливим елементом фінансового механізму інноваційного розвитку є державне стимулювання. Крім державного, вагомим чинником стимулювання інноваційної діяльності АПК є ринковий рівень.

Акумулювання коштів для інвестиційної діяльності здійснюється за рахунок власних фінансових джерел (прибутку, амортизації та акціонерного капіталу) та залучених джерел(банківського кредиту, засобів інвестора, лізингу, державної позики, венчурного капіталу і т.д.).

У ході дослідження розроблена класифікація складових фінансового механізму інноваційної діяльності в розрізі форм і відповідних рівнів (табл 1).

Зауважимо, що ідеального джерела фінансування інновацій не існує, у кожного з названих джерел є свої переваги і недоліки. Так, у разі високого терміну окупності інновацій відволікання значних обсягів прибутку може сповільнити виробничий процес. Прикладом цієї ситуації може стати діяльність аграрних підприємств Львівській області. Зокрема, у 2014 році у прибуток в області отримали 111 агропідприємств (67,7%) на суму 1630,0 млн.грн., у розрахунку на одне підприємство одержано в середньому 14,7 млн.грн. прибутку. Збитковими у 2014 році були 53 підприємства (32,3%), отримано 112,5 млн.грн. збитку, в середньому 2,1 млн.грн. на кожне підприємство. У 2014 році на розвиток сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами отримано із державного бюджету коштів на суму 895,1 тис.грн. за рахунок бюджетних дотацій та 50,4 млн.грн. – за рахунок податку на додану вартість [2]. Отже, агропідприємства області є низькорентабельними, тому не можуть дозволити самостійно фінансувати інноваційні проекти, особливо якщо вони пов'язані з ризиками. Така ж ситуація спостерігається у більшості регіонів України.

Таблиця 1

Складові фінансового механізму стимулювання інноваційної діяльності АПК

Форма	Рівень	
	державний	ринковий
Податкове стимулювання	- податкові пільги;	- податкові пільги, вилучення, вирахування; - податковий кредит;
Митно-тарифне стимулювання	митне оформлення	особливі режими митних тарифів при ввозі обладнання для здійснення інноваційної діяльності, пільги при вивозі інноваційної продукції, товарів на експорт
Субсидування	бюджетні субсидії	фондові механізми
Венчурне фінансування	пайові інвестиційні фонди особливо ризикових (венчурних) інвестицій	інвестиційні, венчурні фонди
Амортизаційна політика	регламентація механізму прискореної амортизації	- особливі режими амортизації для оперативного маневрування сумами чистого доходу; - реінвестування (використання прибутку як джерела фінансування капітальних вкладів)
Кредитна політика	- компенсація процентної ставки по кредитах для АПК - створення фонду гарантійної кредитної поруки інноваційних напрямів в АПК	особливі режими кредитування інноваційних проектів в АПК, зниження ставок по кредитах с компенсацією втрат банкам

Джерело: розроблено автором

Пропонуємо наступні напрями вдосконалення системи фінансового стимулювання інноваційної активності в АПК:

1. аграрним підприємствам слід формувати собівартість і ціну з врахуванням витрат на виробництво сільськогосподарської продукції та витрат на здійснення досліджень і розробок в межах встановлених норм;

2. в напрямку податкової політики доцільним є переорієнтація фіскально-орієнтованої податково-бюджетної політики на інвестиційно-орієнтовану, шляхом використання сучасних методів зниження податкового навантаження для інноваційно-активних підприємств (використання податкових пільг: податкового кредиту, податкових канікул);

3. в напрямку розвитку фінансово-кредитної політики пропонуємо активізацію фінансово-промислових груп, розвиток нетрадиційних видів послуг, розширення ролі небанківських операцій, державне регулювання ставки відсотка на рівні, порівнянному з середнім показником рентабельності в галузях реального сектора економіки;

4. в напрямку амортизаційної політика пропонується передбачити можливість прискорення процесу амортизації із застосуванням підвищуючого коефіцієнта від 1 до 3 до норм - по об'єктах активної частини основних засобів, що здобувається в процесі здійснення інноваційного проекту, за умови перевищення приросту обсягів виробництва над темпами приросту витрат на модернізацію в попереднім періоді.

5. в напрямку митно-тарифного і нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності з метою стимулювання ввезення капіталу доцільно застосовувати пільгу щодо скасування митних зборів і ввізного ПДВ щодо майна, що вноситься до статутного фонду іноземним інвестором.

Список використаної літератури:

1. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія/[Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін..] - К.: ННЦІАЕ, 2010. - 706 с.

2. Рівень рентабельності за 2014 рік в аграрному секторі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://galinfo.com.ua/news/190677.html.

УДК 658.338

Шимечко Г. І., к.е.н. доцент
Шкондя О., студентка
Львівський національний аграрний університет
м.Львів

ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Проблема інвестування є першочерговою для багатьох країн світу в тому числі і для України. Проте вирішення даного питання є неможливим без залучення іноземних інвестицій за умов нестачі власних фінансових ресурсів, необхідних для ефективного функціонування національної економіки, стабільного економічного розвитку країни, забезпечення структурних зрушень у національному господарстві,прискорення науково-технічного прогресу, підвищення добробуту населення. Дослідження проблеми іноземного інвестування завжди перебувало в центрі уваги економічної думки. Це спричинено тим, що інвестиційна діяльність стосується глибинних процесів економіки, зумовлює розвиток національного господарства в довгостроковому періоді, стимулює процес економічного зростання. Саме тому дане питання є актуальним.

Інвестиційний клімат в Україні є несприятливим, оскільки національна економіка характеризується технологічним відставанням виробництва, зростаючою зношеністю основних фондів, збитковою діяльністю, низькою рентабельністю промислової сфери, значним податковим тиском .Тому

особливої уваги заслуговує вдосконалення державної політики в галузі іноземного інвестування.

До основних проблем,що потребують вирішення належать: створення гарантій стабільності з метою забезпечення довгострокового інвестування, створення системи страхування інвестиційних ризиків, створення надійної системи державного регулювання інвестиційної діяльності, створення умов сприятливого інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості, забезпечення національної конкурентоспроможності.

Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо.

До основних чинників,що сприятимуть зростанню обсягів і розширенню іноземних інвестицій слід віднести: реструктуризація існуючих підприємств та диверсифікація виробництва, використання потенціалу інноваційного оновлення основних фондів підприємств та створення нових підприємств, законодавче створення надійної системи страхування інвестиційних ризиків, спрощення процедур в галузі залучення іноземних інвестицій, створення гарантій стабільності з метою фінансування довгострокових інвестиційних процесів, пришвидшення розвитку слаборозвиненених територій, створення нових експортно-орієнтованих виробництв, запровадження нових технологій виробництва, здійснення ефективної амортизаційної політики, концентрація грошових потоків на пріоритетних напрямах розвитку економіки.

Стосовно залучення інвестицій, то вони можуть здійснюватись різними способами, в залежності від відносин між інвестором та об`єктом приватизації, загальним економічним середовищем. Головними способами є створення спільних підприємств, додаткова емісія акцій, залучення коштів міжнародних

фінансових організацій та проведення конкурсів, які б передбачали зобов`язання щодо розвитку підприємств.

Досить привабливою є перспектива залучення додаткових коштів за допомогою вторинної емісії акцій. Щоправда, це може стосуватися лише стабільно працюючих виробництв. Такі підприємства можуть емітувати свої цінні папери для поповнення обсягу власних обігових коштів. Такий спосіб залучення інвестицій ще не досить поширений в Україні.

Інвестиційний процес взагалі залежить від стабільності в багатьох вимірах: стабільності політичної, стабільності законодавства, стабільності економічної, стабільності інвестиційної політики держави.

Що стосується перспектив, то зусилля держави зі створення режиму сприяння іноземним інвестиціям мають бути постійними, розрахованими на довгострокову стратегію розвитку та враховувати зростання конкуренції при залученні іноземного капіталу. Важливим стратегічним напрямком інвестиційної діяльності можна вважати також розвиток фондового ринку, який певним чином також збільшить приплив іноземних інвестицій.

Отже, основними завданнями держави в галузі залучення іноземних інвестицій має стати покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямах розвитку економіки .

Список використаної літератури:

1. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: У 2 ч. – Ч.2. – Х.: Право, 2008. – 336с.

2. Ефремов В.А. Перспективные направления и механизмы стимулирования инвестиций//Экономика Украины. –К.,2003 - №9 – С.86-92.

3. Вінник О.М. Господарське право. –К.,2005. – 624с.

4. Мироненко Н. Правда об инвестиционном климате Украины. – Український інвестиційний журнал. – 2003. - №3 – С.78-86

5. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996р. // ВВР України. – 1996. - № 19. – Ст.80.

6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. // ВВР України. – 1991. - № 47. – Ст. 646

УДК 332.122:338.43

Щербата І. В. к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Один з основоположників теорії інновацій Й. Шумпетер представляє інновацію як будь-яку можливі зміну, що відбувається внаслідок використання нових або вдосконалених рішень технічного, технологічного, організаційного характеру в процесах виробництва, постачання, збуту продукції, післяпродажного обслуговування [1, с. 55]. З огляду на це інновація розглядається як результат творчого процесу, який викликає зміни в чинній технології виробництва й управлінні з перспективою отримання майбутнього доходу. Управлінські інновації спрямовані на вдосконалення управлінських бізнес-процесів підприємтва, їх зміну чи реінженірінг, підвищення ефективності менеджменту підприємства.

Управлінське рішення щодо диверсифікації аграрного підприємства є інноваційним, оскільки основним завданням реалізації стратегії диверсифікації є забезпечення оптимального співвідношення між прибутковістю та рівнем ризику за рахунок впровадженням інноваційно-інвестиційних проектів.

Як відомо, диверсифікацію в аграрному секторі економіки застосовують з метою : зменшення ризиків, збільшення виручки підприємства, розширення

номенклатури продукції, забезпечення більшої стабільності результатів та уникнення коливань в одержанні прибутку, освоєння нових виробництв, тощо. Рішення стосовно диверсифікації ухвалюється під впливом сукупності різноманітних чинників. Її рівень залежить від забезпеченості та ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Диверсифікація в сільському господарстві України реалізується в таких формах як: виділення частини оброблюваних земель під вирощування культур, які в господарстві не культивувались; оренда додаткових земель для виробництва додаткової продукції; здійснення капіталовкладень у тваринництво; придбання тваринницьких ферм у власність; злиття підприємств різної спеціалізації; поглинання підприємств різної спеціалізації [2]. Зростання прибутковості створює більші можливості для диверсифікації. В той же час підвищення ефективності господарської діяльності спостерігається із зростанням рівня диверсифікації.

Диверсифікація як суспільна форма організації виробництва може забезпечити аграрному підприємству ряд переваг. До них можна віднести:

– найбільш досконало використовувати власні матеріальні ресурси;

– підвищити конкурентоспроможність продукції та підприємства, збільшити збут продукції аграрного сектора завдяки задоволення потреб споживача;

– інтеграція підприємств АПК підвищує рівень їх завантаженості;

– від глибини диверсифікації та рівня кооперації залежить повнота використання природно-ресурсного та господарського потенціалу;

– синергічний ефект;

– зменшення ступеня підприємницького ризику через ліквідацію залежності від єдиного виду продукції.

Одночасно диверсифікація несе підприємствам і певні загрози:

– не завжди є змога використати переваги спеціалізованого виробництва;

– невдалий вибір стратегії диверсифікації може призвести до економічних втрат підприємства;

– можливий ефект втрати мотиву виробництва;

– управляти диверсифікованим виробництвом значно складніше порівняно з не диверсифікованим;

– диверсифікацію недоцільно застосувати на підприємствах з низьким рівнем концентрації виробництва;

– об'єднання двох підприємств, які виробляють різні види продукції – як засіб розширення перспектив розвитку підприємства може призвести до збільшення економічних ризиків.

Впровадження диверсифікації в сільськогосподарське виробництво є беззаперечно допоміжним, а то й головним фактором забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства. Вибір стратегії диверсифікації дає змогу підвищити конкурентоспроможність продукції та підприємства, збільшити її збут завдяки повнішому задоволенню потреб споживачів. Нині диверсифікація в аграрному виробництві є об'єктивним процесом, який зумовлений дією багатьох факторів конкурентного середовища. Вона має позитивний характер, оскільки спонукання до інтеграції з вітчизняними переробними підприємствами підвищує рівень їх завантаженості, підвищує рівень їх конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринку і сприяє забезпеченню економічної та продовольчої безпеки держави.

Список використаної літератури:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития : (исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер ; пер. с нем. В. С. Автономова [и др.]. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с. – (ЭМЗ. Экономическая мысль Запада).

2. Ткачук В.І. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний ефект // Економіка АПК №4. – 2009. – 129–132.

УДК 338.48:379.83

Юринець З.В., к.е.н., доцент
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В умовах переходу до інноваційної моделі розвитку невпинно зростає значущість державної інноваційної політики, яка стає «стрижнем» системи регулювання економіки, спрямованим на створення умов стабільного соціально-економічного розвитку. У розвинених країнах світу державна інноваційна політика є одним з основних чинників забезпечення економічного зростання, вона характеризується високою результативністю у вирішенні проблем суспільства та створює умови для підвищення ефективності інноваційного оновлення аграрного підприємництва завдяки розвитку національної інноваційної системи [1, с. 130-133].

Сьогодні поступ національного аграрного виробництва проводиться доволі незначною частиною товаровиробників і здебільшого через закупівлю за кордоном техніки та технології. Причиною цього є неінноваційність мислення менеджерів, суттєві фінансові витрати, відсутність належної державної підтримки тощо [2]. Також стратегії розвитку аграрного підприємництва, що опираються на придбання зарубіжних інновацій, мають бути всебічно опрацьовані, адекватно враховувати кваліфікаційний потенціал тих, кому належить їх реалізовувати.

У Великобританії, як і у Фінляндії та інших розвинутих країнах близько 2/3 фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) проводиться приватним бізнесом [3]. За останні роки у Великобританії доволі мало відбувається спільних проектів з корпораціями, які скорочують витрати на НДДКР. Здебільшого завдяки зарубіжним замовленням

(їх частка сягає 50 %) відбувається нарощення високого наукового потенціалу центрами НДДКР. Учені й інженери демонструють успішність у розробленні нових патентів, однак в країні наукові досягнення не використовувалися в достатній мірі.

Дослідження питань формування та розвитку інноваційних процесів в економічно розвинутих країнах світу вказує на те, що державна інноваційна політика є необхідним компонентом соціально-економічної, зокрема аграрної та інноваційної політики, завдяки якій окреслюють головні цілі, керунки, форми та принципи діяльності органів державної влади в аграрній і науково-технічній сфері, відображається скерованість державних заходів для розроблення та втілення інноваційних проектів, які націлені на покращення діяльності аграрних підприємств.

Варто виділити такі групи країн, яким найбільш притаманні ознаки держав-лідерів інноваційного розвитку, що дає змогу виявити найефективніші інноваційні стратегії розвитку різних сфер діяльності, зокрема аграрного підприємництва: країни Західної Європи; країни Північної Америки, зокрема США, Канада; окремі Азіатські країни: Японія, Південна Корея, Сінгапур, Малайзія, Китай; Австралія. Головними напрямами державної інноваційної політики відповідно до зарубіжного досвіду є формування національної інноваційної системи (НІС), стимулювання кооперації університетів, науки та аграрного бізнесу в країні, об’єднання у міжнародні інноваційні мережі, налагодження роботи внутрішніх інноваційних мереж з метою подальшого трансферу новітніх технологій, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Загалом ефект від реалізації науково-технічних досягнень насамперед залежить від ступеня новизни та масштабів поширення. Наприклад, застосування нових сортів рослин здебільшого підвищує економічний ефект під час їхнього масового використанні завдяки більш високої врожайності за практично незмінних технологій.

Підґрунтям формування інноваційної та аграрної політики держави є спрямування комплексу державного регулювання на стимулювання функціонування та розвитку аграрного підприємництва, ефективне використання інноваційного, науково-технічного та аграрного потенціалу країни, активізація зв'язків у межах «наука-освіта-аграрне виробництво» тощо.

Використання інновацій аграрними підприємствами повинно вести до необхідності не лише залучення нових технологій, а й співпрацю із науково-дослідними установами, які мають змогу створювати власні інновації та формувати тісну співпрацю в межах ефективної інноваційної інфраструктури.

Інноваційна діяльність в аграрному бізнесі порівняно з багатьма іншими галузями промисловості доволі різноманітна і повинна бути пов'язана як з реалізацією інноваційних проектів, так і серією послідовних інноваційних кроків щодо досягнення значущої кінцевої мети – підвищення ефективності виробництва незмінної продукції.

Список використаної літератури:

1. Інноваційний поступ економіки України: проблеми, тенденції, потенціал зростання : монографія / [Гнилянська Л., Грищук А., Гурняк І., Загвойська Л., Макара О., Петринка В., Юринець З.]; за ред. З. Юринець. – Львів: СПОЛОМ, 2013. – 292 с.

2. Блажко М.А. Роль підприємництва в сегментації аграрного ринку праці / М.А. Блажко. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.rusnauka.com/4._SVMN_2007/Economics/19923.doc.htm

3. Innovation Statistic // Eurostat Yearbook online (Data from January 2013). [Електронний ресурс] – режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Innovation_statistics

УДК:330.340.1.(477.86)

Яцишин Х., магістрант
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сільське господарство України — одна з провідних галузей економіки України. Сільське господарство є базовою складовою аграрного сектора України.

Крім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, сільське господарство України спроможне на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду. Його потенціал виробництва значно перевищує потреби внутрішнього ринку [1].

Інноваційна діяльність є важливою складовою прискорення розвитку сільського господарства. Саме в агропродовольчій сфері, на відміну від інших сфер, розвиток інновацій відбувається більш повільно, що вимагає особливої уваги. Інноваційні процеси у сільському господарстві мають певні особливості, пов’язані із його специфікою, а саме: наявністю живих організмів, сезонністю та підвищеними ризиками тощо.

Основним ініціатором новацій для сільського господарства є мережа науково-дослідних інститутів УААН та Міністерства аграрної політики України. Найбільш поширеними інноваціями є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики, різні рекомендації тощо).

Важливу роль на ринку сільського господарства України відіграє економіка Івано-Франківської області.

Основними галузями економіки Івано-Франківської області є промисловість, сільське господарство, туризм, будівництво та транспорт.

Структура господарства області — індустріально-аграрна.

Після впровадженні інновацій, за даними, в 2014р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва Івано-Франківської області порівняно з 2013р. становив 106,2%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 116,3%, у господарствах населення – 101,7%. Продукції рослинництва вироблено на 10,2% більше, тваринництва – на 2,8% [2].

Обсяги виробництва продукції, після здійснення інновацій, в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь становили 1177,3 тис.грн. проти 1106,6 тис.грн. в 2013р., у розрахунку на одну особу – 4316 грн. (проти 4062 грн.).

У минулому році господарствами усіх категорій одержано 780 тис.т зерна (включаючи кукурудзу) у вазі після доробки, що на 15,1% більше порівняно з 2013р.; на зерно продовольчих культур припадає 39,6% загального виробництва. Валовий збір цукрових буряків (фабричних) порівняно з попереднім роком збільшився в 1,8 раза і склав 121,4 тис.т, соняшнику на зерно – в 2 рази (40,5 тис.т), ріпаку – на 23,7% (64,6 тис.т), сої – в 2,1 раза (34,4 тис.т), овочів – на 2,1% (166,7 тис.т), картоплі – на 1,8% (915,3 тис.т). Плодоягідної продукції зібрано 42,1 тис.т (96,5% до рівня попереднього року).

У 2014р. в порівнянні з 2013р. зросла врожайність зернових і зернобобових культур на 5,4 ц та отримано в середньому з 1 га по 48,4 ц, цукрових буряків (фабричних) – з 303 ц до 521 ц, соняшнику на зерно – на 1,1 ц (24,9 ц), ріпаку – на 1,6 ц (26,8 ц), сої – на 2,2 ц (23,2 ц), картоплі – на 5 ц (153 ц), врожайність овочів склала 159 ц, плодів та ягід – 49,6 ц з 1 га.

Усіма категоріями господарств у 2014р. реалізовано худоби та птиці на забій (у живій вазі) 126,4 тис.т або на 5% більше порівняно з 2013р., молока вироблено 483,1 тис.т (на 2,7% більше), яєць отримано 839,2 млн.шт. (на 4,1% менше).

У сільському господарстві регіону продовжувалася тенденція зростання ролі аграрних підприємств, якими у 2014р. виробництво валової продукції порівняно з 2013р. збільшено на 16,3% і їх частка зросла з 31,2% до 34,1%. На них припадає 66% загальнообласних обсягів виробництва зернових культур, 90% цукрових буряків (фабричних), 98% сої, 99% соняшнику на зерно, все виробництво ріпаку, 43% м'яса, 71% яєць та 3% молока.

Порівняно з попереднім роком зерна (включаючи кукурудзу) сільськогосподарськими підприємствами вироблено більше на 17,5%, цукрових буряків (фабричних) – в 2,9 раза, соняшнику на зерно – в 2 рази, ріпаку – на 23,7%, сої – в 2,1 раза, овочів – на 19,4%, картоплі – на 17,1%, м'яса – на 10,5%, молока – на 5,7%. Поголів'я великої рогатої худоби в них за рік зросло на 4,5%, свиней – на 19,7%, корів, овець та кіз – залишилось на рівні попереднього року.

Список використаної літератури:

1. Сільське господарство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org_сільське_господарство_України

2. Головне управління Статистики в Івано-Франківській області / - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ifstat.gov.ua/

УДК 631.115.11

Яців С .Ф., к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет,

м. Львів

ГОСПОДАРСТВА НАСЕЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

У вітчизняному аграрному секторі господарства населення продовжують відігравати надзвичайно важливу роль, адже у 2014 році за попередніми даними на них припадало 45% загального обсягу виробництва валової

сільськогосподарської продукції. Таку ситуацію варто вважати як негативну, оскільки невеликі розміри і примітивні технології, що застосовуються основною масою цих господарств, не дозволяють розраховувати на насичення ними агропродовольчого ринку дешевими і якісними продуктами в достатньо широкому асортименті. З іншого боку, сільськогосподарські підприємства неспроможні сьогодні забезпечити внутрішні потреби в усіх основних видах сільськогосподарської продукції.

Перспективи функціонування господарств населення залежать від їх ролі у формуванні балансу доходів і видатків сільських домогосподарств. Основними формами прояву цієї ролі є:

- споживання сільськими сім'ями продуктів харчування, вироблених в особистому господарстві, що дозволяє зменшити видатки на придбання продовольства;

- отримання домогосподарствами надходжень від реалізації сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

У 2013 році частка спожитих м'яса і м'ясопродуктів власного виробництва становила в домогосподарствах України у сільській місцевості 32,1% від загального обсягу їх споживання, молока і молокопродуктів – 31,2%, фруктів, ягід, горіхів, винограду – 32,3%, яєць – 45,3%, овочів і баштанних – 55,0%, картоплі – 86,4% [1, с. 284]. Доволі високий рівень цих показників певною мірою пов'язаний з традиціями та звичками, що визначають поведінку значної частини сільського населення. Та визначальними в цьому плані є економічні чинники, і зниження рівня життя населення нашої країни, яке розпочалося в минулому році, очевидно, переломить тенденцію до зменшення частки вартості спожитої продукції власного виробництва у загальних доходах сільського населення, яка спостерігалася в минулому (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень доходів, пов’язаний зі сільськогосподарським виробництвом у домогосподарствах України в сільській місцевості*

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Частка вартості спожитої продукції, отриманої від особистого підсобного господарства та від самозаготівель, у загальних доходах домогосподарств, %	13,2	12,6	9,8	10,4
Вартість спожитої у середньому за місяць продукції, отриманої від особистого підсобного господарства та від самозаготівель, на одну особу, грн, у децильних групах домогосподарств за рівнем середньодушових загальних доходів:				
I (нижчій) – III	119	148	128	142
IV – VII	162	217	185	202
VIII – X (вищій)	219	258	224	265
Частка грошових доходів від реалізації сільськогосподарської продукції у загальних грошових доходах, %	13,2	12,2	10,5	10,5
у т.ч. в децильних групах домогосподарств за рівнем середньодушових загальних доходів:				
I (нижчій) – III	11,4	8,2	8,8	8,3
IV – VII	12,0	11,6	12,5	13,0
VIII – X (вищій)	17,2	17,1	14,1	14,5

* Розраховано за даними статистичних збірників “Витрати і ресурси домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України)” за відповідні роки.

Встановлено, що зі збільшенням рівня загальних доходів домогосподарств сільської місцевості вартість спожитої продукції, отриманої від особистого господарства, з розрахунку на одну особу помітно зростає. Підвищується при цьому й частка доходів від продажу сільськогосподарської

продукції у грошових доходах цих домогосподарств. Отже, рівень достатку сільських сімей доволі тісно пов’язаний з веденням особистого господарства.

Сьогодні чимало господарств населення з різних причин зменшують обсяги виробництва сільськогосподарської продукції. Разом з тим у їх сукупності виділяється група суб’єктів господарювання, для яких аграрний бізнес стає основним джерелом доходів. Вони орієнтуються на удосконалення технологій виробництва сільськогосподарської продукції. Має місце суттєве збільшення упродовж останніх років технічних засобів у господарствах населення країни.

Для визначення видів діяльності, в яких господарства населення мають високі шанси на комерційний успіх, порівняємо середні ціни реалізації окремих видів продукції домогосподарствами та сільськогосподарськими підприємствами України (табл. 2). За відносно високими цінами домогосподарства реалізовують картоплю, овочі відкритого ґрунту, плоди і ягоди, продукцію птахівництва. З’ясовано, що цінова перевага домогосподарств за цими товарними групами доволі помітна упродовж усього року [2, с. 108]. Внесок господарств населення у формування пропозиції цих видів продукції на внутрішньому агропродовольчому ринку високий і, очевидно, залишатиметься таким у перспективі.

Господарствам населення доволі складно конкурувати з сільськогосподарськими підприємствами на ринку зерна. Однак зорієнтованість на різні ринкові ніші дозволяє й тут дрібним господарствам розраховувати на певний локальний успіх. Від розміщення зерновиробництва в господарствах населення останнім не варто очікувати великої економічної вимоги, однак їх вплив на формування балансу зерна, а відтак – і продовольчої безпеки країни залишається доволі високим. Цілком очевидно, що немає сенсу шукати господарствам населення вигоди у вирощуванні технічних культур.

Таблиця 2

Відношення середніх цін реалізації окремих видів продукції домогосподарствами до середніх цін їх реалізації сільськогосподарськими підприємствами України, %*

Продукція	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Пшениця	114,1	116,6	102,5
Жито	152,2	145,2	166,0
Ячмінь	112,4	113,1	106,8
Кукурудза	107,1	107,1	83,0
Насіння соняшнику	105,9	90,4	89,0
Картопля	127,1	153,8	131,9
Овочі	146,4	132,2	191,1
у т.ч. закритого ґрунту	70,2	40,5	74,5
Плоди і ягоди	287,3	165,8	252,6
Молоко і молокопродукти	92,7	82,0	82,5
Велика рогата худоба	117,7	130,3	110,1
Свині	119,8	119,3	112,5
Птиця	199,5	199,9	194,2
Яйця	156,8	153,2	147,7

* Розраховано за даними статистичних бюлетенів "Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами" за відповідні роки.

Особлива ситуація склалася в молочному скотарстві. Переважну більшість молока в нашій країні й досі продукують господарства населення, які реалізовують близько половини виробленої продукції. Однак ціни реалізації ними молочної сировини залишаються доволі низькими, що пояснюється претензіями до її якості. Шляхи вирішення цієї проблеми відомі – створення кооперативів дрібних виробників молочної сировини, які допоможуть їх членам вирішувати технологічні проблеми та відстоювати економічні інтереси у відносинах з переробними підприємствами. Певні позитивні приклади такої діяльності в Україні є, однак масштаби її залишаються доволі скромними.

Розвиток кооперації є одним із варіантів формування інфраструктури, що обслуговує діяльність господарств населення. Функціонування такої інфраструктури важливе не тільки для цих господарств. Воно позитивно вплине на забезпечення економічної доступності продовольства, виробленого в господарствах населення, до широкого кола споживачів.

Список використаної літератури:

1. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2013 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України) : стат. зб. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – К. : [б. в.], 2014. – Ч. 1. – 380 с. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

2. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами за 2014 рік : стат. бюлетень [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – К. : [б. в.], 2015. – 108 с. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Секція 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 351.72:338.43

Корчинський І.О., к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ОСНОВНІ МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Система державного регулювання розвитку АПК об`єднує ряд умов (чинників), кожен з яких тією чи іншою мірою впливає на результативність господарювання, забезпечує ефективність виробництва. В узагальнюючому плані вони являють собою комплекс організаційно-економічних, науково-технічних, соціальних й політичних умов функціонування продуктивних сил і виробничих відносин. Взаємодіючи в сукупності, вони зумовлюють рівень ефективності виробництва в цілому по агропромисловому комплексу, в галузевих продуктових підкомплексах, окремих господарюючих структурах і галузях виробництва.

Метою державного регулювання функціонування та розвитку агропромислового комплексу є забезпечення населення продуктами харчування, а також іншими товарами з сільськогосподарської сировини в поєднанні з вирішенням соціальних та економічних проблем АПК в умовах становлення ринкових відносин багатоукладності економіки.

Функції державного регулювання на макрорівні виконують в складі Міністерства економіки України департамент розвитку АПК, який об`єднує відділи економіки розвитку сільського господарства, економіки виробництва

продовольчих товарів, аграрної реформи, Міністерство аграрної політики та продовольства та ряд державних комітетів.

Держава в особі відповідних органів управління виконує такі функції з регулюванням розвитку АПК:

- *визначає пріоритетні напрями розвитку АПК та пріоритетні напрями спрямування інвестицій на його розвиток;*
- *регулює земельні відносини;*
- *здійснює заходи щодо стабілізації продовольчого постачання;*
- *здійснює підтримку пріоритетних галузей і сфер АПК через пряме бюджетне фінансування, механізм дотацій, цільове субсидіювання;*
- *сприяє здійсненню процесів роздержавлення, приватизації та розвитку нових форм господарювання;*
- *встановлює механізм формування державних замовлень та контрактів на поставку до державних ресурсів сільськогосподарської продукції та сировини;*
- *здійснює індикативне планування розвитку АПК;*
- *регулює ціни на деякі види продовольства;*
- *визначає рівень орієнтовних закупівельних стартових цін і механізмів їх індексації відповідно до інфляційних процесів.*

Земельні відносини в Україні регулюються Земельним Кодексом України та іншими актами законодавства України.

Цінове регулювання в сфері АПК здійснює департамент цінової політики Міністерства економіки України, у складі якого функціонує відділ цін на продовольчі товари та продукцію сільського господарства. Як і стосовно інших товаровиробників – Міністерство фінансів та Національний банк України встановлюють механізм фінансово-податкового і грошово-кредитного регулювання. Для цього використовують систему економічних важелів – податків і податкових пільг, диференційованих умов кредитування тощо.

Планування розвитку галузей АПК базується на показниках потреби в обсягах кінцевої продукції і забезпечення її сільськогосподарською сировиною, в першу чергу власного виробництва. В свою чергу, необхідність і темпи розвитку сільського господарства визначаються потребами в його продукції. Останні встановлюються для: задоволення потреби населення в продуктах харчування, у тому числі для державних потреб і формування ринкових фондів; витрат на виробничі потреби сільського господарства (насіннєві, фуражні, страхові й перехідні фонди, у тому числі для створення державних ресурсів; промислової переробки на технічні цілі; експорту; поповнення державного резерву; приросту перехідних залишків у заготівельних, торгових і промислових підприємствах і організаціях.

Основними напрямами інтенсифікації є удосконалення структури посівних площ, впровадження у виробництво прогресивних технологій виробництва продукції з використанням високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур і порід тварин, підвищенням рівня механізації, автоматизації, електрифікації та хімізації сільськогосподарського виробництва.

У державному індикативному плані розвитку АПК України визначаються:

- *основні напрями економічного розвитку агропромислового комплексу;*
- *виробництво основних видів сільськогосподарської продукції;*
- *виробництво основних видів продукції харчової промисловості;*
- *обсяги державного замовлення на сільськогосподарську продукцію, зокрема постачання споживачам та до державного резерву;*
- *обсяги централізованих капітальних вкладень та державні замовлення на введення в дію основних виробничих фондів та виробничих потужностей у сільському господарстві і харчовій промисловості.*

Список використаної літератури:

1. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: можливості та виклики для України / І. Клименко, М. Бугрій, І. Ус. — К.: НІСД, 2011. — 19 с.

2. Еволюція Спільної Аграрної Політики ЄС: наслідки для України [Електронний ресурс] / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій в Україні, Німецька консультативна група при Уряді України. — Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/ Policy_papers/German_ advisory_group/2005/U2_ukr.pdf.
3. Державна служба статистики України — офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua.
4.

УДК 631.164.23

Андрушко Р.П., к.е.н., доцент,
Лиса О.В., к.т.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м.Львів

ОБЛІК ІННОВАЦІЙ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасний розвиток сільського господарства не можливий без застосування новітніх технологій та обладнання. Розвиток інноваційних процесів обумовлює забезпечення високого рівня якості сільськогосподарської продукції. Тому важливо оцінювати рівень новизни з погляду підвищення рівня якості.

Інновації (від лат. *innoyaiïo* - поновлення, зміна) - нові досягнення в галузі технології чи управління, призначені для використання в операційній, інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємства.

За економічною суттю інновації - це нововведення, використання яких зумовлює якісні зміни у виробництві та отримання соціально-економічної вигоди [1].

Вагомий внесок у розвиток інноваційної діяльності зробили такі вчені, як П. Друкер, Е. Брукінг, В.М. Жук, В.П. Ситник, Г.В. Черевко та інші. Незважаючи на цінність проведених досліджень, особливості управління інноваційної діяльності та відображення в обліку сільськогосподарських підприємств на сьогодні є недостатньо вивченими.

Агроінновацію слід розглядати як кінцевий результат впровадження новації у галузі сільського господарства (сорт рослин, порода тварин, засоби захисту рослин або тварин, технології вирощування тощо), який призвів до отримання економічного, соціального, екологічного, інших видів ефекту [2].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних стандартів не має визначення об'єктів обліку «інновація», «інноваційні витрати та доходи». Крім цього, дані об'єкти не відображені відповідними показниками у фінансовій звітності [3].

Поряд з тим, виникає потреба в інформації про інноваційні програми та проекти в цілях управління виробничо-господарською діяльністю підприємства та для подання даних у органи статистики. Відтак, відповідна інформація систематизується для внутрішніх користувачів як інструмент процесу управління підприємством.

Це означає, що у відповідності до п. 1. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облік інновацій та інноваційної діяльності відноситься до об'єктів внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Діюча система бухгалтерського обліку, передбачає різні способи відображення витрат, пов'язаних з інноваційною діяльністю.

Так, по-перше, згідно з П(С)БО 16 «Витрати» [4], їх можна зарахувати до числа загальновиробничих витрат у складі тих, що призначені для вдосконалення технології й організації виробництва.

У складі загальновиробничих витрат інноваційні затрати наприкінці місяця розподіляються між окремими видами продукції. З огляду на тривалий

період формування собівартості сільськогосподарської продукції (близько 1 року), такий спосіб відображення в обліку витрат на інновації має низку недоліків.

Іншим способом обліку інноваційних витрат в сільськогосподарських підприємствах є застосування рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Відповідно до П(С)БО 16, до цієї групи належать витрати на дослідження та розробку.

Доцільно детальніше обґрунтувати поняття «дослідження» і «розробки». Так, згідно із П(С)БО 8 [5], йдеться про заплановані підприємством дослідження, які проводяться ним уперше з метою отримання нових наукових і технічних знань. Під розробкою мається на увазі застосування підприємством результатів досліджень для планування і проектування нових або вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг для подальшого серійного виробництва чи використання.

Отже, таке розуміння інновації близьке до того, що стосується аграрної діяльності. Ще однією важливою перевагою другого способу відображення в обліку інноваційних затрат є те, що всі витрати за 94 рахунком не зараховуються до собівартості продукції, а списуються на рахунок 79 «Фінансові результати».

Таким чином, враховуючи специфічні особливості діяльності сільськогосподарських підприємств, необхідно самостійно приймати рішення щодо вибору методики відображення в обліку витрат, пов'язаних з інноваційною діяльністю.

Окремої уваги потребують відображення в обліку інновацій, які бувають трьох видів:

1) нематеріального характеру (потрібно відображати у балансі за умов, що підприємство має намір, технічну можливість та ресурси для доведення інноваційної продукції до реалізації, отримання економічних вигод від її збуту чи використання відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»);

2) інновації по створенню нових матеріальних активів - запасів (регламентуються вимогах П(С)БО 9 «Запаси») [5];

3) інновації по створенню обладнання (регламентуються вимогах П(С)БО 7 «Основні засоби») [5].

Висновки і пропозиції. Отже, виникає необхідність створення єдиного стандарту, який би охоплював усі види інноваційної діяльності та чітко регламентував їх облік. Доцільно розробити Методичні рекомендації з обліку інноваційної діяльності. Запровадивши окремий рахунок «Витрати на інноваційні процеси» із відповідними його субрахунками.

Налагодити систему надання пільгових кредитів, спрямованих на створення інноваційних продуктів не лише для підприємств, що зареєстровані як інноваційні, а й для суб'єктів підприємницької діяльності. Запровадити механізм пільгового оподаткування з урахуванням повного звільнення від сплати ПДВ для сільськогосподарських підприємств, що систематично здійснюють інноваційну діяльність.

Вирішення вище перелічених проблем, сприятиме значному зростанню інноваційної активності та створить комплексну аналітично-облікову систему, підпорядковану цілям стратегічного управління сільськогосподарських підприємств.

Список використаної літератури:

1. Жук В.М. Концептуальні підходи вирішення поверхневих та глибинних проблем обліку інноваційної діяльності / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. - 2011. - № 1. - С. 36-39.

2. Методика оцінки вартості й бухгалтерського обліку прав на об'єкти інтелектуальної власності в наукових установах УААН / [В.П. Ситник, П.Т. Саблук, С.М. Кваша та ін.]. - К.: ННЦ «ІАЕ» УААН, 2009. - 73 с.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIУ [Електронний ресурс].

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс].

5. Михайлов М.Г. Національні стандарти в бухгалтерському обліку. Питання використання : навч. посіб. / М.Г. Михайлов. – К.: Вища освіта, 2002. – 400 с.

УДК 811.111=3

Бондарчук Л.Й., ст. викладач,
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПРОЕКТИ СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАЦЬ У ВИКОНАННІ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІСТІ-НАУКОВЦІВ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЯ В РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Кінець ХХ ст., відкриваючи нову суспільно-економічну епоху, сформував умови не лише для нових ідей української економічної науки, а й надав можливість розвивати нові методичні підходи в навчанні студентів економічних спеціальностей. Провідна думка багатьох аналітиків кінця ХХ ст. ґрунтувалася на тому, що злиття із західною системою цінностей, прийняття їхніх основних принципів господарювання неминуче допоможе здолати кризу в нашій країні, підвищити рівень життя і, водночас, авторитет України. Тому особливу роль стали відігравати переклади світових економічних бестселерів як популяризаторів необхідних знань. Однією із перших таких перекладацьких робіт є переклад книги П. Самуельсона “Економіка” під керівництвом О. Лищишина [1].

На відміну від російського перекладу цієї книги 60-х рр. ХХ ст., який було виконано тотальним методом, зазначений український переклад базується на принципах функціональної адекватності – із замінами статистичних даних, вилученням неактуального на кінець ХХ ст. матеріалу тощо. Об'ємно робота значно меншою від оригіналу.

У пристосуванні до реалій українського суспільства значно далі пішов С. Панчишин – керівник багатьох перекладацьких проектів. Фаховий економіст-науковець і педагог, він намагався не обмежувати роль перекладача передаванням інформації від однієї мови до іншої з додаванням актуальніших даних, а й бути свого роду учасником наукової дискусії. Поряд із фрагментами із західних мас-медіа в таких перекладах часто вміщено матеріали про відповідні економічні ситуації в Україні. В кінці розділів поряд із запитаннями для контролю, які задають західні аналітики, С. Панчишин та учасники його проектів вміщують власні – про українську економіку. В таких перекладах зазвичай є українсько-англійський глосарій із тлумаченнями найважливіших понять, а також списки рекомендованої літератури для опрацювання українськими студентами.

Прикметно, що вже у другій половині 90-х рр. ХХ ст. українські аналітики, розуміючи, що навіть така книга з методичними доповненнями, поясненнями і тлумаченнями не може повністю задовольнити потреби навчального процесу в українських ВНЗ, сформували особливий вид навчальної літератури. Так виникли спільні проекти за участю західних та українських вчених в укладанні навчальної літератури для українських студентів економічних спеціальностей. Такі монографії укладаються за домовленістю іноземного та українського авторів і складаються з двох частин, одна з яких підготовлена іноземним автором (перероблена ним же з оригінального видання і перекладена, відповідно, з трансформаціями), а інша – українським автором з аналізом аналогічних проблем на українському матеріалі [2; 3]. Інформативно-теоретичне комбінування такого типу, на наш погляд, дасть змогу уникнути

деяких суперечливих підходів з використанням елементів одомашнення, інформативних та структурних трансформацій, оскільки забезпечує чітку автономність обох частин книги.

Прикладом такого проекту є книга Дж. Сакса та О. Пивоварського "Економіка перехідного періоду (Уроки для України)", що базується на перекладі наукової монографії Дж. Сакса "Макроекономічна наука й світова економіка" [3].

Спільний проект складається з п'яти частин. У трьох перших – загальний аналіз ринкових відносин світової економіки з наведенням деяких даних України. В окремих розділах присутні українські реалії та статистичні дані. Дві останні частини книги присвячено виключно українській економіці: "Україна й світова економіка", "Перспективи економічного розвитку України". Принцип укладання такого посібника – комбінування перекладу із розробками теоретичних положень та методичних рекомендацій українськими вченими, які здійснюють і переклад, і редакцію видання.

Навчальна література, яку укладено зазначеною методою, навряд чи може вважатися оптимальною у вирішенні науково-практичних завдань навчального процесу. На думку українського вченого, професора економіки Є. Савельєва, такому виданню можна зробити закид в тому, що залучення українського вченого все ж не дає змоги в певній мірі уникнути орієнтації підручника на потреби західного студента. Позитивними ж рисами такої книги є те, що в ній систематизовано основні досягнення у розвитку світової наукової думки певних галузей економічної науки [4, с. 9]. Укладання такої літератури означає співпрацю, взаємопідтримку, відкритість поглядів вчених різних країн. Не виключено, що в майбутньому потреба в таких проектах відпаде. На даний же час проекти співпраці двох груп авторів, представників різних наукових шкіл, громадян держав із різними господарсько-правовими реаліями відіграють принципову роль у методичному забезпеченні українських студентів економічних спеціальностей.

Список використаної літератури:

1. Самуельсон П. А. Економіка / П. А. Самуельсон; [пер. з англ. за наук ред. О. Лищишина]. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.
2. Рут Ф. Міжнародна торгівля та інвестиції / Ф. Рут, А. Філіпченко; [пер. з англ. Д. Олесневич, О. Олесневич, П. Кузик]. – К. : Основи, 1998. – 744 с.
3. Сакс Д. Економіка перехідного періоду (уроки для України) / Д. Сакс, О. Пивоварський. – К. : Основи, 1996. – 345 с.
4. Савельєв Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів / Є. В. Савельєв; [за ред. О. А. Устенка]. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 504 с.

УДК 330.341.1.003.13

Гавука І. С., к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток методики оцінки ефективності інноваційної діяльності доцільно спрямувати в русло універсалізації, що забезпечить вирішення таких завдань:

а) дасть змогу зосередити увагу на вдосконаленні способів визначення ключових показників ефективності інноваційної діяльності;

б) сприятиме конкретизації положень такої методики для її прикладного застосування стосовно різних видів інновацій;

в) спростить автоматизацію розрахунку показників ефективності інноваційної діяльності за допомогою сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій.

Універсальна формула визначення ефективності інноваційної діяльності зводиться до формалізованого виразу:

$$Eid = \frac{EFid}{Vid}, \quad (1)$$

де *Eid* – коефіцієнт ефективності інноваційної діяльності; *EFid* – обсяг ефекту, який очікується отримати внаслідок інноваційної діяльності в майбутньому періоді або отриманий внаслідок такої діяльності в звітному періоді, грн; *Vid* – обсяг одноразових (капітальних) і/або поточних (експлуатаційних) витрат, який передбачається спрямувати на інноваційну діяльність в майбутньому періоді або спрямований на таку діяльність в звітному періоді, грн.

Для перспективного періоду обсяг одноразових (капітальних) витрат на інноваційну діяльність розраховується згідно планового (нормативного) кошторису витрат, обсяг поточних (експлуатаційних) витрат – згідно планової калькуляції витрат. Для ретроспективного періоду обсяг одноразових (капітальних) витрат на інноваційну діяльність визначається на підставі звітного кошторису витрат, обсяг поточних (експлуатаційних) витрат – на підставі звітної калькуляції витрат.

Інша складова формули ефективності інноваційної діяльності – обсяг ефекту, отриманого внаслідок інноваційної діяльності – для перспективного і ретроспективного періодів визначається згідно формули

$$EFid = Rid - Vid, \quad (2)$$

де *Rid* – сумарний обсяг економічного, соціального і екологічного результатів, який очікується отримати внаслідок інноваційної діяльності в майбутньому періоді або отриманий внаслідок такої діяльності в звітному періоді, грн.

Обсяги економічного, соціального і екологічного результатів, отриманих внаслідок інноваційної діяльності, можуть проявлятися в різних формах залежно від конкретного виду інноваційної діяльності. Отже методика розрахунку таких показників детермінована в межах певних видів інновацій.

Аналізуючи наукову, навчальну і офіційну економічну літературу з питань методики ефективності інноваційної діяльності [1, с. 151–152] слід відзначити, що прикладне використання універсальної формули визначення ефективності інноваційної діяльності в кожній конкретній ситуації потребує дотримання до неї таких принципів:

1) диференційованого врахування економічних інтересів окремих учасників інноваційної діяльності;

2) повного охоплення витрат, понесених окремими учасниками інноваційної діяльності впродовж життєвого циклу інновації;

3) повного охоплення економічних і неекономічних результатів, отриманих окремими учасниками інноваційної діяльності впродовж життєвого циклу інновації;

4) диференційованого врахування ризиків, що несуть окремі учасники інноваційної діяльності впродовж життєвого циклу інновації;

5) врахування поточної вартості одноразових (капітальних) і поточних (експлуатаційних) витрат, понесених окремими учасниками інноваційної діяльності в різний часовий проміжок, на дату її оцінки;

6) врахування поточної вартості результатів (доходів), отриманих окремими учасниками інноваційної діяльності в різний часовий проміжок, на дату її оцінки;

7) забезпечення співвимірності результату та ефекту, отриманих окремими учасниками інноваційної діяльності, із витратами, понесеними цими учасниками;

8) забезпечення придатності до прикладного її використання окремими учасниками інноваційної діяльності.

Універсальний спосіб оцінки абсолютної ефективності інноваційної діяльності поданий нами в публікації [1] з повним дотриманням висунутих вище принципів 1–3 і частковим дотриманням принципів 4–8.

На підставі викладеного можна стверджувати, що:

1) універсальна методика оцінки ефективності інноваційної діяльності в конкретних умовах її застосування повинна реалізуватися із дотриманням до неї певної сукупності принципів;

2) повніше врахування всіх принципів універсалізації методики оцінки ефективності інноваційної діяльності дасть змогу об'єктивніше виміряти рівень ефективності цієї діяльності в кожній конкретній ситуації.

Список використаної літератури:

1. Гавука І. С. Абсолютна ефективність інноваційної діяльності: розподільчий аспект / І. С. Гавука // Аграрна економіка. – 2014. – Т. 7. – № 1–2. – С. 150–157.

УДК 658.657.424

Мандич О.В., к.е.н., доцент

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

м. Харків

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПРИ УПРАВЛІННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Якщо розглядати стан розвитку аграрного ринку даного регіону з точки зору конкурентоспроможності, то необхідно відмітити низку особливостей щодо її визначення. По-перше, керуючись базовими принципами рівневої оцінки конкурентоспроможності, такими як системність, об'єктивність, динамічність, комплексність, безперервність тощо, на нашу думку, особливу

увагу слід приділити саме оптимальності. При цьому оптимальність слід розглядати не лише однобічно для виявлення конкурентних позицій підприємства на ринку, а й зі сторони визначення шляхів досягнення ефективних і конкурентоспроможних результатів виробничо-господарської діяльності окремих підприємств.

По-друге, існуючий методичний інструментарій щодо визначення рівня конкурентоспроможності підприємств за своїми показниками та критеріями не завжди враховує галузеві особливості. Зокрема, що стосується сільськогосподарських підприємств в більшості випадків не є можливим повно оцінити конкурентоспроможність не лише через брак офіційних даних, а й через особливості функціонування ринку загалом. Наприклад, за наявної моделі олігополістичного ринку, складно структурованих каналів розподілу продукції, що, в свою чергу, викликає появу цінового диспаритету, для сільськогосподарських підприємств на перше місце постають питання виробничо-комерційної діяльності, які безпосередньо сприяють підвищенню прибутковості в короткостроковому періоді. Моменти, які стосуються якісних показників (імідж підприємства, рівень кваліфікації персоналу, деякі методи стимулювання збуту, рекламна діяльність та ін.) для визнання у підприємствах даної сфери постають на перспективний довгостроковий період.

Тому, по-третє, виходячи з вищезазначеного, враховуючи галузеві особливості, а також умови і принципи діяльності основних учасників аграрного ринку – підприємств-виробників, на нашу думку, необхідно корегувати вже існуючі методики оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств, що одночасно визначає інноваційність розвитку підприємств.

Оцінку конкурентоспроможності аграрних підприємств можна провести на основі методу, який засновано на теорії ефективної конкуренції. Так, найбільший рівень конкурентоздатності мають ті підприємства, де ефективно організована робота всіх підрозділів – як виробничих, так і комерційних. Оцінка ефективності функціонування кожного з підрозділів має на меті

проведення оцінки ефективності використання відповідних ресурсів. Тому в основу даного методу покладено оцінку чотирьох групових показників – критеріїв конкурентоспроможності.

До першої визначеної групи входять показники, які характеризують ефективність виробничого процесу, зокрема, економічність виробничих витрат, експлуатації основних фондів, ефективність організації праці на виробництві. Друга група об'єднує показники, які відображають ефективність використання оборотних активів, а також можливість стабільного розвитку підприємства на перспективу). Третя група включає показники, які дають уявлення про ефективність збутової політики підприємства, а в четверту – показники конкурентоспроможності товару – співвідношення ціни і якості товару.

Коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства $(K_{КП})$: :

$$K_{КП} = 0{,}15E_B + 0{,}29Ф_П + 0{,}23E_З + 0{,}33K_Т \quad (1)$$

де E_B - значення критерію ефективності виробничої діяльності підприємства; $Ф_П$ - значення критерію фінансового стану підприємства; $E_З$ - значення критерію ефективності збуту товару на ринку; $K_Т$ - значення критерію конкурентоспроможності товару через ціну і якість; 0,15; 0,29; 0,23; 0,33 - коефіцієнти значимості критеріїв.

Критерії ефективності виробничої діяльності підприємства (E_B) :

$$E_B = 0{,}31B + 0{,}19Ф + 0{,}40P_П + 0{,}10П \qquad (2)$$

де B - відносний показник витрат виробництва на одиницю продукції; $Ф$ - відносний показник фондовіддачі; $P_П$ - відносний показник рентабельності продукції; - відносний показник продуктивності праці; 0,31; 0,19; 0,40; 0,10 - коефіцієнти значимості показників.

Критерії фінансового стану діяльності підприємства $(Ф_П)$:

$$Ф_П = 0{,}36K_А + 0{,}44K_Л + 0{,}21K_{Об} \quad (3)$$

де $К_А$ - відносний показник автономії підприємства; $К_Л$ - відносний показник ліквідності підприємства; $К_{Об}$ - відносний показник оборотності оборотних активів; 0,36; 0,43; 0,21 - коефіцієнти значимості показників.

Критерій ефективності організації збуту товару $Е_З$:

$$Е_З = 0{,}44Р_П + 0{,}35К_{ЗАТ} + 0{,}21К_Р \qquad (4)$$

де РП - відносний показник рентабельності продажів; $К_{ЗАТ}$ - відносний показник затовареності готовою продукцією; $К_{ЗВП}$ - відносний показник завантаження виробничих потужностей; $К_Р$ - відносний показник ефективності реклами і засобів стимулювання збуту; 0,44; 0,35; 0,21 - коефіцієнти значимості показників.

Критерій конкурентоспроможності товару ($К_{КТ}$) являє собою співвідношення приросту ціни товару до приросту його якості.

Також варто зазначити, отримані самі по собі коефіцієнти за один період не показують точну оцінку конкурентоспроможності, тому ми пропонуємо проводити аналіз за період як мінімум 3 років. Це дасть змогу визначити підвищення чи зниження значення коефіцієнта, а також простежити за рахунок яких саме складових показників це відбулось, щоб на перспективу виправити негативні результати виробничо-комерційної діяльності підприємства.

УДК 338.48

Проценко Н. Б. к.е.,доцент

Житомирський державний технологічний університет

м. Житомир

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙ В ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Аналіз сучасного розвитку світової економіки показує, що інноваційні процеси пронизують всю науково–технічну, виробничу, маркетингову діяльність підприємств і все більше орієнтуються на задоволення потреб ринку.

Для того, щоб Україні адаптуватися до нових економічних умов в контексті сучасної глобалізації та для забезпечення захисту національної економіки від деструктивних зовнішніх впливів потрібно послідовно втілювати стратегію переходу до інноваційної моделі економічного зростання. Це потребує якісно нових підходів до організації інноваційної діяльності і, перш за все, організації системи управління інноваціями. Використання інновацій є основою забезпечення ефективності інноваційного циклу, основними етапами якого є одержання наукових результатів, передача їх у виробництво та масштабне використання. Кожний етап інноваційного циклу знаходиться під впливом ринкових факторів: організаційних, інформаційних, управлінських, фінансових, конкурентних та ін. Їх урахування визначає доцільність, напрямки, масштаби, темпи і форми використання інновацій. Інноваційна діяльність – це комплекс робіт, які базуються на використанні інтелектуальної та промислової власності з метою створення науково-технічної і соціально-економічної продукції та впровадження прогресивних технологій.

Інноваційний процес складається із наступних етапів:

1. Визначення потреби у нововведені: а) обізнаність з проблемою; б) виявлення розриву у використанні; в) визначення потреби у нововведені; г) проявлення заінтересованості у нововведенні; д) переконання персоналу підприємства в необхідності нововведення.

2. Збір інформації про нововведення: а) збір інформації; б) початкове уявлення про нововведення; в) пошук нововведення.

3. Попередній вибір нововведення: а) розробка нововведення; б) пропозиція нововведення; в) оцінка інформації про нововведення; г) формування установок до нововведення; д) колективна оцінка інформації про нововведення; е) вибір нововведення.

Прийняття рішення про нововведення: а) затвердження рішення про

1. впровадження нововведення; б) повідомлення про рішення.

2. Впровадження: а) пробне впровадження; б) початок виробничого

впровадження; в) повне впровадження; г) використання.

3. Інституціоналізація: а) тривале використання; б) рутинізація; в) припинення використання нововведення.

Виконані нами розрахунки показують, що запозичення інноваційних розробок вимагає в 5-10 разів менше витрат, ніж самостійні розробки, а також дає значний виграш у часі.

Якщо природні ресурси є вичерпним фактором росту ефективності, оскільки вони непоновлювані, то інновації – прогресуючий фактор, оскільки вони постійно поновлюються і є невичерпними. Обсяг інновацій постійно зростає у відповідності зі збільшенням кількості підприємств, робочих місць, чисельності і професіонального рівня виробничого персоналу. Інновації постійно поновлюються: на зміну застарілим приходять нові, більш прогресивні та ефективні. Впроваджені інновації в умовах ринкових відносин − найбільш дешевий і доступний ресурс. Їх використання не потребує значних капітальних вкладень.

В табл. 5.1. наведена запропонована бальна оцінка інновацій за ступенем новизни та складності розв’язуваної задачі.

Якщо природні ресурси є вичерпним фактором росту ефективності, оскільки вони непоновлювані, то інновації – прогресуючий фактор, оскільки вони постійно поновлюються і є невичерпними.

Бальна оцінка інновацій за ступенем новизни та складністю розв’язуваної задачі

Складність розв’язуваної задачі	Ступінь новизни інновації		
	Вдосконалення, які мають локальну новизну	Традиційні вдосконалення зі світовою новизною	Повністю нові, які не мають собі аналогів та прототипів
Конструкція однієї простої деталі, зміна одного параметра, операції простого технологічного, управлінського, економічного і соціального процесів, компоненту рецептур тощо.	1	10	30

Конструкція складної деталі, вузла або деяких неосновних вузлів машин, зміна двох або більше неосновних параметрів, операції технологічного, управлінського, економічного, соціального процесів, рецептур тощо.	2	15	45
Конструкція одного основного вузла або декількох неосновних вузлів машин, механізмів, неосновна частина технологічних, управлінських, економічних, соціальних процесів, рецептур тощо.	3	20	60
Конструкція декількох основних вузлів, основні процеси технології, організації праці, виробництва, управління, економічного і соціального розвитку, основна частина рецептури тощо.	4	25	75
Конструкція машини, приладу, верстата, апаратури, споруди, технологічні процеси, організації праці, виробництва, управління, економічного і соціального розвитку, рецептури тощо.	5	35	105
Конструкція машини, приладу, верстата, апарата, споруди, зі складною кінематикою, апаратурою, системою контролю з радіоелектронною схемою, конструкція силових машин, двигунів, агрегатів, комплексні технологічні процеси, системи організації праці, виробництва, управління, складні рецептури тощо.	6	45	135
Конструкція машини, апарату, споруди зі складною системою контролю автоматичних поточних ліній, які складаються з нових видів обладнання, системи управління та регулювання, складні комплексні технологічні процеси, системи організації праці, виробництва, управління, рецептури особливої складності тощо	7	55	165
Конструкція, технологічні процеси, рецептури особливої складності, які відносяться до нових розділів науки та техніки; системи організації, управління, планування, які відносяться до нових галузей виробництва	8	65	195

УДК 338.48:379.83

Руліцька К. М. к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРСАЙТУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Форсайт зарекомендував себе як найбільш ефективний інструмент вибору пріоритетів у сфері науки і технологій, а надалі - й стосовно до більш широкого кола проблем соціально -економічного розвитку. За результатами Форсайту формуються масштабні національні та міжнародні дослідницькі програми, зокрема, 6-та і 7-ма Рамкові програми з наукових досліджень та технологічного розвитку Євросоюзу, бюджети яких склали, відповідно, 17,5 і 54 млрд. євро [1].

На основі Форсайту розробляються довгострокові, на 25-30 років, стратегії розвитку економіки, науки, технологій, націлені на підвищення конкурентоспроможності та максимально ефективного розвитку соціально - економічної сфери. Особлива увага приділяється досягненню консенсусу між основними «гравцями» з найважливіших стратегічних напрямків розвитку шляхом організації їх постійного діалогу (у рамках панелей експертів, робочих груп, семінарів, конференцій тощо).

У процесі Форсайту оцінюються можливі сценарії розвитку окремих напрямків науки і технологій, окреслюються потенційні технологічні горизонти, проте це не «Прогноз» (forecast), себто вгадування майбутнього. Форсайт виходить з варіантів можливого майбутнього, які можуть настати при виконанні певних умов: правильного визначення сценаріїв розвитку, досягнення консенсусу щодо вибору того чи іншого бажаного сценарію, вжитих заходів з його реалізації.

Існує безліч методів прогнозування, в той же час в форсайт - програмах найбільш інтенсивно використовуються лише 10-15 з них. Наприклад, в Японії в основу програм Форсайта покладено метод Дельфі, за допомогою якого кожні 5 років розробляється технологічний прогноз на найближчі 30 років. У Великобританії та Німеччині використовується широкий спектр методів, які застосовуються в різних комбінаціях; в США та Франції накопичений значний досвід розробки переліків критичних технологій. Загалом серед найбільш продуктивно використовуваних методів - Дельфі, критичні технології, розробка сценаріїв, технологічна дорожня карта і формування експертних панелей [2].

Технологія проведення Форсайту включає вибір цільової установки - технологічної чи соціально-економічної спрямованості; визначення бачення майбутнього регіон , і визначення кола галузей, які зможуть скласти основу стратегічного розвитку; прогнозу перспектив розвитку тих галузей, які обрані для Форсайту; прогнозу результатів фундаментальних наукових досліджень в обраних сферах; прогнозування розвитку нових технологій; прогнозування виходу на ринок принципово нових видів продукції.

Є й зворотний Форсайт інструмент - Хіндсайт (hindsight)[3], тобто це оцінка проектів, що провалилися в минулому, аналіз причин їх провалу - і це теж дає позитивні результати: якщо ми проаналізували причини провалу яких або програм, наприклад, розвитку технопарків, то ми зможемо постаратися не повторити даних помилок у майбутньому; інакше кажучи, Хіндсайт - це погляд назад, який з нашої точки зору є важливим елементом у побудові інноваційної системи в Україні.

Аналіз техніко-економічного розвитку України показує, що наша країна відстає від провідних світових держав в освоєнні п'ятого (1985-2035 рр.) технологічного укладу. Державна політика України щодо стимулювання інновацій базується на визнанні пріоритетного статусу науково-технічного та інноваційного розвитку. Та мусимо визнати: для того, щоб цей принцип пріоритетності був дієво реалізований, зроблено на разі лише перші кроки [4].

Потрібно розробити та чітко структуризувати ієрархію побудови інноваційної економіки на основі Форсайту, що забезпечує взаємну ув'язку довгострокового прогнозу науково-технологічного розвитку та концепції довгострокового розвитку. Цей процес має бути максимально прозорий і відкритий, щоб зацікавлені особи могли за допомогою сучасних засобів комунікації мати вільний доступ до результатів досліджень, проведених в рамках Форсайту. Потрібно також приділити більшу увагу популяризації даного виду прогнозування через засоби масової інформації.

Таким чином, реалізація подібної структури щодо формування інноваційної політики дозволить організувати процес, спрямований на створення спільного в учасників бачення майбутнього, яке прагнуть підтримати всі зацікавлені сторони своїми сьогоднішніми діями. Ця методологія дозволить не стільки передбачити майбутнє, а швидше сформувати його, що дозволить вважати Форсайт специфічним інструментом державного управління економічним розвитком агропідприємств, що спирається на створювану в його рамках інфраструктуру.

Список використаної літератури:

1. Форсайт [Електронний ресурс] – Режим доступу:: http://aurora-expertum.ru/2009/03/forsajt/.
2. Miles I., Popper R. (Eds.). The Handbook of Technology Foresight. Cheltenham: Edward Elgar, 2008.
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246142678
4. Семиноженко В. Чи можливий в Україні інноваційний стрибок? - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246346373&cat_id=244276512

Секція 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.341.1:631.3(477)

Янишин Я.С., к.е.н., в.о. професора,
Лаврів І.М., здобувач,
Львівський національний аграрний університет,
м.Дубляни

ВПЛИВ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ІННОВАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

В період економічних реформ та зміни орієнтирів господарської діяльності України аграрна галузь стає однією з найважливіших сфер суспільного виробництва. Однак для підвищення її конкурентоспроможності на міжнародному рівні необхідне постійне вдосконалення та застосування інноваційних технологій, які є витоком з наукової діяльності в даній сфері.

За даними Державної служби статистики України упродовж 2014р. наукові та науково-технічні роботи в Україні виконували 999 організацій, 42,2% з яких відносяться до підприємницького сектору економіки, 42,0% – до державного, 15,8% – вищої освіти [1].

Однак, незважаючи на велику кількість установ та організацій, які здійснюють наукові та науково-технічні розробки наша наука катастрофічно втрачає висококваліфіковані кадри. Як свідчить офіційна статистика, за роки незалежності кількість спеціалістів, зайнятих науковою та науково-технічною роботою, зменшилась у 3,6 раза. Таким чином, за кількістю науковців на тисячу зайнятого населення Україна опустилася до найнижчого в Європі рівня, що

суперечить як світовим тенденціям, так і потребам науково-кадрового забезпечення модернізації економіки України на інноваційній основі.

У 2014р. частка виконавців наукових досліджень і розробок (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення становила 0,50 %, у тому числі дослідників – 0,32 %. За даними Євростату, найвищою ця частка була у Фінляндії (3,20 % і 2,28 %), Данії (3,20 % і 2,18 %), Швейцарії (2,66 % і 1,37 %), Норвегії (2,56 % і 1,81 %) та Словенії (2,27 % і 1,34 %); найнижчою – у Румунії (0,46 % та 0,30 %), Кіпру (0,71 % та 0,50 %), Болгарії (0,74 % та 0,52 %) та Туреччині (0,74 % та 0,63 %).

Інноваційний вектор розвитку вітчизняної економіки та аграрного виробництва, зокрема, визначений у Законі України «Про інноваційну діяльність» [2] та Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року [3].

Розвиток науки та інноваційної діяльності в аграрному секторі залежить від ряду факторів, зокрема від наступних:

- суттєвих відмінностях в технологіях виробництва різних видів продукції рослинництва і тваринництва;

- значному розриві у часі стосовно створення нових розробок та їх масовим освоєнням;

- залежності від природнокліматичної зони;

- сезонності сільськогосподарської праці.

Всі вище перераховані фактори ускладнюють інноваційний процес в сільському господарстві, проте найбільш суттєвим фактором, який практично унеможливлює впровадження новацій, є недостатнє фінансування розвитку науки в галузі АПК.

Аналіз джерел фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських товаровиробників у 2013 році показав абсолютне переважання власних коштів підприємств у цьому напрямі. Так, у рослинництві підприємства з чистим доходом понад 50 млн грн фінансували інноваційну

діяльність виключно власним коштом, підприємства ж з нижчим доходом додатково залучали кошти державного бюджету (2%) та кредити (5%). У тваринництві власним коштом фінансували інноваційну діяльність 78% підприємств, а користувалися для цього коштами держбюджету й кредитними ресурсами - відповідно 13 та 9%. При цьому лише 5% коштів підприємства витрачалися на дослідження та розробки, всі інші - на придбання основних та оборотних засобів [4].

Провіши аналіз, можна сказати, що загалом Україна має потенційні можливості для успішного проведення новаторської діяльності, але для цього потрібно виконати такі заходи:

– забезпечити стабільну економічну ситуацію в країні для залучення інвестицій в агропромисловий комплекс;

– надати пільги підприємствам, які створюють інноваційний продукт;

– зорієнтувати фінансово-кредитні установи на надання кредитів виробничим установам, які займаються інноваційною діяльністю.

Реалізація запропонованих заходів дозволить покращити процес виробництва, продуктивно використовувати внутрішні й залучати зовнішні інвестиції в інноваційну діяльність.

Список використаної літератури:

1. Дані Державної служби статистики України. [Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

2. Про інноваційну діяльність: Закон України із змінами внесеними згідно Закону № N 5460-VI (5460-17) від 16.10.2012. [Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

3. Стратегія розвитку України у період до 2020 року. [Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.dsaua.org/index.php?option=com_content&view%20=article&id=90%3A-2020-&catid=36%3A2010-09-13-13-04-19&Itemid=%2070&lang=ru

4. Шубравська О.В. Розвиток агроінноваційної діяльності в Україні / О.В. Шубравська, К.О. Прокопенко // Економіка АПК. - 2013. - № 4. - С.77-81.

УДК 631:338

Базилюк Д., студентка
Науковий керівник: **Марченко К.С.,** викладач
Житомирський державний технологічний університет
м.Житомир

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

На сьогодні сільське господарство України є однією з найважливіших галузей економіки. Оскільки саме воно забезпечує 8,2 % валової доданої вартості, тут зайнято понад 3 млн населення, використовується основних засобів вартість понад 100 млрд грн, функціонують майже 56,5 тисяч господарюючих суб'єктів, що використовують 21,6 млн га сільськогосподарських угідь. Вироблена в сільському господарстві 1 гривня продукції дає змогу одержувати понад 12 гривень продукції в інших галузях [1,с.4;2].

В останні роки сільське господарство досягло стабільної позитивної динаміки і все більше нарощує виробництво сільськогосподарської продукції. Практично завершилося формування структури виробництва та системи його організації в процесі земельної і аграрної реформи.

На думку більшості фахівців, подальший розвиток галузі, що є однією з найбільш важливих в економіці України, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.

Це пов'язане із визначенням стратегічних орієнтирів розвитку сільського господарства, відповідно до яких буде здійснюватись державна політика щодо

нормативно-правового, фінансово-економічного та іншого регулювання галузі.

На думку більшості науковців є необхідність формування в Україні вже у найближчій перспективі інноваційної моделі розвитку сільського господарства, спроможної забезпечити його стійке прискорене зростання.

Для досягнення стратегічних цілей у частині розвитку сільського господарства до 2020 року передбачаються наступні напрями (рис.1) [1]:

Рис.1 Основні напрями досягнення стратегічних цілей

Розглянемо докладніше запропоновані напрямки реалізації подальшого розвитку стратегічних цілей, а саме [1]:

1. **розвиток сільських територій** (розширення можливостей сільських територіальних громад шляхом збільшення ресурсів місцевих бюджетів - залучення інвестицій у виробничу та соціальну сфери);

2. **реформування управління аграрним сектором (**формування організаційно-управлінських структур забезпечення розвитку агропромислового виробництва тощо);

3.**підвищення продуктивності рослинництва і тваринництва** (раціональне ведення сільськогосподарського виробництва, ефективне землекористування й ведення тваринництва з урахуванням регіональних особливостей);

4.**забезпечення дохідності сільськогосподарського виробництва** (удосконалення економічних відносин та ефективного регулювання ринку);

5. **забезпечення рівноваги попиту і пропозиції сільського господарства і попиту** (підвищення можливостей населення країни щодо придбання продуктів харчування на рівні не нижче фізіологічних норм);

6. **завершення земельної реформи (**формування ринку земель сільськогосподарського призначення, забезпечення їх раціонального використання та включення вартості землі в економічний оборот як прибуткоутворюючого фактора);

7.**удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку галузі** (створення ефективної системи формування, обробки та передачі обліково-аналітичної інформації для своєчасного ухвалення ефективних рішень на всіх рівнях управління розвитком аграрного сектору економіки)*;*

8. **розвиток зовнішньоекономічної діяльності** (підтримка експорту, створення сприятливих умов для його розвитку, захисту вітчизняного товаровиробника на світовому ринку).

Отже, можна зробити висновок, що реалізація стратегічних цілей сільського господарства на період до 2020 року передбачає розв’язання суттєвих системних проблем у частині значного збільшення обсягів виробництва й підвищення якості сільськогосподарської продукції.

Список використаної літератури:

1. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

УДК 504.03(075.8):332.122 «21»

Василенька Н. І., *к.е.н., доцент*
Львівський національний аграрний університет
м.Львів

ЕКО-ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Якість управління інноваційними процесами є одним із визначальних факторів конкурентоспроможності підприємств, у тому числі і у аграрному секторі економіки. В сільському господарстві за останні роки спостерігається інноваційне відставання від інших галузей економіки, і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності аграрних підприємств, гальмування розвитку і впровадження у виробництво високотехнологічних процесів, зниження якості їх трудового потенціалу. Причина цього полягає у непослідовності проведення науково-технологічної та інноваційної політики у аграрній сфері економіки, низькій ефективності та якості управління інноваційними процесами.

З огляду на це, повноцінне включення сільського господарства у процес розвитку національної інноваційної системи, отримання ним статусу пріоритетної галузі у впровадженні основних заходів інноваційної політики на сьогодні є одним із особливо актуальних питань розвитку національної економіки. Важливу роль тут має відіграти поширення практики еко-інноваційних концепцій управління на рівні підприємств у рамках і з дотриманням принципів зрівноваженого розвитку у сільському господарстві.

Як один із ключових напрямів забезпечення конкурентоспроможності країни, її продовольчої, економічної, соціальної та економічної безпеки,

органічне виробництво має усі шанси найближчим часом стати об'єктивним критерієм оцінки рівня розвитку кожної окремої країни на міжнародному рівні, від чого у значній мірі залежатиме їх включення у європейське співтовариство [1, С.527]. На сьогодні це означає переосмислення бізнес-моделей діяльності, а також продуктів, технологій та процесів.

Управління еко-інноваціями фактично здійснюється паралельно з управлінням діючим традиційним виробництвом, оскільки інноваційні процеси спрямовані на створення раніше неіснуючих продуктів, якісне оновлення виробничих сил та виробничих відносин. Перехід від однієї якості виробництва та управління до іншої вимагає витрат ресурсів (енергії, часу, фінансів і т.п.). Вирвавши ресурси з рутинного кругообігу, підприємець, використовує їх новим способом. Інноваційне управління потребує великих витрат грошових коштів, накопичення великого обсягу знань та інформаційних ресурсів, накопичення великого обсягу знань та інформації, координації значної кількості виконавців, психологічної підготовки колективу до сприйняття новин. Еко-інновації пов'язані з болючим перерозподілом ресурсів між діючим та новим виробництвом, з порушенням рівноваги в економічній системі, реорганізацією виробництва, перекваліфікацією працівників [3]. Це у свою чергу схиляє ваги на сторону провірених традиційних видів діяльності у більшості із випадків.

Загалом на впровадження еко-інновацій на підприємстві впливає досить багато чинників, які як перешкоджають, так і сприяють її розвитку. Всі ці чинники можна розподілити на організаційно-економічні, фінансово-кредитні, політико-правові, управлінські та соціально-психологічні [4, С. 72].

З огляду на важливість ролі держави у створенні сприятливого інституційного середовища для активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні необхідно реалізувати комплекс дієвих заходів, зокрема: забезпечення фінансування інноваційного процесу в аграрному секторі економіки; ефективна реалізація системи заходів з активізації інвестиційної діяльності комерційних банків, їх зацікавлення у

довгостроковому кредитуванні інноваційного процесу в аграрному секторі;збільшення потоків іноземних інвестицій у інноваційні процеси в сільському господарстві; формування належного правового середовища для розвитку інноваційної діяльності, підвищення мотивації підприємців-аграріїв до високопродуктивної і високоякісної діяльності; формування інноваційної культури суспільства тощо [3, С. 73].

Важливим моментом є формування і виховання в усіх суб'єктів економічних відносин (підприємців-аграріїв, фермерів, найманих працівників, селян) екологічної свідомості, а отже і твердих переконань та моральних принципів на користь еко-інновацій, як «дружніх» до довкілля видів діяльності.

Застосування еко-інновацій в аграрному секторі, які дають змогу краще використовувати первинні природні ресурси, безумовно, поліпшить екологічну ситуацію у сільських регіонах, сприятиме формуванню стійких мережевих структур з підтримки й просування передового досвіду в галузі еко-ефективності, збереженню і створенню нових робочих місць, підвищенню якості життя населення.

Список використаної літератури:

1. Василенька Н. Екологічні господарства – напрям гармонізації розвитку трудового потенціалу та природного довкілля сільських регіонів / Н.Василенька // Вісник Львівського державного аграрного університету : економіка АПК. – 2008. – № 15. – С. 523–527.

2. Зіновчук Н. В. Екологічна політика в АПК : економічний аспект / Н. В. Зіновчук – Львів : Львів. держ. аграр. ун–т, ННВК «АТБ», 2007. – 394 с.

3. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / К.О. Ващенко, З.С. Варналій, В.Є. Воротін, В.М. Геєць, Е.М., Кужель О. В., Лібанова та ін. – К., Держкомпідприємництво, 2008. – 226 с.

4. Чому сталий розвиток є рушійною силою інновацій / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www. management. com. ua / notes / sustainability innovation.html.

УДК 330.341.1:339.9

Вільчинська Н.Л., аспірантка
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ

СТАН ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ УКРАЇНИ

Молокопереробні підприємства України відіграють домінуючу роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави та виконують важливу соціально-економічну функцію на регіональному та державному рівнях, зокрема: забезпечують населення високоякісними продуктами харчування, поглиблюють територіальний поділ праці, формують ринки збуту молочної продукції, поповнюють оборотні кошти сільськогосподарських підприємств, постачають продукцію для інших галузей промисловості.

Станом на 01.01.2014 року кількість переробних підприємств, які безпосередньо займались переробкою молока становила 424 одиниці, серед яких більшість – фінансово-спроможні. Проте проблеми, які постали останніми роками перед підприємствами галузі змушують шукати нові альтернативні напрями розвитку і підвищення конкурентоспроможності. Одним із основних шляхів є впровадження інноваційних процесів у діяльність підприємства. Адже саме інновації здатні забезпечити розробку, освоєння нових видів продукції, високий рівень якості і цінові переваги, сформувати умови для активного просування товару на ринок, модернізацію обладнання.

Очевидно, що інноваційна діяльність нерозривно пов’язана з інвестиційною, адже створення інноваційного продукту – це процес що потребує затрат часу та коштів, тобто інвестицій. Успішне функціонування молокопереробних підприємств і досягнення стратегічних переваг в умовах конкуренції значною мірою залежить саме від фінансування їхньої інноваційної діяльності.

В Україні основними джерелами фінансування такої діяльності є власні

кошти підприємств, місцевих і регіональних бюджетів, кредити комерційних структур, кошти спеціалізованих позабюджетних фондів, іноземні джерела фінансування, венчурний капітал [2, с. 117] .

Вагоме місце у фінансуванні інноваційної діяльності належить власним фінансовим ресурсам, які є частиною активів підприємства, що залишаються після вирахування всіх його зобов'язань. Вони утворюються при формуванні статутного капіталу і поповнюються у процесі виробничо – господарської діяльності завдяки отриманим доходам.

Складовими власних фінансових ресурсів є: власний капітал, реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування, резервний капітал. На особливу увагу заслуговують амортизаційні відрахування і реінвестований прибуток. Можуть бути джерелами фінансування інноваційної діяльності й інші фінансові ресурси, проте на практиці їх майже не використовують.

За даними Держкомстату України молокопереробні підприємства України за 2009 – 2014 роки збільшили обсяги інвестицій в основний капітал в 1,5 рази, а обсяги інвестування інновацій зросли у 1,2 рази. Фінансування інновацій здійснюється в основному за рахунок власних коштів, питома вага яких складає в середньому 80% від загального обсягу інвестицій в інновації. На протязі досліджуваного періоду також намітилася позитивна динаміка фінансування інновацій за рахунок кредитів, щорічне зростання яких складає в середньому 10% [1].

Дослідження показали, що основними сферами застосування інновацій на молокопереробних підприємствах стали, насамперед, технологічні інновації в: енергомісткі та маловідходні технології (технології тригенераційного та когенераційного комплексу); нанотехнології; технології низькотемпературної обробки молока;системи фільтрації;технології пакування з використанням сучасних матеріалів упаковки; автоматизація виробничої системи та інші. Велика частка витрат на технологічні інновації пояснюється тим, що економічна ситуація в державі не сприяє довгостроковим інвестиціям у

результати наукових досліджень, виникає необхідність найшвидшої окупності вкладених коштів.

Сучасні темпи здійснення інноваційної діяльності на молокопереробних підприємствах є задовільними. Незважаючи на те, що впровадження інновацій веде до створення нових потреб, зниження собівартості продукції, припливу інвестицій, відкриття нових та охоплення нових ринків, вони стали належним засобом підвищення конкурентоспроможності. Ситуація зумовлена низкою чинників, серед яких найвагомішим є удосконалення їх фінансового забезпечення.

Список використаної літератури:

1.Обстеження інноваційної діяльності підприємств. Форма №1 – інновація за 2013 р. – К.: Держстатистика України, 2014.

2. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності: навч. посіб. Для студ. ВНЗ / С.В.Онишко, Т.В.Паєнко,К.І.Швабій. – К.: КНТ, 2008. – С.117-19.

УДК 631.11: 477.83

Войнича Л.Й., к.е.н., в.о. доцента кафедри
менеджменту організацій ім. проф. Є. Храпливого
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

МОДЕЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО КЛАСТЕРА

Кризове становище у сільському господарстві Львівської області, що сформувалось під впливом великої сукупності політичних, правових, економічних, організаційних, соціальних та інших чинників надали питанням

територіального розвитку області нового змісту. За таких обставин ефективна територіальна політика може стати важливим чинником у підвищенні стійкості аграрних підприємств з одного боку, а з іншого – надасть можливість розвитку сільських територій.

Провідні вчені-економісти, такі як, М. Присяжнюк, П. Саблук, М. Кропивко [1], все частіше пов'язують економічну стійкість господарюючих суб'єктів і територій з кластерною теорією розвитку. В сучасних умовах кластеризація може стати одним із механізмів формування нового типу економічних відносин для підвищення економічної стійкості аграрної економіки в цілому та її соціальної спрямованості, оскільки економічний і соціальний розвиток села повинен бути взаємним. Зміцненню економічної стійкості аграрних підприємств та й дрібних виробників (зокрема, фермерських і особистих селянських господарств) цих районів сприятиме, на нашу думку, кооперація. Тобто ядром, інтегратором, який би ініціював формування кластера в розвитку аграрного виробництва даних районів можуть стати союзи кооперативів, що створені за ініціативи власників сільськогосподарських підприємств, фермерських і особистих селянських господарств, які у свою чергу сприятимуть розвитку агропромислового виробництва і сільських територій.

Отже, подальшу організацію сільськогосподарського виробництва необхідно спрямувати на розвиток кооперативного господарювання, що в своїй основі буде вести до формування конкурентоспроможних інтеграційних агропромислових об'єднань та кластерної форми регіонального співробітництва. Тобто регіональними кластерами стануть міжгосподарські територіальні об'єднання не тільки взаємодоповнюючих підприємств (як великого бізнесу так і малого підприємництва), що співпрацюють між собою, формуючи замкнутий технологічний цикл великотоварного виробництва і реалізації кінцевої продукції при збереженні юридичної самостійності його учасників, а й інфраструктурних складових, до яких входять органи

державного управління та наукові установи, що створюють сприятливі умови для виробництва і просування продукції учасників кластера на продуктовому ринку[2]. З цієї позиції кластери будуть виконувати функцію «точок зростання» регіональних економік.

Запропоновано модель регіонального аграрного кластера (рис.1).

Дана модель надасть можливість використати переваги досліджуваних територій, а саме територіальне розміщення, природно-кліматичні умови, наявність та якість ресурсів, кваліфікація і вартість робочої сили. Сприятиме створенню конкурентоспроможного продукту за рахунок спільної постачальницької, переробної і збутової діяльності. Між учасниками кластера встановлюється прямий зв'язок, що сприяє конкуренції партнерів, інтенсивності обміну інформацією і взаємними вимогами, при цьому важлива роль належатиме сільськогосподарському дорадництву, аграрній науці та освіті. Власне, тут повинен проявитися ефект синергії. Розроблена модель забезпечить прозорий механізм ціноутворення. Цьому сприятиме активна участь держави в регулюванні аграрного ринку [3]. У зв’язку з неналагодженістю між- і внутрішньогалузевих економічних відносин сільське господарство постійно потерпає від нестачі коштів. При цьому держава повинна забезпечити фінансову підтримку аграрного виробництва і не лише за рахунок бюджетних асигнувань, а й кредитної політики, сприяти створенню кредитних спілок та кооперативних банків, які запропоновано в даній моделі кластера.

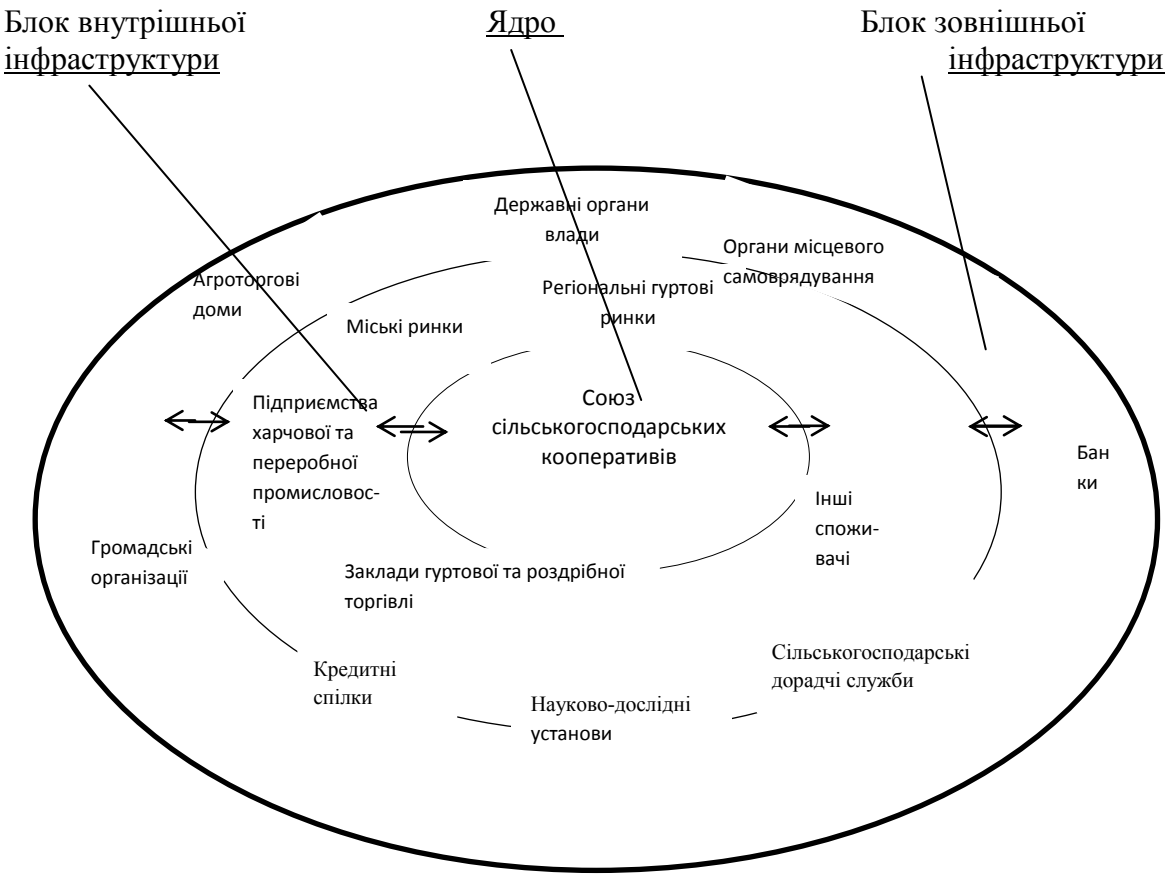

Рис. 1 Модель регіонального аграрного кластера

Ефективна розбудова кластера сприятиме створенню відповідної виробничої, соціальної та іншої інфраструктури, завдяки налагодженню співпраці державних органів та органів місцевого самоврядування з приватними учасниками. Тобто, у своїй основі кластерна організація учасників бізнесу матиме соціальну спрямованість. Запропонована модель регіонального аграрного кластера надасть можливість зробити аграрну сферу інвестиційно та соціально спрямованою.

Список використаної літератури:

1. М. Присяжнюк, П. Саблук, М. Кропивко Про необхідність і напрями поглиблення аграрної реформи. / [Присяжнюк М., Саблук П., Кропивко М.] / / Економіка України. – 2011. - №6 – С. 4-16.

2. М. Й. Малік, Ю. Я. Лузан Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК / Малік М. Й., Лузан Ю.Я. / / Економіка АПК. – 2010. - №3. – С. 3-8.
3. Л. Горкіна Кооперація у контексті ліберально-демократичної концепції модернізації суспільства. / Горкіна Л. / / Економіка України - №4. – 2011. – С.6-7.

УДК 631.3(477)

Крилова І.Г., к.е.н., доцент
Власюк С.В., магістр групи Е 5/3
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ РЕСУРСООЩАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Особливу увагу сьогодні приділяють технічному оснащенню виробництва, проте, застосування нової технології вирощування сільськогосподарських культур потребує також впровадження нових сортів рослин, добрив, засобів захисту. Безсистемна і надто повільна структурна перебудова економіки України – висока, внаслідок технологічної відсталості енергоємність основних видів продукції, великі обсяги імпорту енергоносіїв, критична зношеність основних фондів на електричних станціях є головними чинниками непомірно високого рівня витрат паливно-енергетичних ресурсів.

Проблемам впровадження інноваційних технологій, підвищенню ефективності виробництва продукції рослинництва, присвячені дослідження науковців: В.Я. Амбросова, В.І. Бойка, В. Гарбара, В.С. Гапоненко, А.М. Кононова, І.В. Коновалова, В.І. Криворучка, А.М. Малієнка, М.Й. Маліка, П.О.

Мосіюка, О.М. Онищенка, І.С. Рабочева, В.Ф. Сайка, П.Т. Саблука, П.П. Руснака, О.М. Шпичака та ін.

Встановлено, що на таку систему обробітку грунту припадає 50% енергетичних і 25 трудових витрат загального обсягу польових робіт. Тому енергоощадження для сільгоспвиробника має велике значення. Потрібно застосовувати ефективніші грунтозахисні та енергоощадні технології, такі як: мінімальний обробіток грунту, нульова та біологічна системи землеробства. Тим більше, що в Україні розроблено наукові передумови їхнього впровадження і є напрацьований досвід їхнього використання в передових господарствах, таких як: ПП "Агроекологія" та "Обрій" Шишацького району Полтавської області, ПСП "Сокільча" Попільнянського району Житомирської області, АТЗТ "Агро-Союз" Синельниківського району Дніпропетровської області [1, с. 12]. Статистика показує, що за останні 10 років відбулося різке зниження рівня механізації сільгоспвиробництва. Різко скоротилися поставки техніки на село, зменшився обсяг випуску вітчизняних тракторів комбайнів та іншої техніки. Тому, в країні повинна проводитися осмислена державна аграрна і технічна політика, адже основними напрямами економічного і соціального розвитку України на період до 2020 р. поставлено завдання збільшити рівень виробництва сільськогосподарської продукції [2, с. 22]. Ця політика направлена перш за все на інноваційний розвиток та створення сільськогосподарськими підприємствами умов виробництва якісної та конкурентоспроможної продукції.

Таким чином, різноглибинна система основного обробітку ґрунту у сівозмінах передбачає доцільність використання технологій „No till" для вирощування зернових культур, що потребує зменшення вимог сівалок прямого сіву до вирівняності поверхні полів. Трирічні випробування сівалки прямого сіву вітчизняного виробництва АПП-6 показали практичну неможливість одержання дружних сходів рослин при використанні її у системах різноглибинного основного обробітку ґрунту. У системах мінімального обробітку ґрунту і технологіях „No till" набули поширення сівалки прямого сіву

західного виробництва типу HORS, Флека-Коіл та ін [3, с. 19]. Більшість з них можна застосовувати і по мінімально обробленому ґрунті, і в умовах прямого сіву. Основним недоліком цих сівалок є те, що деякі з них не можна застосовувати в умовах різноглибинного обробітку ґрунту. Обумовлюється це тим, що вони якісно загортають насіння на вирівняних полях. Але такі типи сівалок прямого сіву, як „Грейт Плейнз" та „Джон Дір 730" можна застосовувати і в умовах різноглибинного обробітку ґрунту з дотриманням агротехнічних вимог до рівномірності загортання насіння [4, с. 8]. Сівалка прямого сіву „Грейт Плейнз" складається з ґрунтообробної приставки, що має хвилясті диски, які шарнірно з'єднані посівною частиною з дисковими сошниками, обладнаними опорно-прикочуючими котками. Під час роботи ґрунтообробні диски обробляють вузьку смугу ґрунту, до якої сошник вносить насіння. Конструкція сівалки дозволяє використовувати її і в системі полицевого обробітку ґрунту. На підставі цього можна зробити висновок, що майже всі сівалки прямого сіву західно-європейського виробництва не адаптовані до наших умов. Крім того, вони мають відносно велику вартість, до них не завжди можливо, а іноді й зовсім не можливо підібрати вітчизняні трактори, які переважно використовуються в нашій країні. Усе це обмежує їх широке використання в перспективних технологіях вирощування зернових культур [5, с. 89].

Отже, на підставі наведеного аналізу сівалок прямого сіву західно-європейського виробництва пропонуються до масового впровадження у виробництво розроблені та вдосконалені вітчизняні сівалки прямого сіву, перевагою яких є: адаптація для роботи і на важких ґрунтах, здатність працювати у різних системах обробітку ґрунту, в тому числі і в умовах різноглибинного обробітку.

Список використаної літератури:

1. Круть В. Ефективність безполицевого обробітку в Україні / В.Круть// Техніка АПК.- 1999.-№5.- С. 12-13.

2. Новітні біотехнології для народного господарства України // Агросвіт. – 2005. – № 23. – С. 22-24.

3. Пупонин А.И. Минимальная обработка почвы / А.И. Пупонин. – М., 1978. – С. 19-20.

4. Сайко В. Актуальні проблеми землеробства: простих шляхів мінімалізації ґрунту не буває / В. Сайко // Техніка АПК. – 2008. – № 1. – С. 8–14.

5. Сасон А.// Біотехнологія: Здійснення і надії: Пер. с англ. М., 1987. – с. 89–95.

УДК 330.341.1

Гилка М. Д. к. е. н.

Буковинський державний фінансово-економічний університет

м. Чернівці

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Системні трансформаційні перетворення, що відбувалися в аграрному секторі економіки впродовж двох останніх десятиріч під впливом динамічного ринкового середовища, зумовили необхідність адаптації аграрних підприємств до забезпечення високого рівня конкурентоздатності як на національному, так і на міжнародному рівнях. З іншого боку, умови глобалізації та європейської інтеграції, загострення впливу кризових явищ посилюють необхідність інвестиційно-інноваційної активності суб’єктів всіх форм господарювання в аграрному секторі. Все це робить надзвичайно актуальною потребу кардинальних змін у процесі формування та підтримки рівня конкурентоздатності українських аграрних підприємств та впровадження заходів щодо покращення їхньої конкурентоздатності. Провідну роль у

підвищенні конкурентоздатності аграрних підприємств відіграють інноваційні перетворення. Також перехід до інноваційного типу економіки, орієнтованого на підтримку високотехнологічного аграрного виробництва, викликаний необхідністю забезпечення економічної та продовольчої безпеки країни та перспективами її подальшого розвитку.

Багато вітчизняних науковців, зокрема В. Андрійчук, В. Геєць, О. Дацій, М. Зубець, П. Саблук, В. Юрчишин та ін., вважають, що вирішення складних стратегічних завдань в аграрному секторі можливе лише в разі переведення галузі на інноваційну основу із забезпеченням комплексної взаємодії освіти, науки та підприємництва. Однак, на сьогодні склалася ситуація, за якої наукові розробки не повністю відповідають потребам сільського господарства, що певним чином є відображенням незбалансованості інноваційної системи, відсутності узгодженості між реальними потребами галузі та діями наукових установ. Низький рівень інноваційної активності аграрних товаровиробників є також і результатом їхньої низької прибутковості у поєднанні з недосконалістю фінансової системи. Тобто існує комплекс проблем, вирішення яких полягає в активізації ролі держави через розробку концепції, стратегії та механізмів регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору.

Для інноваційних процесів аграрного сектора характерними є певні специфічні риси. Так, вони відрізняються різноманіттям регіональних, галузевих, функціональних, технологічних і організаційних особливостей [1, с.73]. Сутність інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки полягає у розробці і впровадженні в аграрне виробництво прогресивних методів ведення господарства, основою яких є методи ефективного виробництва продукції, застосування нового покоління техніки, використання нової кадрової політики з урахуванням накопиченого наукового та інноваційного потенціалу.

Для аграрних підприємств запровадження інновацій у виробництво полягає у: впровадженні нових технологій виробництва сільськогосподарської продукції; застосовуванні нових, більш продуктивних порід

сільськогосподарських тварин та нових сортів рослин, більш продуктивних і стійкіших до хвороб та несприятливих до природно-кліматичних проявів; використанні біотехнологій, які дають змогу отримати більш якісні, корисні продукти, що мають оздоровчий та профілактичний ефект; застосуванні нових технічних засобів та технологій обробітку ґрунту, очистки і зберігання сировини; застосуванні енергозберігаючих технологій, екологічних інновацій, які відповідно дають змогу збільшити врожайність, продуктивність, мінімізувати витрати та гарантувати безпеку довкілля.

Ефективність інновацій в аграрному секторі залежить від системи показників технологічної, економічної, соціальної та екологічної ефективності. Такий підхід гарантуватиме аграрному підприємству постійне отримання вичерпної інформації про стан і ефективність інноваційних процесів [2, с.154].

Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки не повинен направлятися винятково на забезпечення максимального економічного ефекту, а орієнтуватися на побудову гуманізованого суспільства та підвищення рівня життя сільського населення. Найбільш ефективними є механізми, які забезпечують, створення інноваційно мислячого суспільства та формують попит на інновації, який у результаті вмотивовує суб'єктів пропозиції [3, с.12].

Загалом Україна має потенційні можливості для успішного забезпечення інноваційного розвитку, але для цього необхідно застосувати комплекс заходів, зокрема: забезпечити стабільну економічну ситуацію в країні для залучення інвестицій в аграрний сектор економіки; надати пільги підприємствам, які створюють інноваційний продукт; зорієнтувати фінансово-кредитні установи на надання кредитів виробничим установам, які займаються інноваційною діяльністю.

Реалізація запропонованих заходів дозволить покращити процес виробництва, продуктивно використовувати внутрішні та залучати зовнішні інвестиції в інноваційну діяльність.

Враховуючи особливості вітчизняної культури і соціальних інститутів механізмами сприяння покращенню інноваційного клімату в країні є: зміна установок вищої освіти із компетенціоналізації на інтелектуалізацію та генерацію нових знань; розвиток в системі освіти цінності самоосвіти із акцентом на задоволення, яке надає творчість; формування в особистості навичок наполегливості у відстоюванні власних ідей; підтримка і заохочення підприємств-новаторів та підприємців-новаторів; підвищення рівня інноваційної освіти керівників всіх рівнів.

Список використаної літератури

1. Андрійчук В. Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В. Г. Андрійчук, М. В. Зубець, В. В. Юрчишин. – К. : Аграрна наука, 2005. – 140 с.
2. Дацій О. І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України : монографія / О. І. Дацій. – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.
3. Бабенко В. Динамічна оптимізація управління інноваційними технологіями на підприємствах по переробці сільськогосподарської продукції / В. Бабенко. Науковий вісник ТДАТУ. Економічні науки : зб. наук. пр. – Сімферополь : ТДАТУ, 2012. – С.9-16.

УДК 330

Досин О.М. викладач
Івано-Франківський коледж ЛНАУ
м. Івано-Франківськ

ВІДРОДЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ НА СЕЛІ

Ключовим принципом стратегічної ініціативи «Рідне село» є перенесення акценту державної підтримки на зміцнення економіки малих і середніх виробників сільськогосподарської продукції. Вирішальна роль у цьому процесі

відводиться сільськогосподарській кооперації як способу здійснення ними спільних стратегій на ринках продукції, послуг і засобів виробництва з метою економії витрат і збільшення доходів, розвитку самоорганізації та взаємодопомоги. Важливим завданням системи сільськогосподарської освіти у цьому контексті – озброїти випускників не тільки теоретичними знаннями основ кооперації, а й практичними навиками організації кооперативних формувань [2].

Івано-Франківський коледж Львівського національного аграрного університету є регіональним навчально-практичним центром розвитку сільських територій. Тому з метою надання студентам коледжу практичних навичок з організації кооперативних формувань, залучення молоді до розвитку сільських територій та підвищення рівня доходів і зайнятості сільських жителів, реалізації стратегічної ініціативи «Рідне село» в поточному році дорученням Міністра аграрної політики та продовольства України від 30 вересня 2013 р. № 17780/24-128, Департаменту науково-освітнього забезпечення АПВ та розвитку сільських територій від 03 жовтня 2013 № 18-1-13 /783 [1, 4] було започатковано щорічний конкурс серед студентів ВНЗ III-IY рівнів акредитації на кращий бізнес–план зі створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу на селі [2].

Для вибору створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу (СОК) необхідно розробити певний план дій. Бізнес-план – це документ, який є відображенням стратегії СОК як складової частини управління, що охоплює питання визнання напрямів розвитку кооперативу та досягнення поставленої мети, заради якої його створено. Цей план потрібний всім: майбутнім членам СОК, яким необхідно зрозуміти свої перспективи і завдання, керівництву кооперативу, щоб ретельно проаналізувати всі ідеї, перевірити їх доцільність і реалістичність, а також партнерам, які надають інвестиції для реалізації проекту. Без бізнес-плану не варто братися за організацію СОК, інакше можливість невдачі буде занадто висока. Його

складання дає можливість уникнути помилок ще на етапі планування. Тому правильно складений документ зрештою відповідає на питання: чи варто взагалі вкладати гроші у визначену членами СОК справу, чи буде їх виробництво більш ефективним порівняно з докооперативним періодом [3].

Другий рік поспіль студенти економічного відділення Івано-Франківського коледжу приймають активну участь у конкурсі. Зокрема, у 2013-2014 конкурсна комісія визнала найкращим бізнес-план студентки ІІІ курсу спеціальності «Організація виробництва» Цаль Богдани Богданівни, яка пропонувала створити сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Узинський молочар» (с. Узин Тисменицького району Івано-Франківської області). Основним видом діяльності кооперативу є організація заготівлі молока.

Так у 2014-2015 н.р. за результатами оцінювання незалежною комісією Державної установи «Навчально-методичний центр «Агроосвіта» бізнес-план студента ІІІ курсу економічного відділення спеціальності «Організація виробництва» Шпаковича Василя Миколайовича посів 10 місце серед 36 бізнес-планів, які розробляли самостійно або в складі групи понад 50 студентів вищих навчальних закладів ІІІ-ІV р.а. Студент запропонував створити СОК «Рашківський агроовоч» (с. Рашків Городенківського району Івано-Франківської області) для виконання такого виду діяльності як організація заготівлі овочів і картоплі, що вирощуються членами кооперативу. Переможця конкурсу відзначено грамотами. Його роботу, як і роботи переможців минулого року, презентуватимуть потенційним інвесторам за сприяння Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Робота студентів вказує на те, що вони володіють сучасними навичками планування діяльності нових форм господарювання, якими є кооперативи, а відповідно, можуть очолити рух їх розвитку в регіоні.

Відрадно, що саме студенти економічного відділення, відмінники навчання, виявили високий рівень знань і практичних навичок з ряду спеціальних

дисциплін, що є запорукою успіху в саморозвитку та подальшій професійній діяльності молодої людини.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію». - Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua/go/469/97-вр.

2. Конкурс на кращий бізнес-план зі створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу на селі // Фермер України. – 2013. – 1-15 листопада.

3. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: Навч.посібник. / В.В.Зіновчук, Л.В.Молдаван, В.Б. Моссаковський та ін.; за ред.. В.В. Зіновчука. – К.: Вища освіта, 2001. – 464 с.

4. Офіційний web-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.minagro.gov.ua.– Назва з екрану.

УДК 631.1:633.15

Душко М.В. к.е.н.

Лупеха І.М. аспірант

Коваленко Г.В. аспірант

ННЦ «Інститут землеробства НААН»

ПРОГНОЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА КУКУРУДЗИ ЗА ВИСОКОІНТЕНСИВНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Виробництво зерна кукурудзи – важлива і невід’ємна складова вітчизняного зернофуражного балансу, яка значною мірою визначає не тільки економічний стан тваринництва, але й зернової галузі в цілому. Зерно і солому кукурудзи використовують також як сировину у паливно-енергетичному

секторі для промислового виробництва біоетанолу та твердо паливних разом матеріалів. В середньому за 2010–2014 рр. урожайність кукурудзи в Україні становила 5,6 т/га, що майже вдвічі більше порівняно з попередньою п'ятирічкою [1]. Рекордним став 2013 р., коли валовий збір зерна цієї культури досяг 30,9 млн т за урожайності 6,41 т/га.

Провідна роль кукурудзи не тільки в зерно-продуктивному балансі країни, але й у формуванні прибутків сільськогосподарських підприємств. Так, за даними Держстату України в середньому за 2010–2013 рр. розмір прибутку в розрахунку на 1 га посіву був найвищим серед зернових культур і становив 1092 грн/га [2]. Це більше ніж на вирощуванні пшениці в 3,2 раза, ячменю – у 6,6 раза. Навіть на вирощуванні такої високоприбуткової культури як гречка, дохідність виробництва була нижчою на 42%. Тому подальша інтенсифікація виробництва зерна кукурудзи шляхом запровадження високопродуктивних сортів гібридів культури при вирощуванні їх за сучасними високоінтенсивними технологіями є одним із основних напрямів зростання ефективності галузі зерновиробництва.

Разом з там, сучасна економічна ситуація на продовольчому ринку та ринках засобів виробництва для сільського господарства вимагає суттєвого корегування стратегії виробництва продукції землеробства у сільськогосподарських підприємствах. Особливо це відноситься до виробництва зерна кукурудзи, основним індикатором стратегії якого в останні роки було досягнення максимального рівня продуктивності культури, що забезпечувався значним ростом ресурсоємності технології.

В результаті розвитку інфляційних процесів, зростанням нееквівалентності економічного обміну між аграрним сектором економіки та галузями, що обслуговують сільське господарство, ресурсоємність технології вирощування кукурудзи значно виросла (табл.). При цьому характерною особливістю її динаміки є переважаючі темпи зростання змінних витрат, що формують рівень інтенсивності виробництва та продуктивності культури. Це,

перш за все, витрати на добрива і захист рослин, які визначають величину урожайності.

Структура нормативних виробничих витрат та економічна ефективність виробництва зерна кукурудзи при вирощуванні за високоінтенсивною технологією в 2014–2015 рр.

Показники	Травень 2014 р.	Травень 2015 р.	2015 р. в % до 2014 р.
Виробничі витрати, грн/га	11502,34	28047,05	212
в т.ч. насіння	250,00	375,00	150
мінеральні добрива	4949,00	12817,00	259
засоби захисту рослин	772,00	2044,00	265
амортизація, ремонт і обслуговування техніки	1444,08	2237,94	155
Урожайність, т/га	10	10	
Ціна 1 т зерна	1750	3000	171
Собівартість 1 т зерна, грн	1323	2805	212
Прибуток, грн/га	4272	1953	46
Рівень рентабельності, %	32	7	–25*

* в пунктах

Як видно із даних таблиці, нормативні витрати на 1 га за цінами травня 2015 року виросли порівняно з аналогічним періодом 2014 року на 112%. Разом з тим, вартість мінеральних добрив, які необхідно внести за високоінтенсивного варіанта технології для отримання урожаю зерна 10 т/га збільшилась з 4,9 до 12,8 тис. грн/га або на 159%, а вартість засобів захисту рослин – з 0,8 до 2,0 тис. грн/га і 165% відповідно.

В той же час, середня ринкова ціна зерна кукурудзи в травні 2015 року, становить близько 3 тис. грн за 1 тонну і виросла порівняно з минулим роком

лише на 71%. Зрозуміло, що динаміка нормативних показників економічної ефективності за вказаного співвідношення виробничих витрат і ціни реалізації зерна буде несприятливою. Прибуток на 1 га посіву зменшується у 2,2, а рентабельність витрат в 4,6 раза.

Проведені нами прогнозні розрахунки дозволяють зробити висновок, що при збереженні існуючих інфляційних тенденцій в розвитку ринкової кон'юктури, конкурентоздатність сучасних високозатратних інтенсивних технологій, зорієнтованих на максимальну продуктивність агроценозів суттєво знижується. Приведення виробничих витрат на вирощування кукурудзи на період четвертого кварталу 2015 року за дисконтними ставками на рівні інфляції за березень 2015 року дозволило визначити необхідний розмір ціни реалізації зерна цієї культури для забезпечення окупності витрат не нижче 30%, який повинен бути 4700–4800 грн за 1 тонну.

Список використаної літератури:

1. Рослинництво України 2010–2014 рр. / Держстат України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua
2. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства, у сільськогосподарських підприємствах за 2010–2013 рр. / Держстат України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua

УДК 330.322

Ковалів В.М. к.е.н., доцент,
завідувач кафедри менеджменту організацій ім. проф. Є.Храпливого
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ФІНАНСУВАННЯ КОРОТКИХ СПОЖИВЧИХ ЛАНЦЮГІВ

Одним із основних факторів, що збільшують вартість продукції є її транспортування та зберігання. Для оптимізації ринкової кон'юнктури найкращим виходом в умовах нестабільності є створення системи коротких ланцюгів у сфері забезпечення продовольчої безпеки.

Найбільшою проблемою, з якою стикнулася Україна в останні 10-15 років є практична відсутність власної конкурентоспроможної продукції яка б представляла власну економіку на ряду з значно дешевшими закордонними аналогами. У зв'язку з фактичною відсутністю сформованих власних логістичних систем, недостатньою пропозицією у сфері зберігання продукції, високою вартістю перевезень, низькою купівельною спроможністю громадян необхідно створити систему локального продукту, яка б у майбутньому переросла у систему коротких споживчих ланцюгів.

Така система дасть можливість скоротити витрати, встановити об'єкт фінансової підтримки та інвестування, а також дала б змогу забезпечити споживача дешевими та якісними продуктами.

Скорочення відстані між виробником і споживачем забезпечує:

- свіжість і якість товару;
- нижчу ціну (зменшення кількості посередників).
- вищу частку виробника у прибутку з виробленого і реалізованого товару.

В Європейському союзі існує система захисту місцевих, регіональних і традиційних продуктів, зокрема від недобросовісної конкуренції. Постановою

Європейського парламенту і Ради ЄС № 1151/2012 від 21 листопада 2012 р [1, с.1] встановлено порядок реєстрації та захисту системи якості сільськогосподарської продукції та продуктів харчування. В Україні також прийнятий Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів" [3], який визначає правові засади охорони прав на зазначення походження товарів. Однак, у Державного департаменті інтелектуальної власності України з географічними зазначеннями зареєстровані на даний час лише мінеральні води.

Основними перепонами, на думку вчених, є просування традиційних якісних продуктів харчування із зазначеним географічним походженням є:

1. Дефіцит інформації, доступної для суспільних угруповань та приватних осіб, а також для виробників, про можливості, пов'язані з розвитком регіональних продуктів, суспільним та економічним зиском;

2. Високий рівень глобалізації та уніфікації виробничих процесів у харчовій промисловості та сільському господарстві;

3. Недоліки законодавчої бази, що регулює захист географічних зазначень, та необхідність її узгодження відповідно до законодавства Європейського Союзу [2, с.42].

Якщо характеризуваьти ці підприємства з іншої сторони, то у Львівській області прпотягом останніх 10-ти років обсяг імпорту завжди перевищував обсяги експорту. Для прикладу у 2012 р. обсяг імпорту був 3,37 млрд. дол. США, а експорту – 1,34. Хоча позитивним є сальдо за торгівлею послугами, так в 2012 р. імпорт – 88,04 млн. дол. США, експорту – 218,6 млн. дол. США.

Для створення таких об'єднань, на нашу думку, необхідно забезпечити дві основні умови – відповідність кваліфікації населення та фінансове забезпечення. Основними якісними характеристиками трудових ресурсів є рівень освіти та стан здоров'я. за рівнем освіти Львівська область виконує нормативи за світовими тенденціями креативної економіки. Так, серед

економічно активного населення за рівнем освіти 24,4% мають повну вищу освіту, 19,2% - базову або неповну вищу освіту. 47% - повна середня освіта.

Основним джерелом фінансів для підприємств Львівської області є їхні власні кошти, про що повідомило 90% опитаних підприємств. Крім цього, 37,5% місцевих фірм користуються банківськими кредитами. Лізинг не був поки що значно поширеним: ним користується лише 2,5% підприємств. Також 7,5% підприємств Львівської області повідомили, що користуються іншими джерелами фінансів, серед яких жодне підприємство не назвало співфінансування.

В 2012 р. сільське господарство Львівської області кредитували 13 банків, у 2011 – 14, а у 2010 р. також 13. Лише 7 з них кредитують підприємства галузі на постійній основі. Відмітимо також, що серед них немає жодного спеціалізованого банку з кредитування сільського господарства, а в час дефіциту позикових коштів банки вибирають інші сфери інвестування та кредитування, які є менш ризикованими та більш прибутковими.

Обсяг бюджетного фінансування розвитку АПК відзначається позитивною динамікою за період 2010-2012 рр., хоча в порівнянні з 2011 р. сума виділеного фінансування в 202 р. зменшилася на 20404,8 тис. грн., що негативно впливає на розвиток як процесів в сільському господарстві так і галузей. Програма часткового відшкодування відсотків за виданими позиками має подібну динаміку, а саме в порівнянні з 2010 р. зросла на 10,9 млн. грн., а в порівнянні з 2011 р. – скоротилася на 5,9 млн. грн.

В структурі бюджетного фінансування програма часткової компенсації виданих кредитів займає значне місце (34,4%) і за період дослідження в цьому показнику зросла на 8,2% в порівнянні з 2010 р.

На нашу думку, активніша робота з прямими замовниками на регіональних ринках областей України дасть змогу підприємствам отримати переваги, а саме:

- працюючи безпосередньо з замовниками продукції можна краще вивчити проблеми та потреби своїх покупців і відповідно орієнтувати свої дії на максимальне задоволення потреб клієнтів;

- робота з кінцевими споживачами зміцнює взаємовідносини і робить їх довготривалішими;

- прямий збут зменшує кінцеву ціну продукції і робить її привабливішою для покупців

- безпосередня робота з замовниками продукції робить підприємство самостійнішим та незалежнішим на ринку.

Список використаної літератури

1. Regulations on quality schemes for agricultural products and foodstuffs [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF

2. Липчук В.В. Суть та значення місцевих та регіональних продуктів харчування /В.В.Липчук, Н.В.Липчук // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З.Гжицького. – Том. 16. - №1 (58). – Частина 2, 2014. – с.39-44.

3. Про охорону прав на зазначення походження товарів. Закон України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/752-14

УДК: 331.342.1

Крисюк М. С. студент 4-го курсу

Науковий керівник: к.е.н., доцент **Черевко Д. Г.**

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ПОКРАЩЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНО-НАУКОВОГО СЕКТОРУ, НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Європейський вибір України на шляху інтеграції у високотехнологічне конкурентне середовище зумовив необхідність формування та запровадження

інноваційної моделі розвитку, яка повинна була забезпечити високі та стабільні темпи економічного зростання, вирішити певні соціальні й екологічні проблеми, забезпечити конкурентоспроможність національної економіки, підвищити експортний потенціал країни, гарантувати їй економічну безпеку та чільне місце в Європейському Союзі. Досягнення цих цілей, згідно з моделлю інтенсивного розвитку, має забезпечувати інноваційно-наукова діяльність.

На даний час в умовах жорсткої конкуренції національні підприємства втрачають свої позиції на ринку, оскільки не мають змоги завойовувати нові ринки збуту продукції. Несприятлива ринкова кон'юнктура, застаріле обладнання, відсутність фінансування все це змушує багато підприємств скорочувати своє виробництво [2, с. 11-16].

Активізація інноваційно-наукової діяльності має дуже важливе значення як на рівні підприємства, так і на рівні держави. Оскільки тільки при розвитку науки, техніки, технологій можливий випуск конкурентоспроможної продукції та послуг. Коли підприємство випереджає конкурентів в освоєнні досягнень науково-технічного прогресу, тільки тоді воно має змогу отримувати прибуток. Досить важливою проблемою є також недостатній рівень фінансування та економічного стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності збоку держави.

Вивчивши досвід європейських країн за останні 10 років, зокрема Чеської Республіки, можна сказати, що мінімальне фінансування науково-інноваційного сектору держави повинне становити 2 % від ВВП країни. З 2010 року Чехія збільшила підтримку науки до 3 % (близько 2,3 млрд. доларів). Такому збільшенню фінансування посприяв вступ країни до Європейського Союзу, адже наука та інновації вважаються пріоритетними загальноєвропейськими завданнями в умовах зростаючих конкурентних тисків у світовій економіці. Значну роль у забезпеченні інноваційного розвитку країни відведено установам Чеської академії наук та вищим навчальним закладам. В інститутах та університетах створено спеціалізовані технологічні центри, які

надають послуги підприємцям в області трансферу технологій. Ці центри та інші спеціалізовані дослідницькі організації взаємодіють з промисловими підприємствами, створюючи консорціуми для роботи над конкретними проектами. Також важливе значення у забезпеченні розвитку та підтримки науки відіграють запити держави щодо потрібної кількості спеціалістів в усіх галузях. Тобто уряд виконує функції інформування, регулювання, контролю та допомоги як для вищих навчальних закладів, так і для підприємців [1, с. 7-16].

Особливої уваги заслуговує практика створення так званих інноваційних підприємницьких інкубаторів та науково-технологічних парків, яка дістала широкого застосування в Чехії. Програми інноваційних інкубаторів надають підприємницьким суб'єктам низку фінансових та інших інструментів та послуг підтримки. В основу їх формування покладено принцип спільного використання інтелектуальних, матеріальних і фінансових ресурсів. Інкубатор — це складний багатофункціональний комплекс, що забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності новоутворених малих інноваційних фірм, які реалізують цікаві наукові ідеї.

У випадку науково-технологічних парків йдеться про великі проекти, які надають адміністративні та лабораторні приміщення в оренду підприємницьким та державним структурам, вищим навчальним закладам, а також малим інноваційним фірмам. За результатами міжнародного дослідження консалтингової компанії «Ernst&Young», сьогодні Чехія входить в десятку країн, найбільш привабливих для вкладення інвестицій у розвиток науково-технологічних парків.

В країнах Європейського Союзу наука та інноваційний розвиток поставлені на перше місце і безпосередньо контролюються та регулюються державою. Тому Україні слід приділяти більше уваги для вдосконалення саме цих галузей, з одного боку брати за приклад високорозвинені країни та з другого не забувати про свої сильні і конкурентні сторони. Дуже хорошим впровадженням в науці можуть стати саме державні запити щодо потреб ринку

праці. Таким чином держава стане посередником між ВНЗ та підприємцями, виступатиме гарантом того, що випускники вузів будуть забезпечені робочим місцем, а підприємці будуть мати висококваліфікованих працівників.

З усього проаналізованого можна зробити висновок, що розвиток науки та інновацій насамперед залежить від держави, від обсягу фінансування цих галузей та від державного регулювання відносин між вищими навчальними закладами та підприємцями. Про це свідчить аналіз досвіду Чеської Республіки, яка підтримує вдосконалення та розвиток перспективних та прогресивних галузей. Україна має сильні трудові, природні, розумові та інтелектуальні ресурси, але повинна краще підтримувати і сприяти їх розвитку.

Список використаної літератури:

1. Андрощук Г. О. Інноваційна політика ЄС: стратегічні напрямки// Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Інформація, аналіз, прогноз, стратегічні важелі ефективного державного управління », Київ, 29–30 травня 2008 р. – С. 7-16.
2. Варченко О. М. Зарубіжний досвід державної підтримки сільськогосподарського виробництва та напрями його використання у вітчизняній практиці // Економіка та управління АПК: збірник наукових праць / Білоцерків. нац. аграр. ун-т. – Біла Церква, 2011. – С. 11-16.

UDC 631.15.847.2

Kucher A.V., PhD (Candidate of science in Pedagogical),
Corresponding Member of the Academy of Economic Sciences of Ukraine,
Head of the Sector of Economic Research
National Scientific Center «Institute for Soil Science and Agrochemistry Research named after O. N. Sokolovsky»
city Kharkiv

ECONOMIC EFFICIENCY OF BIOLOGICALS USE IN ORGANIC FARMING

One aspect of the promotion of innovative activities of domestic agricultural enterprises in the field of organic crop production is the use of microbial preparations that positively affect both soil fertility and yields and product quality. However, in traditional agriculture combined use of bacterial preparations with mineral fertilizers enhances the economic efficiency of the latest [2].

The aim of our study was to determine the economic effectiveness of biologics in organic agriculture. Information base of research served experimental data on the use of bacterial preparations in organic farming, which received the Soil Microbiology Laboratory of National Scientific Center «Institute for Soil Science and Agrochemistry Research named after O. N. Sokolovsky» in the result of field experiment that was laid in a long stationary field experiment on chernozem podzolic of ISSAR Experimental Field «Slobozhanske» State Enterprise [1].

In the first stage of the study based on experimental data of Soil Microbiology Laboratory for 2012 it was determined the cost-effectiveness of agricultural measures: preplant seed treatment with biologics based on phosphatemobilized bacteria Polymixbacterinum; using an integrated humic organo-mineral of plant growth regulator based on an extract of sapropel «Humin plus»; preplant treatment of seeds with pure cultures of bacteria of the genus Bacillus from collection of Soil Microbiology Laboratory with nitrogen fixing and growth stimulating properties (strain number 531).

Results of the study indicate that by organic production Polymixbacterinum use provides productivity gains of buckwheat 1.61 centners/ha, «Humin plus» – 3.46 centners/ha, Bacillus sp. number 531 – 2.56 centners/ha, in terms of value realization at market prices in 2015 (850 UAH/centner) provides additional income for 1 hectare respectively 1369, 3094 and 2176 UAH. For regulatory projected total cost of 1 centner of buckwheat at 500 UAH, the additional profit will be respectively 564, 1274, 896 UAH/ha, and the profitability of agricultural measures is 70 %.

Yields of corn during the use of these preparations increases on 25–30 centners/ha (in the phase of full ripeness of corn cobs), which provides a more revenues of 10–12 thousands UAH/ha. For regulatory projected total cost of 1 centner of grain maize at 250 UAH additional profit will be 3750–4500 UAH/ha. In addition, quality corn is improved: protein content is increased on 10–11 %, fat – 0,58–1,27 %, fiber – 0,37–0,52 %.

The second stage of evaluation of economic efficiency is based on the results of experimental studies conducted by Soil Microbiology Laboratory in 2014 about the impact of the use of Polymixbacterinum biological while growing sunflower on chernozem podzolic and Azoter biological during the growing spring barley on chernozem typical on the structure and functioning of biological activity and microbiocenosis under conditions of organic production. It was found that the use of Polymixbacterinum provided sunflower yield increase by 29 % and Azoter use increased spring barley yield on 8 %.

The economic effect of the Polymixbacterinum use during cultivation of sunflower in the conditions of organic agriculture is increasing the yield by 9.29 centners/ha, additional income on price realization in 2015 (850 UAH/centner) may be 7897 UAH/ha, which formed in 2014 profitability (37.4 %) can provide most of the additional income in the amount of 2953 UAH/ha. Application of Azoter during the growing spring barley yield provided increase by 2.5 centners/ha, in terms of value may allow to obtain additional income of 875 UAH/ha for which formed in 2014 profitability of grain (25.8 %) can facilitate obtaining additional profit at

226 UAH/ha.

Thus, the use of microbial preparations in organic agriculture is cost effective, and during the growing buckwheat the greatest mass of profits per hectare provides the use of «Humin plus», and the least – Polymixbacterinum. However, Polymixbacterinum gave the greatest positive impact on productivity and economic principles of corn, which also proved very effective during the growing organic sunflower. Application of Azoter during the growing spring barley is also cost effective. Therefore, from the economic point of view we can recommend to agribusinesses the use in organic crop microbial preparations that will increase economic efficiency and competitiveness in the agricultural market for simultaneous reproduction of soil fertility.

References:

1. Застосування бактеріальних препаратів у ресурсоощадних агротехнологіях на чорноземних ґрунтах Лівобережного Лісостепу України / [М. М. Мірошниченко, О. В. Доценко, О. І. Маклюк та ін.]. – Х. : ФОП Федорко М. Ю., 2013. – 24 с.

2. Кучер Л. Ю. Економічна ефективність застосування мінеральних добрив і бактеріальних препаратів в ресурсоощадних технологіях аграрних підприємств // Основні пріоритети розвитку АПК України у контексті економічної, продовольчої та енергетичної безпеки країни : кол. моногр. / за ред. д. е. н., проф. Ю. О. Нестерчук. – Т. 1. – Умань : Візаві (Вид. «Сочінський»), 2014. – С. 168–174.

3. Раціональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів : організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти : кол. моногр. / за ред. акад. НААН С. А. Балюка, чл.-кор. АЕНУ А. В. Кучера. – Х. : Смугаста типографія, 2015. – 432 с.

УДК 338.43.01:636

Кучер Л. Ю., к. е. н., с. н. с., доцент
Харківський національний аграрний
університет ім. В. В. Докучаєва
м. Харків

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА

Нині галузь м'ясного скотарства в Україні перебуває в стадії занепаду й переживає не найкращі свої часи, оскільки аграрні товаровиробники воліють займатися виробництвом продукції рослинництва, яка є менш затратною, а, отже, швидше окупною. Проте в Україна багата не тільки чорноземами, а й луками та пасовищами й передгірськими районами, які є сприятливими для розвитку тваринництва, зокрема й м'ясного скотарства.

Незважаючи на значний потенціал і наявність сприятливих районів, поголів'я ВРХ в усіх категоріях господарств зменшилося із 24623,4 тис. гол. у 1990 р. до 4248,2 тис. гол. у 2014 р., тобто майже на 83 %, що є дуже невтішною тенденцією. У сільськогосподарських підприємствах спостерігається ще гірша ситуація – протягом 1990–2014 рр. поголів'я ВРХ зменшилося більш ніж на 93 %. Попри складну економічну ситуацію нині в країні є великотоварні спеціалізовані підприємства (переважно агрохолдинги), які займаються вирощуванням ВРХ із залученням інноваційних технологій. Не зважаючи на те, що в секторі м'ясного скотарства нині переважають господарства населення, яким належить понад 75 % виробництва яловичини, частка агрохолдингів на ринку цієї продукції поступово зростає: 20 найбільших підприємств своїми обсягами виробництва м'яса ВРХ охоплюють близько 20 % ринку. Найбільшими в Україні підприємствами за обсягом виробництва м'ясної худоби є ТОВ «Дружба народів», ДП «Ілліч-Агро Донбас», ТОВ «Подільський господар-2004». Водночас деякі підприємства вирощують худобу собі в збиток, однією з причин якого є незастосування інноваційних технологій [1].

Серед незначної когорти вітчизняних виробників м'яса ВРХ заслуговує

на увагу досвід господарювання ТОВ «Агрікор Холдинг» Чернігівської області. Це підприємство спеціалізується на виробництві як продукції м'ясного, так і молочного скотарства. Воно має статус Племінного репродуктора з розведення ВРХ української червоно-рябої молочної породи. Худоба м'ясного напряму продуктивності налічує понад 5000 гол. таких порід, як: Південна м'ясна, Абердин-Ангус, Симентал, Шароле, Лімузин, Знам'янський тип, Поліська м'ясна. За всіма названими породами підприємство має статус племінного заводу [2]. Велику увагу приділяють розвитку племінної справи. У 2011 р. завершено реконструкцію племпідприємства та запущено виробництво спермопродукції биків плідників порід червоної та чорної голштинської, Момбельярд, Норманд, Шароле й Лімузин. Годівлю тварин забезпечують за рахунок власної кормової бази, що дозволяє гарантовано одержувати високоякісну сировину для приготування кормів. Під час консервування грубих і соковитих кормів використовують пребіотики, пробіотики й симбіотики, які є біологічними субстратами корисних живих бактерій, вироблена підприємством продукція скотарства є органічною, тобто екологічно чистою.

Разом із цим, не зважаючи на високі показники технологічної ефективності, високої економічної ефективності не завжди вдається досягти (табл. 1). Однією з причин є нерегульоване ціноутворення на продукцію скотарства, що реалізує підприємство. При цьому зазначимо, що воно має статус спеціальної сировинної зони, продукцію якої використовують для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування.

Результати економічного аналізу наведених в таблиці даних переконливо свідчать про те, що навіть попри досягнутий високий рівень технологічної ефективності завдяки впровадженню інновацій у м'ясному скотарстві на мікроекономічному рівні, сформувати належний рівень економічної ефективності через несприятливі зовнішні умови, перш за все механізм ціноутворення, на жаль, вдається далеко не в усі роки.

1. Основні виробничо-економічні показники розвитку м'ясного скотарства й ефективності виробництва живої маси ВРХ у ТОВ «Агрікор Холдинг»

Показники	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Середньорічне поголів'я ВРХ, гол.	935	5970	5726	4373	6791
Середньодобовий приріст ВРХ, г	677	726	751	724	538
Витрати на 1 гол. ВРХ, грн	1898	1276	1399	3287	4432
Виробнича собівартість, грн/ц	767,91	743,97	742,16	1377,43	3597,22
Повна собівартість, грн/ц	979,40	889,29	876,01	1744,28	4702,22
Ціна реалізації, грн/ц	881,08	1019,61	1444,48	1441,87	1071,23
Рівень товарності, %	60,2	56,7	60,6	65,4	90,9
Маса прибутку (збитку) на 1 ц живої маси ВРХ, грн.	-98,3	130,3	568,5	-302,4	-3631,0
Рівень рентабельності (збитковості), %	-10,0	14,7	64,9	-17,3	-77,2
Коефіцієнт окупності витрат	0,900	1,147	1,649	0,827	0,228
Рівень рентабельності продажу, %	-11,2	12,8	39,4	-21,0	-339,0
Маса прибутку (збитку) на 1 гол. ВРХ, грн.	-273	127	650	-472	-4067
Питома вага виручки від реалізації ВРХ у структурі товарної продукції, %	9,6	5,5	8,1	5,2	3,5

Джерело: авторські розрахунки.

Яскравим свідченням цього є результати від реалізації ВРХ у живій масі у 2013 р. Однією з ключових причин такої ситуації є суттєве зростання вартості матеріальних ресурсів, які споживають у м'ясному скотарстві, за одночасного зменшення реалізаційних цін м'яса ВРХ у живій вазі. З огляду на це можемо стверджувати, що навіть інноваційний розвиток аграрного підприємства без удосконалення цінової політики в країні, на жаль, не забезпечує досягнення економічної ефективності виробництва продукції м'ясного скотарства, тому потрібно вжити дієві заходи щодо вдосконалення цінового механізму.

Список використаної літератури:

1. Дичаковська В. М'ясна стагнація [Електронний ресурс] / В. Дичаковська // The Ukrainian Farmer. – 2013. – № 4. – Режим доступу : http://www.agrotimes.net/journals/article/myasna_stagnaciya.

2. Екологічно відповідальні підприємства агропромислового комплексу : ТОВ «Агрікор Холдинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://prestigemedia.com.ua/project/ekologiya-dovkillya-ta-prirodokoristuvannya-

2012/64-ekologichno-vidpovidalni-pidpriemstva-agropromislovogo-kompleksu.html.

УДК 330.322 : 631.164.23

О.М. Кушніренко, к.е.н.,
доц. кафедри економіки підприємства
Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОДОВОЛЬЧОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ

Загальносвітові та національні тенденції розвитку ринків продовольства обумовлюють необхідність прискорення процесів реформування продовольчого комплексу України, цілеспрямованих заходів державної політики, спрямованих на стабільність власного продовольчого ринку та використання потенційних вигод від зростання присутності України на світових ринках продовольства. Такі концептуальні засади є базовим вектором стратегічного розвитку України [3, с. 38]. Серед пріоритетів загострюється увага на створенні сприятливого клімату для здійснення інноваційного оновлення в продовольчому комплексі.

Розвиток продовольчого комплексу визначає зміцнення конкурентоспроможності національної економічної системи. Підкреслює актуальність даної проблематики сучасна суспільно-політична ситуація для України. Історично ринок українського продовольства був зорієнтований на збут продукції до Криму та Російської Федерації. Росія нині призупинила закупівлю української сільгосппродукції, підтвердженням чого є оголошення численних продовольчих війн. Посилюють значення розвитку продовольчого комплексу обсяги експорту продовольства України. На сьогоднішній день,

левову частку поставок продукції в Євросоюз становить продукція сільськогосподарського виробництва. Загальна динаміка експорту українських товарів до країн Європи за 2014 рік показує позитивну динаміку в плані збільшення його обсягу на 14% в порівнянні з даними попереднього року. Позитивна динаміка торгівлі з ЄС значною мірою компенсувала загальне падіння експорту в 2014 році на 11,3%, викликане фактичним закриттям російського ринку [1].

Можливість представити свою продукцію на європейському ринку дає перспективу розвитку для українського продовольчого комплексу. За даними Міністерства аграрної політики і продовольства Україна вже вичерпала чотири квоти експорту агропромислової продукції в Євросоюз в 2015 році: експорт кукурудзи (400 тис. тон.), меду (5 тис. тон.), майже вичерпані позиції по яблучному і виноградному соку - на 98, 4% (залишок складає 157 тон. з 10 тис. тон.) і квартальну квоту по м'ясу птиці (4 тис. тон). Однак, за більшістю позицій обсяг виконання квот складає в середньому 10-15%. Це говорить про необхідність проведення величезної роботи з адаптації українських технічних регламентів з європейськими, а також з отримання необхідних дозволів на експорт української продукції в ЄС [4]. Це стане можливим про реалізації інноваційного потенціалу продовольчого комплексу та стимулюванні інноваційної діяльності для вітчизняних виробників продовольства.

Більшість економічно розвинених держав світу давно прийшли до висновку про необхідність використання науково-технічного потенціалу для забезпечення провідних позицій на світовому ринку [2, с. 38]. Враховуючи динамічність розвитку і відкритість інноваційної сфери вважаємо, що поняття екосистеми як сукупності взаємовідносин між багатьма учасниками інноваційного процесу, націлену на гармонійність створення і розвитку інноваційно-технологічних компаній найбільш комплексно характеризує ефективне її функціонування. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств, частка бюджетних коштів у

загальному обсязі становить близько 0,3%. Левова частка фінансування інноваційної діяльності в українській економіці за останні роки здійснювалася за рахунок власних коштів. Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні в 2013 склав 9562,63 грн. або 0,7% ВВП проти 11480,6 грн. (0,81% ВВП) в 2012 році. У порівнянні з 2012 знизилася також інтенсивність інноваційних витрат (відношення обсягів фінансування інноваційної діяльності в обсягів реалізації промислової продукції). Це говорить про недостатню реалізації задекларованих державою принципів стимулювання інноваційної сфери та про необхідність впровадження нових організаційно-економічних засад стимулювання інноваційного процесу.

Отже, для активізації інноваційного розвитку України доцільним буде формування інноваційної екосистеми, здатної органічно інтегрувати всіх учасників інноваційного процесу з отриманням позитивного синергетичного ефекту: спеціалізовані органи державного управління, наукові установи, де формується зародження інноваційної ідеї, бізнес-інкубатори, здатні сформувати технологічні стартапи, малий і середній бізнес як найбільш мобільні учасники економічних відносин, великі високотехнологічні корпорації і сервісні підприємства. Все це підкреслює особливу значимість пошуку та впровадження шляхів вдосконалення нових організаційно-економічних засад розвитку інноваційної моделі розвитку економіки, базисом якої може стати впровадження інноваційної екосистеми.

Список використаної літератури:

1. Агропродовольчий спектр України – 2014: персональний зріз / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucab.ua/files/Survey/Agrospectr/AgriSpectrum_2014_demo.pdf .

2. Дейнеко Л.В. Харчова промисловість України: ефективність використання виробничих ресурсів і кадрового потенціалу / Л.В. Дейнеко, Е.І. Шелудько ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2013. – 120 с.

3. Жаліло А.Я. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України. – К.:НІСД, 2011. – 39 с.

4. Невичерпні. Як українські експортери використовували європейські квоти. Європейська правда. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eurointegration.com.ua/search/?search=%EA%E2%

УДК 631.151.61

Ніценко В.С., к.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса

ІННОВАЦІЙНА КОМПОНЕНТА РОЗВИТКУ ВЕЛИКОТОВАРНИХ КОРПОРАТИВНИХ ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР У АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ

Великоторваний агробізнес у всьому світі, і в Україні зокрема, є тією рушійною силою, яка за масштабами функціонування, розмірами виробництва, фінансовими потоками, торговими марками є обізнаними серед соціуму. Важливою умовою такого розвитку є впровадження інноваційних досягнень серед підприємств корпорацій.

Розвиток агробізнесу у той формі, який ми спостерігаємо сьогодні – великотоварних корпоративних вертикально-інтегрованих структур – свідчить про зацікавленість підприємців у вкладенні капіталів у цьому напрямку.

Серед найбільш обізнаних підприємств даного кола можна назвати такі: Kernel, UkrLandFarming PLC, Креатив Груп, Миронівський хлібопродукт, АПК-Інвест, ГК "Глобино", Астарта-Київ, Комплекс Агромарс та ін. Серед зарубіжних компаній – Bunge ("Бунге Україна"), Cargill, Glencore (дочірня компанія "Серна").

Необхідно відзначити, що вказані компанії реалізують різноманітні інноваційні проекти, пов'язані з технологічними особливостями виробництва,

енергозбереженням, впровадженням інноваційних технічних досягнень, маркетинговими складовими тощо.

Інноваційні проекти названих та інших компаній, в першу чергу, націлені на: зростання обсягів продаж якісної, органічно чистої продукції; виробництво й реалізацію готової продукції (товарів); забезпечення продукції, що експортується, сертифікатами міжнародного зразка; удосконалення організаційно-технологічного процесу виробництва; економію первинних енергоресурсів; підвищення рівня доходу та прибутку на вкладений капітал.

Головне завдання досягається через маркетингові заходи. Вирішальним є обізнаність продукту, що продається, тобто розробки й поширення торговельної марки (бренду).

Створення бренду процес складний та багатоступінчастий, потребує значних фінансових вкладень та часу на його розкрутку (реклама, ярмарки, виставки тощо) та поширення. Найбільшого успіху в даному напрямку досягли наступні компанії (табл. 1).

Таблиця 1

Торгівельні бренди провідних вертикально-інтегрованих корпоративних структур агропродовольчої сфери (вибіркові дані)

Назва компанії	Торгова марка	Характеристика
Миронівський хлібопродукт	"Наша Ряба", Фуа Гра, "Сертифікований Ангус", "Легко!", "Дружба народів", "Бащинський", "Європродукт"	М'ясо курей, заморожені напівфабрикати, готові м'ясні вироби
Комплекс Агромарс	"Гаврилівські курчата"	М'ясо курей та вироби з нього
Kernel	"Щедрий Дар", "Стожар", "Чумак Золота"	Нерафінована і рафінована соняшникова олія
Креатив Груп	"Сонола", "Кум", "Масловія"	Нерафінована і рафінована соняшникова олія

Так, наприклад, показник обізнаності торгової марки "Наша Ряба" Миронівського хлібопродукту серед споживачів курячої продукції складає 95%. Більша частина виробничих підприємств компанії працюють згідно з вимогами системи безпеки та якості харчових продуктів HACCP, ISO 22000 та ISO 9001.

В умовах енергетичної залежності від джерел енергопостачання особливе значення набувають альтернативна енергетика, ефективне використання ресурсів, мінімізація споживання енергетичних ресурсів, використання енергоефективних технологій та технологій енергозбереження.

Так, навесні 2012 р. Миронівський хлібопродукт розпочав роботи з будівництва першої біогазової станції на птахофабриці "Оріль-Лідер" у Дніпропетровській області. Уже в грудні 2012 р. компанія запустила в експлуатацію перший ферментатор. У 2013 р. була запущена в експлуатацію біогазова станція, потужність якої склала 5 МВт/год (що в еквіваленті електропостачання 15 тис. квартир і теплове забезпечення 1500 квартир). Наприкінці 2014 р. біогазова станція досягла своєї повної потужності. Це перша в Європі біогазова станція такої потужності та рівня технологій, що працює на курячому посліді і відходах комплексу з переробки курчат-бройлерів.

Схвалення проекту міжнародними організаціями підтвердили його ефективність та актуальність в розрізі стандартів екології та безпеки. Вартість проекту – 15 млн дол. [1].

На базі агропромислового комплексу «Астарта» в м. Глобино, що на Полтавщині, введено в промислову експлуатацію сучасний біоенергетичний комплекс. Така установка є унікальною в Україні, адже виробляє біогаз в процесі ферментації відходів цукрового виробництва, з добовою потужністю 150000 $м^3$ біогазу [2].

Невеличкі генерації з біомаси потужністю 2 МВт та 1,7 МВт належать ТОВ "Комбінат Каргілл" та ПАТ "Кіровоградолія" відповідно. Перша компанія

підпорядковується американській компанії Cargill, друга – входить в групу "Кернел" полтавського бізнесмена Андрія Веревського [3].

Проведені дослідження показали високу ефективність інноваційних проектів вертикально-інтегрованих корпоративних структур, результатом яких є економія матеріальних ресурсів, підвищення рівня енергозбереження та підвищення іміджу компаній на основі маркетингових стратегій.

Список використаної літератури:

1. Биогаз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mhp.com.ua/ru/operations/projects/biogas.

2. В Україні запрацювала біогазова установка, яка щодоби виробляє 150 тис куб.м. біогазу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ecotown.com.ua/news/V-Ukrayini-zapratsyuvala-biohazova-ustanovka-yaka-shchodoby-vyroblyaye-150-tys-kub-m-biohazu/.

3. Хто в Україні виробляє електроенергію з біомаси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ecotown.com.ua/news/KHto-v-Ukrayini-vyroblyaye-elektroenerhiyu-z-biomasy/.

УДК 65.011.3.

Перепона О.І., Скоробрехова А.М., студентки

Науковий керівник: **Марченко К.С.,** викладач

Житомирський державний технологічний університет

м.Житомир

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні умови господарювання характеризуються все більшим рівнем невизначеності, яка породжує нові ризики, що, в свою чергу, потребує

застосування нових та прогресивних підходів до прийняття господарських рішень.

Сільськогосподарське виробництво поправу являється одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності через сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології тощо.

Проте на сьогодні активне втручання та намагання держави вирішити проблеми, пов'язані з ризиками сільгоспвиробництва, є не успішними та достатніми. Доцільним є дослідження питання розробки та впровадження систем й стратегій управління ризиками, які базуватимуться на діючих ринкових механізмах.

Проведені дослідження показали, що усунути наявні ризики можливо використовуючи наступні інструменти [1;2]: уникнення ризику (обрання менш ризикованих видів діяльності); вибір продуктів та способів виробництва з найменшим впливом ризиків (зрошення, точне землеробства, використання альтернативних технологій вирощування культур тощо); диверсифікація виробництва; географічна диверсифікація (вирощування культур на віддалених одне від одного полях); поетапне інвестування; пошук додаткових джерел прибутку тощо.

Серед стратегій передачі ризиків основними варто вважати наступні [1;2]: залучення підрядників; вертикальна інтеграція; хеджування на ринках ф'ючерсів та опціонів; страхування.

Крім того, система управління ризиками повинна включати в себе можливість вчасного реагування на нього та розробку заходів щодо уникнення наслідків ризику.

На думку багатьох науковців [2], для мінімізації ступеня ризику необхідно виконувати наступні заходи:

1. Організація ефективної роботи на виробництві та охорони праці.

2. Організація маркетингових досліджень ринкового середовища. Вибір ефективної ринкової стратегії.

3. Ефективне управління та контроль за фінансовою діяльністю. Розподіл ризику між іншими організаціями.

4. Обов'язкове страхування всього майна.

5. Дослідження діяльності конкурентів та їх продукції.

Дані заходи, дозволять сільськогосподарським підприємствам зменшити витрати під час виробництва та ефективніше здійснювати свою діяльність.

Отже, підвищення ефективності управління ризиками аграрного сектору в Україні, повинно досягатися за рахунок побудови відповідної системи-ризик менеджменту та прийнятті правильних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Методи мінімізації аграрних ризиків та підвищення ефективності зерновиробництва/ [А. Галяс, В. Гаврилюк, Д. Дей, Т. Сербіна та ін.]. - К.: Канадсько-український зерновий проект, 2008. — 81 с.

2. *Литвинчук І. Л.* Управління економічними ризиками корпоративних підприємств аграрної сфери: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / І. Л. Литвинчук ; Житомир. нац. агроекол. ун-т. - Житомир, 2010. - 20 с.

УДК 338.432:354.83

Піяйко І.Ю

Львівський національний аграрний університет

м.Львів

ПОЛІТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛИХ АГРОФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Мале підприємництво як самостійний і невід'ємний елемент ринкової економіки істотно впливає на структурну перебудову економіки країни, підвищує загальні обсяги виробництва і

роздрібного товарообігу, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції й усунення монополізму, забезпечує дієві стимули до інноваційних процесів і високоефективної праці.

Досвід державної підтримки сільського господарства в роки незалежності України свідчить про те, що вона була й поки що залишається спрямованою на розв'язання поточних завдань, а не на перспективний розвиток сільського господарства, підвищення його ефективності. Тому важливого значення набуває розробка механізмів і заходів державної підтримки сільськогосподарських підприємств, які б, у свою чергу, забезпечили конкурентоспроможність виробленої ними продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також розвиток сільських територій [5, с.66].

Розглянувши в ході роботи основні проблеми розвитку малих агроформувань, пропонуються такі заходи :

- вдосконалення аспекту системи державної підтримки малого підприємництва, що стосується слабкого розвитку фінансово-кредитної інфраструктури малого підприємництва.

- виявлення та виправлення недоліків здійснення інформаційної, науково-технічної державної підтримки малого підприємництва,низький рівень державного захисту прав підприємців і відсутність стимулів до легальної діяльності.

- вдосконалення системи державного адміністрування та економічного регулювання діяльності малого підприємництва, що на даний момент передбачає високі витрати на ведення легальної підприємницької діяльності.

- переглянути та оновити деякі аспекти податкової системи в Україні; зменшити податкове навантаження та складність оподаткування доходів малого підприємництва. (Необхідно розробити фіксований сільськогосподарський податок для малих агроформувань, частка товарності яких 50 %, тоді б в цю частку попадали особисті селянські господарства, це б сприяло їх реєстрації (за

умови її спрощення), що б сприяло зростанню надходжень від дохідності в державний бюджет .

- Спрощення системи контролю підприємницької діяльності. Велика кількість контролюючих органів і дублювання їх функцій створюють значні труднощі в діяльності підприємств малого бізнесу.
- Створення відповідних правових, економічних та організаційних умов сприятиме подальшому збільшенню суб'єктів малого підприємництва, зростанню ролі та його значення в національній економіці.

Список використаної літератури :

1. Закон України « Про особисте селянське господарство».
2. Закон України «Про фермерські господарства» від 19.06.2003 зі змінами
3. Інформаційно-аналітичні дані Міністерства аграрної політики та продовольства України – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minagro.gov.ua
4. Мельник Т.М., Головачова О.С./ Оцінка державної підтримки аграрного сектору України // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. - №3.- с.169-184.
5. Радченко О.Д. Інститут державної підтримки малих підприємств у сільському господарстві/ О.Д.Радченко// Економіка АПК.- 2011.- №11.- с.60-66.

УДК 330.34.01

Плотнікова М.Ф., к. е. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

м. Житомир

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ЕКОСИСТЕМ

Кризові умови функціонування національної економіки зумовлюють потребу пошуку альтернативних напрямів активізації вітчизняного суспільного

сектору на засадах сталого розвитку. Посилення продовольчої, фінансової, водної, енергетичної, кліматичної та інших видів кризи як визначальних чинників щодо діяльності суб'єктів господарювання формують якісно нові вимоги до реалізації потреб та розкриття потенціалу людського капіталу, родини, громади, підприємства, країни, регіону, наднаціонального та глобального утворення водночас сприяючи добробуту та розвитку суспільних утворень. Для людини та родини – це буде стан здоров'я та захищеності як власного, так і середовища існування, для підприємств – це задоволення ресурсних потреб за рахунок пермакультурному дизайну, досягаючи синергетичного ефекту взаємодії на рівні соціально-екологічних та економічних систем.

Ефективність на рівні досягнення водного балансу, рослинних та тваринних систем, забезпеченості працюючих житлом, енергетичної та продовольчої ефективності, безвідходного виробництва, лісового господарства, збереження місцевих природно-екологічних, історичних та культурних систем можливі за рахунок системи пермакультурного дизайну, що гармонізує ландшафт, взаємодіючи з природою спроможна відносити ґрунти будь-якого ступеня деградації розробником цієї системи вважають австралійця біла Моллісона. Подібну за принципами реалізації систему розроблено фермерами Масанобу Фукуока (Японія), Зепом Хольцером (Австрія), Едварда Фолнера (США). Вітчизняна наука знає таких практиків як Б.А. Бублик, В.Т. Гридчин, В.В. Докучаєва, М.І. Курдюмов, І.Є. Овсінського та інших [1, с. 6]. Реалізація потенціалу суб'єктів господарювання відбувається на фоні відновлення родючості ґрунту та повного забезпечення потреб.

Всі проблеми людства можуть бути розв'язані в саду, де переважають неплодові дерева. Саме рослинний покрив забезпечує баланс ґрунтових вод, очищення ґрунтів від отрутохімікатів, пестицидів та добрив. Прикладом реалізації такої системи є Пермакультурний дослідний інститут на фермі Зайтуна (Австралія) площею 26 га. До початку робіт ця ферма являла собою

ділянку виснажену від інтенсивного землеробства, що була непридатна для ведення будь-якої діяльності та практично не мала рослинного покриву. Зараз це зелена зона з власною системою аерації, водного забезпечення, інфраструктурними, в тому числі житловими будівлями, дорогами, ставками, власними енергетичними системами тощо. Наявні землі дозволяють вирощувати всю необхідну продукцію для життєдіяльності людей [2]. Перевагою системи є незалежність від будь-яких обмежень: просторових, природно-кліматичних (надспекотних чи холодних, над зволожених чи пустельних тощо), якого-завгодно ступеня деградації, насиченості населенням (екстремальні віддалені зони, перенаселені мегаполіси, міські парки та сади, балконні городи тощо) та інших умовах, що дозволяють в повній мірі забезпечувати їх творців продовольством, сировиною для будівництва, відпочинку та оздоровлення. Зо допомогою пермакультурного дизайну можна реалізувати власні потреби та допомогли реалізувати потенціал інших людям завдяки кооперації. Утворення співпрацюючої людської спільноти у формі громади є основою суспільства, де власність є спільною для всіх її членів. Прикладом впровадження пермакультурних підходів є біологічні способи виробництва в Родових поселеннях України та світу. Мешканці сільських територій активно використовують безвідходні та енергозберігаючи технології у виробництві та життєдіяльності, альтернативні види палива, нові (ноосферні) підходи в освіті та вихованні.водночас запровадження пермакультури на великих територіях дозволяє отримувати ефект масштабу та продукувати значно більшу, порівняно з традиційною технологією, енергетично цінну, поживну та цілющу продукцію.

Таким чином, формування нового середовища функціонування суб’єктів суспільних відносин через запровадження пермакультурих підходів у виробництві сприятиме формуванню продовольчої, економічної та соціально-екологічної безпеці країни, підвищенню родючості ґрунту та збільшенню

біологічного різноманіття та сільських територіях, а також знизить рівень витрат на реалізацію програм розвитку.

Список використаної літератури

1. Гридчин В.Т. Азы плодородия и успешного земледелия / В.Т. Гридчин; Клуб орган. Земледелия. – К.ˆК Земле с любовью, 2010. – 112 с.

2. Городская пермакультура с Джеффом Лотоном. Відео. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vk.com/club70312711?w=wall-70312711_145%2Fall

УДК 332.122:331.1101.262

Сікора О. А. к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів,

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Здобувши незалежність, Український народ заклав передумови побудови сучасної держави, що здійснює економічну, соціальну і гуманітарну політику в інтересах своїх громадян. Проте успадкована з минулого системна криза, повільність процесів європейської та євроатлантичної інтеграції негативно вплинула на відтворення і розвиток її людського потенціалу. Так, у 2014 р. за світовим індексом людського розвитку Україна посіла 83 місце серед 176 країн, за якістю життя - 82 місце серед 104 країн. [1]

За оцінками Світового банку Індекс економіки знань, який розраховується за показниками розвитку інноваційної системи, освіти і людських ресурсів, інформаційно-комунікаційних технологій та економічного режиму і державного управління, для України становить 5,55. Для провідних

країн світу він перевищує 8,21 (Швеція, Сполучені Штати Америки, Фінляндія, Ірландія, Великобританія, Канада, Франція, Німеччина, Японія та Нідерланди).

Гальмування економічних реформ спричинили суттєві структурні диспропорції у використанні трудового потенціалу та значне зростання диференціації доходів населення. Регіональна диференціація рівня людського розвитку призводить до нерівності можливостей та посилення міграційних процесів. Скорочення населення відбувається високими темпами, доповнюючись міграційними втратами населення продуктивного віку та високого професійно-кваліфікаційного рівня.

Проблеми переходу до ринкової економіки мали наслідком те, що за браком фінансових, виробничих та матеріальних ресурсів держава виявилась неспроможною забезпечити виконання низки взятих на себе зобов'язань.

Інноваційний розвиток, обраний Україною як стратегічний пріоритет, має базуватися на головній конкурентній перевазі - ефективній реалізації людського потенціалу, тобто на застосуванні праці, знання, вміння, інтелектуального капіталу для забезпечення конкурентоспроможності економіки країни.

Ефективність реалізації інноваційних важелів людського розвитку забезпечується шляхом удосконалення якісних характеристик людського потенціалу, зокрема, покращення стану здоров’я населення, модернізації демографічної поведінки населення, удосконалення змісту і методів навчання на основі запровадження інноваційних освітніх технологій, зміцнення матеріального добробуту насамперед шляхом посилення мотивації населення до економічної активності та створення сприятливих умов для її реалізації.[2]

В основі формування й реалізації людського потенціалу лежить діяльність населення, результативність якої, у свою чергу, визначається якістю компонентів людського потенціалу. Остання змінюється під впливом соціоструктурних та інституціональних чинників. Результати наукового пошуку важелів для стимулювання позитивних змін у формуванні складових

людського потенціалу дають можливість сформулювати рекомендації, що можуть бути використанні при обґрунтуванні напрямів соціальної політики, значущість якої зростає в умовах, коли економічний розвиток і конкурентоспроможність країни визначаються, насамперед, станом та ефективністю її людського капіталу. [3]

Отже, пріоритетні завдання інноваційної політики держави у сфері реалізації людського потенціалу повинні бути спрямовані на:

1) розвиток системи охорони здоров'я та впровадження пріоритетів здорового способу життя, всебічний розвиток та підтримка спорту;

2) гармонізацію людського і природного середовища;

3) заохочення народжуваності, підтримку та розвиток сім'ї;

4) розвиток доступної та безперервної освіти;

5) створення умов для гідної результативної праці;

6) підвищення добробуту населення через впровадження високих соціальних стандартів життя;

7) забезпечення надання належних послуг соціальної сфери на основі її якісного удосконалення.

Спираючись на цей підхід, Україні необхідно суттєво змінити бачення ролі людини в політичному, економічному і соціальному житті країни. Українській державі необхідна цілісна політика гуманітарного розвитку, адекватна модернізаційним викликам.

Список використаної літератури

1. Електронна база даних ООН з питань розвитку людського потенціалу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hdr.undp.org

2. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір (колективна монографія) / За ред. Е. М. Лібанової. — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУкраїни, 2008. — 383 с.

3. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 367 с.

УДК 330.341.1

Смулка О. І., здобувач
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Україна, маючи аграрно-промислову спеціалізацію, в умовах наближення світової продовольчої кризи може зайняти лідируючі позиції в експорті сільськогосподарської продукції. Та аграрний сектор потребує значного обсягу фінансових вливань, які не під силу здійснити суб'єктам господарювання самотужки. У зв'язку з цим на державному та місцевому рівнях необхідно створити відповідні механізми фінансування і стимулювання інноваційного розвитку сільгосппідприємств, беручи до уваги накопичений позитивний досвід закордонних країн у цій сфері.

Надання фінансової допомоги з боку держави в розрізі різних країн мають певні особливості, характеризуються значними сумами, що видаються у вигляді бюджетної підтримки агровиробникам, незважаючи на їх частку у створені валового продукту. Прикладом успішного функціонування системи державного кредитування підприємств агропромислового комплексу є створений у 2000 р. за ініціативою уряду Російської Федерації державний акціонерний банк «Російський Сільськогосподарський банк». У Білорусі на фінансування підприємств сільського господарства виділяється близько 40 % бюджетних ресурсів з республіканського, місцевих бюджетів, а також

республіканського фонду підтримки виробників сільськогосподарської продукції, продовольства та аграрної науки. Державна підтримка здійснюється не тільки за рахунок коштів республіканського бюджету, але і за рахунок надання податкових пільг, компенсацій за банківськими кредитами. З метою збільшення рівня державної підтримки сільгоспвиробників у Білорусі планують спростити процедуру продажу агропідприємств, послабити податкове навантаження, надати різноманітні фінансові преференції для інвесторів, що вклали кошти в нерентабельні господарства [4, с. 193].

В Україні в умовах бюджетного дефіциту розраховувати на бюджетне фінансування неможливо. Існує законодавчо закріплена (на рівні 1,7% від ВВП) норма фінансування науки та інновацій, але вона щорічно не виконується. В 2015 році сільське господарство отримало найменшу бюджетну підтримку за останні 10 років – витрати на АПК, порівняно з 2014 роком, скорочено майже у 2,5 рази і становить близько 3,1 млрд грн. При цьому «заморожені» майже всі державні програми з підтримки галузі. На Міністерство аграрної політики та продовольства передбачено близько 1,7 млрд грн. 1,4 млрд витратять на Аграрний фонд, що на 65% менше, ніж торік [1].

Ефективною практикою є надання податкових пільг для підприємств, які займаються інноваційної діяльність. Наприклад, пільгове оподаткування венчурних фірм, пільговий режим амортизаційних відрахувань, інвестиційний податковий кредит (США, Німеччина); зменшення податку на прибуток, списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (Великобританія, Італія); податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР, гарантоване повернення коштів, які були вкладені у венчурний бізнес, урядовими організаціями (Японія) [3, с. 185-188].

Враховуючи позитивний закордонний досвід, в Україні для підвищення ефективності фінансування інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств необхідно створити потужну систему кредитного, зокрема і лізингового, обслуговування, субсидування, надання податкових та митних

пільг, агрострахування, включаючи страхування інвестиційних та інноваційних ризиків, розробити механізми стимулювання агровиробників за зниження поточних та капітальних витрат, підвищення рівня якості продукції, інноватівності організації сільгоспвиробництва, показників прибутковості діяльності, розвитку інтелектуального капіталу.

Вивчення зарубіжного досвіду свідчить, що надання пільг у кожній країні й на кожній території має свої особливості. Але за будь-яких умов ця практика має бути прозорою, чітко визначеною і науково обґрунтованою. Удосконалення та подальший розвиток податкової системи має будуватися на науково обґрунтованих принципах і враховувати зарубіжний досвід реалії національної економіки.

Список використаної літератури

1. Аграрний бюлетень. Бюджетні витрати на АПК скорочено майже в два з половиною рази. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ab.org.ua/byudzhetni-vitrati-na-apk-skorocheno-mayzhe-v-dva-z-polovinoyu-razi/

2. Купчак П. М. Державна підтримка інноваційних підприємств в Україні / П. М. Купчак, О. А. Чередніков // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2014. – Вип. 6. Ч. 2. - С. 222-225

3. Смовженко Т. С. Інноваційна діяльність малого і середнього бізнесу: основні засади управління : монографія / Т. С. Смовженко , А. Я. Кузнєцова, З. К. Шмігельська . - К. : УБС НБУ, 2010. - 198 с.

4. Сугоняко Д. О. Використання закордонного досвіду фінансування інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств у національній практиці / Д. О. Сугоняко, М. Я Дудко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014 - №1(72) – С. 190-195.

УДК 330.341.1:631.11(477.42)

Ткачук Г.Ю., к.е.н., доцент
Житомирський державний технологічний університет
М. Житомир

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Інновацій та інноваційні технології пронизують кожну сферу сучасного виробничого життя, будь то індустріальне чи аграрне виробництво. Підприємство має змогу розвиватися, нарощувати обсяги виробництва продукції, бути конкурентоспроможним на ринку лише за умови впровадження інновацій. При чому інновації повинні охоплювати не лише продукцію, а й техніку та сам процес її виробництва. Останнім часом у більшості сільськогосподарських товаровиробників виникає розуміння необхідності впровадження інновацій у сорти рослин, породи тварин, техніку й технології, форми організації й фінансування виробництва з метою забезпечення стійких конкурентних переваг на ринку та отримання прибутку. Отже, інноваційна діяльність є важливим чинником забезпечення економічного розвитку та економічної безпеки підприємства.

Необхідною умовою виходу сільськогосподарських підприємств Житомирщини на якісно новий рівень господарювання є впровадження наукових розробок у господарську діяльність. Ефективність яких напряму залежить від керівництва підприємства, організаційно-економічних механізмів впровадження новацій та фінансовий ресурсів суб'єктів господарювання.

Кількість діючих сільськогосподарських підприємств усіх організаційно-правових форм господарювання у 2013 році становила 1329 од. Загальний рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств у 2013 р. становив - 2,0 %, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємств галузі.

Проте у 2013 р. 64,9% підприємств отримали позитивний фінансовий результат [2].

Відомо, що неможливо забезпечити розвиток без інвестиційних ресурсів. На сьогоднішній день сільськогосподарська сфера не досить приваблива для інвестування як вітчизняного, так і закордонного. Хоча останніми роками і відбувається відмітимо, що здебільшого за рахунок власних ресурсів підприємств. У 2013 р в сільському господарстві Житомирської області структура інвестицій була розподілена таким чином: 91,5% - вітчизняні інвестиції і 8,5% - іноземні інвестиції. Основними іноземними інвесторами в Житомирській області виступають такі країни як: Данія, Кіпр, Італія, Німеччина, Молдова, Нідерланди. Основними напрямками інвестування є комплекс сільськогосподарських робіт - 66,4%; техніка та технологічне обладнання - 15,1%; будівництво та реконструкція - 15,9% [3]. В цілому, інвестиційна діяльність підприємств області зосереджена не так на підтримці інновацій, а на поліпшення основних виробничих показників діяльності, що як відомо передбачає лише моментний ефект і не спроможне забезпечити економічну безпеку у довгостроковій перспективі.

Потрібно розуміти, що впровадження інновацій у сільськогосподарське виробництво здатне не тільки забезпечити великі обсяги виробництва і реалізації продукції, а й значно підвищить прибутковість і конкурентоспроможність підприємств, що позитивно відобразиться на його економічній безпеці. Вітчизняні сільгоспвиробники мають необхідний потенціал для нарощування виробництва. Але, на жаль, у більшості суб'єктів господарювання на полях і фермах переважають витратні технології та застаріла техніка, яка вже давно амортизована. Наприклад, витрати палива на 1 га сільськогосподарських угідь перевищує аналогічний показник у розвинених країнах (США, Німеччина, Франція) в 2-3 рази [1].

До зовнішніх чинників, що стримують розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств відносять:

відсутність доступних кредитних пропозицій, диспаритет цін між продукцією сільськогосподарського виробництва та цінами на матеріально-технічне забезпечення, податковий тиск, відсутність стимулів до здійснення інноваційної діяльності та високий ризик інноваційної діяльності, недосконала законодавча база тощо.

До внутрішніх чинників слід віднести, в першу чергу, відсутність фінансових ресурсів, і в другу – незнання або небажання підприємців розвивати бізнес на інноваційній основі.

Отже, подолання кризи в аграрному секторі та забезпечення економічної безпеки за рахунок підвищення ефективності та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств повинно відбуватися на основі перебудови системи інвестиційного забезпечення таких підприємств і повинна стати пріоритетним напрямком державної політики. Держава повинна стимулювати та всебічно підтримувати інвестиції в інновації. Серед яких основними мають стати техніко-технологічна модернізація сільськогосподарського виробництва, забезпечення ресурсозбереження, підвищення якості продукції та екологізація сільськогосподарського виробництва, переведення господарств на органічне виробництво тощо.

Список використаної літератури:

1. Романчук О.М. Проблеми інноваційного розвитку аграрних підприємств Житомирської області (за матеріалами соціологічного дослідження) / О.М. Романчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.znau.edu.ua/visnik/2013_12_2/206.pdf

2. Офіційний сайт головного управління статистики у Житомирській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zt.ukrstat.gov.ua/

3. Департамент агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.content.net.ua/registration/index. php?id=142

УДК: 334.72:339.564

Черевко Д. Г. к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ЯГІДНИЦТВА

Актуальність вибраної теми полягає в тому, що саме ягідництво, як вид діяльності, все більше набуває популярності серед виробників, а залучення нових, запропонованих технологій та інноваційних методів вирощування ягід дозволить підприємствам бути більш конкурентоздатним та займати лідерські позиції на ринках. Метою даного дослідження є аналіз діяльності підприємств, які займаються вирощуванням полуниці.

ТзОВ "Агро Фрутіка Бишків" займається вирощуванням полуниці, малини, аронії, бузини та інших культур за сучасними європейськими стандартами якості, до яких входять: купівля якісного посадкового матеріалу та аналіз грунту в Європі, а також аналіз плодів в Україні та повний аналіз в Італії.

Досить високу конкуренцію підприємству «Агро Фрутіка Бишків» складає підприємство «Аграна Фрут Лука» як на зовнішніх так і на внутрішніх ринках, яке спеціалізується на виробництві плодово-ягідних культур із використанням прогресивних західних технологій і якісного посадкового матеріалу з Австрії, Німеччини, Голландії та Чехії.

Два підприємства активно займаються впровадженням інноваційних технологій в вирощуванні і переробці полуниці. Підприємство «Агро Фрутіка Бишків» спрямовує свої сили для вдосконалення догляду за ягодами, а «Аграна Фрут Лука» − на вдосконалення технологій переробки.

Існують інноваційні технології круглорічного вирощування полуниці: це вирощування полуниці в спецпакетах і тепличний метод. Результатом застосування одиного з методів − підвищиться коефіцієнт

конкурентоспроможності підприємства, який ілюструє ефективність діяльності господарства. та визначається за допомогою методу теорії ефективної конкуренції за формулою:

$$К_{кн}=0,15Е_{в}+0,29Ф_{п}+0,23Е_{з}+0,33К_{т} \qquad (1)$$

Також за допомогою методу екстраполяції трендів, спрогнозовано урожайність у досліджуваному підприємстві. яке представимо наступною залежністю (1):

$$\hat{y}_t = a_0+a_1t+a_2t^2 , \qquad (2)$$

де, t – фактор часу; a_0, a_1, a_2 – коефіцієнти рівняння; $\hat{y}$ – розрахункове значення функції.

Для використання тренда у якості інструменту прогнозу планових урожайності полуниці слід чисельно оцінити параметри (коефіцієнти) рівнянь (a_0, a_1, a_2).

Параметри рівняння визначаються за допомогою методів найменших квадратів:

$$\sum(y_t - \hat{y}_t)^2 = \min , \qquad (3)$$

де, y_t – фактичне значення функції; $\hat{y}_t$ – розрахункове значення функції.

Запишемо залежність для даного квадратичного рівняння:

$$\sum(y_t – a_0 – a_1t – a_2t^2)^2 = \min, \qquad (4)$$

З рівняння (3) бачимо, що y_t та t є відомими величинами, а коефіцієнти (a_0, a_1, a_2) – невідомими. Для їх визначення прирівнюємо до нуля похідні від даного рівняння по кожному початковому коефіцієнту (параметру) окремо. На основі розрахованих параметрів a_0 = 38,16, a_1 = 24,3, a_2 = -11,76 квадратичне рівняння тренда записуємо так:

$$y_tt = 38,16+24,3t – 11,76t^2 , \qquad (5)$$

Для оцінки рівня адекватності побудованого рівняння тренда реальному процесу розрахована середня помилка апроксимації, що розраховується за формулою (6) і дорівнює 2,4 %.

$$\bar{\varepsilon} = \frac{1}{n}\sum \frac{|y_t - \hat{y}_t|}{y_t} \times 100, \qquad (6)$$

Вона свідчить про високий рівень адекватності квадратичного рівняння до реальних умов господарської діяльності ТзОВ «Агро Фрутіка Бишків», оскільки обчислена помилка не повинна перевищувати 10 %.

Ці вдосконалення дадуть змогу вирощувати полуницю цілий рік, без хімічних добавок, та збільшити прибуток, розширити ринки збуту та бути в списку підприємств-лідерів в даній галузі АПК.

Список використаної літератури:

1. Андрійчук В.Г. Проблеми розвитку приватних аграрних підприємств і вдосконалення міжгалузевих економічних відносин // Проблеми реформування ринкової економіки. Спеціальний випуск. Реструктуризація аграрних підприємств і земельна реформа: стан, проблеми і перспективи. Міжвідомчий науковий збірник. −К.:КНЕУ, 2000.−420с.
2. Голландська технологія вирощування полуниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agronomist.in.ua
3. Єщенко П. Національна економіка потребує інноваційного прискорення // Економіка України. – 2007. − №2.
4. Саблук П. Т., Карич Д. Я., Коваленко Ю. С. Основи організації сільсько-господарського ринку. – К.: ІАЕ УААН, 1997. – 140с.

УДК 330.341:636.4

Шавалюк О.І., Попівняк Р.Б., к.е.н.
Львівський національний аграрний університет
м. Львів

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

Послідовне нагромадження інновацій та їх впровадження у виробництво шляхом удосконалення технічно-виробничої бази сприяє інноваційній модернізації економіки. Феномен інноваційної економіки полягає в зростанні її продуктивної можливості, а відтак – задоволення зростання розумних потреб суспільства при постійному скороченні витрат ресурсів в розрахунку на одиницю вартості створюваних благ. Тобто інновація економіки на основі нарощування інноваційного потенціалу виступає потужним засобом інтенсифікації виробництва та зменшення його ресурсомісткості (матеріально-, енерго-, трудової), а відтак – зростання його ефективності [2].

У системі розширеного суспільного відтворення впровадження інвестицій здійснюється у складі інвестиційного процесу, зумовлюючи одночасно кількісну та якісну визначеність позитивного динамізму сукупного капіталу. Одна частина інвестиційних ресурсів загального фонду нагромадження, що утворює фонд заміщення (у складі коштів валових інвестицій та амортизаційних відрахувань) забезпечує розширене відтворення. Просте нарощування інвестицій забезпечує кількісне збільшення параметрів виробничої бази як основи екстенсивного зростання економіки. Ті самі інвестиції, які спрямовані на розширене відтворення (чисті інвестиції) є рушійним чинником інтенсивного зростання економіки, оскільки їх освоєння відбувається у сфері техніко-технологічної модернізації виробництва, що забезпечує поступальний якісний розвиток економіки [2].

Можливість інтенсивного розвитку галузі тваринництва як пріоритетної сфери національної економіки і забезпечення на цій основі суспільного прогресу зумовлюється функціонуванням її в режимі розширеного відтворення: генерації достатніх

коштів і продукуванням відповідно до потреб інновацій як чинників розвитку. В єдності цих двох процесів полягає змістовність розширеного суспільного відтворення, як суспільного процесу, який породжується і підтримується створюваним інноваційним потенціалом [2].

Галузь свинарства є специфічною, її потенціал визначається природними умовами, генетичним можливостями свиней, системою зв'язків між ринковими суб'єктами, а також зацікавленістю товаровиробників в її розвитку, обумовлена очікуваною ефективністю. Чисельність поголів'я свиней зменшилася порівняно з 1991 р. у 2,5 р., а порівняно з 2011 р. – на 4,7% і становила на 1.01.2014 р. 7922,2 тис. голів [3, 4].

Оцінюючи потенціал галузі тваринництва, варто відмітити негативні тенденції щодо масштабу виробництва. Так, у сільськогосподарських підприємствах нині зосереджено лише 31,7% великої рогатої худоби, 49% свиней, 14,3% овець і кіз, 57,4% птиці, решта поголів'я вирощується у фермерських господарствах та господарствах населення, у кожному з яких чисельність худоби та птиці незначна. Такі тенденції свідчать про відсутність ефекту масштабу виробництва, високі витрати та порівняно низький контроль якості кінцевої продукції [3, 4].

Обсяги виробництва м'яса у господарствах всіх категорій у 2013 р. порівняно з 2010 р. збільшилися на 330,4 тис. т, або на 16%, однак порівняно з 1990 р. виробництво цього продукту зменшилося в 1,8 р. У тому числі виробництво свинини за останні чотири роки збільшилося на 18,6 5, а порівняно з 1990 р. зменшився у 2,1 р. Аналізуючи обсяги виробництва м'яса в цілому, доцільно провести оцінку відносних показників, а саме: в розрахунку на одну особу. Оптимальна норма споживання м'яса досягалася лише в 1990 р., мінімум споживання був у 2000 р., позитивною є тенденція до збільшення обсягів виробництва м'яса на одну особу протягом 2010-2013 рр., однак необхідний показник за рахунок внутрішньої виробничої бази не досягається [3, 4].

У сільському господарстві інноваційний процес характеризується наздоганяльною модернізацією за обмежених інвестиційних ресурсів, причому, вирішальним

чинником є останній. Так реалізація генетичного потенціалу у тваринництві становить: у свинарстві – 48 %, молочному скотарстві – 53 % і лише при вирощуванні м'яса птиці – 77 % [1].

За підрахунками спеціалістів НААН України, для практичної реалізації наявного наукового інноваційного потенціалу в аграрній сфері необхідно щорічно поповнювати обігові кошти в обсязі понад 100,0 млрд грн, а на поновлення основних засобів виробництва в тваринництві – 140 млрд грн. При достатньому фінансуванні інноваційної модернізації аграрного сектору економіки вже наявний інноваційний потенціал дозволить збільшити виробництво продукції у 2-3 рази за 8-10 років. При загальних витратах на виробництво продукції в обсязі 225 млрд грн її виробництво може досягти 340-350 млрд грн [1].

Забезпечення стійкого розвитку галузі свинарства потребує відповідної бази, якою є інноваційний потенціал підприємств як сукупність можливостей впровадження ним прогресивних технологій виробництва продукції на основі використання інновацій – високопродуктивних порід свиней, способів і прийомів удосконалення виробничих процесів, менеджменту і маркетингу. Інноваційний процес потребує значних коштів і тому може здійснюватись як технолого-процесова інноватизація з упровадженням окремих елементів по стадійно за кумулятивним принципом: одержуючи дохід від попередніх інновацій, розгортати в наступному періоді масштаби послідовного інноваційного поновлення виробництва [2].

Список використаної література:

1.Безуглий М. Д. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України / М. Д. Безуглий, М. В. Зубець // Агроінком. – 2011. – № 4-6. – С.3-13.

2.Буряк А. В. Інноваційний потенціал аграрного сектору економіки / А. В. Буряк // Науковий вісник НУ біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2014. – Вип. 200(1). – С. 56-64.

3.Самойлик Ю. В. Потенціал національного ринку м'яса та м'ясопродуктів / Ю. В. Самойлик [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/09march2015/05.pdf

4.Тваринництво України : статистичний збірник / За ред. Н. С. Власенка. – К. : Державний комітет статистики України, 2014. – 212 с.

УДК 658: 330.34

Юшкевич О.О. к.е.н., доцент

Житомирський державний технологічний університет

м. Житомир

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ З ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ЖИТОМИРЩИНІ

Розвиток органічного сектору в Україні необхідно розглядати як складовий елемент системи сталого розвитку сільського господарства та навколишнього середовища. Органічне виробництво визнано важливим механізмом поліпшення якості харчової продукції, встановлення вимог до виробництва продукції на основі інноваційних перетворень, що забезпечують дотримання даних вимог відповідно з органічними стандартами.

Лідером реалізації моделі з виробництва органічної продукції серед сільськогосподарських підприємств, що займаються органічним рослинництвом, тваринництвом і переробкою своєї продукції визнано ПП «Галекс-Агро». За словами генерального директора підприємства О.М. Ющенка – це перше господарство в Україні (Житомирська область), яке наважилося реалізувати модель повноцінної екосистеми, що поєднує в собі вирощування органічних культур і органічне тваринництво [2, с.18]. Мета

підприємства – створити в Україні умови для розвитку ринку органічної продукції. Таке виробництво сприяє відновленню земель і поліпшенню їх складу. Ведення органічного землеробства і тваринництва суттєво відрізняється від класичного способу виробництва. По-перше, інвестиційні витрати на порядок вище. По-друге, спосіб утримання тварин і методи землеробства відрізняються. Всі процеси більш трудомісткі і дорогі. На фермах у корів завжди повинен бути доступ до їжі, всі корми – натуральні і вирощені на власних полях. Не використовуються мінеральні добрива, в результаті врожайність в 3-5 разів менше.

«Галекс-Агро» вирощує продукцію на площі 7 тис. га, з яких 5 тис. га сертифіковані як органічні, 2 тис. га – перехідний період. Слід зауважити, що землі сертифіковані Швейцарським інститутом екологічного маркетингу та українською сертифікаційною компанією «Органік стандарт». Уся продукція ПП «Галекс-Агро» схвалена як органічна і відповідає вимогам стандарту Біо Свісс. 88% зернових підприємство експортує за кордон, а решта використовується для вигодовування худоби. З 2014р. ПП «Галекс-Агро» присвоєно статус племінного репродуктора з розведення великої рогатої худоби симентальської породи, яка найкраще підходить для органічного тваринництва. Наразі загальне стадо становить 3 тис. голів, з яких 1,5 тисячі – це дійні корови. Окрім того, підприємство почало виробляти компост з високим рівнем вмісту гумусу, калію, фосфору й азоту [3].

До складу вертикально інтегрованої компанії, що складається з чотирьох компліментарних підприємств, які функціонують у сфері органічного рослинництва і тваринництва входить і ТОВ «Organic Milk» – комплексний завод з переробки екологічно чистого молока. Кожен день обсяг виробництва становить близько 25 тонн молока при загальній переробної потужності – 30 тонн / добу. Зараз завод працює на 50% своїх потужностей, переробляє 14 тонн молока на добу. В органічному бізнесі на етапі його розвитку виникають певні складнощі не тільки при виробництві, а й при реалізації продукції. Молоко, яке

залишається (близько 11 тонн), продають компанії з виробництва морозива "Рудь" (Житомирський маслозавод).

Молоко Organic Milk відрізняється найвищою якістю і перевищує критерії для молока екстра класу. Це відбувається тому, що ферми ПП «Галекс-Агро» значною мірою автоматизовані, всі процеси, пов'язані з забором, зберіганням і транспортуванням молока на молокопереробний завод, здійснюються методом безконтактного доїння і «закритого потоку», що повністю виключає контакт молока з повітрям, або руками людини і дає можливість досягати високих показників якості та безпеки – 90 тис. соматичних клітин / 1 $см^3$ молока (згідно ДСТУ 23453-90, допустимою нормою соматичних клітин є 500 тис. клітин / 1 $см^3$) [4]. На сьогоднішній день розширено лінійку екологічно чистої продукції сиром, маслом, твердими сирами [5]. Збут готової молочної продукції на даний момент орієнтований на внутрішній ринок. Є пропозиції виходу на ринок Об'єднаних Арабських Еміратів та Німеччини. Експортуються тільки зернові (пшениця, ячмінь, просо, жито). Пшениці реалізується в межах 5 тис. тонн на рік, вона призначена для випікання органічного хліба.

Вважаємо, що приклад ПП «Галекс-Агро» повинен сприяти розширенню масштабів органічного сільського господарства, що дозволить підвищити рівень безпеки продуктів харчування та їх органолептичних властивостей, зміцнити репродуктивні функції худоби, оптимізувати властивості ґрунтів, відновити порушені екосистеми, створити умови для сталого розвитку сільських територій та покращити стан здоров’я населення.

Список використаної літератури:

1. Бобылева А.З. Финансовые управленческие технологии / А.З. Бобылева. – М.: Инфра-М, 2004. – 330с.

2. Ющенко О.М. Розвиток органічного виробництва на Житомирщині: досвід ПП «Галекс-Агро» Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: «Полісся», 2013. – 492 с.

3. 88% органічної продукції рослинництва ПП «Галекс-Агро» експортується за кордон. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://oda.zt.gov.ua/produkcziya-pp-«galeks-agro»-eksportuetsya-za-kordon.html

4. Как прошел ORGANIC TOUR 3 – Тур на органическое молочное предприятие. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://natur-boutique.ua/blog/как-прошел-organic-tour-3-тур-на-органическое-мо/

5. Как на Житомирщине производят органические молочные продукты – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://zhzh.info/news/2015-05-11-23634

УДК: 330.341.1:331109.64

Практичні аспекти інноваційного розвитку підприємства аграрної сфери економіки

Герелюс Н. І., *ст. ІІ-го курсу економічного факультету*
Науковий керівник: Черевко Д. Г. к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
Herelus_Natalia@i.ua

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ СУДАХ З ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ

Питання щодо покращення та удосконалення системи судової влади в нашій державі є на даний час актуальними для суспільства, адже з початком проведення судово-правової реформи на території України роль суду має бути переосмислена з позицій конституційних та міжнародно - правових стандартів – як органу захисту прав людини та основних свобод, що діє на принципах справедливості, незалежності, доступності і відкритості.

Проблема вдосконалення вітчизняного правосуддя має першочергове значення для України як для держави, що обрала для себе демократичні засади розвитку.

Слід зазначити, що змін потребує не тільки система забезпечення правосуддя, а і система судового управління, тобто адміністрування в самій судовій установі. Саме тому у згаданій реформі поряд із спрямуванням на підвищення ефективності правосуддя, має місце і заслуговує на увагу - вдосконалення судового управління та забезпечення його демократизації.

Не можна не відзначити, що керівництво нашої держави за останні роки звертала увагу на найсуттєвіші недоліки в даній галузі, а саме на початку листопада 2010 року було проведено низку заходів, які стосувались інновацій в адмініструванні судів. Заходи з цього приводу було організовано Проектом ЄС «Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби» у співпраці з Верховним Судом України.

У ході конференцій та семінарів були висвітлені інноваційні методи адміністрування, які були розроблені кількома українськими судами та застосовувалися цими судами за погодженням з Державною судовою адміністрацією. Ці інновації надали змогу судам покращити внутрішню організацію та виконання функцій, що привело до кращого надання послуг громадянам. Більшість цих ініціатив не потребували додаткового фінансування.

Щодо використання сучасних технологій у забезпеченні судового процесу, то наразі у судах України має активно впроваджуватися система відеоконференцзв'язку, якою вже забезпечені всі апеляційні суди, та запроваджується проект «Електронний суд», що дозволить обмін інформацією між судом і учасниками судового процесу в електронному вигляді. Для підвищення рівня довіри та поінформованості громадян про роботу судової системи, Державною судовою адміністрацією України планується створення прес-центру судової влади.

Реалізація судової реформи, перехід суспільства до інформаційного та соціально-правова спрямованість нашої держави створили умови, які викликають потребу в заміні методів адміністрування суду. Судочинство в умовах сьогодення вимагає впровадження новітніх методів у забезпеченні його здійснення та адаптацію застарілої системи організації здійснення правосуддя до умов сучасного життя з його численними соціальними, правовими, економічними та інформаційними змінами і перетвореннями.

Швидкий розвиток технологій у наш час ставить перед судом нові завдання, починаючи від систематизації процесів ведення діловодства та приведення у відповідність з цим автоматизованих процесів, методів і форм підвищення кваліфікації працівників, освоєння ними нових навичок, і закінчуючи здійсненням останніми своєї професійної діяльності. Успішний розвиток суду безпосередньо залежить від високого рівня організації роботи працівників, зокрема тих, хто працюють в його апараті і, відповідно, відіграють ключову роль у забезпеченні виконання покладених законом завдань.

Як бачимо, інтегрування європейських методів удосконалення судового управління залишається однією з ключових умов формування незалежної, прозорої та ефективної судової системи, а забезпечення користувачів суду якісними послугами, на підставі досвіду інших держав дає швидке і ефективне вирішення спорів, які сприятимуть зміцненню довіри громадян до суду, що є запорукою демократичного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» // Відомості Верховної Ради, від 07.07.2010 № 2453-VI.

2. Бойко В. Нова Конституція і судова влада / В. Бойко // Право України/ – 2007. – №1. – С.16.

3. Нечипорук С. Принцип участі громадян у здійсненні правосуддя та поєднання колегіального й індивідуального порядку розгляду справ / С. Нечипорук // Право України. – 2008. – № 11. – С. 82-85.

Наукове видання

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.

ПРОБЛЕМАТИКА 2015 Р.: ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

М А Т Е Р І А Л И

IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
(25-28 травня 2015р.)

Технічний редактор: Шимечко Г.І.